Wes-Kaapse Regering

Landbou

BETER TESAME.

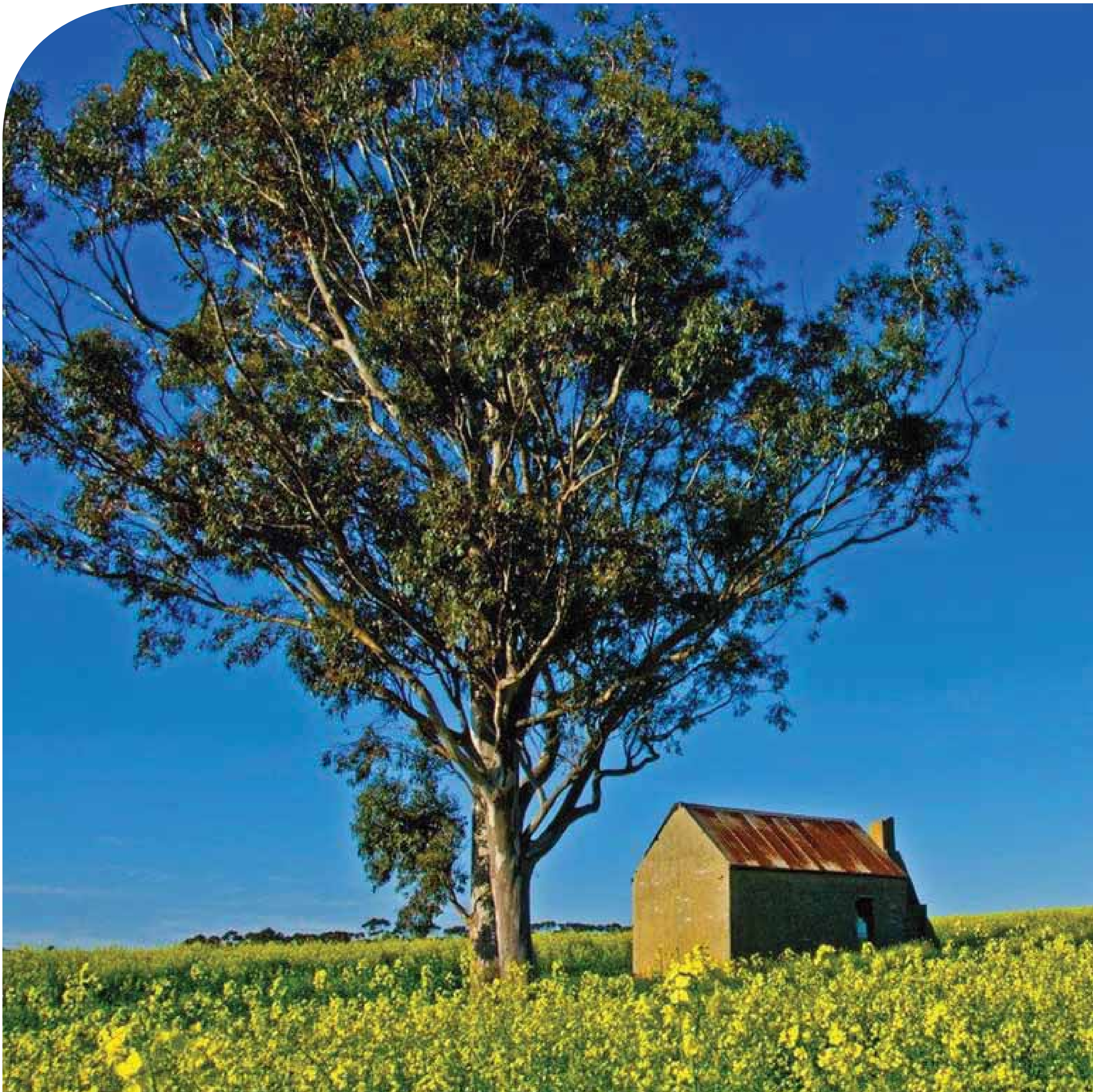

Jaarverslag 2011/12

Departement van Landbou

Inhoud:

Deel 1 5
Algemene Inligting

Deel 2 19
Inligting Oor Voorafbepaalde Doelstellings

Deel 3 85
Jaarlikse Finansiële State

Deel 4 163
Mensehulpbronbestuur

Deel 5 197
Afkortings

Wes-Kaapse Regering
Landbou
BETER TESAME.

Mnr. H.G.van Rensburg

Minister van Landbou en Landelike Ontwikkeling

Dit is vir my 'n eer om ingevolge die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999, die Jaarverslag van die Wes-Kaapse Departement van Landbou vir die tydperk 1 April 2011 tot 31 Maart 2012 voor te lê.

Me. J.S. Isaacs
Rekenpligtige Beampte

31 Augustus 2012

Deel 1:
Algemene Inligting

Visie	5
Missie	5
Waardes	5
Organisasiestruktuur	5
Wetgewende mandaat	5
Entiteite wat aan die Uitvoerende Owerheid verslag doen	7
Verklaring deur die Minister	8
Oorsig deur die Rekenpligtige Beampte	9

Wes-Kaapse Regering
Landbou

Organisatoriese Organogram

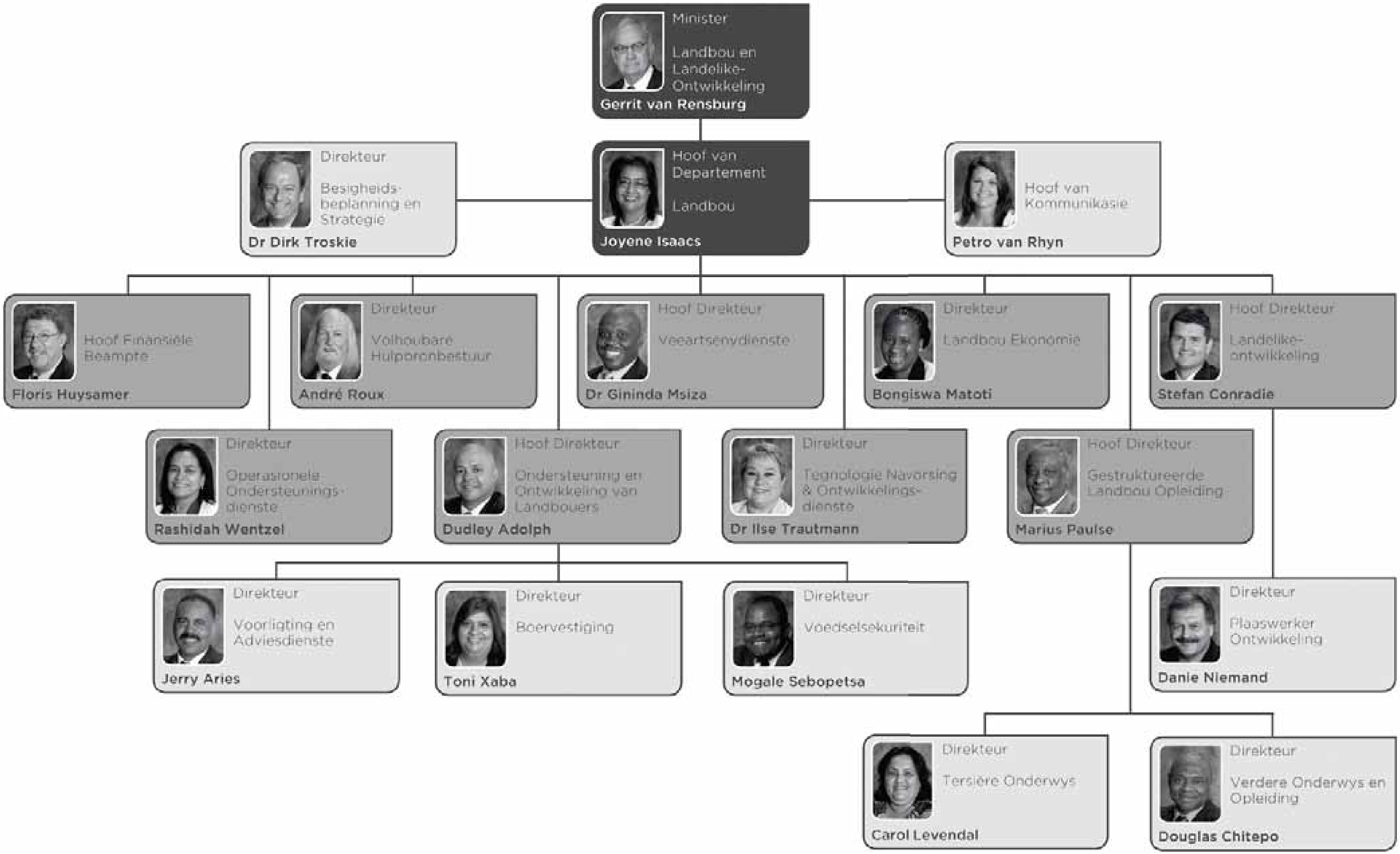

WES-KAAPSE DEPARTEMENT VAN LANDBOU
BEGROTINGSPOS 11

ALGEMENE INLIGTING
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

DEEL 1: ALGEMENE INLIGTING

1.1 Visie

'n Verenigde, deelnemende en florerende landbousektor in ewewig met die natuur.

1.2 Missie

Ontsluiting van die volle potensiaal van die landbou om die ekonomiese, ekologiese en maatskaplike welvaart van al die mense van die Wes-Kaap te verhoog deur:

- die aansporing van gesonde skakeling tussen belanghebbers;
- die bevordering van die produksie van bekostigbare, voedsame, veilige en toeganklike voedsel-, vesel- en landbouprodukte;
- die versekering van volhoubare bestuur van natuurlike hulpbronne;
- die onderneming van voorpunt- en relevante navorsings- en tegnologieontwikkeling;
- die ontwikkeling, behoud en werwing van vaardighede en mensekapitaal;
- die lewering van 'n deeglike en professionele voorligtingsteundiens;
- die verbetering van marktoegang vir die hele landbousektor;
- by te dra tot die verligting van armoede en honger; en
- die versekering van deursigtige en effektiewe regering.

1.3 Waardes

- Versorging
- Bekwaamheid
- Rekenpligtigheid
- Integriteit
- Responsiwiteit

1.4 Organisasiestruktuur

Sien bladsy hier naas.

1.5 Wetgewende mandaat

1.5.1 Oorkoepelende mandaat

Wet op Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes (Wet 52 van 2000)
SEB-transformasie-oktrooi vir die Landbou (onder Wet 53 van 2003)
Wet op Landbouprodukstandaarde (Wet 119 van 1990)
Wet op Dieresiektes (Wet 35 van 1984)
Wet op die Identifikasie van Diere (Wet 6 van 2002)
Wet op Basiese Diensvoorwaardes (Wet 75 van 1997)
Wet op Breedgebaseerde Swart Ekonomiese Bemagtiging (Wet 53 van 2003)
Codex Alimentarius van die Wêreldgesondheidsorganisasie (Internasionale Kode oor Voedselveiligheid)
Wet op die Bewaring van Landbouhulpbronne (Wet 43 van 1983)
Grondwet van die Wes-Kaap (Wet 1 van 1998)

Wet op die Indiensneming van Opvoeders (Wet 76 van 1998)
Wet op Misstowwe, Veevoedsel, Landboumiddels en Veemiddels (Wet 36 van 1947)
Wet op Verdere Onderwys en Opleiding (Wet 98 van 1998)
Wet op Gehalteversekering vir Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding (Wet 58 van 2001)
Wet op Hoër Onderwys (Wet 101 van 1997)
Geïntegreerde Voedselsekerheidstrategie van Suid-Afrika 2002
Internasionale Kode vir Diagnostiese Laboratoriumprosedures vir Dieresiektes van die Wêreldorganisasie vir Dieregesondheid
Internasionale Sanitêre en Fitosanitêre Kode van die Wêreldhandelsorganisasie
Wet op Bemarking van Landbouprodukte (Wet 47 van 1996)
Wet op die Veiligheid van Vleis (Wet 40 van 2000)
Wet op die Beheer van Medisyne en Verwante Stowwe (Wet 101 van 1965)
Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika (Wet 108 van 1996)
Wet op Rampbestuur (Wet 57 van 2002)
Wet op Nasionale Onderwysbeleid (Wet 27 van 1996)
Wet op Nasionale Omgewingsbestuur (Wet 107 van 1998)
Nasionale Waterwet (Wet 36 van 1998)
Wet op die Onderverdeling van Landbougrond (Wet 70 van 1970)
Wet op die Suid-Afrikaanse Kwalifikasie-owerheid (Wet 58 van 1995)
Aard-dieregesondheidskode van die Wêreldorganisasie vir Dieregesondheid (OIE – Office International des Epizooties)
Wet op Veterinêre en Para-veterinêre Beroepe (Wet 19 van 1982)

1.5.2 Nie-entiteit-spesifieke wetgewing

Rekenpligtigebeamptestelsel
Wet op die Bevordering van Administratiewe Geregtigheid (Wet 3 van 2000)
Maatskappywet (Wet 71 van 2008)
Wet op Vergoeding vir Beroepsbeserings en -siektes (Wet 130 van 1993)
Koöperasiewet (Wet 14 van 2005)
Wet op die Verdeling van Inkomste (jaarliks)
Wet op Diensbillikheid (Wet 55 van 1998)
Wet op die Uitbreiding van Sekerheid van Verblyfreg (Wet 62 van 1997)
Regeringswerknemerspensioenwet (1996)
Wet op die Bestuur van Onroerende Bates (Wet 19 van 2007)
Inkomstebelastingwet (58 van 1962 – 4de standaard)
Wet op Arbeidsverhoudinge (Wet 66 van 1995)
Beleid oor Herverdeling van Grond vir Landbou-ontwikkeling
Wet op Grondhervorming (Wet 3 van 1996)
Ordonnansie oor Grondgebruiksbeplanning (Ordonnansie 15 van 1985)
Handelswaremerke-wet (Wet 17 van 1941)
Wet op die Nasionale Argief van Suid-Afrika (Wet 43 van 1996)
Wet op Natuurwetenskaplike Professies (Wet 27 van 2003)
Wet op Beroepsgesondheid en Veiligheid (Wet 85 van 1993)
Wet op die Raamwerk vir Voorkeurverkrygingsbeleid (Wet 5 van 2000)
Wet op die Bevordering van Toegang tot Inligting (Wet 2 van 2000)
Wet op Openbare Finansiële Bestuur (Wet 1 van 1999 soos gewysig deur Wet 29 van 1999)
Wet op Openbare Vakansiedae (Wet 36 van 1994)
Staatsdienswet (Prok. 103 van 1994)

Wet op die Staatsdienskommissie (46 van 1997)
Wet op Vaardigheidsontwikkeling (Wet 97 van 1998)
Wet op Vaardigheidsontwikkelingsheffings (Wet 9 van 1999)
Wet op Handelsmerke (Wet 194 van 1993)
Wet op Handelspraktyke (Wet 76 van 1976)
Afvalwet (Wet 59 van 2008)
Wet op Waterdienste (Wet 108 van 1997)
Wes-Kaapse Begrotingswet (jaarliks)
Wes-Kaapse Wet op Regstreekse Koste (Wet 6 van 2000)
Wes-Kaapse Finansiewet (jaarliks)

1.5.3 Wetgewing gedurende 2011/12 in die Parlement ter tafel gelê

Geen wetgewing is voorgelê nie.

1.6 Entiteite wat aan die Uitvoerende Owerheid verslag doen

Casidra (Eiendoms) Beperk

Al die aandele in Casidra (Edms.) Bpk. is in die besit van die Wes-Kaapse Regering en dit geskied onder die toesig van die Provinsiale Minister van Landbou en Landelike Ontwikkeling.

Casidra (Edms.) Bpk. is as 'n privaat maatskappy gestruktureer onder die Maatskappywet, 1973 (Wet 61 van 1973, nou Wet 71 van 2008), en het 'n eenheidsdireksie. Die organisasiestruktuur bestaan uit 'n Hoofbestuurder verantwoordelik vir operasionele aktiwiteite en 'n Hoof Finansiële Beampte verantwoordelik vir finansies en administrasie, wat albei direk aan die Waarnemende Hoof Uitvoerende Beampte as Hoof Uitvoerende Beampte verantwoording doen.

Casidra (Edms.) Bpk. is 'n skedule 3D-maatskappy (Provinsiale Regering-sakeonderneming) onder die Wet op Openbare Finansiële Bestuur (Wet 1 van 1999). Hierdie status is saam met die huidige struktuur en finansiële lewensvatbaarheid geassesseer.

Die mandaat van hierdie inrigting is om landbou- en ekonomiese ontwikkeling te onderneem binne die landelike en grondhervormingskonteks ingevolge Resolusie 271/2007 soos goedgekeur deur die Kabinet.

Dit is die missie van Casidra (Edms.) Bpk. om die lewenskwaliteit van veral die lae-inkomstedeel van die bevolking, hoofsaaklik in landelike gebiede van die Wes-Kaap, deur middel van geïntegreerde mensgeoriënteerde ontwikkeling te verbeter waardeur die totstandbrenging van selfversorgende gemeenskappe bevorder sal word.

In ooreenstemming met die beleidsprioriteite van die Wes-Kaapse Regering is hul vier hoofdoelstellings die volgende:

- Armoedeverligting deur ekonomiese groei;
- Ontwikkeling van mensehulpbronne deur opleiding en bemagtiging;
- Finansiële onafhanklikheid deur herstrukturering; en
- Effektiewe besigheidsbestuur

1.7 Verklaring deur die Minister

"Suid-Afrika staan voor 'n krisis van werkloosheid, terwyl onlangse studies dui op 'n werkloosheidskoers van 70% onder die jeug. Hierdie krisis affekteer ook die Wes-Kaapse ekonomie, en meer spesifiek die Wes-Kaapse landbousektor. Ons moet maniere vind om werkskepping te stimuleer.

Die Wes-Kaapse regering het die beskouing aanvaar dat maatskaplike ontwikkeling deur ekonomiese groeigedryf word. Ekonomiese groei is ook 'n voorvereiste vir werkskepping. As 'n regering moet ons fokus op die skepping van 'n omgewing waarin besigheid kan floreer.

Na ons raming sal 'n toename van 5% in landbou-uitvoere vanuit die Wes-Kaap lei tot die skepping van 23 000 werkgeleenthede. As die Departement van Landbou moet ons onsself afvra wat ons rol in hierdie verband is.

Gedurende die afgelope jaar is die belangrikheid van ons dieregesondheidsdienste weer eens beklemtoon met die uitbreek van voëlgriep in ons volstruisbedryf. Ons speel 'n kritieke rol in die instandhouding van die regulatoriese raamwerk vir hierdie belangrike uitvoerbedryf, wat meer as 20 000 werkgeleenthede ondersteun. Ons amptenare het ook die vinnige en akkurate betaling van R50 miljoen gefasiliteer vir vergoeding aan volstruisboere wat voëls van kant moes maak as gevolg van die uitbreek van voëlgriep.

Om ons produsente in staat te stel om op oorsese markte mededingend te bly, is dit kritiek belangrik om aan die voorpunt van tegnologie te bly. Ons moet dit produseer wat die mark vereis, maar ons moet dit ook op die doeltreffendste moontlike manier produseer. Ons navorsings- en tegnologieontwikkelingspogings bly steeds 'n prioriteit ten einde ons sektor te ondersteun.

Marktoegang het 'n gonswoord geword en onlangse ontwikkelings in hierdie verband toon ons waarom. Suid-Afrika is nou ingesluit in die BRICS-groep nasies. Wynuitvoere na Afrika en China hou groot belofte in, nie alleen vir ons gevestigde produsente nie, maar ook vir ons nuwe boere. Aan die tuisfront bied die bekendstelling van 'n nuwe internasionale kleinhandelaar groot potensiaal en moontlikhede vir ons produsente. Ons sal voortgaan met die ondersteuning van ons produsente ten einde produkte met markte te koppel, plaaslik sowel as internasionaal.

In 2012 bied ons 'n Landbouspitsberaad in die Wes-Kaap aan waar alle landbourolspelers in staat sal wees om insette te lewer oor die opstel van 'n strategiese plan vir die toekoms van die landbousektor in die Wes-Kaap. As 'n Departement sal ons hierdie belangrike byeenkoms fasiliteer, aangesien dit van die uiterste belang is om die toekoms met 'n kaart tegemoet te gaan.

Die toekoms behoort ook aan ons jeug. Dit is ons verantwoordelikheid om te verseker dat hulle toegerus is met die nodige vaardighede en kennis om die uitdagings wat op hulle wag, die hoof te bied en op te los. Ons sal voortgaan om landbou-opleiding van gehalte aan te bied en sodoende ons deel te doen in die afbring van die onrusbarend hoë jeugwerkloosheidsyfer deur die voorsiening aan die landbou-arbeidsmark van jongmense wat opgelei is en oor vaardighede beskik vir die taak wat wag.

Namate ons die toekoms nader, sal ons sektor se impak op die omgewing kritiek belangrik word. Die landbou is verantwoordelik vir meer as 60% van alle varswatergebruik in Suid-Afrika, en die mededinging om hierdie skaars hulpbron neem elke jaar toe. Ek is derhalwe dankbaar vir die werk wat alreeds gedoen word op die gebied van hernubare energie en hulpbronvolhoubaarheid.

Na my mening weerspieël hierdie jaarverslag die harde werk van 'n uitstekende departement met sy personeelkorps van toegewyde en visionêre amptenare wat 'n sektor koester wat ons bestaan ten grondslag lê".

1.8 Oorsig deur die Rekenpligtige Beampte

Die volstruissektor het groot probleme ervaar as gevolg van die impak van voëlgriep. Die uitbreek van die siekte het hierdie bedryf van R1.2 biljoen per jaar wat werk aan meer as 20 000 mense in die landelike dele van die Wes-Kaap verskaf, heeltemal tot stilstand gebring. Die volstruisbedryf gaan sedert April 2011 gebuk onder 'n verbod op die uitvoer van volstruisvleis weens voëlgriep, waardeur verliese van tot R108 miljoen per maand gely word. Aangesien die internasionale reg vereis dat verpligte slagtery uitgevoer word op plase wat positief toets vir die virus, is meer as 40 000 voëls in die groter Oudtshoorn-area gedurende die verslagtydperk van kant gemaak. In die lig van die erns van die saak het die Minister samesprekings geïnisieer met die Nasionale Minister van die Departement van Landbou, Bosbou en Visserye (DLBV) en het die DLBV vervolgens goedgekeur dat vergoeding vir die geslagte voëls ten bedrae van meer as R50 miljoen aan boere uitbetaal word.

Om die hele proses te vergemaklik het die Kabinet intussen R17 miljoen beskikbaar gestel om die proses voort te sit, en die DLBV het die geld oorbetaal. 'n Omvattende herstelplan is ingestel om verdere grootskaalse uitbreek van voëlgriep onder volstruise te voorkom. 'n Siektevrye periode van drie maande nadat die laaste positiewe plaas uitgeslag is, is nodig om uitvoere te kan hervat. Ongelukkig het daar weer in die verslagtydperk kleiner uitbreke van voëlgriep voorgekom, met die gevolg dat die verbod op uitvoere nog nie opgehef kon word nie.

Die tweede ontmoeting tussen die Provinsiale Kabinet en die landbousektor het op 18 Oktober 2011 op Worcester plaasgevind. Hierdie samesprekings het aan die landbourolspelers die geleentheid gebied om die Provinsiale Regering te betrek by spesifieke kwessies wat die landbousektor raak. 'n Aantal kwessies wat deur verskillende organisasies en individue geopper is, het verdere aandag vereis. Sake wat buite die mandaat van hierdie Departement val, is na die betrokke Departemente verwys vir die nodige opvolgwerk.

Die Departement het deelname deur Wes-Kaapse landbou-besighede aan vier promosie-aktiwiteite gemik op die opening van nuwe markte internasionaal, gefasiliteer. Dit sluit die Yantai- Internasionale Wyntentoonstelling, Yantai-netwerkbyeenkoms, eerste Tendy-wynfees in Abuja en Lagos in Nigerië en Fruit Logistica in Duitsland in. Hierdie geleenthede het reeds daartoe gelei dat vier maatskappye vanjaar na hierdie markte uitvoer. 'n Hoogtepunt van die marktoegangsprogram is 'n tweede swart vrugte-uitvoerder in die program wat daarin geslaag het om deur middel van die direkte kanaal na die Verre Ooste uit te voer. Die program het vanjaar gelei tot verkope van meer as R10 miljoen. 'n Ondersoek oor die koolstofvoetspoor van die Wes-Kaapse Departement van Landbou, met inbegrip van sy proefplase, is afgehandel.

Die Minister het in September 2011 'n afvaardiging na Jinan en Yantai gelei. Die besoek was deel van die implementering van die Streekleierspitsberaadverklaring wat in 2010 by 'n spitsberaad in Kaapstad uitgereik is. Die hoofdoel met hierdie besoek was om aan die Yantai-Internasionale Wynfees deel te neem. Altesaam 21 Suid-Afrikaanse wynmaatskappye het aan die wynfees deelgeneem.

Die Departement het die 2011-DLBV-damesentrepreneur-kompetisie in die Provinsie gefasiliteer. Die provinsiale wenners het na die nasionale vlak van die kompetisie gevorder en 'n plaaslike produsent van inheemse plante in die Kaapse Wynland, Me Jackie Goliath, is benoem as die nasionale Kommersiële Topprodusent, wat 'n wonderlike prestasie is.

Mensekapitaalontwikkelingsinisiatiewe is voortgesit. Sommige van die begunstigdes van hierdie programme is nou in diens van óf die Departement (6) óf die privaat sektor (1), of is betrokke by die verdere departementele akademiese ontwikkelingsprogramme (1). Die Premier se Bevordering van die Jeug (Projek 1000) is in die Departement bekend gestel met 'n bykomende 42 interns wat in 2011 matrikulante was.

As deel van ons ontwikkelingsveldtog insake mensekapasiteit tree spesialis-navorsers op as mentors vir talle jong studente en navorsers van die toekoms. Die doelstellings van die memorandum van verstandhouding met die Nelson Mandela Metropolitaanse Universiteit (Saasveld-kampus) is verwesenlik toe verskeie studente hul studies voltooi het. Sommige van die prestasies is die volgende:

- 'n Plantproduksie-intern wat gedurende die gradeplegtigheid van die Universiteit haar Nasionale Diploma in Landboubestuur ontvang het, het ook die prys verower as die beste Diereproduksiestudent. Sy het ook die Bonsmara-toekenning ontvang.
- 'n Ander student het die Dux-studenttoekenning vir die graad B.Tech. Landboubestuur (cum laude) ooreenkoms en as deel van die ontvang; sal hy 'n jaar op die Outeniekwaproefplaas deurbring terwyl hy aan sy M.Tech.- graad werk.
- Die suiwelspesialiswetenskaplike en buitengewone professor het as mentor opgetree vir 'n M.Sc.-student aan die Universiteit van Pretoria waar sy haar graad in Desember 2009 met lof behaal het. Haar studie is op die Outeniekwaproefplaas onderneem. Voorts is die Bronsmedalje van die SA Vereniging vir Veekunde aan haar toegeken vir haar M.Sc.-verhandeling en die impak daarvan op die bedryf.
- 'n Navorsingstegnikus van die volstruisnavorsingspan het haar Ph.D. (Agric.)aan die Universiteit van Stellenbosch (US) behaal.
- Die spesialiswetenskaplikes het vir nog twee Ph.D.- en drie M.Sc.-grade wat deur die US toegeken is, as studieleiers opgetree.
- Die spesialiswetenskaplike (Weidingbestuur) was die eerste ontvanger van die Toppresteerder: Wetenskaplike 2011-toekenning by die departementele simposium oor voorligting en advies.
- 'n Tegnikus het die toekenning ontvang vir die beste plakkaataanbieding by die 29ste Kongres van die SA Vereniging vir Landboutegnoloë.
- 'n Toekenning vir die "Beste referaat wat in die SA Tydskrif vir Plant en Grond verskyn het", het gegaan na 'n spesialiswetenskaplike (Onkruidkunde) en navorsingstegnikus. Die navorsingstegnikus was die eerste outeur. Die toekenning is gemaak by die Gekombineerde Kongres oor Gewasse, Grond en Onkruid van 2012. By dieselfde kongres het hierdie spesialiswetenskaplike ook die prys ontvang vir die beste referaat voor die Onkruidkundevereniging gelewer.
- Die suiwelspesialiswetenskaplike is benoem as lid van die Advieskomitee: Navorsing en Ontwikkeling van Melk SA.

ALGEMENE INLIGTING
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die intydse webapplikasie waardeur besproeiingsboere weekliks voorsien word van bygewerkte inligting oor die werklike waterverbruikvan hul gewasse en 7 ander groei-parameters, is uitgebrei om allevrugteboorde in die gebied wat deur die satellietbeeld gedek word, te dek. Die Fruitlook-projek het op 1 Oktober 2011 'n aanvang geneem en duur tot die einde van die besproeiingseisoen op 30 April 2012 voort.

Twee ramphulpprojekte is geïmplementeer, te wete die 2008-vloede en die 2010-Eden-droogteprojek. 2 464 magtigingsbriewe is aan 1 083 boere uitgereik vir droogtehulp in die droogtegeteisterde gebiede van die Sentraal- en Klein Karoo. 87 waterstelsels vir vee is geïnstalleer of bestaande stelsels is opgegradeer as deel van die droogtehulpskema. Altesaam R27 miljoen is sedert die instelling van die skema vir droogtehulp uitbetaal; R24.9 miljoen is in die 2011/12 finansiële jaar betaal. R34.5 miljoen van die 2008-vloednoodleningingstoekenning was teen die einde van Maart 2012 opgebruik vir die bou van rivierwalversterkings om die verdere erosie van waardevolle landbougrond te verhoed. 'n Bedrag van R21.5 miljoen is in hierdie finansiële jaar uitbetaal. Albei hierdie skemas sal voortgesit word.

In 'n poging om volhoubare bestuur van natuurlike hulpbronne te verseker het die Departement 'n eerste stap gedoen met 'n massiewe projek om die rivierstelsels in die Wes-Kaap te rehabiliteer, met die Bergrivier eerste op die lys. 'n Gebied van meer as 2 km is skoongemaak van tot 100 jaar oue bloekombome wat die oewergrond van die rivier ingeneem het. Saam met vennote in die Werk-vir-Water-program is nog 'n paar kilometer gedeeltelik skoongemaak om waarde tot hierdie projek toe te voeg. Hierdie projek is vir verskeie departemente 'n prioriteitsaak, met die uiteindelike doel die rehabilitasie van die rivierstelsel tot 'n gesonde hulpbron wat veilig en gesond sal wees vir menslike gebruik en ook 'n behoorlik beskermde omgewingsbate sal wees.

Die Omheiningsprojek is 'n vennootskapsprojek tussen die Departement van Landbou en die Departement van Vervoer en Openbare Werke met die doel om geleenthede vir groei en werkgeleenthede in die landelike gebied van Beaufort-Wes te verbeter. Hierdie projek, wat meer as 50 plase omvat, sal die boere se bates teen toenemende verliese vanweë probleemdiere beskerm en die boere in staat stel om volhoubaar te boer. Na 'n stadige begin weens die aanvanklike opleiding en die verkrygingsproses, is meer as 13 km omheining voltooi en die boere is baie in hulle skik met die uitkoms van die projek.

In samewerking met die Suid-Afrikaanse Nasionale Biodiversiteitsinstituut en GreenChoice WWF - SA, het die Program die Suid-Afrikaanse Nasionale Biodiversiteitsinstituut se konferensie met die tema Cape Action for People and the Environment (C.A.P.E.)[Kaapse Beweging vir Mense en die Omgewing] in Junie 2011 gekoördineer en as mede-aanbieder op Elsenburg opgetree. Die tema was 'bewaring en landbou'.Dit was 'n besonder geslaagde byeenkoms wat dialoog tussen die openbare sektor, die boerderygemeenskap, die omgewingsaktiviste en bewaringsbewustes moontlik gemaak het om sodoende die geleentheid vir potensiële samewerking voor te berei.

Teen die agtergrond van grondhervorming sedert ons demokrasie is 'n interne voorlopige opname op 202 grondhervormingsplase in die Provinsie uitgevoer. Die opname het waardevolle insig gebied met die oog op die ontplooiing van 'n meer gedetailleerde opname in die 2012/13 finansiële jaar ten einde sleutelfokusareas te identifiseer vir die verbetering van ondersteuningsintervensies vir boere op grondhervormingsplase.

ALGEMENE INLIGTING
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Om die beplanning van landbou-ondernemingsprojekte te versterk, is die Departement se Eenheid vir Tegniese Bystand (ETB) nouten volle operasioneel en bied waardevolle landboukundige insigte in die beplanning en assessering van plase en projek versoeke.

'n Departementele Voorligtingsimposium gehou in 2011/12 was baie geslaag as aansporing om inligting te deel en geïntegreerde dienslewering onder alle voorligtingsbeamptes by alle programme binne die Departement te bevorder. Hierdie simposium sal jaarliks herhaal word.

Deur die kommoditeitsbenadering het die Departement op 26 Mei 2011 vir grondhervormings-boere van ten minste 15 ekstensiewe kleinvee-plase in die Sentraal-Karoo 'n baie geslaagde jongooi-kompetisie aangebied. Die kompetisie was die resultaat van 'n baie intensiewe voorligtingsprogram met belanghebbendes om produksie, finansiële lewensvatbaarheid en bewaring van natuurlike hulpbronne op die genoemde plase te verbeter.

Agri-Megaweek was vir die Departement 'n hoogtepunt aangesien met daardie byeenkoms daarna gestreef is om 'n platform te skep waar produsent, insetverskaffer, diensagent en lede van die publiek wat in die landbou belangstel, interaktief kon deelneem, besigheid doen en leer – veral die kleinboere.

Sewe (7) voorligtingsbeamptes het tussen 25 September en 8 Oktober 2012 'n kursus by die Centre de Formation Professionnelle et de Promotion Agricole (CFPPA) in Beaune (Frankryk) bygewoon. Die doel met die opleidingsgeleentheid was om die landbou uit te brei en te versterk deur die opleiding van voorligtingsbeamptes in projekbestuur en entrepreneurskapsontwikkeling.

Die Departement het Wêreldvoedseldag op 14 Oktober 2011 op Doringbaai gevier. As deel van die vieringe het die Departement 48 huishoudings met voedselproduksiepakkette volgens die Foodpods-konsep ondersteun, wat huishoudings in staats tel om met behulp van kratte hul eie voedsel te produseer. Die Program:Ondersteuning en Ontwikkeling van Boere (OOB) het die Wêreldvoedseldagopname uitgevoer om die vordering wat gemaak is met die projekte wat sedert 2007 befonds word, te assesseer. Die resultaat is dat 62% van hierdie tuine nog steeds produktief is.

Die Slimpen (Digitale Pen) het die besigheidsprosesse en doeltreffendheid van die Program:OOB verbeter en is ingeskryf vir die Sentrum vir Staatsdiensinnovering (SSDI) se Staat-sektorinnoveringstoekennings vir 2011, waar dit die derde prys in die Innoveringstegnologie-afdelingbehaal het.

Verskeie bedryfsensitiewe dieresiektes (sien gedeelte oor voëlgriep) het die uitvoer van verskeie diereprodukte negatief beïnvloed en ongekende druk op alle personeel in die Program:Veeartsenykundige Dienste (VD) geplaas.

Die Departement wag op die aflewering van die IGP-masjien en geoutomatiseerde nukleïensuurekstrahering vir die PKR-masjien wat die DLBV vir die Provinsie bestel het.

Dit het duidelik geword dat rooivleis-abattoirs, veral skaap-abattoirs, sukkel om 'n effektiewe daaglikse slagomset te handhaaf. Hierdie probleem kan aan verskeie redes toegeskryf word, bv. die negatiewe invloed van roofdiere, veediefstal en slenkdalkoors. Baie klagtes is egter ontvang oor die negatiewe invloed van onwettige slagtery op die slagomset by

geregistreerde abattoirs. Akademici van vooraanstaande tersiêre instellings raam dat vyftig persent van alle rooivleis onwettig geslag word, met rampspoedige gevolge vir die slagomset by bestaande abattoirs. Teen hierdie agtergrond gebeur dit dat verhoogde regulatiewe druk op bestaande abattoirs tans meer abattoirs forseer om hul bedrywighede te staak, wat daarop sal uitloop dat daar nog minder slaggeriewe beskikbaar sal wees, en nog meer onwettige slagtery. Dit sal 'n negatiewe uitwerking hê op sommige van ons strategiese doelstellings, naamlik landelike ontwikkeling en werkskepping in landelike gebiede, asook die beskikbaarheid van bekostigbare, veilige vleis.

Die mandaat van die Program Tegnologiese, Navorsings- en Ontwikkelingsdienste (TNOD) is uitgevoer in lyn met Provinsiale Strategiese Doelstelling (PSD) 7 (Vooropstelling van volhoubaarheid en optimalisering van hulpbrongebruiksdoeltreffendheid) en 11 (Vermeerdering van geleenthede vir groei en ontwikkeling in landelike gebiede). Omvattende en kliëntgerigte navorsingsprogramme en projekte is deur die Instituut vir Diereproduksie, die Instituut vir Plantproduksie en die Instituut vir Hulpbronbenutting uitgevoer.

Die behoefte aan die koördinering van landbounavorsing in die Wes-Kaap het uitgeloop op die totstandbrenging van die Navorsings-en Ontwikkelingswerkgroep van PSD 11. Hierdie groep sal as die Wes-Kaapse Landbounavorsingsforum (WKLNF), wat gedurende 2011/12 bekendgestel is, funksioneer. Lede van die WKLNF verteenwoordigdie DLBV, ons departement, statutêre organisasies (die UBRBP, die LNR), nywerheidsorganisasies en tersiêre inrigtings. Drie vergaderings van die WKLNF is in 2011/12 gehou. Goeie samewerking tussen die Departement en ander navorsingsinrigtings in die Wes-Kaap het weer na vore getree toe die nuwe LNR-heuningbosteesaadboord amptelik deur Minister Van Rensburg geopen is. Hierdie boord is op die Elsenburg-proefplaas gevestig nadat 1 hektaar beskikbaar gestel is ter ondersteuning van hierdie bedryf en sy produsente.

Nuwe en aangepaste tegnologie, die resultaat van voorpuntnavorsing sal verseker dat ons produsente volhoubaar en mededingend bly met beperkte natuurlike hulpbronne (veral water) met die uitdagings van klimaatsverandering, en sal die grondslag lê vir die verhoging van landbouproduksie met 10% oor die volgende tien jaar. As deel van PSD7 en ons aksie vir volhoubare, klimaatwys boerderyopsies is die eerste Geenbewerkingsvereniging in die Wes-Kaap tot stand gebring onder die beskerming van die Departement se Instituut vir Plantproduksie. Hierdie geslaagde geleentheid is deur 61 persone bygewoon en 'n komitee is gekies om die Vereniging (nou bekend as BewaringLandbou Wes-Kaap - BLWK) verder te lei. Die inisiatief het wye mediadekking geniet. Boere sal die kern van die komitee vorm, met departementele amptenare in 'n ondersteunende hoedanigheid. BLWK het verskeie nuusbriewe die lig laat sien en het 'n aantal "groen toere" na die Swartland en Overberg onderneem. Dit het geblyk baie gewild te wees; die klem het geval op die behoefte aan die beskerming van hulpbronne op die plaas en die minimalisering van insetkoste.

In die bepaling van die impak van ons navorsing op die produksievlakke en volhoubaarheid van ons boere, het die Departement kragte saamgesnoer met die LNR se Kleingraaninstituut en sy Impakassesseringseenheid by die Hoofkantoor in Pretoria, ten einde die impak van bewaringslandboupraktyke (BL-praktyke) wat deur die twee instellings bepleit is, op die produksievlakkevan boere in die Wes-Kaap te assesseer. Die studie het gedurende die laaste deel van 2011/12 'n aanvang geneem en sal probeer vasstel hoeveel grond onder BL is (vergeleke met konvensionele stelsels), wat die stadiums van aanvaarding daarvan is, wat boere motiveer om BL te aanvaar, en wat die belangrikste ekonomiese, omgewings- en ander impakte daarvan is.

Gekoppel aan PSD7 is die klimaatsveranderingsportefeulje en klimaatsvoorspellingsdiens, waar 19 landboutoestandverslae en 38 nasionale klimaatsverslae en -waarskuwings deur die Instituut vir Hulpbronbenutting (Eenheid:Risiko en Potensiaalbestuur) onder relevante rolspelers in die Provinsie versprei word. As deel van die COP17-byeenkoms wat in Durban aangebied is, het die Departement aan verskeie voor-spitsberaadbyeenkomste in Kaapstad deelgeneem. Agt klimaatwys landbouprojekte is ingesluit in die mediaboekie vir die media-opleidingswerksessie oor klimaatsverandering voor die byeenkoms. ’n Afvaardiging van die Wes-Kaap (onder andere twee amptenare van Landbou) het aan verskeie paneelbesprekings by die Kaapstadse Klimaatwystentoonstelling deelgeneem. Stedelike landbou het hernude aandag ontvang.

Klimaatwys landbou en die sensitiwiteit van die omgewing het vir die Departement ook gelei tot ’n fokus na binne, met ’n nuwe “groen” benadering tot die manier waarop ons besigheid doen. Die nuut aangestelde departementele Groen Komitee maak goeie vordering met die sensitisering van die personeel oor ons koolstofvoetspoor en maniere om dienste op ’n meer volhoubare manier te lewer. Die 2wise2waste-program van die Departement van Omgewingsake en Ontwikkelingsbeplanning (DOSOB) is in die aktiwiteite van die Groen Komitee opgeneem.

In ons strewe om groen en klimaatwys oplossings (in hierdie geval hernubare energie-opsies) aan ons boere te demonstreer en ook die volhoubaarheid van die proefplase te verseker, word ’n biogasfermenteerder op die Outeniekwa-proefplaas gebou om beesmis van ons melkery om te sit in biogas en elektrisiteit. Na verwagting sal die projek (wat deur die Departement van Vervoer en Openbare Werke befonds word) teen die middel van 2012/13 voltooi wees.

Die omsetting van die navorsingsrand in ’n inligtingsrand bly steeds van die allergrootste belang in ’n strewe om ons navorsingsbevindinge op plaasvlak te implementeer. Om hierdie rede was die wisselwerking tussen navorsers, nywerheidsorganisasies en boere gedurende 2011/12 besonder aktief en het uitgeloop op ’n groter as verwagte getalbyeenkomste met die nywerheid om navorsingsverwante kwessies en fokusareas (altesaam 52 in vergelyking met die teikengetal van 8 wat vir die jaar gestel is) te bespreek. Hierdie vergaderings het aan navorsers ook die geleentheid gebied om tegniese inligting onder ons kliënte te versprei. Veertien tegnologieoordragbyeenkomste is gereël, terwyl 205 aanbiedings by boeredae, 126 populêre referate en 41 radiopraatjies ook die verwagte uitsette oortref het. Ten einde die inligting na alle vlakke te neem, is twee weidingkursusse vir beginners (in albei tale) en een vir landboukundiges by die Outeniekwa-proefplaas aangebied. Dit is besonder goed ontvang en bygewoon.

Die wetenskaplike kundigheid van die Departement het internasionaal erkenning ontvang toe een van die spesialiswetenskaplikes by die Instituut vir Plantproduksie uitgenooi is om ’n hoofstuk te skryf in ’n boek oor Reënafhanklike Boerderystelsels (Hardy MB, Dizba L, Kilian W & Tolmay J 2011. Rainfed Farming Systems in South Africa.In:P. Tow et al.(reds.), Rainfed Farming Systems, Springer). Die hoofstuk maak ’n betekenisvolle bydrae tot die literatuur oor die onderwerp in Suid-Afrika en plaas ons in konteks met reënafhanklike landbou in die res van die wêreld. Die boek “Rainfed Farming Systems” bied ’n omvattende versameling beginsels en toepassings, wat die meeste aspekte dek van reënafhanklike boerderystelselstruktuur, -bedryf, -bestuuren -verbetering. Die boek beslaan 50 hoofstukke oor altesaam 1 281 bladsye. Dit is in November by die Suid-Australiese Navorsings- en Ontwikkelingsinstituut vrygestel as deel van ’n AIAST-eendagforum oor die produsering van meer voedsel met minder hulpbronne.

ALGEMENE INLIGTING
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die impak van die navorsingspogings en die produkte daarvan was verder duidelik toe 'n produsent 'n brief van lofbetuiging aan die Landbouweekblad (datum 30 September 2011) geskryf het oor die Melkbeeshandleiding wat deur een van ons suiwelspesialiste opgestel is en wat besig is om 'n besonder gewilde en deeglik gelese handboek vir melkboere te word, nie net in die Wes-Kaap nie, maar ook elders in Suid-Afrika.

Ten einde hoogstaande genetiese materiaal aan ons kliënte beskikbaar te stel en inkomste uit navorsing te optimaliseer, is vier Percheron-perde op 'n veiling verkoop, wat 'n inkomste van R60 000 opgelewer het. Weens die heersende voëlgriep is geen volstruisveiling in 2011/12 gehou nie.

Die Program:Landbou-ekonomie (LE) het verskeie verslae – sowat 196 – die lig laat sien; dit het gewissel van wetenskaplike, semi-wetenskaplike, populêre en ad hoc-verslae. Die Program:LE het omtrent 1 273 kliënte met landbou-ekonomiese advies bedien. Onder die hoogtepunte is die projek in samewerking met Wesgro; die Agribesigheidbeleggingseenheid het beleggings ter waarde van omtrent R82 miljoen in 'n aantal projekte gefasiliteer.

Op internasionale vlak is die Micro Combud-stelsel, wat deur die Departement voorgestaan word, gedeel met die Agri-normmodelontwikkelaars in Duitsland om gebruik te word as basis vir die internasionale tuinboukundige model. Dit is 'n gevolg van belangstelling om sommige van die Wes-Kaapse tuinboukundige produkte in die model in te sluit.

Daar is ook twee referate, getitel "Ekonomiese waarde van die verwydering van uitheemse plante en die herstel van natuurlike kapitaal op die Agulhas-vlakte", en "Impak van verhoogde watergebruikskoste en die hertoewysing van water", aangebied by die Europese Vereniging van Omgewings- en Hulpbronekonomie [European Association of Environmental and Resource Economics (EAERE)]se konferensie van 2011 in Rome. Die laasgenoemde een is ook gepubliseer in die Agrekon, 'n nasionale vaktydskrif wat ook internasionaal gelees word. Daarbenewens is 'n referaat getitel "Het Suid-Afrikaanse kleinboerappelprodusente marktoegang verkry? Gevallestudiebevindinge vanuit die Wes-Kaap" by 'n werksessie in Benin aangebied. 'n Verbandhoudende artikel is ook by die Landbou-ekonomievereniging van Suid-Afrika se konferensie in 2011 aangebied.

Die Program:Gestruktureerde Landbou-opleiding (GLO) het voortgegaan met die aanbieding van 'n wye reeks geakkrediteerde en niegeakkrediteerde opleidingsprogramme tot op NKR-vlak 7. Voornemende en praktiserende boere, landboukundiges, plaaswerkers en landelike gemeenskappe bly steeds die primêre teikengroep vir kapasiteitbou en opleiding. 'n Sterk fokus word ook geplaas op die bemagtiging van vroue en die landelike jeug.

'n Slaagsyfer van 79% vir sy leerderskapstudente is behaal, gebaseer op 'n aanvanklike inskrywing van 100 leerders. Voorts is herakkreditasie en programgoedkeuring vir landbou-leerderskapaanbiedings op NKR-vlakke 1 – 4 in verskeie dissiplines (te wete Plantproduksie, Gemengdeboerderystelsels, Pluimveeproduksie en Diereproduksie) deur die SOOO land OOKO ontvang en tot Desember 2014 deur SAKO bekragtig.

Met betrekking tot vaardigheidsontwikkeling en kapasiteitbou-intervensies het altesaam 1 940 landboubegunstigdes vaardigheidsopleiding in 'n verskeidenheid nie-formele vaardigheidsprogramme ontvang. Begunstigdes ten opsigte van opleiding het boere, plaaswerkers en ander landbougroepe uit die provinsiale distrikte ingesluit, met besondere

klem op die Omvattende Landbousteunprogram/Proaktiewe Grondverkrygingskema se projekbegunstigdesen landbougroeperinge binne die aangewese landbou nodale punte in ooreenstemming met die Omvattende Landbou-ontwikkelingstrategie (OLOS).

Verdere noemenswaardige prestasies gedurende die verslagtydperk sluit in die artikulasie van 12 leerders na die tersiêre onderwysstroom, met 2 leerders wat aanvaar is vir die B.Agric.-program, 1 leerder wat ingeskryf is vir Perdestudie en 9 leerders wat vir die Hoër Sertifikaat aanvaar is.

'n Eksterne beurs deur 'n beleggingsmaatskappy, te wete Novare, is aan die beste leerderskapstudent toegeken om sy landboustudie vir die Hoër Sertifikaat voort te sit. Departementele beurse is ook toegeken aan die leerders wat van die verdere-onderwys-en-opleidingsbaan af geartikuleer is.

Die dienste van geakkrediteerde eksterne opleidingsdiensverskaffers is bekom om hulp te verleen met die herbelyning van die kurrikulum, leerraamwerke en interne beleidsoorsig gedurende Maart 2012. Wat kwaliteitversekeringspraktyke gedurende die verslagtydperk betref, is 2 kortkursusmodules intern self-geëvalueer en 3 leerprogramme is ekstern voorgelê vir kwaliteitsversekering en moderering deur die SOOOland OOKO.

Altesaam 438 studente is vir die B.Agric.-graadprogram, Hoër Sertifikaat in Landbou en Diploma in Landbou geregistreer, asook die Sertifikaat in Meesterskap met Perde en Voorbereidende Ruiterkunsonderrig.Die laasgenoemde opleidingsprogram is ook aangebied vir 15 beamptes van die Metropolisie sodat hulle polisieperde kan beheer, veral vir skarebeheer.

Altesaam 128 studente het uit die 4 hoëronderwysopleidingsprogramme wat aangebied is, gegradueer.Gedurende hierdie tydperk het studente wat as wynmakers opgelei word, 3 bronsmedaljes by die Jongwynmakertentoonstelling gewen.Beurse ter waarde van meer as R1 miljoen is gedurende die finansiële jaar by verskeie instellings bekom.

Implementering van die Wes-Kaap-Boergondië-uitruilprogram is voortgesit soos beplan. Altesaam 27 deelnemers vanuit die Provinsie Wes-Kaap het by hierdie uitruilprogram gebaat, terwyl 8 Franse studente by die Elsenburg-landbou-opleidingsinstituut gehuisves is. Daarbenewens het die rugbyspan van die Elsenburg-landbou-opleidingsinstituut die CFPPA besoek vir 'n kort toer in Boergondië, Frankryk.

Die Program: Landelike Ontwikkeling (LO) het die optrede en besteding van die drie sfere van regering in geselekteerde landelike ontwikkelingsnodusse gekoördineer. Met die Program is gepoog om effektiewe steun deur die nasionale en provinsiale regering aan die plaaslike regering se Geïntegreerdeontwikkelingsplanne (GOP's) in landelike wyke te bewerkstellig. Die ontwikkeling van 'n gestandaardiseerde implementeringsraamwerkdokument waarin opgeneem is die aksies van die hele regering in elke wyk het 'n holistiese en gekoördineerde benadering tot implementering gebring om die impak van regeringsdienste in die geselekteerde landelike wyke te maksimaliseer. Hierdie benadering het dienslewering verbeter en groter begrip gebring van die manier waarop die regering in landelike wyke werk.

ALGEMENE INLIGTING
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die Program:LO het bygedra deur twee bykomende landelike ontwikkelingsnodusse te aktiveer, wat die totale getal aktiewe nodusse in die Provinsie op agt (8) te staan gebring het. Die nodusse het die volgende ingesluit:

- Oudtshoorn-munisipaliteit (Dysselsdorp);
- Stad Kaapstad (Mamre);
- Matzikama-munisipaliteit (Ebenhaeser);
- Witzenberg-munisipaliteit (Bella Vista);
- Beaufort-Wes-munisipaliteit (Murraysburg);
- Bitou-munisipaliteit (New Horizons);
- Theewaterskloof-munisipaliteit (Villiersdorp), en
- Mosselbaai-munisipaliteit (nege landelike gemeenskappe).

Tot dusver is 221 projekte deur middel van die gekoördineerde ontwikkelingsbenadering gelys, met inbegrip van bydraes van al drie regeringsfere, met altesaam R301.171 miljoen aan befondsing wat teen die einde van die finansiële jaar verkry is. Met die uitsondering van die nuut gestigte Theewaterskloof- en Mosselbaai nodusse is altesaam 416 tydelike poste gedurende die finansiële jaar geskep, wat die totaal sedert die aanvang van die landelikeontwikkeling-implementeringsplan op 1 301 te staan gebring het, terwyl 798 opleidingsgeleenthede voorsien is, wat die totaal sedert aanvang op 1 453 te staan bring.

Wat plaaswerkerontwikkeling betref, is altesaam 1 556 plaaswerkers in vaardighede in samewerking met NRO's en die Program:GLO opgelei, 9 teenmiddelmisbruik-projekte is ondersteun, 14 streekplaaswerker-kompetisies en een provinsiale kompetisie is suksesvol aangebied, 16 distriksforumvergaderings is gekoördineer en 651 plaaswerkers is deur middel van die verwysingstelsel bygestaan.

Deel 2:

Inligting oor Voorafbepaalde Doelstellings

Bewilligde Fondse 20

Doel van die Begrotingspos 20

Samevatting van Programme 21

Strategiese Uitkomsgeoriënteerde Doelwitte 22

Oorsig van die Diensleweringsomgewing 2011/12 31

Oorsig van die Organisatoriese Omgewing vir 2011/12 40

Sleutel-beleidsontwikkelings en Wetgewende Veranderinge 42

Departementele Inkomste 45

Departementele Besteding 46

Oordragbetalings 46

Openbare Entiteite 50

Voorwaardelike Toekenning en Geoormerkte Fondse 50

Kapitaalbelegging-, instandhouding - en batebestuurplan 51

Programprestasie 53

DEEL 2: PROGRAMPRESTASIE

2.1 Bewilligde Fondse

Hoofbestemming R'000	Aangepaste Bestemming R'000	Werklike Bedrag Bestee R'000	(Oor)/Onderbesteding R'000
501 718	517 192	514 559	2 633
Verantwoordelike Minister	Minister van Landbou en Landelike Ontwikkeling		
Beherende Departement	Departement van Landbou		
Rekenpligtige Beampte	Adjunk-Direkteur-Generaal van Landbou		

2.2 Doel van die Begrotingspos

Beheer

Om goeie korporatiewe beheerbeginsels en praktyke te voorsien, met inbegrip van ywerige finansiële bestuur, die aanwending van billike mensehulpbronbestuur, die bevordering van toepaslike kommunikasie met kliënte, ander Departemente, Provinsies en Afrika-lande, in die konteks van Batho Pele-beginsels, en die vereistes van IRV.

Kennisontwikkeling

Om ekonomies toerekenbare en omgewingsvolhoubare vooraanstaande tegnologieë in alle sfere van landbouproduksie, prosessering en bemarking, met die nodige inagneming van huidige en toekomstige behoeftes van alle boere en verbruikers plaaslik en internasionaal in 'n veranderende omgewing te ontwikkel, om mededingendheid te verhoog, en om landbouproduksie vir groter groei en ontwikkeling sowel as die bevordering van landbouwerkgeleenthede uit te brei.

Kennisoordrag

Om voornemende en huidige landboukundiges, boere en plaaswerkers in die landboubedryf op te lei en om loopbaangeleenthede in landbou te bevorder.

Om 'n mededingende en toepaslike ondersteuningsdiens (met inbegrip van voorligting) vir boere aan 'n breë spektrum van kliënte op 'n geografies-bepaalde basis te lewer, met klem op die ontluikende boerderysektor.

Om inligting en dienste m.b.t. landbou-ekonomie vir doeltreffende besluitneming in die landbou- en agri-besigheid-sektor te voorsien.

Om inligting en dienste te voorsien ten einde die doeltreffende gebruik van ons landbou-waterbronne te verhoog, veral gesien die moontlike impak van klimaatverandering op ons provinsie.

Reguleringsfunksie

Om dieregesondheidsrisiko's te moniteer en minimaliseer, sowel as om voedselsekerheid deur middel van voedselveiligheid te verseker, en om die uitvoer van diere en diereprodukte te fasiliteer.

Om die bewaring en volhoubare gebruik van die omgewing te bevorder, veral die natuurlike hulpbronne vir landbou (grond en water), en om die fragmentering en hersonering van landbougrond te verhoed.

Finansiële steun vir landbou

Om finansiële steun vir boere op alle produksievlakke te bestuur en te fasiliteer, met inbegrip van OPLO, Grondsorg, Grondbeskermingsubsidies, MIFISA, beurse vir landbou-opleiding en -onderwys, sowel as ramphulpfondse soos van tyd tot tyd toegewys.

2.3 Samevatting van Programme

Program	Subprogram
1. Administrasie	1.1 Kantoor van die LUR 1.2. Senior bestuur 1.3. Korporatiewe Dienste 1.4. Finansiële Bestuur 1.5. Kommunikasiedienste
2. Volhoubare Hulpbronbestuur	2.1 Ingenieursdienste 2.2. GrondSorg 2.3. Grondgebruikbestuur
3. Ondersteuning en ontwikkeling van boere	3.1 Boere-nedersetting 3.2. Voorligting- en Adviesdienste 3.3. Voedselsekerheid 3.4. Casidra (Edms) Bpk
4. Veeartsenydienste	4.1 Dieregesondheid 4.2. Uitvoerbeheer 4.3. Veeartsenykundige Openbare Gesondheid 4.4. Veeartsenykundige Laboratoriumdienste
5. Tegnologiese, Navorsings- en Ontwikkelingsdienste	5.1 Navorsing 5.2. Inligtingsdienste 5.3. Infrastruktuur-ondersteuningsdienste
6. Landbou-ekonomie	6.1 Ontwikkeling en Ondersteuning vir Agri-Besigheid 6.2. Makro-ekonomie en Statistiek
7. Gestruktureerde landbou-opleiding	7.1 Tersiêre Onderwys 7.2. Verdere Onderwys en Opleiding (VOO) 7.3. Gehalteversekering 7.4. Opleidingsadministrasie en -ondersteuning
8. Landelike ontwikkeling*	8.1 Landelike Nodale ontwikkeling 8.2 Plaaswerkerontwikkeling

*Hierdie Program is bykomstig tot die geproklameerde goedgekeurde struktuur.

2.4 Strategiese Uitkomsgeoriënteerde Doelwitte

a) Ondersteun die provinsiale landbousektor om minstens die uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard te verhoog

Al die programme binne die Departement dra tot die bogenoemde doelwit by. Die bydraes verskil per program, deurdat party programme (Volhoubare Hulpbronbestuur (VHB), Landelike Ontwikkeling (LO), en Gestruktureerde Landboubeplanning) (GLB)) 'n ondersteunende rol speel, terwyl ander (Boere-ondersteuning en Ontwikkeling (BOO), Landbou-ekonomie (LE), Veeartsenykundige Dienste (VD) en Tegnologie-, Navorsing- en Ontwikkelingsdienste (TNOD)) 'n direkte impak op die bogenoemde doelwit het.

VHB het toepaslike ingenieursdienste aan ons landboukliënte voorsien om die uitvoerposisie te handhaaf of verhoog, en terselfdertyd die doenbaarheid en volhoubaarheid van hul boerderyondernemings te verhoog. Ingenieursdienste is deur 409 ondersteuningsinisiatiewe soos ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate aan landboukliënte gebied, en 214 kliënte is van ad hoc ingenieursadvies of -opleiding voorsien.

BOO het sy prosesse en middele vir ondersteuning- en befondsing verfyn deur die belangrikheid van markskakels as 'n sleutelvereiste vir uiteindelike volhoubaarheid te beklemtoon. Dit is versterk deur plaasassesseringsprosesse wat in samewerking met kommoditeitsformasies waaraan die Departement werk, gefasiliteer is. Hierdie is soos volg:Kommoditeitsformasies vir Akwakultuur, Suiwel, Vrugte, Graan, Dierebedryf (Rooivleis, Varkvleis en Skape/Wol), Wynbou en Groente. Die betrokkenheid van die kommoditeitsvennote en beskikbare markdeskundigheid in sodanige plaasassessering en versoekgoedkeuringprosesse het aanleiding gegee tot die integrasie van nuwe klein- en kommersiële boere in die hoofstroom van produsentemarkte en waardekettings.

Die voorligtingsdienste wat deur die Departement gelewer is en die deskundigheid wat deur kommoditeitsmentors gedeel is, het ook tot die markgereedheid van boere bygedra. Die vestiging van 20.3 hektaar tafeldruifwingerde, 42.4 hektaar wyndruifwingerde en 93.3 hektaar vrugteboorde, 1 703.9 hektaar onder graan, en 151.2 hektaar vir groenteproduksie is as gevolg van hierdie samewerking ondersteun.

Die uitbreek van Afrika-perdesiekte in die opneemgebied het die staking van die uitvoer van perde tot gevolg gehad. Eweneens het die uitbreek van voëlgriep onder volstruise 'n uitvoerverbod vir die hele finansiële jaar op volstruisvleis na die Europese Unie tot gevolg gehad. Albei hierdie uitbrake is onder beheer gebring sodat uitvoer in die nabye toekoms hervat kon word, afhangende van die invoerlande.

Navorsing oor kwessies van marktoegang is die sleutel tot die welslae van ons klein- en kommersiële boere. Marktoegang sluit nie slegs fokusareas soos toegang tot nuwe of voorheen ontoeganklike markte in nie, maar fokus ook op die spesifikasies en nakoming van produkte om hierdie markte suksesvol te betree. Marktoegang vir alle boere is een van die sleutelprioriteite om doelstellings te verwesenlik soos in die Provinsiale Strategiese Doelstelling (PSD) 11 uiteengesit.

In hierdie verband het die Departement 'n leidende rol gespeel deur tot die stel van

standaarde en die voorsiening van ondersteuning aan ons nywerhede by te dra. TNOD het in die verlede tot die bedryfstandaarde vir die wol- en kleinveebedryf bygedra, terwyl ons ook die volstruisbedryf ondersteun het deur 'n handleiding vir bedryfstandaarde saam te stel wat produsente sal help om aan die EU-standaarde te voldoen, en wat in die jongste tyd met maatreëls vir biosekuriteit as 'n voorvereiste vir toegang tot die EU-mark gehelp het.

'n Platform om binne die sektor saam te werk, is deur die Marktoegangwerkgroep gevestig wat gedurende die 2011/12 finansiële jaar gestig is. 'n Fokusarea om marktoegang te verkry, is markontwikkeling met 'n sterk fokus op nuwe en volhoubare markte op die nasionale en internasionale vlak. Aangesien Afrika nog 'n potensiële uitvoermark is, is ses (6) Swart Ekonomiese Bemagtiging-handelsmerke ondersteun om hul wyne in twee van die voorste stede in Nigerië, Lagos en Abuja bekend te stel.

Verskeie benaderings is ook gebruik om bemarkingsgeleenthede oop te stel, en dit sluit diplomatieke verhoudings met die Shandong Provinsie van China in. Gevolglik het 'n benadering van meerdere deelhebbers aanleiding tot die deelname van 23 wynmaatskappye in die Yantai Internasionale Wynfees gegee, wat deur 'n netwerkgeleentheid gevolg is. Daar is oor die jare gemerk dat hierdie aktiwiteite slegs na opvolg-intervensies positiewe resultate afwerp, wat egter reeds vier uitvoerooreenkomste vir die Suid-Afrikaanse wynmaatskappye tot gevolg gehad het.

Vyf swart kommersiële boere is bygestaan om deel te neem aan die internasionale blootstelling van die vrugtewaardeketting, en om die wêreld se varsprodukteskou, Fruit Logistica, in Duitsland by te woon. Die doel van die program is om klein- en kommersiële boere by te staan om toegang tot markte te verkry, deur produktiewe kapasiteite, die nakoming van tegniese vereistes, en die bevordering van sertifisering te verhoog.Die produk genereer ook kennis van voorsieningskettings en markte, en vaartbelyn pogings van plaaslike en internasionale rolspelers om suksesvolle integrasie van ontluikende boere in plaaslike, streeks-, of internasionale voorsieningskettings te fasiliteer. Dit is interessant om daarop te let dat die opbrengs op beleggings deur hierdie tipe intervensies daartoe gelei het dat 'n tweede swart uitvoerder ongeveer 7 000 kartonne tafeldruiwe deur die direkte kanaal na die Verre Ooste uitgevoer het.

Plaaslik het die program daartoe gelei dat die formele markte bereik kon word, met inbegrip van die groot kleinhandel-afsetpunte, en dit is belangrik vir die volhoubaarheid van die ondersteunde besighede op die program. Ongeveer 58 agri-besighede is ondersteun om toegang tot markte te bekom. Die intervensies deur die program het verkope ter waarde van meer as R10 miljoen tot gevolg gehad. Daar word op gelet dat die privaatsektor gretig is om by swart klein- en kommersiële boere te koop. Gevolglik het ongeveer 22 kopers onderneem om by hierdie boere te koop.

Ongeveer 61 markinligtingverslae is geproduseer en onder boere en agri-besighede versprei. Pogings is gemaak om, waar die model as geskik beskou is, swart klein- en kommersiële boere in koöperasies te organiseer

b) Verseker dat minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie oor die volgende 5 jaar suksesvol is

Al die programme binne die Departement dra tot die bogenoemde doelwit by. Die bydraes verskil per program, deurdat party programme (Volhoubare Hulpbronbestuur (VHB), Landelike Ontwikkeling (LO), Veeartsenydienste (VD), Tegnologie, Navorsing en Ontwikkelingsdienste (TNOD) en Gestruktureerde Landbou-opleiding (GLO)) 'n ondersteunende rol speel, terwyl ander (Boere-ondersteuning en Ontwikkeling (BOO), en Landbou-ekonomie (LE)), 'n direkte impak op die bogenoemde doelwit het.

VHB het toepaslike ingenieursdienste aan grondhervormingsbegunstigdes voorsien, ten einde die doenbaarheid en volhoubaarheid van hul boerderyondernemings te verhoog. Dit is gedoen d.m.v. 130 ondersteuningsinisiatiewe soos ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate.

BOO het 105 plaasassesserings gefasiliteer, tot die ontwikkeling van 80 grondbenuttingsplanne bygedra, 128 plaasversoeke vir ondersteuning is goedgekeur waarvan 81 kleinboerplase was, en 471 moniteringsverslae oor grondhervormingsplase is voltooi.

Daarbenewens het BOO 'n in terne voorlopige opname van 202 grondhervormingsplase voltooi wat op verskeie elemente gefokus het wat grondhervormingsplase as suksesvol sou beskou, en wat faktore soos die volgende insluit: toegang tot markte, nakoming van arbeidwetgewing, SAID-nakoming, herbelegging van verdienste, ondernemingsbestuur in lyn met besigheidsplanne, ens. Hierdie opname het aangetoon dat 74% van die plase toegang tot gevestigde markte het, 78% goeie finansiële bestuur en rekordhouding aan die dag lê, 76% hul besigheidsplanne implementeer, en dat 50% SAID-vereistes en 38% arbeidswette nakom. Kwessies waarop in die nuwe jaar gefokus sal word, is om projekte in lyn met nakoming van SAID-vereiste en arbeidswetgewing te kry. Die bedoeling is om die bevindings van hierdie voorlopige opname as 'n gids te gebruik om in 2012/13 meer in diepte-studies oor grondhervormingsplase in die provinsie uit te voer, ten einde sleutel-areas te bepaal waarop planne vir grondhervorming gefokus kan word.

Die Departement se Eenheid vir Tegniese Bystand (ETB) is ten volle operasioneel en het omvattende dienste vir ondernemingbeplanning en plaasassesseringsdienste gebied. Daarbenewens het die voorligtings- en adviesdienste wat deur die Departement gelewer is, en die deskundigheid wat deur kommoditeitsmentors gedeel is, ook tot verhoogde produksie en die uiteindelike volhoubaarheid van die grondhervormingsplase en -ondernemings bygedra. Sleutelkliënte sluit grond- en landelike hervormingsbegunstigdes, georganiseerde landbou, kommoditeitsformasies, en bestaans- en kleinboere in.

Die benutting van die Slimpen-tegnologie het datavaslegging in die veld in terme van hierdie gelewerde dienste moontlik gemaak, en dit word in 'n projekdatabasis ingevoer. BOO het 83 demonstrasies en 29 boeredae gelewer, en 3 352 boere met advies bedien.

Veeartsenykundige bystand en advies is deur beamptes aan talle diereproduksieprojekte gelewer. Kliniese dienste deur private veeartse vir hierdie projekte word deur Casidra (Edm) Bpk. gefasiliteer.

Besprekings vir vier (4) geleenthede is deur Casidra uitgereik.

Die welslae van grondhervormingsprojekte is op 'n oorvloed van faktore gebaseer. Een van die sleutel-suksesfaktore is die fyn balans tussen beskikbare hulpbronne en die keuse van boerderyaktiwiteit. Wat dit betref, het ons navorsing gehelp om hulpbronbeperkings te identifiseer (byvoorbeeld grondgehalte) en om ruimtelike ontleding aan die voorligtingsbeamptes te bied – om maar 'n paar te noem. Verder is die volhoubaarheid van grondhervormingsprojekte ook op produksietegnologieë gebaseer, en in hierdie verband het die navorsingspogings op slim-klimaat-tegnologieë vir groter opbrengste of kleiner koste in plant en diereproduksie gefokus.

'n Swart Boer databasis is deur die Departement geskep aangesien hierdie 'n kategorie is wat nie deur die amptelike statistieke van Statistiek Suid-Afrika vasgelê is nie. Die inligting op hierdie databasis het geblyk nuttig vir bestuursbesluitneming te wees. Tydens die verslagjaar is ongeveer R3.8 miljoen se lenings van die Suid-Afrikaanse Mikro-finansiële Instansies (SAMFI) vir swart klein- en kommersiële boere in die Wes-Kaap goedgekeur. Hierdie boere is met ekonomiese inligting bygestaan om die aansoekproses te ondersteun, en op 'n gereelde basis gemoniteer om terugbetaal-ongerymdhede te elimineer .

Die ander LE-aktiwiteite wat daarop ingestel is om suksesvolle grondhervorming te verseker, sluit die ondersteuning met die hou van finansiële rekords in, met die plan om dit gedurende die 2012/13 finansiële jaar tot die hele Provinsie uit te brei. 'n Totaal van ongeveer 43 ekonomiese studies (impakassesserings, lewensvatbaarheidstudies, besigheidsplanne, doenbaarheidstudies en beleggingsprogramme wat ontwikkel of geëvalueer was), is geproduseer. Hierdie was meestal vir grondhervorming- en landelike begunstigdes.

Nog 'n program wat grondhervormingsbegunstigdes teiken, is die Marktoegangprogram. Deur verskeie intervensies van die program is toegang tot 'n som van meer as R12 miljoen se fondse deur die begunstigdes verkry. Die program het inderdaad tot ander aktiwiteite van die Departement bygedra wat op suksesvolle grondhervorming ingestel was.

Navorsing wat in samewerking met die Universiteit van Wageningen in Nederland en die Universiteit van Fort Hare gedoen is, het tot die Markassesseringsprogram bygedra. Die program is op gehalteverbetering in agri-voedselkettings ingestel. Die huidige navorsing fokus op struktuurvernuwings, koördinering- en ondersteuningsdienste in die lewering van Suid-Afrikaanse sagtevrugte, ten einde deur grond- en landelike hervorming marktoegang vir kleinboere en kommersiële entrepreneurs te verbeter.

GLO, en veral die subprogram: Verdere Onderwys en Opleiding (VOO) in samewerking met BOO het 'n verskeidenheid vaardigheidsprogramme aangebied aan begunstigdes van die Omvattende Landbou-ondersteuningsprogram (OLOP)/Pro-aktiewe grondverkrygingskema (PGVS). 'n Totaal van 1 940 begunstigdes het opleiding ontvang, die meerderheid boere of boerehulpe binne die oorlewings- of kleinboergroepe.

c) Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog

Al die programme binne die Departement dra tot die bogenoemde doelwit by. Die bydraes verskil per program, deurdat party programme (Volhoubare Hulpbronbestuur (VHB), Landelike Ontwikkeling (LO), Veeartsenydienste (VD), en Gestruktureerde Landbou-opleiding (GLO))

‘n ondersteunende rol speel, terwyl ander (Boere-ondersteuning en Ontwikkeling (BOO), Tegnologie, Navorsing- en Ontwikkelingsdienste (NAOD), en Landbou-ekonomie (LE)), ‘n direkte impak op die bogenoemde doelwit het.

VHB het 162 besproeiingsboere van relevante inligting voorsien om hulle te help om die natuurlike hulpbronne wat vir hulle beskikbaar is optimaal te benut, ten einde produksie te verhoog terwyl dieselfde watertoebedeling gebruik word. Boere is verder bygestaan met inisiatiewe vir 141 meganisering- en bewaringboerderye, 4 op-die-plaas waardetoevoegings, 87 plaasstrukture en veehanterings, en 45 rivierwal-erosiebeskermings.

BOO het baie van sy tyd bestee om die kommoditeitsbenadering tot boere-ondersteuningsdienste in die Provinsie te versterk. Dit het die vaartbelyning van institusionele reëlings behels ten einde etlike kommoditeitstrukture in die Waterkultuur-, Suiwel-, Vrugte-, Graan-, Veeproduksie- (rooivleis, varke, en skape/wol-), Wyn- en Groente-bedrywe te vestig waarmee die Departement kan saamwerk aan die assessering, prioritisering, implementering, ondersteuning en evaluering van boerderyondernemings. Hierdie benadering is aangeneem om beplanning, ekonomiese volhoubaarheid van regering-ondersteunde plase, en langtermyn-integrasie in die sektor te verbeter. Vir die jaar 2011/12 is die vestiging van 20.3 hektaar tafeldruifwingerde, 42.4 hektaar tafeldruifwingerde, 93.3 hektaar vrugteboorde, 703.9 hektaar vir graanproduksie, en 151 hektaar groentetuine as gevolg van hierdie samewerking ondersteun.

Om die kommoditeitsbenadering te ondersteun, is kwartaallikse byeenkomste deur die Departement met verskeie kommoditeitsformasies aangebied, en dieselfde belanghebbendes het ook aan PSD (11), werkgroepe (1, verhoogde produksie en 5, voorligtingherlewing) deelgeneem, wat tegelykertyd bydra om Uitset 1 van Nasionale Uitkomste 7 te verwesenlik. As deel van hierdie kommoditeitsbenadering het kommoditeitsmentors spesialis ondersteuning vir die Departement se adviserende ondersteuningsdienste aangebied. Dit is versterk met die gebruik van die Slimpen as ‘n sleutelhulpmiddel om plaasbesoeke doeltreffend te maak.

Opleiding en ontwikkeling van ons boere is ‘n integrale deel van ons dienste, en ‘n verbete poging is gemaak om die gehalte van vaardigheidsoudits te verbeter ten einde sleutelopleidingsbehoeftes te identifiseer. Dit sal BOO in staat stel om deur sy opleidingsaanbod op die kritieke opleidingsbehoeftes te respondeer, en 1 400 begunstigdes het hierby gebaat.

Die kommoditeitsbenadering het nie slegs tot ‘n reuseverbetering in die beplanning van projekte bygedra nie, maar het ook tot die mentorskap-ondersteuning aan boere gelei, wat van kritieke belang vir die bevordering van kleinhoeweboere tot kommersiële boere is. Dit het begin om vrugte af te werp deurdat aan goedgekeurde projekte onmiddellik na goedkeuring mentors toegewys is om kapasiteitbou te verseker. Agt-en-dertig (38) mentors is gedurende hierdie finansiële jaar aangestel om produksie te versterk. Dit is ook positief deurdat dit kleinboere ‘n geleentheid bied om by die bestaande netwerke binne gemeenskapsgroepe te baat. Hierdie benadering het gehelp om kwessies m.b.t. die gehalte van produkte die hoof te bied, en dien derhalwe om marktoegang te verbeter. Verder het demonstrasies (38), boeredae (29), en advies aan boere tot die toename in produksie bygedra.

Primêre dieregesondheidsdienste is aan kleinhoewe-veeboere voorsien. Hierdie het toetse vir, en inenting teen ‘n reeks ekonomies belangrike dieresiektes ingesluit.Net meer as vyfduisend (5 045) boere en eienaars van diere is van PDGS-dienste voorsien, en 95 880 diere is met inspeksie of inenting versorg.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Omvattende en kliëntgefokusde navorsingsprogramme- en projekte is deur die Institute vir Diere- en Plantproduksie en Hulpbronbenutting uitgevoer. Ten einde vir landbouprodusente (kommersiële en klein boere) om hul produksie te verhoog, moet daar met twee kritieke faktore rekening gehou word: Laer insettegnologie (laer insetkoste) en hoër uitsettegnologie (produksie), terwyl daar tred gehou word met die uitdagings van klimaatverandering. Die rol van navorsing en ontwikkeling wat dit betref, is van kritieke belang.

Nuwe en aangepaste tegnologie wat deur vooraanstaande navorsingspogings gegenereer is, het en sal verseker dat ons produsente volhoubaar en mededingend is met beperkte natuurlike hulpbronne (veral water) en die veranderende omgewing, en sal die basis verseker om landbouproduksie met 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.Verder sal klimaatwys-landbou van die grootste belang in alle landbou-ondernemings wees. Landbou is een van die belangrikste en een van die grootste kennisgebaseerde sektore in Suid-Afrika, en wetenskap en tegnologie, met navorsing as die sleutelhoeksteen, is belangrik om landelike ekonomiese groei te onderskraag en om uiteindelik voedselsekerheid en landelike ontwikkeling die hoof te bied. Dierenavorsing word onderneem oor die teel, voeding en bestuur van grootvee (suiwel), kleinvee (skape) en volstruise, terwyl gewasnavorsing graan, oliesaad en proteïenryk gewasse, groente, en alternatiewe en weidinggewasse insluit.

Deur samewerking met die Buro vir Voedsel- en Landboubeleid (BVLB) is navorsing gedoen wat op ekonomiese modelle gebaseer is, spesifiek mediumtermynprojeksies van prys- en produksievolumes vir verskillende landboubedrywe en plaasvlakmodelle vir strategiese besluitneming. Die mandjie bedrywe wat in die bedryfprojeksies ingesluit was, het oor die afgelope paar jaar uitgebrei soos nuwe bedryfmodelle ontwikkel was, terwyl bestaande bedryfmodelle gehandhaaf is. Hierdie het tafeldruiwe, appels, pere, wyn, wintergraan, suiwel, vleis en aartappels ingesluit.‘n Grondlyn-dokument is vir die tweede keer in die Wes-Kaap vrygestel.

By die BVLB se hulpmiddele is agri-hoogtepunte ingesluit wat volhoubare, vergelykbare, gekwantifiseerde inligting oor boerderystelsels genereer, veral vergelykings van tipiese plase (produksiestelsels, produksiekoste, mededingendheid en toekomstige ontwikkeling). Die hulpmiddel volg ‘n soortgelyke metodologie as wat in die Micro Combud stelsel gebruik word, wat deur die Departement aangebied en in stand gehou word. Gevolglik is Micro Combud met model-ontwikkelaars in Junie 2011 in Duitsland gedeel, om as basis vir die internasionale tuinboukundige model te gebruik.

Die Micro Combud program het oor die jare ontwikkel soos tegnologie verander het, en ‘n web-gebaseerde stelsel is gedurende die 2011-jaar uitgerol. Gevolglik is 35 nuwe ondernemingsbegrotings ontwikkel, en 14 bestaande begrotings is bygewerk.

Die navorsing wat onder die subprogram uitgevoer is: Mikro-ekonomiese ondersteuning het 43 verslae tot gevolg gehad. Die databasisse (34) wat deur LE in stand gehou word, is essensieel om die ontleding te ondersteun wat deur die Program en verskeie instansies gedoen word. Gevolglik is daar gedurende die jaar op ongeveer 174 versoeke om inligting gerespondeer.

GLO het met verskeie belanghebbendes saamgewerk om vaardigheidsontwikkeling en kapasiteitbou in landbou te bevorder en ondersteun.Vaardigheidgebaseerde opleiding is aan 1 940 boere en plaashulpe gebied, terwyl 438 studente vir voltydse studie in hoër onderwys opleidingsprogramme ingeskryf het. ‘n Totaal van 128 studente het in hierdie

programme afgestudeer. Afgestudeerdes sal die sektor meestal as boere, plaasbestuurders, assistent-plaasbestuurders, toesighouers, landboukundiges en landbou-adviseurs betree.

d) Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

Al die programme binne die Departement dra tot die bogenoemde doel by. Die bydraes verskil per program, deurdat party programme (Boere Ondersteuning en Ontwikkeling (BOO), Landelike Ontwikkeling (LO), Landbou-Ekonomie (LE), Veeartsenydienste (VD), en Gestruktureerde Landbou-opleiding (GLO)) 'n ondersteunende rol speel, terwyl ander (Volhoubare Hulpbronbestuur (VHB), Tegnologie, en Navorsing- en Ontwikkelingsdienste (NAOD)) 'n direkte impak op die bogenoemde doelwit het.

VHB het relevante inligting aan 162 besproeiiers gebied om hulle te help om hul watergebruik doeltreffend te verhoog ten einde groter oeste met minder water te produseer, en het relevante inligting aan droëland graan- en rooibostee boere voorsien deur 141 inisiatiewe om van konvensionele boerdery na bewaringsboerderypraktyke oor te skakel ten einde grondvrugbaarheid te verhoog en vog in die grond te behou. sewe bewustheidsveldtogte en kapasiteitbou-oefeninge oor GrondSorg is uitgevoer. 2 110 hektaar plaasgrond is deur bewaringsmaatreëls verbeter, en 314 plaasplanne is vir volhoubare boerderydoeleindes bygewerk.

Die Departement se Eenheid vir Tegniese Bystand is ten volle operasioneel en bied 'n volle pakket van beplanning- en assesseringsdienste wat omgewings- en natuurlike hulpbronassessering insluit. Die doel is om te verseker dat die assessering en beplanning van landbou-ondernemings hierdie elemente vir omgewings- en finansiële volhoubaarheid voldoende beheer.

Die subprogram: Voedselsekerheid se oorkoepelende program is deur die "foodpods"-konsep versterk. Hierdie boerderymetode laat huishoudings toe om voedsel met gebruikmaking van kratte te produseer en dus water te bespaar.

Voorligting en die oordrag van tegnologie het gehelp om vee-eienaars te bemagtig om die drakapasiteit van verskillende weivelde te verhoog, en sodoende sensitiewe weiding doeltreffend te gebruik

Die uitdagings van klimaatverandering het reeds 'n impak op die Wes-Kaap gehad, wat beskou word as die provinsie wat die meeste deur hierdie fenomeen geraak sal word. Om hierdie rede het ons 'n groot aanvraag na navorsing en tegnologie-ontwikkelingsdienste ervaar om boere by te staan om hul produksie teen 'n stel klimaatuitdagings vol te hou (byvoorbeeld die waterkrisis in die Suid-Kaap en die gevolglike impak op die beskikbaarheid van weiding en voer). TNOD het die fokus op klimaatveranderingverwante navorsingsdissiplines verskerp, met inbegrip van minimum bewerking vir grondbewaring, wisselbou vir verhoogde produksie, oordeelkundige gebruik van kunsmis, alternatiewe boerderypraktyke, en moontlike nuwe en alternatiewe gewasse vir die Wes-Kaap.

Twee referate is by die European Association of Environmental and Resource Economics (EAERE) se kongres in 2011 in Rome gelewer. Die doel was om portuurmenings in te span om die waarde van die navorsing te verhoog en om gehalte te verseker. Inligtingverspreidingsaktiwiteite het plaasgevind wat radiopraatjies oor biogas en plaasskaal

koolstofvoetspore ingesluit het, sowel as 'n artikel "Water en landbou: kritieke skeidingsvlak vir landelike ontwikkeling". Verdere inligtingverspreidingsaktiwiteite het 'n gastelesing vir 'n nagraadse klas in Omgewingsekonomie aan die Universiteit van Stellenbosch, vier lesings vir studente aan die Elsenburg Kollege, en 'n beleid-referaat vir wenke oor Lewensonderhoud uit Natuurlike Kapitaal in die Aghulas-plein.

'n Omvattende studie oor die koolstof-voetspoor deur die Departement van Landbou is voltooi. 'n Ph.D.-studie oor die bestuur van veeverlies aan roofdiere in die Knersvlakte is geregistreer, en 'n voorstel is voltooi en voorgelê aan die Universiteit van Kaapstad se Navorsingseenheid vir Omgewingsbeleid.

Die bevordering van volhoubare boerderypraktyke vorm 'n sentrale tema in die onderrig van studente op sowel die VOO as die HOO vlakke. Die subprogram: Tersiêre Onderwys (TO) het opleiding in volhoubare hulpbronbestuur aan elke student vanaf die eerste tot die derde jaar gebied. Die Diploma-werkopdrag oor natuurlike hulpbronbestuur dra 40% tot die finale punt by. Modules oor volhoubare boerderypraktyke, sowel as boerdery- en natuurlike hulpbronbestuur, het ook deel gevorm van die leerraamwerk vir leerderskapprogramme.

e) Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar

Al die programme binne die Departement dra tot die bogenoemde doel by. Die bydraes verskil per program, deurdat party programme (Boere Ondersteuning en Ontwikkeling (BOO), en Landelike Ontwikkeling (LO)) 'n ondersteunende rol speel, terwyl ander (Volhoubare Hulpbronbestuur (VHB), Tegnologie, Navorsing- en Ontwikkelingsdienste (NAOD) Landbou-Ekonomie (LE) Veeartsenydienste (VD), en Gestruktureerde Landbou-Opleiding (GLO)) 'n direkte impak op die bogenoemde doelwit het.

Die Departement het die Wêreldvoedseldag op 14 Oktober 2011 in Doringbaai gevier. As deel van die viering het die Departement 48 huishoudings, met gebruikmaking van die "Foodpods"-konsep, van voedselproduksiepakkette voorsien, en sodoende hulle in staat gestel om hul eie voedsel met gebruikmaking van kratte te produseer. Daarbenewens is kwalifiserende huishoudings ook met inheemse hoenders ondersteun om toegang tot diereproteïene te verhoog.'n Totaal van 51 gemeenskapsprojekte is ook oor die Provinsie heen gelewer, tot die voordeel van 1 091 begunstigdes. Hierdie projekte is in vennootskap met lede van die Provinsiale Taakspan vir Voedselsekerheid en munisipaliteite gelewer.

Die subprogram: Voedselsekerheid het 'n Wêreld Voedseldag-opname gedoen om vordering te assesseer in die projekte wat sedert 2007 befonds is. Die opname het bevind dat uit die 240 huishoudings wat as deel van die Wêreldvoedseldag-vierings ondersteun is, 149 (62%) steeds produktief is. Dit is heel positief gegewe die komplekse aard van voedselonsekerheid in gemeenskappe.

Pogings om die uitbreek van voëlgriep in die Eden-distrik te beheer, sal verseker dat die volstruisbedryf herstel en vir die langtermyn floreer, en dat die negatiewe finansiële effek op die distrikmunisipaliteit effens sal afneem.

Die vestiging van nuwe landbou-ondernemings in landelike gebiede sal deur die navorsing en ontwikkeling-portefeulje van die Departement ondersteun word. Dit sal die voorsiening

van besluitnemingsmiddele (d.w.s. risiko- en potensiële assesserings) en die oordeelkundige gebruik van natuurlike hulpbronne insluit om landbouproduksie met beperkte insette te optimaliseer.

LE het 'n aktiewe rol in die vergaderings van die Landelike Ontwikkeling Loodskomitee gespeel. Die Agri-besigheid Beleggingseenheid het 'n aansienlike bydrae gelewer om die bogenoemde doelwit te verwesenlik, aangesien die Eenheid R82 miljoen se beleggings tot 'n aantal projekte in die landelike gebiede verbind het.

Aangesien indiensneming van sleutelbelang in die landbousektor is, veral in die landelike gebiede, is verskeie ontledings oor indiensnemingstendense en -patrone gedoen. Hierdie sluit 'n verslag oor die "toepassing van spektrale ontleding op landbou-indiensneming" in. Spektrale ontleding is 'n nuttige hulpmiddel om lang- en korttermyn-siklusse in tydreeksdata te bekom en te kwantifiseer.

Die databasisse onder LE is belangrik om die sosio-ekonomiese tendense in die landelike gebiede te monitor. LE het 'n rol gespeel deur die belangrikheid van agri-toerisme en wildboerdery as potensiële aktiwiteite vir diversifikasie aan te toon om plaas-inkomstes met gebruikmaking van data uit bestaande databasisse te verbeter.

GLO is aktief betrokke by vaardigheidsontwikkeling in die landelike nodules in die provinsie, veral binne die Omvattende Landelike Ontwikkelingsprogram (OLOP) se nodules. 'n Totaal van 71 begunstigdes van die Dysselsdorp-OLOP is in verskeie kursusse opgelei. 'n Totaal van 32 lede van die Raad van Belanghebbendes het opleiding ontvang en daar is nog 3 kursusse geskeduleer om later plaas te vind.

Die Murraysburg-CRDP is onderweg, en opleiding vir lede van die Belanghebber-Raad sal in 2012 gelewer word.

LO het bygedra deur twee bykomstige nodules vir landelike ontwikkeling te aktiveer, waardeur die totale aantal aktiewe nodules in die Provinsie op agt (8) te staan gebring is. Die nodules sluit die volgende in:

- Oudtshoorn Munisipaliteit (Dysselsdorp);
- Stad Kaapstad (Mamre);
- Matzikama Munisipaliteit (Ebenhaeser);
- Witzenberg Munisipaliteit (Bella Vista);
- Beaufort Wes Munisipaliteit (Murraysburg);
- Bitou Munisipaliteit (New Horizons);
- Theewaterskloof Munisipaliteit (Villiersdorp), en
- Mosselbaai Munisipaliteit (nege landelike gemeenskappe).

Tot op datum is 221 projekte deur die gekoördineerde ontwikkelingsbenadering gelys, met inbegrip van bydraes van al drie regeringsfere, met 'n totaal van R301.171 miljoen se befondsing wat teen die einde van die finansiële jaar vasgelê is. Sonder die nuut-gestigte nodules vir Theewaterskloof en Mosselbaai, is 'n totaal van 416 tydelike poste geskep, wat die totaal sedert die begin van die plan vir die implementering van landelike ontwikkeling op 1 301 te staan gebring het, terwyl 798 opleidingsgeleenthede voorsien is wat die totaal sedert die aanvang op 1 453 te staan bring.

In terme van plaaswerkerontwikkeling is 'n totaal van 1 666 werkers in samewerking met NRO's en GLO opgelei, 9 projekte teen misbruik van middele ondersteun, 14 streek-plaaswerkerkompetisies en een provinsiale kompetisie suksesvol aangebied, 16 distriksforumvergaderings gekoördineer, en 651 plaaswerkers deur die verwysingstelsel bygestaan.

2.5 Oorsig van die diensleweringsomgewing vir 2011/12

Hoofdiens	Relevante Inligting
Voorsien 'n ingenieursondersteuningsdiens om omgewings- en ekonomies-volhoubare boerderypraktyke soos bewaringslandbou te verbeter, ten einde besoedeling deur landbou-aktiwiteite te voorkom en om die doeltreffendheid van die watergebruik van alle besproeiingsboere te verhoog.	409 ondersteuningsinisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) is aan ons kliënte gelewer, waarvan 160 vir OPLO/GAHP begunstigdes was. 214 kliënte is van ad hoc ingenieursadvies of opleiding bedien om hul produksie te verhoog, van wie 162 met inligting en opleiding voorsien is om die doeltreffendheid van hul watergebruik te verhoog.
Voorsien oplossings vir volhoubare batesbestuur en metodologieë deur die voorsiening van landbouingenieurs- en GrondSorg-dienste, proaktiewe kommunikasie, fasilitering en implementering van projekte, sowel as die oordra van tegnologie aan ons kliënte en vennote.	7 bewustheidsveldtogte en kapasiteitbou-oefeninge oor GrondSorg is uitgevoer, 2 110 hektaar plaasgrond is deur bewaringsmaatreëls verbeter, en 314 plaasplanne is vir volhoubare boerderydoeleindes bygewerk.
Bestuur die verifiëring, opname, beplanning, ontwerp en implementering van rampbestuur vir boere, en voorsien die nodige tegniese ondersteuning gedurende die rehabilitasiefase.	Gedurende die jaar is twee ramphulpprojekte geïmplementeer, nl. die 2008-oorstromingsprojek en die 2010-Eden-droogteprojek. Ongeveer 2 464 bemagtigingsbriewe is aan 1 083 boere uitgereik vir droogtehulp in die droogtegeteisterde gebiede van die Sentrale en Klein Karoo. 87 veewaterskemas is aangebring of bestaande skemas opgegradeer as deel van die droogtehulpskema. In totaal is R27 miljoen vir droogtehulp uitbetaal sedert die aanvang van die skema, met R24.9 miljoen wat in die 2011/12 finansiële jaar betaal is. R34.5 miljoen van die 2008 toewysing vir oorstromingshulp is tot die einde van Maart 2012 gebruik vir rivierwalbeskermingswerk om die verdere erosie van waardevolle landbougrond te verhinder.'n Bedrag van R21.5 miljoen is gedurende hierdie finansiële jaar uitbetaal. Albei hierdie skemas sal in die 2011/12 finansiële jaar voortgesit word.
Voorsien 'n ondersteuningsdiens om die volhoubare benutting van natuurlike landbouhulpbronne te verbeter ten einde die omgewing in die konteks van die klimaatsveranderingfenomeen te bewaar.	Die webapplikasie waardeur besproeiers weekliks van bygewerkte inligting oor die werklike watergebruik van hul gewasse en 7 ander groeiparameters voorsien word, is uitgebrei om alle vrugtegewasse in die gebied wat deur die satelliet gedek word, in te sluit. Die Fruitlookprojek het op 1 Oktober 2011 begin, en sal voortduur tot die einde van die besproeiingseisoen op 30 April 2012. Ondersteuning is deur 141 inisiatiewe aan droëland graan- en rooibosteeboere voorsien om van konvensionele boerdery na bewaringsboerderypraktyke oor te skakel ten einde grondvrugbaarheid te verhoog en vog in die grond te behou.
Verhoed die fragmentering van landbougrond deur die relevante outoriteite van kommentaar te voorsien oor die toepaslike wetgewing oor aanbevole grondgebruik.	932 aansoeke vir die onderverdeling en/of hersonering van landbougrond is geëvalueer en kommentaar is aan die betrokke outoriteite voorsien.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

<table>
<tr><th>Hoofdiens</th><th>Relevante Inligting</th></tr>
<tr><td>Bevorder voedselsekerheid en volhoubare landbou-ondernemings vir optimale landbou-produksie deur grondhervormingsinisiatiewe en –projekte (Omvattende Landbou-onders-teuningsproram (OLOP) / Grond-herbedeling vir Landbou-ontwikkeling (GHLO)) en die Voorligtingherlewingsprogram te ondersteun.</td><td>BOO het 105 plaasassesserings gefasiliteer wat tot verskeie strukture vir die goedkeuring van befondsing bygedra, en meestal grondhervormingsbegunstigdes bevoordeel het. Daarbenewens het BOO insette vir 80 grondgebruikplanne gelewer, en 128 versoeke vir bystand, waarvan 81 kleinhoeweboere was, is goedgekeur. Verder is 471 moniteringsverslae oor grondhervormingsplase voltooi.

Die volgende kommoditeite is gedurende die jaar met OLOP- en Ilima/ Letsima-toekennings ondersteun:
• Akwakultuur,
• Suiwel,
• Vrugte,
• Graan,
• Veebedryf (rooivleis, varkvleis, skape/wol),
• Wingerdbou, en
• Groentekommoditeitformasies.

Vir OLOP is 49 projekte ondersteun en 1 691 mense bevoordeel. Deur die Ilima/ Letsima-program is ‘n totaal van 839 projekte befonds, wat huishoudelike voedselsekerheidsprojekte insluit, en 2 858 mense bevoordeel het.

Gedurende hierdie finansiële jaar is die volgende produksiegebiede gevestig:
• 20.3 hektaar tafeldruifwingerd
• 42.4 hektaar wyndruifwingerd
• 93.3 hektaar vrugteboorde,
• 1 703,9 hektaar graan
• 151.2 hektaar groenteproduksie

Deur die Voorligtingherlewingsprogram (VHP) studeer 10 Landboukommod-iteitswerkers, van wie ses (6) deeltyds en vier (4) voltyds. Teen die einde van Maart 2012 het twaalf (12) Landbouadviseurs hul 4-jaar en hoër grade voltooi.</td></tr>
<tr><td>Voorkom en beheer veesiektes, fasiliteer die uitvoer van vee en veeprodukte, bied veeartsenykundige diagnostiese dienste en verseker die veiligheid van vleis en vleisprodukte deur die implementering van die Wet op Vleisveiligheid (Wet 40 van 2000), die Wet op Dieresiektes (Wet 35 van 1984) en ander relevante wetgewing.</td><td>Die uitbraak van Voëlgriep onder volstruise is onder beheer gebring deur die toets en slag van meer as 45 000 volstruise.

Die uitbraak van Afrika-perdesiekte in Mamre is beheer deur die invoer van streng bewegingsbeheer en die inenting van alle kwesbare diere binne en rondom die gebied.

Die uitbraak van Slenkdalkoors is beheer deur dienste wat deur voorligtingsbeamptes aan vee voorsien is . Beamptes het meer as 8 500 diere wat aan kleinhoewe-veeboere behoort, teen die siekte ingeënt.

433 gereelde slagpalebesoeke is aan slaggeriewe gebring om te verseker dat die verbruiker veilige vleis ontvang, deur higiëniese beginsels en prosedures by slagpale te monitor en te oudit.

In ‘n poging om die gaping in dienslewering wat deur die onttrekking deur die DLBV van uitvoersertifiseringsfunksies –wat erge ongerief vir die Program veroorsaak het – te oorbrug, is die diens gehandhaaf deur die Departement self.</td></tr>
<tr><td>Voorsien snypunttegnologie aan kommersiële en kleinhoeweboere en ander belanghebbendes deur ‘n kliëntgefokusde en probleemgedrewe portefeulje vir navorsing- en tegnologie-ontwikkeling wat deur die Instituut vir Diereproduksie, Plantproduksie en Hulpbronbenutting uitgevoer word.</td><td>Hierdie diensleweringsagenda het die uitvoering van probleemoplossings- en nywerheidgefokusde navorsingsprojekte ingesluit wat met die verskillende nywerhede by verskeie forums en kontaksessies bespreek is. Agt-en-twintig nuwe projekte is goedgekeur, 72 bestaande projekte is uitgevoer, en 15 projekte is afgehandel.</td></tr>
</table>

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Hoofdiens	Relevante Inligting
Versprei en kommunikeer toepaslike nuwe en aangepaste tegnologie en wetenskaplike inligting in die vorm van gebruikersvriendelike inligtingspakkette, wetenskaplike en populêre publikasies, teikengroep-gefokusde inligtingsdae en uitstallings, "loop en praat" op die plaas, en radiopraatjies.	Inligting wat uit navorsing gespruit het, is in 'n omvattende portefeulje vir die oordrag van tegnologie aan ons kliënte versprei, wat gewissel het van een-op-een-sessies, loop-en-praat-sessies, radiopraatjies (41), voordragte (205), geleenthede vir die oordrag van tegnologie (14), tot die heel wetenskaplike vorms van tegnologie-oordrag, met inbegrip van referate en plakkate by kongresse (90), semi-wetenskaplike (15) en wetenskaplike (28) referate.
Voorsien dienste vir die ondersteuning van navorsing en infrastruktuur aan die drie vernaamste navorsingsinstansies, ander departementele programme en ander eksterne navorsingsinstansies vanaf sewe navorsingsplase.	Sewe navorsingsplase is in stand gehou en strategies opgegradeer om die navorsingspogings van die drie navorsingsinstansies te ondersteun (bv. LNR) en bedryfsmedewerkers.
Voorsien 'n volle reeks van landbou-ekonomiese dienste deur sektor- en plaasvlak-navorsing, model- en databasis-ontwikkeling en instandhouding, monitering van tendense en die voorsiening van advies en opleiding op die gebied van bemarking en agri-besigheid, makro- en mikro-produksie en hulpbron-ekonomie.	Die aktiwiteite wat onder LE uitgevoer is, het verskeie verslae (196) voortgebring, wat wissel van wetenskaplike, semi-wetenskaplike, populêre tot ad-hoc verslae. Die dienste van sub-programme:Agri-besigheid se ondersteuning en ontwikkeling het ongeveer 1 273 kliënte bereik. Dit sluit die fasilitering van toegang tot finansiële ondersteuning, die verspreiding van markinligting, ondersteuning vir Agri-SEB, koöperasies, en finansiële rekordhouding in. Die webgebaseerde Mikro-Combud-Program is uitgerol en 49 begrotings is ontwikkel (35 nuwes en 14 gevestigdes). Dit het tot 43 ekonomiese studies gelei. Om in staat te wees om uitvoere te verhoog en swart kleinhoewe- en kommersiële boere in agri-waardekettings te integreer, is ongeveer 58 agri-besighede ondersteun om toegang tot markte te kry, en vier (4) internasionale promosies ondersteun om nuwe markte in Afrika en China te open. Om tot hierdie aktiwiteite by te dra, is 61 markinligtingsverslae geproduseer. Wat beleggingsfasilitering betref, het die beleggingseenheid van Agri-besigheid gedurende die jaar beleggings ter waarde van R82 miljoen in verskeie projekte gedoen. Die subprogram: Makro-ekonomiese Ondersteuning het databasisse en verwante programmatuur in stand gehou en bygewerk. Gevolglik is 34 databasisse in stand gehou. Dit het dit moontlik gemaak om gedurende hierdie jaar op ongeveer 174 versoeke vir inligting te respondeer. Die navorsing wat onder die subprogram uitgevoer is, het die volgende ingesluit: ontleding van sektore en multi-sektore, armoede, inkomste, ontledings van ongelykheid en werkloosheid en ook hulpbron-ekonomie met spesiale klem op hernubare energie, water-ekonomie, biodiversiteit en bewaringsekonomie. Dit het tot 43 verslae gelei. Nywerheidsprojeksies en -scenario's onder die BVLB-samewerking is tydens die grondlyn-vrystelling aangebied wat in Augustus 2011 in Somerset-Wes gehou is.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Hoofdiens	Relevante Inligting
Voorsien formele en nie-formele landbou-onderrig ten einde 'n vaardige en bekwame werkerskorps te ontwikkel om geleenthede vir ekonomiese groei vir volhoubare ontwikkeling vir voornemende produsente (oorlewings-, kleinhoewe-, en kommersiële boere) en adviseurs, tegnici, en plaaswerkers te vermeerder, deur geakkrediteerde opleidingsprogramme op die vlak van Hoër Onderwys, (HOO; NKR 5-7) en Verdere Onderwys en Opleiding (VOO; NKR1-4) aan te bied.	Tersiêre onderwys het 4 formele opleidingsprogramme naamlik B.Agric; Diploma en Hoër Sertifikaat in Landbou, sowel as die Perdemeester-sertifikaat en Preliminêre Perdry-onderrig aan 454 studente. Hiervan het 16 hul studies om verskeie redes gestaak. Sewe (7) geakkrediteerde en 5 nie-geakkrediteerde kort kursusse is aan 167 deelnemers gebied – 128 studente het in hierdie programme geslaag. Beurse is aan 14 nuwe studente en 33 bestaande studente wat akademies gepresteer het, toegeken. 'n Totaal van 1 940 landboukundige begunstigdes is in kort kursusse opgelei, waarvan 'n groot gedeelte die OPLO/GHLO/PGVS-groep verteenwoordig het, met inbegrip van boere (kommersiële, oorlewings- en kleinboere), plaashulpe, en begunstigdes van landelike en buitestedelike landbougemeenskappe. 'n Totale aanvanklike registrasie van 100 leerders op verskeie leerlingskap-programme op NKR-vlakke 1-4 is aan die begin van die akademiese jaar aangeteken. 'n Slaagsyfer van 79% is behaal, en bekwaamheidsertifikate is deur die Agri-SETA uitgereik. Die rede vir die positiewe afwyking kan direk toegeskryf word aan die aanvraag na leerlingskap-inskrywings wat van elke VOO-gedesentraliseerde sentrum ontvang is. Wat bemarkings- en loopbaanbewustheidsinisiatiewe betref, het die Subprogram VOO verskeie landbou-loopbaanuitstallings en samekomste, sowel as 17 skoolbesoeke binne die onderskeie streke bygewoon. In terme van toegang tot hoër leerprogramme is twaalf (12) leerders tot die Hoër Onderwysstroom, 2 leerders tot die B.Agric-program , 9 leerders tot die Hoër Sertifikaat-program, en 1 leerder tot die Perdestudiesprogram toegelaat. Wat gehalteversekering betref, het die Subprogram: VOO twee kort vaardigheidsprogramme intern geassesseer, en ook 3 leerlingskap-programme vir eksterne assessering en moderering deur die Agri-SETA gehalteversekeringsliggaam voorgelê, sodat die vereiste bekwaamheidsertifikate aan die einde van die leerlingskapprogram aan die suksesvolle leerders uitgereik kan word. Beduidende beleggings in infrastruktuur is onderneem, naamlik algemene instandhouding en herstelwerk.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Hoofdiens	Relevante Inligting
Bevorder volhoubare landbou-ontwikkeling in histories benadeelde gemeenskappe met die klem op alle kategorieë van boere, jeugdiges, vroue, werklose landelike en buitestedelike landbougemeenskappe en plaaswerkers	BOO het 83 demonstrasies en 29 boeredae gelewer, en 3 352 boere, van wie 1 522 kleinhoewe-boere was, met advies bedien om die kapasiteit van alle kategorieë van boere uit te bou. Daarbenewens is 810 huishoudings deur die reistasprogram bereik, en 51 gemeenskaplike tuine gevestig. BOO het 'n "Voedselpeul"-konsep ingevoer om die reistasprogram te ondersteun. Die "Food Pod" stel huishoudings in staat om hul eie kos met gebruikmaking van kratte te produseer, en sonder om van munisipale water afhanklik te wees. Agt-en-veertig (48) huishoudings het tydens die Wêreldvoedseldag 2011 by die "Food Pod"-konsep gebaat. 'n Totaal van 71 begunstigdes van die Dysselsdorp-CRDP is in verskeie kursusse opgelei. 'n Totaal van 32 lede van die Raad van Belanghebbendes het opleiding ontvang en daar is nog 3 kursusse vir later geskeduleer. LO het bygedra deur twee bykomstige nodules vir landelike ontwikkeling te aktiveer, waardeur die totale aantal aktiewe nodules in die Provinsie op agt (8) te staan gebring is. Tot op datum is 221 projekte deur die gekoördineerde ontwikkelingsbenadering gelys, met inbegrip van bydraes van al drie regeringsfere, met 'n totaal van R301.171 miljoen. Deur die finansiële jaar is 'n totaal van 416 tydelike poste geskep, en 798 opleidingsgeleenthede voorsien. Meer as 2 000 plaaswerkers is ontwikkel, en met gebruikmaking van verskeie intervensies in vennootskappe bygestaan.
Hersien, bevorder en implementeer die Mensekapitaal-Ontwikkelingstrategie vir die landbousektor in die Wes-Kaap, in 'n poging om meer indiwidue as deel van die breër transformasie na die landbousektor te lok, en om beter sinergie en samewerking tussen opleidingsdiensleweraars en bedryfsliggame te fasiliteer.	Ekonomiese ontwikkeling in die landelike landbou-areas sal slegs plaasvind indien die landelike mense met die verlangde en nodige kennis- en vaardigheidsbasis toegerus word. Die Mensekapitaal-Ontwikkelingstrategie (MKOS) van die Departement is spesifiek daarop gefokus om beroepe te identifiseer wat skaars en kritieke vaardighede vereis, en speel 'n belangrike rol in die transformasie van die landbousektor deur vaardigheidsontwikkeling. Die Departement het voortgegaan om vaardigheidsontwikkeling te fasiliteer, en om die omvattende MKOS te implementeer wat onder meer die volgende behels het: • Bemagtiging van minstens 4 000 plaaswerkers deur die program vir plaaswerkerontwikkeling, • Opleiding van nuwe Voorligtingsbeamptes, en die vaardigheidsontwikkeling van 46 reeds opgeleide beamptes, • Voorsiening van tersiêre onderwysprogramme aan 454 gematrikuleerde studente, en vaardigheidsopleiding aan 1 940 boere en plaashulpe en 100 studente in VOO-leerlingskappe, • Plasing van 24 inwonende studente om ervaring in die werkomgewing op te doen, • Beurse aan 25 eksterne beurshouers om in areas met 'n tekort aan skaars en kritieke vaardighede te studeer, • Ondersteuning aan 6 jong mense om nagraadse kwalifikasies deur die Program vir Jong Beroepslui (PJB) te bekom, • Ondersteun 10 kandidaat ingenieurstegnici om praktiese opleiding en/of ervaring te bekom, • Ondersteun 2 jong mense om aan die Agrifutura-projek met die Universiteit van Stellenbosch deel te neem, • Bemarking van landbou as 'n potensiële loopbaan aan meer as 4 000 leerders by skole, en • Implementering van die GrondSorg-program om jong mense aan te spoor om na ons natuurlike hulpbronne om te sien, deur leerders reg deur die Provinsie te teiken.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Hoofdiens	Relevante Inligting
Fasiliteer verbeterde sinergie en samewerking tussen diensverskaffers en nywerheidsliggame deur onder meer die Forum vir die Provinsiale Landbou-Onderwys en Opleiding (PLOO).	Die uitrol van die MKOS en die daaropvolgende vestiging van die Provinsiale Landbou-Onderwys en Opleidingsforum (PLOO) het 'n baie nuttige platform vir uitgebreide in-koop en deelname deur belanghebbendes geskep om sinergie, betrokkenheid en samewerking in die ontwikkeling van mensekapitaal in die sektor te te bevorder. Twee vergaderings is gehou, met uitgebreide besprekings van landbou as 'n potensiële loopbaan vir die jeug, bemarking van landbou en bevordering van 'n positiewe beeld onder die jeug, en die opleiding van onderwysers in landbou. 'n Baie suksesvolle ope dag vir die jeug is in Mei 2011 by die Elsenburg Landbouopleidinginstituut gehou, waarby al die belanghebbendes van, en deelnemers aan die PLOO-forum betrokke was.
Kweek sterk skakeling en volhoubare opleidingsvennootskappe met plaaslike, nasionale en internasionale opleidingsinstansies en tersiêre inrigtings om vaardigheidsontwikkeling in die landbousektor te bevorder en te ondersteun	Die samewerkingsprogram van die Wes-Kaap en Boergondië is in 2011/12 voortgesit. Die program het sy tiende bestaansjaar in die Wes-Kaap met 'n glansfunksie by die Elsenburg Landbouopleidingsinstituut gevier. 'n Boek met 'n versameling foto's van deelnemers aan hierdie program wat na hul opleiding uitgestyg het, is vrygestel. Die samewerkingsooreenkoms is formeel vir nog vyf jaar uitgebrei. Binne die raamwerk is 8 leerders in wingerdbou en wynkunde, 7 leerders in vaatbestuur en -instandhouding, en 4 leerders in die maak van kaas opgelei. Daarbenewens is 8 landbouvoorligtingsbeamptes van die Departement in projekbestuur en kleinplaas-produksie in Boergondië, Frankryk opgelei. Ook het die rugbyspan van die Elsenburg Landbouopleidingsinstituut die CFPPA vir 'n kort toer in Boergondië, Frankryk besoek. In ruil daarvoor het die Elsenburg Landbouopleidingsinstituut as gasheer vir 8 Franse studente opgetree.

PROBLEME ONDERVIND EN KORREKTIEWE MAATSTAWWE GENEEM

BOO het 105 plaasassesserings uitgevoer wat insette vir verskeie goedkeuringstrukture vir befondsing gelewer het, met inbegrip van die Departement van Landelike Ontwikkeling en Grondhervorming (DLOGH) se Provinsiale Toekenningskomitee (PTK), wat nou as die Provinsiale Grondverkrygingsbeheerkomitee (PGVBK) bekend staan. Die PTK, saam met die DLOGH se Uitvoerende Bestuurder as voorsitter en goedgekeurde ondertekenaar, was vir die doel van grondhervorming die provinsie se besluitnemingstruktuur oor grondverkryging. Die PGVBK word as 'n meer tegniese komitee gesien wat grondverkrygings by die Nasionale Grondhervormingsbeheerkomitee (NGHBK) aanbeveel. Dit impliseer dat besluite oor grondverkrygings, met as doel grondhervorming in die Provinsie, op nasionale vlak geneem sal word. Die rolle en verantwoordelikhede van die verskeie belanghebbendes op die PGVBK-vlak is derhalwe van kritieke belang in terme van insette op die aanbevelingsfase van sulke verkrygings, omdat die Departement uiteindelik die mandaat sal kry om grondhervormingsplase wat in die provinsie gekoop is, te ondersteun.

Die uitgebreide mandaat en organisatoriese veranderings binne die DLOGH en die vrystelling van die Groenskrif oor Grondhervorming was nie duidelik genoeg m.b.t. samewerkingstrukture en implementering van die grondhervormingsprogramme wat in die Provinsie verlang word nie. Die ondersteuningsrol wat hierdie Departement vir die DLOGH speel, moet nog duidelik gemaak word.

Party van die probleme wat deur die subprogram ervaar is:Voorligting- en Adviesdienste, is die nie-bywoning van opleidingskursusse deur begunstigdes terwyl hulle aangedui het dat hulle die opleiding desperaat benodig. Die gevolg was vrugtelose en verkwistende uitgawes weens nie-bywoning. Korter periodes vir opleidingskursusse sowel as na-uurse of naweek-opleiding is onder die maatreëls wat in plek geplaas word om die nie-bywoning deur begunstigdes die hoof te bied.

Verder is daar 'n tekort aan ervare voorligtingsbeamptes, en die hoë omkeer van voorligtingsbeamptes beïnvloed die advies wat aan boere gegee word. BOO sal die studiegroep-benadering en die institusionalisering van samewerking van voorligtingsbeamptes met bedryfsdeskundiges inlei, en 'n interne ondersteuningspan vestig om voorligtingsbeamptes by te staan en te lei.

Die makrostruktuur-goedkeuring is deur die finalisering van die mikrostruktuur gevolg, en is op die einde van die finansiële jaar toegespits. Weens die beskikbaarheid van fondse word 'n aantal beamptes tans via die Voorligtingherlewingsprogram (VHP) op kontrak in diens geneem. Aangesien dit 'n voorwaardelike toekenning is, is die lewensduur van hierdie aanstellings nie seker nie, en word daar dus verwag dat pogings met die Provinsiale en Nasionale Tesourie en die Departement van Landbou, Bosbou en Visserye (DLBV) bespreek sal word om hierdie befondsing in die Mediumtermynbestedingsraamwerk (MTBR) as 'n Billike Aandeel vas te maak.

Weens konfliksituasies tussen begunstigdes binne die voorheen befondsde projekte, is die teiken vir die rehabilitasie van projekte nie gehaal nie. Die herbeplanning van hierdie projekte was moeilik weens 'n stryery onder lede oor leierskapskwessies. Die Departement het altyd op strukture van die burgerlike samelewing staatgemaak (en sal hiermee voortgaan) om 'n oplossing te fasiliteer voordat befondsing aan projekte vrygestel word.

Die hoë eise aan tegniese inligting om meer volhoubare oplossings met laer insette en op 'n hulpbronsensitiewe wyse te produseer, het toenemende druk vanaf die populêre media op ons navorsingspan geplaas. In hierdie verband was pogings tot gekoördineerde tegnologie-oordrag in samewerking met ons navorsingsvennote van onskatbare waarde.

Beperkte kapasiteit binne LE, weens probleme met die werwing en behoud van geskikte gekwalifiseerde kandidate, het 'n impak op dienslewering gehad. LE het ook beperkte befondsde posisies, maar het aanvraag van dienste en bemarking en agri-besighede ervaar, veral onder produksie-ekonomie. Die situasie is deur die lang werwingsproses vererger wat gedurende die jaar ervaar is, aangesien die periode tussen advertensies en diensaanvaardings byna twaalf maande geduur het. Ondanks hierdie uitdagings is die klowe egter oorbrug waar verhoudings met verskeie instansies aangegaan is om op projekte saam te werk.

Die gebrek aan bereidwilligheid om met mekaar saam te werk (kleinboer en kommersiële boer) is as 'n bedreiging vir die volhoubaarheid van die Marktoegangprogram gesien, maar deur netwerkplatforms en kapasiteitbou-inisiatiewe is daar reeds 'n aanduiding van kollektiewe inisiatiewe wat deur hierdie groepe boere onderneem is.

Gedurende hierdie jaar het 'n internasionale nie-regeringsorganisasie, Human Rights Watch, 'n negatiewe verslag uitgebring oor die toestand van plaaswerkers in die Wes-Kaap. Dit het ernstige implikasies (wat kan voortduur) vir marktoegang gehad, veral in oorsese markte. Die vernaamste bedrywe soos vrugte en wyn was by etiese inisiatiewe betrokke, met die laasgenoemde se geïntegreerde seël wat teen die einde van 2012 vrygestel sal word. Hierdie inisiatiewe word onder die Marktoegangswerkgroep van PSD11 ondersteun. Selfs al was 'n bygewerkte Agri-SEB-telkaart vir kommentaar vrygestel, het gebrek aan bindende wetgewing die pogings gedwarsboom wat deur die Departement aangewend is om Agri-SEB te bevorder.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die hoofuitdaging wat LO ervaar het, was die feit dat dit baie afhanklik van ander staatsdepartemente is om binne die toegelate tyd dienste te lewer en befondsing beskikbaar te maak. LO het 'n baie klein begroting gehad, wat hoofsaaklik gebruik is om 'n katalisatorrol te speel ten einde die impak te maksimaliseer en die aksies van die verskillende departemente by mekaar in te skakel. Die grootte van die begroting het bepaald die vorderingstempo gestrem in terme van die fasebenadering wat vir implementering in die landelike wyke gebruik is.

LO het hoofsaaklik die aksies en besteding van die drie regeringsfere in geselekteerde landelike ontwikkelingsnodules gekoördineer. LO het gepoog om doeltreffende ondersteuning deur die nasionale en provinsiale regering vir Geïntegreerde Ontwikkelingsplanne (GOP'e) in landelike wyke te verkry. Die ontwikkeling van 'n dokument vir 'n gestandaardiseerde implementeringsraamwerk wat die aksies van alle regeringsfere in elke wyk bevat, het 'n holistiese en gekoördineerde benadering tot implementering gebring ten einde die impak van regeringsdienste in die geselekteerde landelike wyke te maksimaliseer. Hierdie benadering het dienslewering verbeter en 'n beter begrip geskep van hoe regering in landelike wyke werk.

LO was gedurende die 2011/12 finansiële jaar aktief by die volgende nasionale uitkomste en provinsiale strategiese doelwitte betrokke:Landelike ontwikkeling in sy breedste konteks (Nasionale Uitkomste 7 en PSD11); Maak werk van armoedeverligting (Nasionale Uitkomstes 4 en 7 en PSD9); Vaardigheidsontwikkeling in die 12 landelike nodules (Nasionale Uitkomste 5); Ekonomiese groei en ontwikkeling (PSD1), en Ekonomiese groei en ontwikkeling in landelike gebiede (PSD11).

Die Werkgroep: Landelike Ontwikkeling wat onder PSD11 gevestig is, het die opdrag gefinaliseer en het eenmaal elke kwartaal vergader. Die werkgroep is as 'n platform gebruik om vordering in die aktiewe landelike ontwikkelingsnodules te rapporteer, en om koördinering en kommunikasie tussen regeringsfere en provinsiale departemente op 'n senior bestuursvlak te verbeter.

Twee interdepartementele loodskomitees is gedurende die 2011/12 finansiële jaar gevestig, met die gevolg dat al agt die aktiewe landelike nodules nou oor hierdie struktuur beskik. Hierdie komitees fokus op die implementering van afgesproke projekte op 'n gekoördineerde wyse in die landelike ontwikkelingsnodules.

Gesien die institusionalisering van die gemeenskap se organisatoriese strukture in 'n Gemeenskapsraad van Belanghebbendes wat alle belanghebbers in die gemeenskap verteenwoordig, het die Program vyf sulke rade gedurende die finansiële jaar gevestig. Behalwe vir die nuutgevestigde Theewaterskloof en Mosselbaai het alle nodules nou hierdie struktuur in plek.

Die Program:LO is ook van insette tot die ontwikkeling van strategiese planne vir die werkgroepe binne PSD6 en 8 voorsien.

Vir die subprogram: Plaaswerkerontwikkeling om op toepaslike wyse werk van die behoeftes van plaaswerkers te maak, is dit noodsaaklik om betroubare kliënte-inligting te hê. Vandaar dat die subprogram die skep van 'n databasis van plaaswerkers in die Provinsie binne die Overberg Distriksmunisipaliteit geïnisieer het. Hierdie projek is aanvanklik in 'n vennootskap

met die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling begin, wat ongelukkig aan die einde van November 2011 onttrek het. Die Departement het egter besluit om met die opname voort te gaan, en daarna het die subprogram gedurende Februarie 2012 'n private organisasie aangestel om die voltooiing van die opname in die Overberggebied te ondersoek.
Dit het tot 'n vertraging in die voltooiing van die opname gelei.

Die laaste viremente na die aanpassingsberamings van 2011/12 was om die volgende redes:

1. Program 2: Oorbesteding van R44 000 op goedere en dienste.
2. Program 3: Oorbesteding van R5.03 miljoen weens die vinniger as verwagte vordering met sekere projekte.
3. Program 8: Oorbesteding van R720 000 weens die vinniger as verwagte vordering met sekere nodale projekte.

Die bostaande is opgemaak deur besparings op Program 1 (R2.141 miljoen), Program 4 (R222 000), Program 5 (R801 000), Program 6 (R573 000) en Program 7 (R2 057 miljoen).

Die Departement het suksesvol aansoek gedoen vir R364 000 om in 2010/11 oor te rol. Hierdie bedrag is tot die Departement se 2012/13-begroting bygevoeg.

Die globale finansiële krisis in die vernaamste tradisionele markte het klem gelê op die identifisering. Ontwikkeling en optimalisering van nuwe markte. Dit het aansienlike intervensies vereis om nywerhede tot diversifisering in nuwe markte by te staan, en vandaar dat LE by 'n aantal markontwikkelingsinisiatiewe in nuwe internasionale markte betrokke geraak het. Dit het ook 'n aanvraag vir meer markinligting in hierdie markte tot gevolg gehad. Die huidige finansiële toestand van boere, met 'n afname in netto plaasinkomstes, het getoon dat meer aandag aan beplanning gegee moet word om met besluitneming en hoogtepuntbepaling te help.

Die Slimpen het het 'n waardevolle instrument gebly om die projek vir die vaslê van inligtingsdata in reële tyd te verseker en toegang tot besluitneming deur bestuur te ondersteun. Oriëntering van voorligtingsbeamptes om die hardeware in die veld te benut, was die primêre fokus gedurende 2011/12. Die gehalte en volledigheid van die inligting wat gelaai is, is as 'n area gemerk om vir die volgende finansiële jaar op te fokus en te verbeter.

Die Landbou-inligtingbestuurstelsel (LIBS) is in sy finale ontwikkelingstadium by Casidra, aangesien 'n groot hoeveelheid werk by die samestelling daarvan betrokke was. Hierdie hulpmiddel sal diegene wat tot die Departement se programme bydra om 'n plaas- of projekgesentreerde databasis van populasies te voorsien, in staat stel om verslagherwinning- en projekbestuurfunksies te rapporteer. Die finalisering van die datavelde was 'n sleutelfokuspunt. Ondanks die vordering en kennelike voordele van die elektroniese stelsels, is daar steeds uitdagings weens die afstande tussen kantoorliggings en die instandhouding van die radionetwerk. Die situasie geniet egter aandag.

Die behoefte om landbounavorsing in die Wes-Kaap te koördineer, het tot die vestiging van die Navorsing en Ontwikkeling-werkgroep van PSD11 gelei. Hierdie groep sal as die Wes-Kaapse Landbounavorsingsforum (WKLNF) funksioneer. Lede van die WKLNF verteenwoordig die DLBV, die DA, statutêre organisasies (PPECB), LNR, nywerheidsorganisasies en tersiêre instansies. Drie vergaderings van die WKLNF is in 2011/12 gehou.

2.6 Oorsig van die organisatoriese omgewing vir 2011/12

Die departementele makrostruktuur is goedgekeur en die Departement is met die afparing- en plasingproses besig. Die goedkeuring van die struktuur sal die rapporteringslyne van al die programme verander, en afhangende van befondsing sal dit geïmplementeer word. Etlike programme het die spesifieke veranderings uitgelig wat die departementele makrostruktuur teweeg sal bring.

- BOO's se rapporteringslyn sal verander, en dit behoort samewerking met sleutelprogramme wat aan die voorpunt van dienslewering is, gunstig te beïnvloed.
- Weens die beskikbaarheid van fondse word 'n aantal beamptes via die Voorligtingherlewingprogram (VHP) op kontrak in BOO aangestel. Synde 'n voorwaardelike toekenning is die blywendheid van hierdie aanstellings nie verseker nie, en daarom word in die vooruitsig gestel dat pogings met die Provinsiale en Nasionale Tesourie en die Nasionale Departement van Landbou, Bosbou en Visserye (DLBV) aangewend sal word om befondsing as Billike Aandeel in die Mediumtermyn Bestedingsraamwerk (MTBR) te verseker.
- TNOD se nuwe mikrostruktuur is gefinaliseer en die mees kritieke poste sal vanaf 1 April 2012 befonds word.

Afparing en plasing teen die nuwe mikrostruktuur is ook gefinaliseer.

Daar was geen gevalle van stelseldefekte nie.

Geen groot gevalle van korrupsie is ontdek of ondersoek nie.

Dit het deur die herstruktureringsproses duidelik geword dat die VHP-kontrakaanstellings, sowel as die permanente aanstellings, nodig is om BOO se verlangde werk te doen. Die hersiene struktuur maak ook voorsiening vir senior tegniese spesialiste binne BOO. Dit sal gefokusde pogings moontlik maak om voorligting deur mentorskap en gestruktureerde afrigting van minder ervare beamptes te verbeter.

Die aanstelling van bykomstige opleidingsadviseurs het tot groter bereidwilligheid gelei om te respondeer aan kliënte m.b.t. boere-opleiding. Om die nodige vaardige beamptes te hê om vaardigheidsoudits op plase uit te voer, bied 'n stewige aanduiding van die opleiding- en ontwikkelingsbehoeftes van ons boere, waarop die opleidingskursusse wat aan hulle gebied behoort te word, geskoei is.

Veeartsenydienste is erg gestrem as gevolg van die gebrek aan genoeg gesondheidstegnici en staatsveeartse.Weens die beweging van personeel na ander sektore gedurende hierdie finansiële jaar, het VD 'n beduidende verlies in terme van ervare personeel gely, en 'n meer omvattende program vir die behoud van personeel word verken.

Ondanks die implementering van die BSB vir ingenieurs en ingenieurstegnici, kon nuwe aanstellings nie in VHB gemaak word nie weens die gebrek aan gepaste kandidate wat vir die geadverteerde poste aansoek gedoen het. Die internskap-program wat geïmplementeer is om meer mense uit die aangewysde groepe na die landbou te lok, weens die gebrek aan skaars vaardighede in die geteikende groepe van ingenieurs en tegnici, en om ons billikheidstatus en dienslewering aan kliënte te verbeter, het die kontrakaanstelling in SHB

van tien kandidaat-ingenieurstegnici en twee inwonende studente tot gevolg gehad. Al tien die kandidaat ingenieurstegnici is in die distrikte uitgeplaas om hulle te bemagtig om onafhanklik te werk. Een is ongelukkig oorlede en 'n ander het aan die einde van Maart 2012 bedank. Die suksesvolle werwing van ervare afgestudeerde en professionele ingenieurs bly 'n voortdurende uitdaging.

Die vakaturekoers van TNOD het gedurende 2011/12 laag gebly. Ernstige uitdagings met die vul van kritieke poste het vanaf 2010/11 voortgeduur, aangesien die KDS nie m.b.t. die tydlyne en prosesse kon presteer nie. Dit het dienslewering ernstig aan bande gelê, en ook daartoe gelei dat personeellede die oortyd-perk van 30% en uitbreiding van kontrakposte totdat die permanente poste gevul is, oorskry het.Verder het die verandering in verantwoordelike personeellede en bestuurstrukture by die korporatiewe dienssentrum ook by talle geleenthede tot onderbroke dienslewering gelei. Gedurende die laaste deel van 2011/12 is werk gemaak van die uitdagings met die vul van kritieke poste in die institute en op sommige plase, en uitstekende vordering is met die finalisering van aanstellings in etlike poste gemaak.

Teen die agtergrond van hierdie uitdagings is die vakante pos van Adjunk Direkteur: Infrastruktuur-ondersteuningsdienste slegs op 1 April 2011 gevul, nadat die proses etlike maande geneem het om af te handel. Daar moet op gelet word dat die aangestelde persoon, die vorige Hoof-Plaasbestuurder by die Langgewens navorsingsplaas, 'n gestremde in 'n rolstoel is, en die eerste gestremde persoon wat op hierdie vlak in die Program aangestel is.

Die vul van vakatures met die voorvereiste van SARNWP-registrasie vir navorsers en tegnici wat tot die openbare sektor toetree, het tot gevolg gehad dat die minimum of geen kandidate vir aanstelling gekwalifiseer het nie. Na etlike samesprekings met die SARNWP, is 'n nuwe kategorie (Gesertifiseerde natuurwetenskaplike vlak B) vir tegnici goedgekeur wat nie die nodige wetenskaplike akademiese agtergrond het nie, en dit sal die uitdaging dadelik verlig. Dit moet egter in gedagte gehou word dat aansoekers om posisies in die openbare sektor steeds vir hierdie kategorie sal moet registreer voordat aansoek om poste gedoen kan word.

Dit bly 'n voortdurende stryd om gepaste kandidate vir party van die kritieke posisies in LE te vind.Hierdie is 'n algemene bekommernis m.b.t. die loopbaanpad vir die beroep binne die openbare sektor, aangesien dit nie in die BSB-raamwerk ingesluit was nie. Hierdie situasie is vererger deur Resolusie 3 van 2002, wat die afgradering van party vlakke tot gevolg gehad het. Al het LE daarin geslaag om teen die einde van die finansiële jaar drie nuwe ampsbekleërs te werf, het dieselfde aantal egter terselfdertyd bedank.

Party van die aktiwiteite binne LE is uitsluitlik van die internet afhanklik, en die groot probleme wat gedurende hierdie jaar ervaar is, het die moraal van party van die personeel geaffekteer, alhoewel dit 'n algemene probleem vir almal was. Een van die ekonome wat vir marktoegangskakels verantwoordelik was, het bedank, en dit het 'n groot gaping gelaat wat met die Marktoegangsprogram skakel, maar die samewerking met Casidra en ander instansies het tot 'n mate van stabiliteit aanleiding gegee. LE het ook een van die beamptes verloor wat die ontwikkeling van koöperasies voorgestaan het.

GLO sukkel steeds om hoogs vaardige personeel te werf en te behou, veral op die terreine van skaars en kritieke vaardighede. Groot klem word geplaas op die professionele en persoonlike ontwikkeling van huidige personeellede.

Die meerderheid studente word in koshuise op kampusse gehuisves. Oor die algemeen is studente tevrede met die omstandighede en bestuur van huisvestinggeriewe. 'n Toenemende behoefte aan bykomstige geriewe (d.w.s. 'n kafeteria, en vir studie- en ontspanningsdoeleindes) word ervaar soos die aantal studente wat op die kampus woon toeneem. Hierdie behoeftes sal in die kampusbeplanning vir die medium- en langtermyn ingereken word. 'n Groot opgradering van die wynkelder is in sy finale voltooiingstadium. Verskeie ander infrastruktuur-opgraderingsprojekte vorder tans goed.

Die vakante pos van die lektor in wingerdbou is op kontrak gevul. Die pos van fakulteitsbestuurder Voorligting is gevul, en die onderhoude vir die Vrugtekundevoorman en -lektor is afgehandel. Gedurende die verslagperiode het twee VOO-lektore en die Leerlingskapkoördineerder bedank.

Vakante befondsde poste is geadverteer, en daar word verwag dat al die vakante poste gedurende die eerste kwartaal van 2012/13 gevul sal word. Daar moet op gelet word dat die lektorspos:Landbou-ingenieurswese weens die gespesialiseerde aard van die sleutelprestasieareas en die ongeskiktheid van die kandidate wat aansoek gedoen het, nie gevul kon word nie. Alternatiewe werwingsmetodes, veral vir hierdie pos, sal verken moet word.

Lektore het verskillende seminare en kongresse op hul deskundigheidsgebied bygewoon, en die res van die lektorepersoneel is gestuur om assessor-opleiding te ondergaan. Insgelyks is drie lektore nou besig om vir 'n meestersgraad in opvoedkunde te studeer, terwyl een lektor haar doktorsgraad verwerf het.

Die subprogram: VOO het 'n werkswinkel oor die hersiening van interne operasionele beleidsraamwerke gehou, sowel as die in lyn bring van leerlingskap-kurrikulums. Albei hierdie werkswinkels het suksesvol afgeloop, en VOO is besig om die opleidingsmateriaal te standaardiseer en die beleidsbepalings vaartbelyn te maak.

LO het twee landelike ontwikkelingskoördineerders vir die streek aangestel wat gedurende die laaste kwartaal van die 2011/12 finansiële jaar diens aanvaar het. Hulle sal op die implementering van aksies en projekte fokus wat in die implimenteringsraamwerkdokument van elke landelike node en die fasilitering van die verhouding tussen die gemeenskapstrukture en die staatsdepartemente geïdentifiseer is.

Vanaf 1 April 2011 het die subprogram: Plaaswerkerontwikkeling (wat voorheen deel van die BOO was) na Program 8, LO verskuif. Integrasie het glad verloop aangesien daar groot sinergie tussen die vernaamste fokusareas van landelike ontwikkeling en plaaswerkerontwikkeling bestaan.

2.7 Sleutel-beleidsontwikkelings en wetgewende veranderings

In die afgelope kwartaal het die DLOGH bevestig dat die PTK deur die PLACC vervang is. Die PIK, met die DLOGH se Uitvoerende Bestuurder as voorsitter en goedgekeurde ondertekenaar, was die provinsiale besluitnemingstruktuur oor grondhervormings, met grondhervorming as doel. Die PLACC word as 'n meer tegniese komitee voorgestel, wat grondverkrygings by die NLACC aanbeveel. Dit impliseer dat besluite oor grondverkrygings met die oog op grondhervorming in die provinsie, op nasionale vlak geneem sal word.

BOO het die vergadering van die Nasionale Assesseringpaneel (NAP) op 7 en 8 Junie 2011 in Kaapstad bygewoon, waar die KAVGOLA se prestasie vir 2010/11 beoordeel is. Op 21 Junie 2011 het die Program ook 'n nasionale werkswinkel oor die nuwe rapporteringsformaat vir voorwaardelike toekennings bygewoon. Dit het die belangrikheid van die insluiting van die Provinsie se bydrae tot die Nasionale Uitkomstes onderstreep.

Skakeling met munisipaliteite oor verskeie kwessies (d.w.s. huishoudelike voedselsekerheid en meentgrond) is gevoer en insette oor die ontwikkeling van GOP's is by verskeie geleenthede gelewer.

DAFF het 'n Brasiliaanse model, naamlik die Zero Hongerprogram, aangeneem om toegang deur die kleinhoeweboere tot regeringsmarkte te verhoog. Dit sal meer koördinering tussen Departemente vereis om te verseker dat boere toegang tot hierdie mark verkry.

Die nuwe vereistes vir volstruisplaas-registrasies en -ouditering wat tans geïmplementeer word, sal die werklas van dieregesondheidsbeamptes eksponensieel verhoog. Die huidige personeeldiensstaat is nie voldoende om in hierdie eise te voorsien nie.

'n Finale besluit m.b.t. die navorsingsmandaat van die Departement teenoor die visseryemandaat van die DLBV is nog nie geneem nie. Hierdie besluit sou 'n groot impak op ons toekomstige kapasiteit en die gevolglike uitbreiding van ons akwakultuur-program kon hê, met die daarmee gepaardgaande begrotingsdruk.

Die DLOGH het 'n aantal werkswinkels vir sy programme oor die land heen aangebied. Daar is egter geen duidelike pad vorentoe oor die status van billikheidskemas wat as belangrik gesien word om Agri-SWB te bereik nie.

Die sewende weergawe van die Suid-Afrikaanse organiese beleid is met verskeie provinsies bespreek, en daar word gehoop dat dit 'n positiewe impak op die organiese bedryf sal hê, wat in 'n meer gevorderde stadium kon gewees het, indien vordering met die wetgewing gemaak was. Suid-Afrika Is ver agter sommige Afrikalande wat later met die organiese beweging begin het.

Die groenskrif oor Grondhervorming is gedurende hierdie jaar vir kommentaar vrygestel. Hierdie konsep-wetgewing sal 'n impak op grondhervorming en landbou-transformasie hê.

'n Wildplaas-beleidvergadering het onder leierskap van die Departement plaasgevind, en die behoeftes van wildprodusente, sowel as die deskundigheid wat in die Departement beskikbaar is, is vasgestel.

Die afkondiging van die Agri-SEB kodes was 'n langverwagte aksie deur die landbousektor, aangesien sommige boere en bedrywe die generiese telkaart gebruik het om hul prestasie te meet, wat moeilik was aangesien landbou 'n unieke sektor is. Voor die Agri-SEB sektorkodes is daar ook 'n nuwe raamwerk vir 'n voorkeur-verkrygingsbeleid gepubliseer, en daar is gemeen dat dit Klein, Mikro-, en Medium-ondernemings (KMMO's) begunstig het. Die uitdaging is egter om te verseker dat ander invloedryke beleidsrigtings in lyn is.

Die nasionale groeipaadjie het groot klem op landbou-prosessering geplaas. En 'n eenheid is by die DLBV gevestig. Die bykomstige kapasiteit by die Departement is nie in plek nie, wat

betrokkenheid en terugvoering moeilik gemaak het.

Wat handelsooreenkomste betref, kan Geografiese Aanduidings (GA's) 'n sleutelrol in onderhandelings met die EU speel. Gevolglik kan dit vir Suid-Afrika nodig wees om sy houding teenoor GA's te evalueer. 'n Lys vanaf die EU is voorgelê, en daar word van Suid-Afrika verwag om sy eie lys saam te stel.

'n Versameling nasionale norms en standaarde en 'n finansieringsmodel vir Landboukundige Opleidingsinstansies is formeel deur ITCAFF aanvaar. Dit het implikasies vir die beheermodel van die Elsenburg Landbou-opleidingsinstituut, personeel en personeelkwalifikasies. 'n Akademiese konsepplan is opgestel om te verseker dat al die personeel die nodige landbou- en opvoedkunde-kwalifikasies bekom.

Die Elsenburg Landbou-opleidingsinstituut moet werk daarvan maak om 'n sentrum van uitnemendheid in landbou-onderrig en opleiding te word, en dit het implikasies vir die fasiliteite. In dié verband is 'n stewige hoeveelheid werk oor infrastruktuur gedoen.

Die Hoër Onderwys Gehalteversekeringskomitee het in Maart 2012 'n terreinbesoek gedoen om die gehalte van opleiding wat by hierdie inrigting gebied word, te assesseer. Die resultaat word steeds afgewag.

Die aanbodassessering van leerlingskapprogramme (NKR vlak 1-4) vir die periode geëindig 2013/14 is deur die ETQA van Agri-SETA afgehandel.

Die aanbod van geakkrediteerde vaardigheidgebaseerde kort kursusse en leerlingskappe sal deur die herstrukturering van die Sektor Onderwys en Opleidinggesag (SETA's) geaffekteer word, veral met betrekking tot die toekomstige befondsing van hierdie programme. Verder sal die Wet op Hoër Onderwys en Opleiding (soos gewysig), wat nou die mandaat oor beide VOO en HOO het, 'n direkte impak hê op onder meer hoedat die onderwysstrome moet funksioneer, die akkreditering daarvan, en die programgoedkeuringstatus.

Die vestiging van die Landelike Ontwikkelingswerkgroep onder Provinsiale Strategiese Doelstelling (PSD)11 het 'n platform vir verbeterde koördinering en kommunikasie op senior bestuursvlak geskep. Die samestelling van die Interdepartementele Loodskomitees op die vlak van 'n landelike ontwikkelingsnode het die koördinering op 'n implementeringsvlak verhoog, en die impak van regeringsdienste gemaksimaliseer.

Vanaf 1 April 2011 het die subprogram: Plaaswerkerontwikkeling (wat voorheen deel van die BOO was) na LO verskuif. Een van die uitkomste van die Nasionale Plaaswerkerspitsberaad was om 'n Plaaswerker Ontwikkelingseenheid of -Program op 'n nasionale vlak en in al nege provinsies te vestig. Die Departement is steeds die enigste departement met 'n toegewysde sub-program vir plaaswerkers.

2.8 Departementele Inkomste

Soos hieronder gesien kan word, vorder hier die Departement geen vorm van belastinginkomste in nie. Met die uitsondering van die inkomste wat vir Tersiêre Onderwys van betalende studente ontvang is, is alle ander inkomste toevallig, of oorskiet van hetsy navorsing of opleiding. Die een uitsondering is 'n bedrag van R17.078 miljoen, wat van die DLBV ontvang is om die koste van die uitslag van volstruise tydens die uitbraak van voëlgriep in die Oudtshoorn distrik te dek. Die Provinsie het ook dieselfde bedrag tydens die aanpassingskattingproses geïn, waarteen die uitgawe afgepaar is. Die bedrag is as inkomste ontvang, en aan die einde van die jaar in die Provinsiale Inkomstefonds inbetaal. Die Departement het wel 'n geïmplementeerde inkomstebeleid.

Departementele Inkomste	Werklik 2008/09 R'000	Werklik 2009/10 R'000	Werklik 2010/11 R'000	Teiken 2011/12 R'000	Werklik 2011/12 R'000	% Afwyking van teiken
Belastinginkomste	0	0	0	0	0	0
Belastinginkomste	**26 830**	**24 111**	**26 615**	**25 010**	**49 837**	**99**
Verkoop van goedere en dienste, rente, dividende en verhuur van grond, oordragte ontvang	26 830	24 111	26 615	25 010	49 837	99
Verkoop van kapitaalbates	**333**	**12**	**63**	**20**	**0**	**(100)**
Masjinerie en Toerusting	333	12	63	20	0	(100)
Finansiële transaksies (Verhaling van lenings en voorskotte)	**119**	**132**	**706**	**0**	**(161)**	**(100)**
TOTALE DEPARTEMENTELE ONTVANGSTE	**27 282**	**24 255**	**27 384**	**25 030**	**49 676**	**98**

2.9 Departementele besteding

Nadat 99.5% van die beskikbare begroting bestee is, en viremente ten bedrae van R5.794 miljoen (1.12%) bewerkstellig is, is die Departement tevrede dat besteding meestal in lyn met beplanning was en dat dienslewering dus soos beplan uitgevoer is.

Programme	Begroot vir 2011/12 R'000	Hernuwings en Aanpassings R'000	Viremente R'000	Totaal begroot R'000	Werklike Besteding R'000	Variansie R'000
Administrasie	72 593	2 371	(2 141)	72 823	70 190	2 633
Volhoubare Hulpbronbestuur	39 520	(3 000)	44	36 564	36 564	0
Boere-ondersteuning en -ontwikkeling	186 457	(1 472)	5 030	190 015	190 015	0
Veeartsenydienste	47 995	21 625	(222)	69 398	69 398	0
Tegnologiese, Navorsings- en Ontwikkelingsdienste	77 641	776	(801)	77 616	77 616	0
Landbou-ekonomie	13 448	(1 000)	(573)	11 875	11 875	0
Gestruktureerde landbou-opleiding	48 234	(1 291)	(2 057)	44 886	44 886	0
Landelike Ontwikkeling	15 830	(2 535)	720	14 015	14 015	0
Totaal	**501 718**	**15 474**	**0**	**517 192**	**514 559**	**2 633**

Om die funksies en verantwoordelikhede soos vervat in die Aandeelhouers se Ooreenkoms vir die 2011/12 finansiële jaar uit te voer.

2.10 Oordragbetalings

Naam van Instansie/ Begunstigdes	Doel	Bedrag Oorgedra R'000	Geraamde Besteding R'000
Casidra (Edms) Bpk	Om die funksies en verantwoordelikhede soos vervat in die Aandeelhouers se Ooreenkoms vir die 2011/12 finansiële jaar uit te voer.	13 145	13 145
Casidra (Edms) Bpk:	Bykomstige befondsing om die funksies en pligte uit te voer soos in die Aandeelhouers se Ooreenkoms vir die 2011/12 finansiële jaar bevat	1 591	1 591
Casidra (Edms) Bpk:Agri-Mega-Expo's	Befondsing van drie Landbou-Expo's	1 259	1 259
Casidra (Edms) Bpk:LO	Implementering van landelike ontw. projekte – 1ste deel	2 700	2 700
Casidra (Edms) Bpk:LO	Implementering van landelike ontw. projekte – 2de deel	1 500	1 500
Casidra (Edms) Bpk:LO	Implementering van landelike ontw. projekte – 3de deel	300	16
Casidra (Edms) Bpk:Groentebedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – eerste deel	6 480	6 480
Casidra (Edms) Bpk:Groentebedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – tweede deel	4 860	0
Casidra (Edms) Bpk:Groentebedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – derde deel	4 860	0
Casidra (Edms) Bpk:Groentebedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – vierde deel	2 139	0
Agri-Megagroep:Vee (Skape en Wol)	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – eerste deel	3 240	3 240

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Naam van Instansie/ Begunstigdes	Doel	Bedrag Oorgedra R'000	Geraamde Besteding R'000
Agri-Megagroep:Vee (Skape en Wol)	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – tweede deel	1 215	0
Agri-Megagroep:Graanbedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – eerste deel	5 355	5 355
Agri-Megagroep:Graanbedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – tweede deel	1 575	0
Casidra (Edms) Bpk:Beesvleis, Volstruis, Vark, en Waterkultuur	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – eerste deel	7 830	1 688
Casidra (Edms) Bpk:Beesvleis, Volstruis, Vark, Pluimvee en Waterkultuur	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – tweede deel	2 318	0
Casidra (Edms) Bpk:Beesvleis, Volstruis, Vark, Pluimvee en Waterkultuur	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – derde deel	2 520	0
Casidra (Edms) Bpk:Beesvleis, Volstruis, Vark, Pluimvee en Waterkultuur	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig – Vierde deel	2 300	0
Agri-Megagroep:Suiwelkommoditeit	Die vestiging van nuwe kommersiële boere in die suiwelgemeenskap in Suid-Afrika en veral die Wes-Kaap – eerste deel	6 156	6 156
Agri-Megagroep:Suiwelkommoditeit	Die vestiging van nuwe kommersiële boere in die suiwelgemeenskap in Suid-Afrika en veral die Wes-Kaap – tweede deel	5 130	3 600
Casidra (Edms) Bpk:Wingerdbou - Wyndruifbedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig	1 845	823
Casidra (Edms) Bpk:Huishoudelike Program vir Voedselproduksie	Om huishoudelike voedselsekerheid vir die kwesbares in die Wes-Kaap uit te lig(Gemeenskaps- en Huishoudelike Projekte) – eerste deel	5 588	4 281
Casidra (Edms) Bpk:Huishoudelike Program vir Voedselproduksie	Om huishoudelike voedselsekerheid vir die kwesbares in die Wes-Kaap uit te lig (Gemeenskaps- en Huishoudelike Projekte) – tweede deel	3 700	0
Casidra (Edms) Bpk:Wingerdbou - Wyndruifbedryf	Om 'n samewerkingsverhouding tussen die bedryf en die Wes-Kaap te vestig	4 954	2 828
Casidra (Edms) Bpk:AgriReap: Koup	Implementering van die Jacolise Botes Program vir Plaaswerknemerbystand in die KOUP – Distriksboerevereniging (AgriReap:Koup).	100	7
Casidra (Edms) Bpk:Landelike Ontwikkelingsprojekte	Om 'n implementeringstrategie vir 'n sakesentrum en verwante ekonomiese aktiwiteite saam te stel	165	165
Pêrel projek vir Gemeenskapsontwikkeling	Die opheffing en ontwikkeling van boerderygemeenskappe – eerste deel	70	26
Pêrel projek vir Gemeenskapsontwikkeling	Die opheffing en ontwikkeling van boerderygemeenskappe – tweede deel	70	0
Kaap die Goeie Hoop Landbougenootskap (H/A AGRI-EXPO)	Opleiding van kaasmakers as deel van die ooreenkoms tussen die Wes-Kaap en Boergondië	146	146
Arbeidsbedienings Trust	Om die spirituele lewe van landelike gemeenskappe in die Eden-distrik te ondersteun – eerste deel	97	97
Arbeidsbedienings Trust	Om die spirituele lewe van landelike gemeenskappe in die Eden-distrik te ondersteun – tweede deel	97	97
Sagtevrugteprodusentetrust	Om vrugteboorde vir die vrugtebedryf en ander nuwe boere te vestig – eerste deel	3 000	3 000
Sagtevrugteprodusentetrust	Om vrugteboorde vir die vrugtebedryf en ander nuwe boere te vestig – tweede deel	3 338	3 338

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Naam van Instansie/ Begunstigdes	Doel	Bedrag Oorgedra R'000	Geraamde Besteding R'000
Sagtevrugteprodusentetrust	Om vrugteboorde vir die vrugtebedryf en ander nuwe boere te vestig – derde deel	5 185	5 185
Sagtevrugteprodusentetrust	Om vrugteboorde vir die vrugtebedryf en ander nuwe boere te vestig – vierde deel	2 926	0
Stellenbosch AIDS Action (@Heart)	'n MIV/VIGS program vir welstandbevordering wat maatskaplike en gesondheidsuitdagings op plase die hoof bied – eerste deel	81	81
Stellenbosch AIDS Action (@Heart)	'n MIV/VIGS program vir welstandbevordering wat maatskaplike en gesondheidsuitdagings op plase die hoof bied – tweede deel	81	53
Casidra (Edms) Bpk:Opleiding	Implementering van opleidingsprojekte – eerste deel	2 000	1 446
Casidra (Edms) Bpk:Opleiding	Implementering van opleidingsprojekte – tweede deel	490	0
Casidra (Edms) Bpk	Ooreenkoms tussen CASIDRA (EDMS) BPK vir die bedryfsbestuur van die Rade van Deelhebbers	1 000	2
Kleure-akademie	Implementering van volhoubare lewensmiddel-programme – eerste deel	100	100
Kleure-akademie	Implementering van volhoubare lewensmiddel-programme – tweede deel	100	10
Casidra (Edms) Bpk:Van Rensburg Familietrust	Implementering van die Van Rensburg Familietrust-projek (om 'n besigheidsonderneming vir die bestuiwing van boorde en heuningproduksie te vestig)	435	239
Casidra (Edms) Bpk:Mankopan Boerderyonderneming	Befondsing vir die boor van drie ekstra boorgate om die boerdery sonder waterbeperkings uit te brei	45	12
Casidra (Edms) Bpk:Wyndruifbedryf	Die vestiging en vernuwing van hektare om die wynproduksie te verhoog	6 700	0
Casidra (Edms) Bpk:Marktoegangprojek	Voorsien voortgesette ondersteuning van bestaande 2011/12-projekte om plaaslike en internasionale bemarking te fasiliteer – eerste deel	1 700	628
Casidra (Edms) Bpk:Marktoegangprojek	Voorsien voortgesette ondersteuning van bestaande 2011/12-projekte om plaaslike en internasionale bemarking te fasiliteer – tweede deel	500	0
Anna Stigting	Bystand vir benadeelde skole en gemeenskappe	200	6
Universiteit van Stellenbosch	Befondsing van die Agrifutura-projek om strategiese inligting en insigte aan landboubesluitnemers in die Openbare, Private en Nie-regerings- organisasies te bied	100	100
Goedgedacht Trust (2011/12)	Help hulle met die LOOP Prenteverhaalprojek (om probleme van plaaswerkers en hul kinders deur die Path out of Poverty-program die hoof te bied)	250	250
African Farmers Association of South Africa (AFASA)	Die skep van 'n volhoubare verenigde liggaam van swart boere met die kapasiteit om beleid ten gunste van swart boere te bevorder.	250	250
Casidra (Edms) Bpk:Dieregesondheid (2011/2012)	Help kleinhoewe-veeboere en voorsien hulle van genoeg steun om verbeterde primêre produksie en diere-gesondheidsorg tot 'n vlak te bring waar toegang tot, en deelname aan die kommersiële markte moontlik is	1 000	0
Klein Karoo Agri Besigheidsentrum	Werkskeppingsprojek vir werklose inwoners en 'n program teen dwelmmisbruik vir landelike gemeenskappe	250	23
Universiteit van Pretoria deur Buro vir Voedsel- en Landboubeleid (BVLB)	Om kapasiteitbou en die verspreiding van navorsingsresultate gedurende 2011/12 te befonds	300	262

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Naam van Instansie/ Begunstigdes	Doel	Bedrag Oorgedra R'000	Geraamde Besteding R'000
Casidra (Edms) Bpk:Tegniese Bystandseenheid	Koördinering van die departementele en eksterne deskundige insette oor besigheidsplanne, om die volhoubaarheid van boerdery-ondernemings deur doeltreffende beplanning en assessering te verbeter	3 500	0
Casidra (Edms) Bpk:Ebenhaeser Besproeiingsplotteprojek	Konstruksie van 'n hoëdruk interne stelsel vir die verspreiding en toebedeling van besproeiing, wat boere sal help om hul produksie tot 'n kommersiële vlak te verhoog	7 020	0
Kaap die Goeie Hoop Dierebeskermingsvereniging (DBV)	Om gesonde diere, gesonde voedsel van diere-oorsprong, en gesonde verbruikers in die Wes-Kaap te verseker	500	0
Agri-Megagroep	Om met die befondsing van die Bien Donne Agri-Kaap Week 19-21 April en Agri-Mega Week 13-15 September te help	2 932	2 932
Casidra (Edms) Bpk:A&BP Heuningbesigheidprojek	Om 250 byekorwe, 'n 1.3 Hyundai bakkie, en twee stelle beskermende klere te koop	374	0
Casidra (Edms) Bpk:Bittersoet Heuningbesigheidprojek	Om 400 byekorwe, 'n 1.3 Hyundai bakkie, en twee stelle beskermende klere te koop	502	0
Huishoudings	Betaling vir uitslag van volstruise	15 114	15 114
Huishoudings	Personeelbeurse en verlof	3 329	3 329
Munisipaliteite	Voertuiglisensies	53	53
Regeringsmotorvervoer	Uitbreiding van vloot	992	992

Casidra (Edms) Bpk is die hoof-implementeringsagent van die Omvattende Landbou-ondersteuningsprogram (OLOP) en Ilima/Letsima-toekennings vir projekte wat op die volgende kommoditeite betrekking het: Groente, beesvleis, volstruise, varke, akwakultuur, wingerdbou, wyn, en alle ander kommoditeite wat nie deur die Agri-Megagroep en Hortgro (Sagtevrugteprodusentetrust) geïmplementeer word nie. Die Agri-Megagroep is verantwoordelik vir die implementering van die skaap-, wol-, suiwel-, en graanbedrywe. Hortgro aanvaar verantwoordelikheid vir die implementering van projekte binne tuinbou – met sagtevrugte as die belangrikste kommoditeit. Die verlangde beskrywing oor die res van die instansies waarheen oordrag plaasgevind het, word onder doel genoem.

Alle oordragte is in terme van Aktes van Ooreenkoms gedoen, behalwe vir die bedrag van R13.145 miljoen (bedrag aan die top van die tabel), wat gedoen is in terme van die Aandeelhouers-ooreenkoms met Casidra (Edms) Bpk. Later in die jaar is dit met R1.591 miljoen vermeerder (tweede van bo).

Alle oordragte wat by die aktes van ooreenkoms ingeskakel is, het ook verslagdoenvoorskrifte, met inbegrip van besteding, vir ondersoek deur die Departement. In die geval van Casidra (Edms) Bpk word 'n finansiële verslag maandeliks gedoen. In die geval van Casidra, die Agri-Megagroep en Hortgro word 'n kwartaallikse beskrywingsverslag ook voorgelê, met inbegrip van vordering met besteding. In alle ander gevalle sal die akte van ooreenkoms verslagdoening binne die praktiese maatstawwe van daardie spesifieke projek bepaal.

In alle gevalle waar volledige besteding nie plaasgevind het nie word verwag dat daar voor 31 Maart 2013 volledig bestee sal word.

2.11 Openbare entiteite

Artikel 38(1)(j) van die WBOF word nagekom aangesien die bevestiging van deursigtige finansiële stelsels en ander wetlike verpligtings deel van die voorwaardes is van elke memorandum van ooreenkoms wat aangegaan word.

Casidra het 'n beduidende bydrae gelewer tot die strategiese doelstellings van die Departement gedurende die 2011/12 finansiële jaar, met inbegrip van die versekering dat kleinhoeweboere suksesvol is en dat grondhervormingsprojekte volhoubaar is.

Casidra was vir R81.374 miljoen van toekenningsbefondsing verantwoordelik, en het 35 landbouondernemings en -programme geïmplementeer en ook drie provinsiale regeringsplase namens die Departement bestuur.

As gevolg van die kommoditeitsbenadering wat deur die Departement gevolg is, het die behoefte aan tegniese bystand vir die samestelling en evaluering van tegniese insette tot besigheidsplanne toegeneem, en die nuwe Eenheid vir Tegniese Bystand wat in 2010 ingestel is, het applikante met deskundigheid van buite bygestaan.

2.12 Voorwaardelike toekennings en geoormerkte fondse

Voorwaardelike Toekenning	Totale Toekenning R'000	Totale Oordragte R'000
Omvattende Landbou-ondersteuningsprogram	82 346	59 842
Ilima\Letsema	48 000	48 000
GrondSorg	3 466	0
TOTAAL	**133 812**	**107 842**

Met die GrondSorg-, OLOP- en Ilima/Letsama-toekennings is daar aan al die doelstellings voldoen.

VHB het 'n GrondSorg toekenning van R3.466 miljoen vir die implementering van projekte ontvang wat daarop ingestel is om die volhoubarheid van grond- en waterbestuur in sowel landelike as stedelike gebiede te herstel. Dit behels die geïntegreerde volhoubare bestuur van natuurlike hulpbronne, waar die primêre oorsake van die afname in natuurlike hulpbronne erken, en die hoof gebied word.

Die volle GrondSorg-toekenning van 3.466 miljoen is aan 30 goedgekeurde projekte bestee.

Program 3 het 'n totaal van R126.746 vir voorwaardelike toekennings ontvang. Die besteding per toekenning kan soos volg onderverdeel word:

1. Omvattende Landbou-ondersteuningsprogram:
- Implementeer infrastruktuurprojekte wat R58.551 bedra, en
- Befondsing vir befondsing van die Voorligtingherlewingsprogram ten bedrae van R20.195 miljoen.

2. Ilima\Letsema:
- Implementering van Ilima/Letsema-projekte ten bedrae van R48 miljoen.

Soos hierbo aangetoon is, is die beskikbare bedrae volledig bestee, en is hulle inderwaarheid met bykomstige billike aandeel-befondsing verhoog. Die Departement het drie implementeringsagente benut, waarvan Casidra wat steeds die vernaamste is, R69.431 ontvang het, en ook as die sekretariaat vir die dierebedryf, groentebedryf en voedselsekerheidprojekte opgetree het. Hulle is ook vir die implementering van sekere strategiese projekte namens die Departement verantwoordelik. Hortgro het R14.449 miljoen vir die vrugtekommoditeit ontvang, en Agri-Mega, wat die suiwel-, graan-, skaap en wol-bedrywe verteenwoordig, R22.671 miljoen. Die program het aan die WVI voldoen deur sy volledige toegewysde begroting soos bedoel binne die beperkings van die Wet, asook binne die raamwerk van OPLO en Ilima/Letsema bestee. Agt gemeenskapsprojekte in die Wes-Kaap is op hierdie wyse ondersteun ten einde nuwe boere binne hul geledere te vestig.

GLO het ‘n bedrag van R3.6 miljoen se OPLO-befondsing ontvang om die implementering van die nasionaal aanvaarde stelsel van Norme en Standaarde vir Landbou-opleidingsinstansies te inisieer.

Die volle bedrag van R3.6 miljoen is aan die vyf pilare bestee (infrastruktuurontwikkeling, leerprogramme en gehalteversekering, opleiding en personeel, versterking van beheer, en die kurrikulumhersiening en -verskaffing van IKT).

Die totale bedrag van R133.812 miljoen vir al drie die toekennings is in vier kwartaallikse dele, soos gepubliseer, ontvang.

Al die bogenoemde toekennings is in die geakkrediteerde bankrekening van die Provinsiale Tesourie gedeponeer.

OPLO, Ilima Letsema, en GrondSorg se kwartaalverslae is betyds ingedien soos deur die Wet op die Verdeling van Inkomste (WVI) bepaal.

2.13 Kapitaalbelegging-, instandhouding- en batebestuurplan

2.13.1 Kapitaalbelegging

Daar sal oor voltooide bouprojekte deur die Departement van Vervoer en Openbare Werke (Begrotingspos 10) gerapporteer word aangesien die begroting en alle prosesse by hulle berus.

2.13.2 Batebestuur

Die Departement gebruik volgens voorskrif LOGIS as ‘n bateregister. Hierdie stelsel voldoen aan die minimumvereistes vir die rekordhouding van bates, en dit dien as ‘n beperking vir ‘n batebestuurinstrument, veral waar die bateregister aansienlik is, soos in die geval van hierdie Departement waar meer as 34 000 lynitems gehou word. Dit kan nie in al die behoeftes van veranderende biologiese bates voorsien nie.

‘n Maandelikse rekonsiliasie tussen LOGIS en BRS verseker ‘n bygewerkte bateregister.

Die tweede IBBP (Infrastruktuur Batesbestuurplan) in terme van WRVBB is voltooi en sal vir die volgende vyf jaar die basis vorm vir die huisvesting, instandhouding en kapitaalbehoeftes van

die Departement. Die agteruitgang van die infrastruktuur, riolering en waterhulpbronne by die Departement se Hoofkantoor by Elsenburg is 'n bron van groot kommer.

Die laboratoriums en ander navorsingsgeboue is ontoereikend vir die navorsingswerk wat benodig word, en aansienlike opgradering moet gedoen word om aan die standaarde vir die Wet op Gesondheid en Veiligheid en ander ISO-standaarde te voldoen.'n Plan om die Departement se verouderde navorsingsinfrastruktuurgeriewe volledig te herontwerp, is op dreef en vorm deel van die IBBP.

Die Departement het eweneens 'n behoefte aan 'n Kampusplan vir sy Kollege-infrastruktuur en -geriewe. Dit is ook in die IBBP opgeneem.

Probleme met watervoorsiening by die Hoofkantoor het gedurende die jaar voortgeduur, en het die dringende behoefte aan 'n hulpbronmeesterplan vir Elsenburg onderstreep. Hierdie plan is deel van die IBBP.

Die toestand van roerende bates wissel van baie goed tot swak. Eerstens is daar voertuie (sedans en een-ton-vragmotors) wat meestal in 'n goeie toestand onderhou word, maar die busse en groter vragmotors is reeds verby die normale vervangdatum. Hierdie toestand is egter verbeter deurdat een bus gedurende die jaar vervang is. Vergeleke met vorige jare is die stand van trekkers en ander implemente op die navorsingsplase met 'n paar nuwe vervangings verbeter. Die normale lewensduur van die trekkers is agt jaar. Ons oorskry dit steeds, maar het op die vorige jaar se gemiddeld verbeter. Die toestand van duur hoë-tegnologie-toerusting soos planters, dorsmasjiene en besproeiingstoerusting wissel van gemiddeld tot swak, met party wat onherstelbaar is terwyl vervanging nie bekostig kan word nie. Hier was ook welkome verbetering met die verkryging van twee tweedehandse stropers in 'n goeie toestand.

Wat rekenaartoerusting betref, probeer die Departement om 'n lewensiklus van nie meer as vier jaar te handhaaf, en hierin word daar wel geslaag. Ander infrastruktuur (netwerk en bedieners) is in 'n redelike toestand.

Die telefoonstelsel is aan die einde van sy tegnologiese en ekonomiese lewensduur, en moet so gou as moontlik vervang of opgegradeer en uitgebrei word, aangesien instandhouding hemelhoog is en instrumente wat onherstelbaar is nie vervang kan word nie. Gerekenariseerde kommunikasie (VOIP) word steeds getoets, en is by drie buitekantore geïmplementeer om 'n bekostigbare oplossing te probeer vind.

Geen groot kapitaal projekte word vanjaar onderneem nie.

Tenderprosedures word in nakoming van die voorskrifte van die WBOF, WVVBR, NTS'e, PTI's en RB-stelsel uitgevoer.

Daar is geen planne om enige huidige geriewe te sluit of af te gradeer nie.

2.13.3 Instandhouding

Die Departement hou tans nie by sy eie instandhoudingskedule m.b.t. vaste bates en infrastruktuur nie, en is volledig van die provinsiale Departement van Vervoer en Openbare Werke vir sy instandhoudingsbehoeftes afhanklik aangesien hulle saam in die Provinsie gesentraliseer is.

'n Steeds groeiende lys van instandhoudingsbehoeftes oorskry R13.679 miljoen, en 'n bedrag van ongeveer R11.335 miljoen is deur die bogenoemde Departement op hul begroting bestee.

2.14 Programprestasie

Program 2: VOLHOUBARE HULPBRON BESTUUR

Doel:

Die doel van hierdie Program is om oplossings en metodologieë vir volhoubare hulpbron bestuur te bied deur die voorsiening van landbouingenieurs- en GrondSorg-dienste, proaktiewe kommunikasie, fasilitering en implementering van projekte, sowel as die oordra van tegnologie aan ons kliënte en vennote. Die program is ook vir die implementering en bestuur van ramphulpskemas verantwoordelik.

Die program se doel skakel direk met die NU 10: Omgewingshulpbronne en Natuurlike Hulpbronne wat goed beskerm en voortdurend verbeter word, en PSD7: Om volhoubaarheid te beklemtoon en die doeltreffendheid van hulpbrongebruik te optimaliseer.

Strategiese doelstellings:

1. Voorsien belanghebbendes van ingenieursdienste om die landbouproduksie van boere te verhoog, terwyl dit terselfdertyd die volhoubare gebruik van ons natuurlike landbou-hulpbronne optimaliseer.
2. Bevorder en ondersteun die bewaring van natuurlike landbouhulpbronne om die gevolge van klimaatsverandering te versag en die bewaring van die natuurlike hulpbronne in die Provinsie te beskerm.
3. Lewer kommentaar op die onderverdeling en hersonering van landbougrond ten einde die fragmentering van landbougrond te verhoed en behoorlike grondgebruikpraktyke te verseker

Subprogram 2.1: Ingenieursdienste

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

SUBPROGRAM 2.1: INGENIEURSDIENSTE					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
1.1	Ingenieursondersoeke en adviesverslae voorberei	247	170	226	33
1.2	Ingenieursontwerpe met spesifikasies saamgestel	115	93	91	(2)
1.3	Finale sertifikate vir ingenieurskonstruksie uitgereik	133	52	92	77
1.4	Kliënte wat van ad hoc ingenieursadvies tydens amptelike betrokkenheid voorsien is	221	200	214	7

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
Water en besproeiing					
1.5	Aantal ondersteuningsinisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan Program gelewer:BOO (OPLO/GKHP)	89	80	61	(24)
1.6	Aantal inisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan ander deelhebbers gelewer:	61	75	66	(12)
1.7	Aantal kliënte wat van ad hoc ingenieursadvies of opleiding voorsien is	132	90	162	80
Meganisering-, Beplanning- en Bewaringslandbou					
1.8	Aantal ondersteuningsinisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan Program gelewer:BOO (OPLO/GKHP)	5	5	32	540
1.9	Aantal inisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan ander deelhebbers en demonstrasieblokke gelewer, wat daargestel is om bewaringslandbou te bevorder	239	60	109	82
1.10	Aantal kliënte wat van ad hoc ingenieursadvies of opleiding voorsien is	24	30	13	(57)
Waardetoevoeging op Plaas					
1.11	Aantal ondersteuningsaksies (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan Program gelewer:BOO (OPLO/GKHP)	2	4	1	(75)
1.12	Aantal inisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan ander deelhebbers gelewer:	4	8	3	(63)
1.13	Aantal kliënte wat van ad hoc ingenieursadvies of opleiding voorsien is	10	30	3	(90)
Plaasstrukture en Dierehanteringgeriewe					
1.14	Aantal ondersteuningsinisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan Program gelewer:BOO (OPLO/GKHP)	31	25	36	44
1.15	Aantal inisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) aan ander deelhebbers gelewer:	29	30	51	70
1.16	Aantal kliënte wat van ad hoc ingenieursadvies of opleiding voorsien is	29	40	24	(40)
Riviererosiebeskerming					
1.17	Aantal, inisiatiewe (ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate) vir strukture vir die voorkoming van rivierwalerosie	35	30	45	50
1.18	Aantal kliënte wat van ad hoc ingenieursadvies of opleiding voorsien is	28	8	14	75

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
1.1 en 1.3	Die toenames word toegeskryf aan eie inisiatiewe wat onderneem is en 'n toename in versoeke en navrae vanaf kliënte m.b.t. water en besproeiing, en beskerming teen riviererosie.
1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.14, 1.15, 1.17 en 1.18	Die toenames onder water en besproeiing, meganisering en bewaringsboerdery, plaasstrukture en dierehuisvesting, en riviererosiebeskerming word toegeskryf aan 'n toename in versoeke en navrae wat van kliënte ontvang is.
1.5	Die afname in uitsette onder op-die-plaas waardetoevoeging en hierdie aanduiders word aan die kleiner aantal versoeke en navrae vanaf kliënte toegeskryf.
1.11, 1.12, 1.13 en 1.16	Die meerderheid van dienste wat voorsien is, is in reaksie op versoeke van ons kliënte en word deur aanvraag gedryf wat dikwels op die heersende ekonomiese situasie gebaseer is. VHB het geen beheer oor hierdie aanvraag nie.

Bydrae tot departementele uitkomstes

Ondersteun die Provinsiale Landbousektor om minstens sy uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard in 2009 te laat groei.

Toepaslike ingenieursdienste is deur 127 ondersteuningsinisiatiewe soos ondersoekverslae, ontwerpe en voltooiingsertifikate aan landboukliënte gebied. 162 kliënte is van ad hoc ingenieursdienste of opleiding voorsien om die doeltreffendheid van hul watergebruik te verhoog ten einde hulle in staat te stel om die uitvoerposisie te verbeter, en terselfdertyd die doenbaarheid en volhoubaarheid van hul boerderyondernemings te verhoog.

Verseker dat minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie oor die volgende 5 jaar suksesvol is.

Toepaslike ingenieursdienste is deur 130 ondersteuningsinisiatiewe aan 86 grondhervormings-begunstigdes voorsien, ten einde die doenbaarheid en volhoubaarheid van hul boerdery-ondernemings te verhoog.

Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.

Besproeiingsboere is van relevante inligting voorsien om hulle te help om die natuurlike hulpbronne wat vir hulle beskikbaar is deur die Fruitlookprojek en ander inisiatiewe soos opleiding en kapasiteitbou optimaal te benut, ten einde produksie te verhoog terwyl dieselfde watertoebedeling gebruik word. Boere is verder bygestaan met inisiatiewe vir 141 meganisering- en bewaringboerderye, 4 op-die-plaas waardetoevoegings, 87 plaasstrukture en veehanterings, en 45 rivierwal-erosiebeskermings.

Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

Relevante inligting is aan 162 besproeiiers gebied om hulle te help om hul watergebruik doeltreffend te verhoog ten einde groter oeste met minder water te produseer, en het relevante inligting aan droëland graan- en rooibosteeboere voorsien deur 141 inisiatiewe om van konvensionele boerdery na bewaringsboerderypraktyke oor te skakel ten einde grondvrugbaarheid te verhoog en vog in die grond te behou.

Sub-program 2.2: GrondSorg

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Sub-program 2.2: GRONDSORG					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
2.1	Aantal bewustheidsveldtogte met GrondSorg gevoer	10	6	7	17
2.2	Aantal kapasiteitbou-oefeninge met GrondSorg	6	6	6	0
2.3	Aantal plaasgrond-hektaar deur bewaringsmaatreëls verbeter	1 167	1 200	2 110	76
2.4	Aantal begunstigdes wat volhoubare produksietegnologieë en -praktyke toepas	1 870	0	0	0
Wes-Kaap-spesifieke aanduiders:					
2.5	Aantal plaasplanne wat vir volhoubare boerderymetodes bygewerk is	581	250	314	26
2.6	Aantal beplanningsinisiatiewe vir hele gebied	10	10	10	0
2.7	Aantal beskermingswerke	29	150	43	(71)
2.8	Aantal dreineringswerke	36	50	30	(40)
2.9	Aantal veldbenuttingswerke	515	100	236	136
2.10	Aantal UOWP-persoondae	27 504	25 000	25 040	0
2.11	Aantal jeugdiges wat Junior GrondSorg-inisiatiewe bywoon	11 230	3 000	6 338	111

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
2.1	Weens die insluiting van bewaringsboerdery as deel van die veldtogte was daar een (1) meer bewustheidsveldtog onderneem as wat beplan was.
2.3	Die beskikbaarheid van vloedramphulp het die opruim van 'n veel groter area van indringerplante moontlik gemaak as waarvoor beplan was. Bome wat tydens die oorstromings in die Bergrivier geval het, is verwyder om beskadiging van infrastruktuur en boerderygrond te verhoed.
2.5	Die verifiëring van vloedskade weens die 2011 oorstromings het die geleentheid gebied om meer plaasplanne by te werk as waarvoor beplan was.
2.7 and 2.8	Die herstel van skade aan ons rivierwalle na die 2008-oorstromings het 'n hoër prioriteit behaal, en minder tyd kon aan hierdie werk bestee word.
2.9	Benewens die beplande projekte vir die jaar is hulpfondse vir droogterampe gebruik om waterskemas vir huishoudelike en vee-water te voorsien.
2.11	Hierdie aantal sluit ook meer as 3 200 jeugdiges in wat 'n marionetvertoning bygewoon het waartydens die GrondSorg-beginsels aan hulle oorgedra is, benewens ouer jeugdiges wat die GrondSorg-kampe bygewoon het.

Bydrae tot departementele uitkomstes

Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

Relevante inligting is deur sewe bewustheid- en ses kapasiteitbou-inisiatiewe, die bywerk van 314 plaasplanne, 10 beplanning-, 43 beskerming- en 30 dreineringswerke, en 236

veldbenuttingsprojekte aan boere voorsien, ten einde die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne te optimaliseer.

Subprogram 2.3: Grondgebruikbestuur

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

SUBPROGRAM 2.3: GRONDGEBRUIKBESTUUR						
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
3.1	Aantal hektaar wat vir volhoubare boerderydoeleindes beplan is	0	1 200	2110	76
3.2	Aantal aanbevelings wat oor onderverdeling, hersonering of verandering van landbougrondgebruik gemaak is.	984	800	932	17

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
3.1	Die beskikbaarheid van vloedramphulp het die opruim van 'n veel groter area van indringerplante moontlik gemaak as waarvoor beplan was. Bome wat tydens die oorstromings in die Bergrivier geval het, is verwyder om beskadiging van infrastruktuur en boerderygrond te verhoed.
3.2	Diens wat verlang word is aanvraaggedrewe en alhoewel daar weens die ekonomiese afswaai verwag is dat dit minder as die vorige jaar sou wees, het die werklike aanvraag na aan die 2010/11-syfer gebly.

Bydrae tot departementele uitkomstes

Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

Ons het daartoe bygedra om die versnippering en verlies van landbougrond te verhoed deur 932 aansoeke om onderverdeling en/of hersonering van landbougrond deur die relevante owerhede te evalueer, en kommentaar daarop te lewer.

Program 3: ONDERSTEUNING EN ONTWIKKELING VAN BOERE

Doel:

- Om 'n volhoubare ondersteuningsmeganisme vir nuwe en gevestigde boere te verseker (met inbegrip van grondhervormingsbegunstigdes en plaaswerkers);
- Om die impak van intervensies soos deur die Program gelewer, te meet;
- Om beleggings vanaf die private sektor en kommoditeitsgroeperings te hefboom;
- Om gehalte en standaarde van diens en advies aan boere te verseker;
- Om te verseker dat ons munisipaliteite en ander staatsdepartemente met die implementering van voedseltuine vir gemeenskappe en huishoudings help.
- Om die Departement met projekimplementering en staatsplaasbestuur (Casidra (Edms) Bpk) te ondersteun.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Strategiese doelstellings:

- Ondersteun volhoubare en landelike hervormingsprojekte deur beplannings- en nedersettingsondersteuningsdienste te voorsien;
- Ondersteun boere om produksie vir markte te verhoog; en
- Fasiliteer toegang tot bekostigbare en diverse voedsel.

Subprogram 3.1: Boerenedersetting

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 3.1: BOERENEDERSETTING					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
1.1	Aantal verslae oor plaasassesserings gefasiliteer	62	103	105	2
1.2	Aantal grondgebruikplanne gefasiliteer	38	72	80	11
1.3	Aantal aansoeke goedgekeur	8	72	128	78
1.4	Aantal projekprestasieverslae saamgestel	156	288	471	64
Wes-Kaap-spesifieke aanduiders:					
1.5	Aantal plase van kleinhoewe-boere wat ondersteun is om tot suksesvolle grondhervorming by te dra	0	50	81	62

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
1.3	Die kommoditeitsbenadering is vanjaar verder versterk aangesien komitees vir die toewysing van kommoditeite betyds vanaf vroeg in 2011 gevorm en operasioneel was om die invloei van versoeke van boere te akkommodeer. Die BOO se pogings om die gehalte van inligting te verbeter wat plaasversoeke vergesel, het ook vinniger evaluering en goedkeuring gefasiliteer.
1.4	BOO het vanjaar ‘n voorlopige opname oor grondhervormingsplase in die provinsie gedoen, wat klem op die moniteringsproses op sodanige plase geplaas het. Dit het ‘n vestendige invloei van prestasieverslae tot gevolg gehad wat die verwagtings oortref het.
1.5	Die kommoditeitsbenadering is vanjaar verder versterk aangesien komitees vir die toewysing van kommoditeite betyds vanaf vroeg in 2011 gevorm en operasioneel was om die invloei van versoeke van boere te akkommodeer. Die BOO se pogings om die gehalte van inligting te verbeter wat plaasversoeke vergesel, het ook vinniger evaluering en goedkeuring gefasiliteer. Kommoditeitsprojek-toewysingskomitees is voldoende georiënteer op die aanpassing tussen die toewysing van fondse en Uitset 4 van Nasionale Uitkomste 7.

Bydrae tot departementele uitkomstes

Verseker dat minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie oor die volgende 5 jaar suksesvol is:

BOO het 105 plaasassesserings gefasiliteer wat ook tot die plaasassessering en verkryging bygedra wat deur die DLOGH gedryf is. Tegniese landbouinsette is op 80 grondgebruikplanne gedoen om omvattende beplanning tot volhoubaarheid van die landbou-ondernemings te verseker. 128 plaasversoeke vir ondersteuning/befondsing is goedgekeur waarvan 81 kleinboerplase was, en 471 moniteringsverslae oor grondhervormingsplase is voltooi.

Subprogram 3.2: Voorligtings- en Adviesdienste

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 3.2: VOORLIGTINGS- EN ADVIESDIENSTE					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
National transversal indicators:					
2.1	Aantal landboudemonstrasies gefasiliteer	65	60	83	28
2.2	Aantal boeredae gehou	27	30	29	(3)
2.3	Aantal funksionele kommoditeitsgroepe ondersteun	7	7	7	0
2.4	Aantal geakkrediteerde opleidingskursusse gekoördineer	1	6	1	(83)
2.5	Aantal boere wat geakkrediteerde opleidingskursusse bygewoon het	15	36	5	(86)
2.6	Aantal nie-geakkrediteerde opleidingskursusse gekoördineer	98	60	95	58
2.7	Aantal boere wat nie-geakkrediteerde opleidingskursusse bygewoon het	1 904	900	1400	56
2.8	Aantal boere wat met advies ondersteun is	1 192	4 200	3 352	(20)
Wes-Kaap-spesifieke aanduiders:					
2.9	Aantal projekte met mentorskap ondersteun	11	28	38	36
2.10	Aantal plase van kleinhoewe-boere wat met advies ondersteun is om tot suksesvolle grondhervorming by te dra	0	2 940	1 522	(48)
2.11	Aantal vaardigheidsoudits op projekte uitgevoer	102	60	54	(10)

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
2.1	Die reaksie deur boere op relevante demonstrasies en boeredae was baie goed weens die boere se behoefte aan meer praktiese en tyddoeltreffende intervensies vir vaardigheidsontwikkelings. Dit was vir die hoë aanvraag na, en lewering van demonstrasies verantwoordelik.Demonstrasies word op die plaaslike vlak in die gemeenskappe aangebied, vandaar die groot aanvraag daarna.
2.4 en 2.5	Weens die reeks vereistes vir geakkrediteerde opleiding en die lae onderwysvlak van sommige van ons kliënte is daar 'n baie lae aanvraag vir geakkrediteerde onderrigkursusse. Die aanvraag na praktiese opleiding vir vaardigheidsontwikkeling het die gebruik van opleiers genoodsaak wat dikwels nie-geakkrediteerde, maar relevante opleiding bied. Boere was meer ontvanklik hiervoor, wat tot beter bywoning aanleiding gegee het.
2.6 en 2.7	Die besluit om vaardigheidsoudits met die goedkeuring van projekte, en die latere uitrol van die opleidingsplan te doen, het 'n oorprestasie m.b.t. nie- akkreditering tot gevolg gehad. Boere was meer ontvanklik vir hierdie tipe opleiding, wat tot beter kursusbywoning aanleiding gegee het.
2.8	Weens die aantal inligtingsessies oor akkurate rapportering en die invoer van die Slimpen-tegnologie wat deur voorligtingsbeamptes gefasiliteer is, het BOO verbeterde rapportering en rekordhouding ervaar m.b.t. adviesdienste wat gelewer is. Weens tegniese probleme met die Slimpen-tegnologie in die eerste kwartaal en onbeplande vakatures deur die jaar, was dit nie moontlik om die teiken vir plaasbesoeke te bereik nie. Nogtans is baie boere van advies bedien, hetsy deur selfoontegnologie, inligtingsdae of kantoorbesoeke. Die tweede deel van die derde kwartaal was die periode waartydens 'n aansienlike aantal voorligtingspersoneel eksamens geskryf het, en dus was daar minder tyd aan besoeke toegestaan.
2.9	Deur die kommoditeitbenadering is die aanstelling van mentors vir alle goedgekeurde projekte verpligtend gemaak. Projekte wat in die vorige finansiële jaar goedgekeur was, is ook hersien en mentors is aangestel wat die oorprestasie tot gevolg gehad het.
2.10	Hierdie teiken van kleinhoeweboere het dit moeilik gemaak om die aantal en behoefte aan boere in hierdie kategorie in die Provinsie vir die eerste jaar te bepaal. Hierdie werklike teiken van 1 552 kleinhoeweboere wat ondersteun is, is 'n baie goeie grondlyn vanwaar in die nuwe finansiële jaar gewerk kan word.

Bydrae tot departementele uitkomstes

Verseker dat minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie oor die volgende 5 jaar suksesvol is.

3 352 boere is gedurende perseelbesoeke aan plase deur voorligtingsbeamptes geadviseer om die sukseskoers van 60% te verseker. Verder het die voorligting- en advies-subprogram 83 demonstrasies en 29 boeredae aangebied.

Ondersteun die sektor (boere en nywerhede) ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.

Die sleutelfokus van die gemeenskapstrukture het gewerk om die produksie en toegang tot markte te verhoog. Die doel is om die bevordering van kleinhoeweboere tot kommersiële status te ondersteun, wat dan weer in lyn kom met Uitkomste 1 van Nasionale Uitkomste 7.

Die kommoditeitbenadering het tot 'n verbetering in die beplanning van projekte bygedra, wat dan weer mentorskap aan boere na die projekgoedkeuringsproses tot gevolg gehad het. Agt-en-dertig (38) mentors is gedurende hierdie finansiële jaar aangestel om die produksietoename te versterk.

Subprogram 3.3: Voedselsekerheid

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 3.3: VOEDSELSEKERHEID					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
3.1	Aantal nuut-bevestigde huishoudings sonder voedselsekerheid	618	720	748	6
3.2	Aantal voedselsekerheid-intervensies geïmplementeer	2	1	1	0
3.3	Aantal huishoudings sonder voedselsekerheid wat by die intervensies baat	784	720	810	13
3.4	Aantal voedselsekerheid-statusverslae opgestel	4	4	4	0
3.5	Aantal sekuriteitsbewustheid-veldtogte gehou	3	1	1	0
Wes-Kaap-spesifieke aanduiders:					
3.6	Aantal voedselsekerheidsprojekte wat gemeenskappe ondersteun	45	48	51	6
3.7	Aantal deelnemers aan voedselsekerheidsprojekte in gemeenskappe	364	480	1091	127
3.8	Aantal projekte gerehabiliteer	21	48	23	(52)
3.9	Aantal voedselsekerheidsprojekte gemonitor en geëvalueer	123	370	364	(2)

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
3.7	Dit is hoofsaaklik weens die aard van ondersteunde projekte, met gemeenskapswerkers wat saam wil werk en onwillig is om groepgroottes te verlaag.
3.8	Beplanning van voorheen-befondsde projekte neem meer tyd, en word benadeel deur konfliksituasies wat bestaan. Dus is baie tyd aan die fasilitering van groepe bestee voordat fondse vrygestel is, vandaar dat die wetlike teiken nie verwesenlik is nie.

Bydrae tot departementele uitkomstes

Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

Die subprogram: Voedselsekerheid se oorkoepelende program is deur die "foodpods"-konsep versterk. Hierdie boerderymetode laat huishoudings toe om voedsel met gebruikmaking van kratte te produseer en dus water te bespaar.

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar

As 'n bydrae tot die verwesenliking van Millenniumontwikkeling Doelwit 1, Nasionale Uitkomste 7, en PSD8, het die Departement die Wêreldvoedseldag op 14 Oktober 2011 in Doringbaai herdenk. As deel van die viering het die Departement 48 huishoudings met gebruikmaking van die "foodpods"-konsep van voedselproduksiepakkette voorsien, deur hulle in staat te stel om hul eie voedsel met gebruikmaking van kratte te produseer. Daarbenewens is kwalifiserende huishoudings ook met inheemse hoenders ondersteun om toegang tot diereproteïene te verhoog. Daarbenewens is 'n totaal van 51 gemeenskapprojekte oor die Provinsie heen gelewer, waarby 'n totaal van 1 091 begunstigdes gebaat het. Hierdie projekte is in vennootskap met lede van die Provinsiale Taakspan vir Voedselsekerheid en plaaslike munisipaliteite gelewer.

Die subprogram: Voedselsekerheid het die Wêreldvoedseldag-opname gedoen om vordering te assesseer wat met die projekte gemaak is wat sedert 2007 befonds is. Die opname het bevind dat uit die 240 huishoudings wat as deel van die Wêreld Voedseldag-vierings ondersteun is, 149 (62%) steeds produktief is. Dit is heel positief gegee die komplekse aard van voedselonsekerheid in gemeenskappe.

Subprogram 3.4: Casidra (Edms) Bpk

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 3.4: CASIDRA (EDMS) BPK					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Wes-Kaap-spesifieke aanduiders:					
4.1	Aantal landbouprojekte gefasiliteer	55	36	35	(3)
4.2	Die dag-tot-dag bestuur van provinsiale staatsplase met die oog op die vermyding van verliese.	3	3	3	0
4.3	Handhawing van 'n enkele rapporteringstelsel	0	1	1	0

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Geen

Bydrae tot departementele uitkomstes

Verseker dat minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie oor die volgende 5 jaar suksesvol is.

35 projekte wat deur die Departementele Projektoewysingkomitee (DPTK) goedgekeur is, is grondhervormingsprojekte, en dra dus tot die sukses van minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie by.

Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.

Casidra het met boere en nywerhede saamgewerk: (vrugte, beesvleis, suiwel, wol, graan, wingerdbou, wyn- en tafeldruiwe, groente, akwakultuur en varkboerdery) om landbouproduksie te verhoog deur infrastruktuur op 35 projekte te lewer wat deur hierdie nywerhede goedgekeur is.

Beskerm, verbeter en bevorder die gebruik van ons natuurlike hulpbronne op 'n volhoubare wyse (binne die beperkings van klimaatverandering) ten einde voedselsekerheid te verseker.

Infrastruktuur vir die benutting van water sowel as die voorkoming van erosie is op etlike projekte geïmplementeer in gebiede waar water skaars is. Dit sal daartoe bydra om ons natuurlike hulpbronne op 'n volhoubare wyse te beskerm, verbeter en bevorder, en om voedselsekerheid te verseker.

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar.

Infrastruktuur is vir verskeie gemeenskap-, skool-, kerk-, en huishoudelike projekte (648) gelewer, wat tot die sosio-ekonomiese ontwikkeling van hierdie gemeenskappe, veral in twee landelike nodules, sal bydra.

PROGRAM 4: VEEARTSENYKUNDIGE DIENSTE

Doel:

Die doel van die Program is om gesonde diere, gesonde voedsel van diere afkomstig, en gesonde verbruikers in die Wes-Kaap te verseker. Die Program bevorder internasionale handel deur die uitvoer van diere en diereprodukte te fasiliteer, en verseker die veiligheid van vleis en vleisprodukte deur die implementering van die Wet op Vleisveiligheid (Wet 40 van 2000), die Wet op Dieresiektes (Wet 35 van 1984) en ander relevante wetgewing. Ondersteuning word ook gebied om verbeterde primêre produksie vir kleinhoeweboere te verseker.

Die Departement se kliënte verwag van hierdie Program om veeartsenydienste van hoë gehalte te lewer deur dieresiektes te verhoed en te beheer, higiënebestuurpraktyke aan slagpale te voorsien en te bevorder, en internasionale marktoegang vir diereprodukte deur uitvoerbeheer en -sertifisering te fasiliteer. Die program voer sy mandaat deur die vier subprogramme, nl. Dieregesondheid, Uitvoerbeheer, Veeartsenykundige Openbare Gesondheid, en Laboratoriumdienste uit.

Alhoewel dit hoegenaamd nie in die Prestasie-aanduiders (Dwarslynig of Provinsiaal) van die subprogram: Dieregesondheid weerspieël word nie, is die hoofmotief die toepassing van die Wet op Dieresiektes. (Wet 35 van 1984). Hierdie regulatoriese funksie is deur die DLBV aan die provinsies opgedra. Doeltreffende dieresiektebeheer is van nasionale belang (vir voedselsekerheid en -sekuriteit en landelike opheffing) sowel as openbare gesondheidskwessies (baie ernstige dieresiektes kan van diere na mense oorgaan, bv. hondsdolheid, miltsiekte, en voëlgriep).

Strategiese doelstellings:

Strategiese doelstelling van die subprogram: Dieregesondheid is om dieresiektes te verhoed en beheer.

Strategiese doelstelling van die subprogram: Uitvoerbeheer is om sanitêre en fitosanitêre beheermaatreëls met inbegrip van risiko-assesserings en uitvoersertifisering te voorsien, ten einde die uitvoer van produkte met 'n diere-oorsprong te bevorder en te fasiliteer.

Strategiese doelstelling van die subprogram: Veeartsenykundige Openbare Gesondheid is om die veiligheid van vleis en vleisprodukte te verseker deur die implementering van die Wet op Vleisveiligheid (Wet 40 van 2000), die Wet op Dieresiektes (Wet 35 van 1984) en ander relevante wetgewing.

Strategiese doelstelling van die subprogram: Veeartsenykundige Laboratoriumdienste moet doeltreffende en toepaslike veeartsenykundige diagnostiese diens ter ondersteuning van die drie bostaande strategiese doelstellings voorsien.

Subprogram 4.1: Dieregesondheid

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 4.1: DIEREGESONDHEID					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
1.1	Aantal diere teen antraks geënt	4 153	5 500	5 047	(8)
1.2	Aantal diere teen hondsdolheid geënt	86 544	35 000	64 966	86
1.3	Aantal beeste teen brusellose geënt	1 584	750	1 268	69
1.4	Aantal hoenders teen New Castle-siekte geënt	7 269	4 000	1 911	(52)
1.5	Aantal primêre sessies vir dieregesondsorg (PDGS) gehou	4 628	2 000	5 045	152
1.6	Aantal diere gedurende PDGS-sessies behandel	77 214	11 000	95 880	772
1.7	Aantal permitte vir die beweging van diere uitgereik	6 252	9 500	12 514	32
1.8	Aantal inligtingsdae vir dieregesondheid gehou	45	60	25	(58)
1.9	Aantal diere met huid-TB getoets	66 243	70 000	46 111	(34)
1.10	Aantal CA-steekproewe versamel	0	0	0	0
1.11	Aantal diere ondersoek	932 114	700 000	1 561 943	123
1.12	Aantal steekproewe wat vir siektewaarneming geneem is	57 632	40 000	160 117	300
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
1.13	Aantal skape vir skaapskurfte behandel	63 013	10 000	179 964	1 700
1.14	Aantal beeste vir eksterne parasietbeheer gedip	610	2 200	762	(65)
1.15	Aantal steekproewe vir beesbrusellose-toetsing geneem	84 835	20 000	58 861	194

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
1.1 – 1.9 en 1.11 - 1.15	Alle dieregesondheidsaanwysers is deur die skielike uitbraak van voëlgriep (VG) geaffekteer wat in Oudtshoorn plaasgevind het.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Ondersteun die Provinsiale Landbousektor om minstens sy uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard in 2009 te laat groei.

Deur steekproewe [1. 9, 1.10, 1.12, 1.13, 1.14 en 1.15] te neem, het die Program tot die handhawing van die uitvoerposisie bygedra.

Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.

Deur diere teen miltsiekte , brusellose, hondsdolheid en Newcastlesiekte in te ent, (1.1, 1.2, 1.3, en 1.4) het die program tot die verhoging van landbouproduksie gelei.

Verseker dat minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie oor die volgende 5 jaar suksesvol is.

Primêre dieregesondheidsessies en diere-inspeksies (1.5, 1.6, en 1.8) het bygedra om 60% suksesvolle landbougrondhervormingsprojekte te verseker.

Subprogram 4.2: UITVOERBEHEER

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 4.2: UITVOERBEHEER					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
2.1	Aantal veeartsenykundige uitvoersertifikate uitgereik	1 154	200	228	14
2.2	Aantal uitvoerinstansies geregistreer	92	117	113	(3)
2.3	Aantal steekproewe vir residu-monitering by uitvoerfasiliteite	300	484	119	(75)
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
2.4	Doen jaarlikse Voedselveiligheid- en Uitvoersertifiseringsoudits by uitvoerinstansies vir die aanbeveling van registrasiehernuwing	61	46	70	52
2.5	Doen kwartaallikse Voedselveiligheidsoudits by EU-goedgekeurde uitvoeraanlegte om voortdurende monitering en nakoming van die vereistes van die invoerland en internasionale standaarde te verseker	14	16	9	(44)
2.6	Skep 'n databasis en hou dit in stand vir uitvoerstatistiek vir produkte met 'n diere-oorsprong op 'n amptelike uitvoerpermit	1	1	1	0
2.7	Evaluering en ouditering van nuwe toepassings vir uitvoeraanbevelings waar van toepassing	12	4	20	400

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
2.3	Uitbraak van BKS in Noord-KZN en voëlgriep in die Wes-Kaap het veroorsaak dat die uitvoer van onbehandelde diereprodukte van die betrokke spesies onttrek is.
2.4	Hernuwingsoudits is uitgevoer om die verval van die uitvoersertifikate te verhoed, ten einde die voortgesette ekonomiese en handelsaktiwiteite van ons deelhebbers te ondersteun.
2.5	Kwartaallikse oudits is uitgevoer aangesien personeel afgewend is om op die bostaande aanwyser 2.4 te respondeer.
2.7	Hierdie diens is op die direkte eis van die kliënte gebaseer.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Ondersteun die Provinsiale Landbousektor om minstens sy uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard in 2009 te laat groei.

Die uitreik van sertifikate, oudit van diensstate, en evaluering van diensstate (2.1, 2.2, 2.3, en 2.7) het bygedra tot die handhawing van die Provinsie se uitvoerposisie vir veral vee en vleisprodukte.

Subprogram 4.3: Veeartsenykundige Openbare Gesondheid

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 4.3: VEEARTSENYKUNDIGE OPENBARE GESONDHEID					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitsette 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
3.1	Aantal slagpale geïnspekteer	76	70	216	209
3.2	Aantal diere-neweprodukfasiliteite geïnspekteer	8	9	7	(22)
3.3	Aantal openbare bewustheid-veldtogte gehou	8	3	9	200
3.4	Aantal ondersoeke na onwettige slagtery gehou	23	12	48	300
3.5	Aantal kontaksessies gehou	163	50	192	284
Wes Kaap-spesifieke aanwysers:					
3.6	Gereelde slagpalebesoeke vir monitering en oudits	295	300	386	29
3.7	Aantal slagpaleplanne goedgekeur	8	5	8	60
3.8	HAS-evaluerings uitgevoer	61	75	57	(24)
3.9	Aantal steekproewe vir die nasionale bakteriologiese moniteringsprogram ingesamel.	0	120	0	(100)
3.10	Ouditering van slagpale vir die uitvoer van huide en velle	26	30	23	(23)
3.11	Ouditering van intermediêre store vir die uitvoer van huide en velle	7	9	6	(33)
3.12	Sertifiseer uitvoeraansoeke	162	100	694	594
3.13	Versameling van BSE-steekproewe	612	736	564	(23)
3.14	Aantal steekproewe vir die nasionale program vir residu-monitering versamel	119	750	242	(68)
3.15	Aantal pamflette versprei	3 666	1 000	3 642	264
3.16	Aantal plakkate versprei en in stand gehou	67	100	25	(75)

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
3.1	Hierdie is 'n aanvraaggedrewe aanwyser. Doeltreffende opvolg van slagpale wat nie geslaag het nie sal meer besoeke noodsaak.
3.2	Hierdie is 'n aanvraaggedrewe aanwyser.
3.3, 3.4, 3.5 en 3.7	Hierdie is 'n aanvraaggedrewe aanwyser.
3.6	Doeltreffende opvolg van slagpale wat nie geslaag het nie lei tot meer besoeke.
3.8	Beamptes ervaar beduidende druk weens toename in uitvoerfunksies om die teiken van HAS-oudits vol te hou.
3.9 en 3.14	Uitset korrek, gebaseer op laer-syfer-rooster wat van die DLBV ontvang is.
3.10 en 3.11	Registrasies van huide en velle van slagpale verval reg deur die jaar, en moet dienooreenkomstig gedoen word.
3.12	Hierdie massiewe bykomstige werklas het die staking van hierdie diens deur DLBV-beamptes tot gevolg gehad.
3.13	Steekproefneming wat deur die aantal beeste bepaal word wat ouer as 30 maande is, en op 'n Dinsdag by slagpale geslag is wat binne bereik van 'n beampte is.
3.15	Beamptes is gedurende die finansiële jaar by meer werkswinkels betrek, en meer pamflette is versprei as wat verwag was.
3.16	Nie alle bewustheidsfunksies het tot verhoogde plakkaatverspreiding gelei nie.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Ondersteun die Provinsiale Landbousektor om minstens sy uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard in 2009 te laat groei.

'n Bydrae tot die handhawing van ons uitvoerposisie deur sertifisering, inspeksie van slagpale, en lewering van neweprodukte [3.1, 3.2, 3.3, 3.12 en 3.13] is deur die Program gemaak.

Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.

Die Program: VD dra deur sertifisering, inspeksie van slagpale, en lewering van neweprodukte [3.1, 3.2, 3.3, 3.12 en 3.13) tot 'n toename in landbouproduksie by.

Subprogram 4.4: Veeartsenykundige Laboratoriumdienste

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 4.4: VEEARTSENYKUNDIGE LABORATORIUMDIENSTE					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitsette 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
4.1	Aantal voedselveiligheid-steekproewe getoets	3 117	2 700	4 470	66
4.2	Aantal proewe vir die monitering van slagpalehigiëne getoets	299	300	152	(49)
4.3	Aantal proewe vir Beheerde/ Aanmeldbare Siektes getoets	121 109	100 000	109 856	10
4.4	Aantal interne laboratorium-ouditverslae	20	10	25	150
4.5	Aantal eksterne gehaltebeheerverslae	52	30	88	193
4.6	Aantal proewe vir nie-beheerde/ nie-aanmeldbare siektes getoets	29 468	14 000	30 168	115
4.7	Aantal epidemiologiese studies uitgevoer	0	0	0	0
4.8	Aantal lykskouing-steekproewe geprosesseer	889	800	1 363	70
4.9	Totale aantal toetse uitgevoer	171 568	150 000	177 954	19
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
4.10	Totale aantal diagnostiese toetse uitgevoer	0	150 000	177 954	19
4.11	% van die SBP's vir metode en toerusting voltooi	0	98	95	(3)
4.12	Interne oudits van toetse uitgevoer	0	10	25	150
4.13	Interlaboratorium-toetsbondels	0	30	88	193
4.14	Steekproewe van ingevoerde produkte en vanaf uitvoerslagpale	3 069	1 000	4 431	343
4.15	Mikrobiologie-steekproewe om plaaslike mark-slagpale te moniteer	3 208	1 500	4 522	201

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
4.1, 4.2, 4.3,4.6, 4.8, 4.9, 4.10, 4.14 en 4.15	Die laboratorium is meestal afhanklik van buitebronne en -kliënte vir steekproewe waaroor die laboratorium geen beheer het nie. Meer of minder steekproewe is ontvang as wat verwag is.
4.4	Die oorspronklike interne ouditskedule van die laboratorium wat gebruik is om die jaarlikse en kwartaallikse teikens te stel, is hersien nadat die syfer voorgelê is, en die nuwe skedule laat meer interne oudits toe om die omvang van goedkeuring deur die DLBV te dek.
4.5 en 4.13	Sedert die teikens aangekondig is, is daar deur die meeste veeartsenykundige laboratoriums besluit dat 'n minimum van tussenlaboratorium-vergelykings per gekontroleerde siekte per jaar getref sal word, en dit het die aantal verslae vermeerder wat gedurende die verslagjaar geproduseer sal word. Die afdeling vir voedselveiligheid is sedertdien ook deur die DLBV goedgekeur, en dra ook tot hierdie aanwyser by wat tot die geproduseerde verslae gelei het.
4.11	Hierdie is nie 'n kumulatiewe syfer nie. Die teiken behoort as 95% aangedui te word.
4.12	Die oorspronklike interne ouditskedule van die laboratorium wat gebruik is om die jaarlikse en kwartaallikse teikens te stel, is hersien nadat die syfers voorgelê is, en die nuwe skedule laat meer oudits toe om die omvang van goedkeuring deur die DLBV te dek.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Ondersteun die Provinsiale Landbousektor om minstens sy uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard in 2009 te laat groei.

Handhawing van ons uitvoerposisie deur proewe vir aanmeldbare / nie-aanmeldbare siektes (4.4 en 4.6) te versamel, uitvoer van epidemiologiese studies, en doen van toetse (4.7 en 4.9).

Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.

Handhawing van toenemende landbouproduksie deur proewe vir aanmeldbare / nie-aanmeldbare siektes (4.4 en 4.6) te versamel, uitvoer van epidemiologiese studies, en doen van toetse (4.7 en 4.9).

Program 5: TEGNOLOGIESE, NAVORSINGS- EN ONTWIKKELINGSDIENSTE

Doel:

Die doel van die Program is om navorsing te doen, toepaslike landboukundige snypunt-tegnologie vir boere en ander gebruikers van natuurlike hulpbronne te ontwikkel en aan te pas, en tegniese ondersteuningsprogramme vir boere te ontwikkel en te kommunikeer ten einde meer bestaande en nuwe geleenthede vir boere en gemeenskappe te skep.

Strategiese doelstellings:

Strategiese doelstelling van die subprogram: Navorsing en sy drie institute, naamlik institute vir diereproduksie, plantproduksie en navorsingsbenutting, is om navorsing uit te voer en om nuwe snypunt-tegnologie te ontwikkel waardeur die toename in landbouproduksie, en volhoubaarheid en mededingendheid van ons boere, verseker sal word.

Navorsingsdienste word op ‘n gedesentraliseerde wyse vanaf ons sewe navorsingsplase in ses distrikte gelewer. Die belanghebbendes van hierdie subprogram sluit die volgende in: ander navorsingsinstansies (nasionaal sowel as internasionaal), die LNR en sy navorsingsinstitute, tersiêre instansies, nywerheid- en kommoditeit-organisasies (met inbegrip van hul navorsingskomitees, agri-besighede, voorligtingsbeamptes, dosente, tegniese deskundiges van buite die departement, tegniese konsultante, interdepartementele netwerke en werkgroepe, boere (alle kategorieë), en die publiek.

Strategiese doelstelling van die subprogram: Inligtingsdienste moet as die afvoerbuis dien om die navorsingsrand in ‘n inligtingsrand te omskep. Inligting oor nuwe en aangepaste tegnologie is in die vorm van gebruikersvriendelike, kliëntgefokusde en probleemoplossende inligtingspakkette verpak vir verspreiding onder ons interne kliënte (voorligtingsbeamptes en dosente) en ons eksterne belanghebbendes (die LNR en sy navorsingsinstitute), tersiêre instansies, nywerheid- en kommoditeit-organisasies (met inbegrip van hul navorsingskomitees), agri-besighede, tegniese deskundiges en konsultante, interdepartementele netwerke en werkgroepe, boere (alle kategorieë), en die publiek. Verder word geleenthede vir die oordrag van tegnologie en loop-en-praat-geleenthede op ‘n gereelde basis georganiseer om die navorsingsboodskap aan genoemde belanghebbendes te bring.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Strategiese doelstelling van die subprogram: Infrastruktuur-ondersteuningsdienste moet plaas- en navorsingsondersteuning aan ons navorsingspogings, sowel as ons eksterne navorsingsvennote verskaf. Hierdie subprogram is verder verantwoordelik vir die plaas-infrastruktuur en instandhoudingsbehoeftes van die ander programme van die Departement. Die belanghebbendes van die subprogram sluit die drie navorsingsinstansies, ander departementele programme, eksterne navorsingsorganisasies (LNR en sy institute), tersiêre instansies, nywerheidsorganisasies en agri-besighede in.

Subprogram 5.1 Navorsing

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 5.1 NAVORSING						
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitsette 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
1.1	Aantal navorsingsprojekplanne goedgekeur wat met spesifieke beperkings van kommoditeiteproduksie werk	7	3	28	833
1.2	Aantal navorsingsprojekte geïmplementeer wat met spesifieke beperkings van kommoditeiteproduksie werk	81	74	72	(3)
1.3	Aantal navorsingsprojekte voltooi wat met spesifieke beperkings van kommoditeiteproduksie werk	28	5	15	200
1.4	Aantal tegnologieë ontwikkel	4	1	4	300
1.5	Aantal demonstrasieproewe uitgevoer	2	2	2	0
1.6	Aantal wetenskaplike/ semi-wetenskaplike artikels gepubliseer	39 wetenskaplike 20 semi-wetenskaplike 55 kongresreferate	30 wetenskaplike 20 semi-wetenskaplike 25 kongresreferate	28 15 90	(7) (25) 260
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
1.7	Aantal navorsingskomiteevergaderings om projekte te evalueer	3	4	5	25
1.8	Aantal vergaderings met bedryfsorganisasies om navorsingsbehoeftes te bepaal	47	8	52	550
1.9	Aantal klimaatveranderingsprojekte uitgevoer	6	5	5	0
1.10	Aantal nuwe akwakultuur-navorsingsprojekte	0	2	1	(50)
1.11	Konsolideer navorsing- en ontwikkelingsprojekte	1	1	1	0
1.12	Stel klimaatsveranderingplan vir landbou saam	0	1	0	(100)
1.13	Aantal PLNF-vergaderings om navorsing te koördineer	0	3	3	0
1.14	Stel strategiese navorsingsdokument saam wat samewerkende navorsingsgeleenthede in die Wes-Kaap uitlig.	0	1	0	(100)

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
1.1, 1.3 en 1.7	Alhoewel finansiële en mense-kapasiteit beperk was, was die nuwe projekte wat goedgekeur is hoofsaaklik studenteprojekte wat as deel van studieleierskap vir die Departement uitgevoer is. Daarom is 'n bykomstige komiteevergadering gehou om die groot aantal nuwe projekte te akkommodeer wat bespreek en goedgekeur moes word. As deel van die konsolidering van projekte en die herbelyning van bedryfsbehoeftes, is die teiken vir voltooide projekte oorskry. Dit is ook waarom finansiële en mensehulpbronne beskikbaar gestel is om met nuwe projekte te begin (sien hierbo).
1.4	Tegnologieë word slegs beskikbaar gestel nadat hulle op plaas- en operasionele vlak uitgetoets is, en kan nie per kwartaal of per jaar beplan word nie.
1.6	Alhoewel daar onderprestasie m.b.t. die aantal semi-wetenskaplike publikasies was, was die uitset m.b.t. die aantal gelewerde kongresreferate uiters hoog weens die kapasiteit wat vir laasgenoemde gebruik is, en die bywoning van kongresse (nasionaal en internasionaal). Hierdie kongresse is aangekondig nadat die aanvanklike teikens gestel is.
1.8	Vergaderings met bedryfsorganisasies is op uitnodiging bygewoon, en dit is nie altyd maklik om die aantal vooruit korrek te voorspel nie. Slegs sommige bedrywe het voorafbepaalde datums en skedulering vir hul navorsingsprioriteitvergaderings, terwyl ander bedrywe vergader soos die behoefte ontstaan. Verder het die Departement se toenemende rol as 'n navorsingsgroep waarmee rekening gehou moet word tot meer intensiewe betrokkenheid in meer bedryfsvergaderings en werkswinkels as tevore gelei.
1.10	Slegs een akwakultuur-navorser is tans in diens, en weens die gebrek aan senior-toesig en 'n studieleier is slegs een nuwe projek goedgekeur.
1.12	Die hoofredes vir gebrek aan lewering m.b.t. die klimaatveranderingplan vir agri-kultuur was: kapasiteit- en begrotingsbeperkings vir die verkry van 'n diensverskaffer om die plan saam te stel; b) 'n gefokusde poging van die Departement, sy programme en die belanghebbendes is nodig om die raamwerk vir die plan te bepaal (wat dit betref, behoort die werkgroepe van PSD11, wat in die laaste deel van 2011/12 tot stand gekom het 'n hoofrol te speel), en c) die onlangse herindeling van PSD7 en sy werkgroepe kan 'n spesifieke impak op die plan vir landbou hê. Daar behoort kennis geneem te word dat hierdie plan as 'n strategiese uitkomste in die departementele strategiese plan aangewys is en dat dit binne drie jaar voltooi behoort te word.
1.14	Hierdie dokument is as 'n uitkomste van die WCARF beplan.Alhoewel die insette van die lede in die laaste gedeelte van 2011 aangevra is, het stadige response en die feit dat party lede nog nie gerespondeer het nie, dit nodig gemaak om die sperdatum uit te stel, en hierdie dokument sal eers in 2012/13 voltooi word.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Die Subprogram Navorsing het sy mandaat in lyn met die Nasionale Landbounavorsing- en Ontwikkelingstrategie (2002), Nasionale Uitkomstes, PSD's, en departementele strategiese doelwitte uitgevoer.

Die welslae van die landbousektor in die Wes-Kaap is in 'n kombinasie van kritieke sukses-faktore gevestig wat ook as sleutel strategiese doelstellings van die Departement geïdentifiseer is. Die belangrikste hiervan is 'n volhoubare uitvoerposisie, 'n toename in landbouproduksie, en die optimalisering en oorwoë benutting van ons natuurlike hulpbronne. Landbounavorsing en -ontwikkeling is die sleutel tot hierdie suksesfaktore.

Ondersteun die Provinsiale Landbousektor om minstens sy uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard in 2009 te laat groei.

'n Florerende uitvoersektor is slegs volhoubaar indien primêre produksie deur gesonde tegnologieontwikkeling en wêreldklas-landboupraktyke ondersteun word. Die navorsingsportefeulje van die Departement is in lyn gebring met die behoeftes van sowel die kommersiële as die kleinhoeweboere. Die skerp toename in die betrokkenheid by, en samewerking met bedryfsorganisasies was 'n duidelike aanduiding van die behoefte aan die

ontwikkeling van snypunt-tegnologie, veral dié met lae insette en hoë uitsette, en klimaat-slim betrokkenheid.

Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog.

Die navorsingsportefeulje (met 72 navorsingprojekte in veeproduksie, plantproduksie en hulpbronbenutting) en sy agenda van tegnologie-oordrag het die volhoubaarheid van ons sektor ondersteun. Verder het ons analitiese en diagnostiese dienste, sowel as ons tegniese advies, aanleiding tot meer ingeligte besluitneming in terme van die keuse van boerderyoperasies en hulpbron-benutting op die plaas gegee.

Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

Die drang na klimaat-slim landbou het tot tegnologie-ontwikkeling aanleiding gegee, byvoorbeeld in bewaringslandbou en die oorwoë gebruik van kunsmis. Verder het die deskundigheid m.b.t. wisselbou in die Swartland en die Suid-Kaap oplossings vir volhoubare en verhoogde produksie verseker.

Subprogram 5.2: Inligtingsdienste

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 5.2: INLIGTINGSDIENSTE					
Prestasie-meting-aanwyser		Werklike uitsette 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
2.1	Aantal inligtingpakkette ontwikkel	15	5	17	240
2.2	Aantal tegnologieoordragvoorvalle uitgevoer	11	3	14	367
2.3	Aantal aanbiedings by tegnologieoordragvoorvalle gemaak	206	60	205	242
2.4	Aantal populêre artikels gepubliseer	90	30	126	320
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
2.5	Aantal webwerf-inligtingsdokumente bygewerk	8	8	3	(63)
2.6	Aantal verslae oor die stand van landbou opgestel en versprei	23	12	19	58
2.7	Aantal klimaatverslae versprei	46	8	38	375
2.8	Aantal wetenskaplike radiopraatjies	38	15	41	173
2.9	Aantal skooldae vir leerders om landbou en navorsing te ervaar	3	2	3	50

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
2.1, 2.2, 2.3, 2.4 en 2.8	Die groot aantal inligtingspakkette was hoofsaaklik weens die nuusbriewe van die nuwe Wes-Kaap Bewaringslandbouvereniging (WKBL). Verder het die drie weidingkursusse (weens die aanvraag van beginner- en kommersiële boere) drie meer inligtingspakkette wat vir bywoners saamgestel is. Die leidende rol wat die Departement in navorsing in die openbare sektor speel, tesame met die deskundigheid, het tot verskeie uitnodigings gelei om lesings by boeredae aan te bied en populêre artikels oor tersaaklike onderwerpe te skryf. Daar moet op gelet word dat die meeste van die gelewerde aanbiedings ook in 'n populêre formaat geskryf was om in die geleentheidsboekie gepubliseer te word wat as inligtingspakkette vir die bywoners gegee is. Radiopraatjies is aangebied soos die behoefte vir tydige inligting ontstaan het. Verder is radiopraatjies by gebeurtenisse ingeskakel, en die groot aantal geleenthede wat vir tegnologie-oordrag aangebied is, het die uitsette in hierdie verband verhoog.
2.5	Webwerf-dokumente word opgelaai soos hulle beskikbaar raak, en kan nie akkuraat beplan word nie.
2.6 en 2.7	Verslae oor klimaat en landboutoestande is versprei soos hulle beskikbaar geraak het, en was 'n direkte uitkomste van die heersende klimaatstoestande en dokumente wat van die DLBV vir verspreiding ontvang is.
2.9	Twee ope skooldae is beplan, maar om logistieke redes was drie dae benodig om die beplande program op 'n gekoördineerde wyse te lewer en om die genooide skole te akkommodeer.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Ondersteun die sektor (boere en nywerhede) ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog; en Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

Die agenda vir oordrag van tegnologie en verspreiding van inligting is aangedryf deur die navorsingsprotefeulje in die dissiplines van veeproduksie, plantproduksie en hulpbronbenutting. Die bestuur van inligting en kennis dryf volhoubare produksie aan. Die portefeulje vir tegniese inligtingsdienste het die meeste van sy teikens oortref, en dit bied 'n duidelike aanduiding van die voorneme van navorsers om inligting oor ons kliënte verby die plaashek te "stoot". Aan die ander kant het die "trek" van inligting vanaf die kliënte die fokus op produksie-uitdagings gehou, en beklemtoon dat mededinging op die ontwikkeling van nuwe landboutegnologie berus, en op die implementering van resultate op plaasvlak.

Subprogram 5.3: Infrastruktuur Ondersteuningsdienste

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 5.3: INFRASTRUKTUUR ONDERSTEUNINGSDIENSTE					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
3.1	Hoeveelheid navorsingsinfrastruktuur voosien	7	7	7	0
3.2	Hoeveelheid navorsingsinfrastruktuur in stand gehou	7	7	7	0
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
3.3	Aantal tegniese werkkomiteevergaderings op navorsingsplase	14	14	15	7

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Geen

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Ten einde die uitsette en uitkomstes van die navorsingsprotefeulje te verseker, was 'n navorsingsomgewing in die vorm van sewe navorsingsplase wat behoorlik in stand gehou is, van kritieke belang. Die subprogram het indirek tot die departementele strategiese doelstellings bygedra, en het ook die navorsing van verskeie institute van die LNR en ander rolspelers in die bedryf ondersteun.

Program 6: LANDBOU-EKONOMIE

Doel:

Die doel van hierdie program is om tydige en relevante landbou-ekonomiese ondersteuning te bied ten einde interne en eksterne kliënte te ondersteun en sodoende volhoubare landbou- en landelike ontwikkeling te verseker.

Strategiese doelstellings:

Om mededingendheid van die landbousektor te verhoog deur landboubesigheid te ondersteun, met inbegrip van entrepreneursontwikkeling, bemarkingsdienste, waardetoevoeging, en produksie- en hulpbron-ekonomie.

Om doeltreffende besluitneming in die landbou- en agri-besigheid-sektor te bevorder deur die voorsiening van makro-ekonomiese en statistiese inligting oor die prestasie van die landbousektor.

Subprogram 6.1: Ontwikkeling en Ondersteuning vir Agri-besigheid

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 6.1: ONTWIKKELING EN ONDERSTEUNING VIR AGRI-BESIGHEID					
Prestasiemeting-aanwyser		**Werklike uitset**	**Werklike prestasie teen Teiken**		**Afwyking van Teiken (%)**
			Teiken 2010/11	**Behaal 2011/12**	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
1.1	Aantal Agri-besighede ondersteun vir toegang tot markte	49	35	58	66
1.2	Aantal kliënte met landbou-ekonomiese advies ondersteun	639	100	1 273	1 173
1.3	Aantal begrotings vir nuwe ondernemings ondersteun	31	30	35	17
1.4	Aantal begrotings vir ondernemings bygewerk	12	10	14	40
1.5	Aantal landbou-ekonomiese studies uitgevoer	74	10	43	330
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
1.6	Aantal bemarkingsinligting- uitsette versprei	17	15	61	307
1.7	Waarde van investering van verbonde projekte	0	R50 miljoen	R82 miljoen	64

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
1.1	Oorprestasie weens die marktoeganginterveNsies gedurende die jaar. Hierdie is opbrengs op beleggings op die afgelope jaar se intervensies. Dit is ook 'n gevolg van sekere markontwikkelings wat deur LE gefasiliteer is, wat nooit bedoel is om 'n groot aantal agri-besighede te lok nie.
1.2	Oorprestasie is die gevolg van verskeie markverslae wat geproduseer en versprei is, die werkswinkels wat gehou is, en die plaasbesoeke wat vir adviesdoeleindes gedoen is.
1.3	Oorprestasie was weens vasberade pogings wat, weens navrae wat ontvang is, op die ondernemingsbegroting geplaas is. Een van die beamptes moes ook aandag aan die versoeke gee, en het derhalwe minder tyd aan die ontwikkeling van Micro Combud bestee aangesien daar 'n toegewysde hulpbron vir die programontwikkeling was.
1.4	Die bywerk van begrotings is ook deur aanvraag gedryf, en was derhalwe op navrae gebaseer wat vir sekere begrotings ontvang is.
1.5	Die studies wat onderneem is, is ook aanvraaggedrewe, en is aangespoor deur 'n aantal aktiwiteite en hoofsaaklik MAFISA-toepassings en marktoegang. Dit is ook 'n gevolg van versoeke van ander programme weens bedankings.
1.6	Oorprestasie is weens toegewysde hulpbronne op markinligtinguitsette en die nuwe verpakking van inligting vir verskillende teikengroepe. Daarbenewens het die komponent vir die jaar teen volle kapasiteit gewerk, wat nie die gewone situasie binne die LE is nie.
1.7	Oorprestasie was die gevolg van die geteikende benadering en voortdurende ondersteuning vir projekte, en die behoorlike seleksie van projekte vir die beleggingspyplyn.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Ondersteun die Provinsiale Landbousektor om minstens sy uitvoerposisie vir die volgende 5 jaar te handhaaf deur die toegevoegde waarde vanaf R14.014 miljard in 2009 te laat groei.

58 Agri-besighede ondersteun vir toegang tot markte.
61 Bemarkingsinligting-uitsette versprei.

Verseker dat minstens 60% van alle landbougrondhervormingsprojekte in die Provinsie oor die volgende 5 jaar suksesvol is.

58 Agri-besighede ondersteun vir toegang tot markte.
43 Landbou-ekonomiese studies uitgevoer.
1 273 Kliënte met landbou-ekonomiese advies ondersteun.

Werk met boere en nywerhede saam om die sektor te ondersteun ten einde landbouproduksie (primêre provinsiale kommoditeite) met minstens 10% oor die volgende 10 jaar te verhoog

35 Begrotings vir nuwe ondernemings ontwikkel.
14 Ondernemingsbegrotings bygewerk.
1 273 Kliënte met landbou-ekonomiese advies ondersteun.
43 Verslae ontwikkel.

Subprogram 6.2: Makro-ekonomie en Statistiek

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 6.2: MAKRO-EKONOMIE EN STATISTIEK					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
2.1	Aantal versoeke om inligting beantwoord.	147	140	174	24
2.2	Aantal verslae ontwikkel	24	10	43	330
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
2.3	Aantal opnames uitgevoer	0	1	0	(100)
2.4	Aantal databasisse van populasies voorsien	0	29	34	17

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
2.1	Versoeke om inligting is aanvraag-gedrewe en kan nie deur die Departement beïnvloed word nie.
2.2	Oorprestasie op verslae wat ontwikkel is, was weens 'n aantal verspreidingsaktiwiteite wat gedurende hierdie jaar onderneem is, en die bykomstige kapasiteit wat binne die subprogram ontvang is.
2.3	Onderprestasie op opnames wat onderneem is, was buite die beheer van LE aangesien hierdie 'n samewerkingsprojek is en die kapasiteit wat benut moes word om hierdie opname by te werk, vir ander dringende aktiwiteite geprioritiseer is.
2.4	Oorprestasie in databasisse wat van populasies voorsien is, was weens bykomstige kapasiteit binne die komponent.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Optimaliseer die volhoubare benutting van ons natuurlike hulpbronne deur middel van bewaringsmetodes om landbouproduksie te verhoog.

43 Verslae ontwikkel.

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar

43 Verslae ontwikkel.
34 Databasisse gepopuleer.

Program 7: GESTRUKTUREERDE LANDBOU-OPLEIDING

Doel:

Die doel van die Program: Gestruktureerde Landbou-opleiding is om onderwys en opleiding in lyn met die Landbou-onderwys- en -opleidingstrategie (LOO) aan alle deelnemers in die landbousektor in die Wes-Kaap te voorsien, ten einde 'n kundige, welvarende en mededingende sektor te vestig, en om die Departement se Mensekapitaal-ontwikkelingstrategie vir die sektor in die Provinsie te implementeer.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Strategiese doelstelling:

Strategiese doelstelling van die subprogram: Tersiêre onderwys moet formele onderwys op vlakke na graad 12 (NKR-vlakke 5 tot 7) voorsien, aan enigiemand wat kwalifiseer en die begeerte het om formele onderwys te ondergaan. Die subprogram bied die volgende volledige kwalifikasies aan by die hoofkampus van die Kaapse Instituut vir Landbou-opleiding: Elsenburg (KILO): Hoër Sertifikaat in Landbou, Diploma in Landbou, en B.Agric.-graad, sowel as 'n Sertifikaat vir Perdryinstrukteurs.

Strategiese doelstelling van die subprogram:Verdere Onderwys en Opleiding moet nie-formele en formele opleiding binne die bepalings van NKR-vlakke 1 tot 4, en in die vorm van kort vaardigheidskursusse en leerlingskappe aan enigeen wat wil deelneem voorsien, met spesiale nadruk op die jeug, en alle boeregroepe, d.w.s. klein-, bestaans-, en kommersiële boere en plaashulpe. Die subprogram bied vaardigheidgebaseerde kort kursusse en leerlingskap-opleiding (12 maande) op die hoofkampus by Elsenburg, en by die gedesentraliseerde opleidingsentrums by George, Oudtshoorn, Clanwilliam en Bredasdorp.

Strategiese doelstelling van die subprogram: Gehaltesekerheid is om te verseker dat alle opleiding geakkrediteer is en die voorgeskrewe en verwagte gehaltesekerheid en akademiese standaarde lewer. Strategiese vennote op hierdie gebied sal wees die Hoër-Onderwys-Raad, Amalusi, Agri-SETA ETQA en die Universiteit van Stellenbosch.

Subprogram 7.1: Tersiêre Onderwys

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 7.1: TERSIÊRE ONDERWYS					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
1.1	Aantal geakkrediteerde kort kursusse aangebied	6	6	7	17
1.2	Aantal studente wat geakkrediteerde kort kursusse voltooi het	123	90	167	86
1.3	Aantal studente wat vir 'n Hoër Onderwys- en Opleidingprogram (HOO) ingeskryf het	420	400	454	14
1.4	Aantal studente wat 'n Hoër Onderwys- en Opleidingprogram (HOO) voltooi het	115	70	128	83
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
1.5	Aantal beurse toegeken	30	10 nuwe, 40 bestaande	14 33	40 (18)
1.6	Implementering van billikheidteikens vir studente	63	100	150	50
1.7	Aantal nie-geakkrediteerde kort kursusse aangebied	0	5	5	0

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
1.1	Versoeke vir kort kursusse word gedurende die jaar ontvang en dit veroorsaak onbeplande aktiwiteite.
1.2	Versoeke neem vir sekere kursusse toe, en meer sal aangebied word.
1.4	Meer studente as die norm in die finale jaar, en daarom is die aantal studente wat geslaag het groter.
1.5	Minder studente wat vir die voortsetting van die beurse gekwalifiseer het, en die beskikbare beurse is toe aan nuwe studente toegeken.
1.6	Meer studente as die norm in die finale jaar, en daarom is die aantal studente wat geslaag het groter.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor ‘n tydperk van 10 jaar.

Ekonomiese ontwikkeling in die landelike landbou-areas sal slegs plaasvind indien die landelike mense met die verlangde en nodige kennis- en vaardigheidsbasis toegerus word.

Die subprogram: TO het 4 formele opleidingsprogramme aan 454 studente aangebied, naamlik B.Agric., Diploma en Hoër Landbou-sertifikaat, sowel as die Perdemeester-sertifikaat en Preliminêre Perdry-onderrig. Hiervan het 16 hul studies om verskeie redes gestaak. Sewe (7) geakkrediteerde en 5 nie-geakkrediteerde kort kursusse is aan 167 deelnemers gebied.‘n Totaal van 128 studente het grade in hierdie programme behaal. Gegradueerdes sal die sektor meestal as boere, plaasbestuurders, assistent-plaasbestuurders, toesighouers, landboukundiges en landbou-adviseurs betree.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Subprogram 7.2: Verdere Onderwys en Opleiding

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 7.2: Verdere Onderwys en Opleiding					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Nasionale dwarslynige aanwysers:					
2.1	Aantal formele vaardigheidsprogramme aangebied	6	4	6	50
2.2	Aantal nie-formele vaardigheidsprogramme aangebied	35	35	164	368
2.3	Aantal plaashulpe wat nie-geakkrediteerde opleiding bygewoon het	355	1 050	1 174	11
2.4	Aantal boere wat nie-geakkrediteerde opleiding bygewoon het	1 339	350	766	118
2.5	Aantal boere wat geakkrediteerde opleidingskursusse voltooi het	0	0	0	0
2.6	Aantal plaashulpe wat geakkrediteerde opleiding bygewoon het	0	0	0	0
2.7	Aantal kandidate wat landbou-opleiding bygewoon het	0	0	0	0
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
2.8	Aantal leerders wat in Leerlingskappe ingeskryf is	105	80	100	25
2.9	Aantal leerders wat VOO-leerlingskappe met welslae voltooi het	88	50	79	58
2.10	Oorplasing/ EVL van VOO-leerders na HOO	7	8	12	50

Nota: Vaardigheidsprogramme skakel in by spesifieke praktiese uitkomstes en kan nie-formele opleidingsprogramme wees, of 'n leerlingskap-opleidingsprogram wat geakkrediteer is en op NKR-vlakke 1 – 4 geregistreer is en by spesifieke eenheidstandaarde inskakel.

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
2.1	Die toename in formele vaardigheidsprogramme kan aan die verhoogde aanvraag vir leerlingskap-opleidingsprogramme gedurende die verslagperiode toegeskryf word. 'n Totaal van 6 formele vaardigheidsprogramme is aangebied.
2.2	Die toename in nie-formele vaardigheidsprogramme is meestal weens die toename van begunstigdes van OPLO, en/of landbougroepe wat by landelike ontwikkelingsinisiatiewe en voedselsekerheidsprojekte inskakel. Daar moet ook op gelet word dat die nie-formele vaardigheidsprogramme herhalende vaardigheidsprogramme is, en derhalwe binne 'n sirkelvormige opleidingsiklus per jaar aangebied word.
2.3, 2.4	Die variansies kan met die verhoogde aantal landbou-begunstigdes en goedgekeurde landbouprojekte inskakel, wat primêr deur OPLO en ander landbougroepe befonds word wat as deel van die CRDSby landelike en buite-stedelike landbougemeenskappe inskakel. Die dubbele rol van die begunstigde-tipe, d.w.s. boer en plaashulp, dra ook tot 'n toename in opleidingsuitsette by.
2.8	Hoë aanvraag van, en belangstelling in leerlingskap-opleiding wat gedurende hierdie verslagperiode ontvang is; 100 leerders is aanvaar om vir verskeie tipes leerlingskappe op NKR-vlakke 1-4 oor die provinsiale distrikte heen in te skryf, met 6 verskillende leerlingskap-tipes wat aangebied word.
2.9	Hoë inname van leerlingskap-studente het 'n groter aantal afgestudeerdes tot gevolg gehad – van die 100 geregistreerde studente het 79 die leerlingskap-program met welslae voltooi.
2.10	'n Toename in die aantal afgestudeerdes het 'n groter aantal leerders tot gevolg gehad wat vir bevordering tot die tersiêre stroom kon kwalifiseer.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar.

Die subprogram: VOO het 'n beduidende bydrae tot die volhoubaarheid en/of welslae van grondhervormingsprojekte gelewer, deur spesifieke opleidingsintervensies vir CASP/PLAS projek-begunstigdes, sowel as begunstigdes van landelike ontwikkelingsinisiatiewe. Die meerderheid van opleidingsbegunstigdes gedurende hierdie verslagperiode is van grondhervormingsbegunstigdes wat by BOO-befondsde projekte inskakel, hoofsaaklik boere en plaashulpe van oorlewings- en kleinboer groeperings.

Ter ondersteuning van ekonomiese geleenthede binne landelike en buitestedelike landbou-nodale sones, is spesifieke opleidingsintervensies vir lede van Belanghebber-Rade binne gebiede gedoen; d.w.s. die Dysselsdorp-gebied het as 'n loodsprojek gedien en 'n totaal van 71 begunstigdes van die Dysselsdorp-CRDP het opleiding in verskeie vaardigheidsprogramme ontvang. 'n Kernversameling van kern-opleidingsmodules sal vir die ander landelike nodalepunte uitgerol word. Die CRDP-inisiatief van Murraysburg is onderweg, en opleiding vir lede van die Belanghebber-Raad word vir 2012 beplan.

Toegang tot leerlingskap-opleiding, veral vir die landelike jeug en ander belangstellende land-bourolspelers het 'n platvorm vir ekonomiese geleenthede voorsien deur potensiële indiensneming binne die landbousektor en/of plaaslike ekonomie weens nuutverworwe vaardighede.

Subprogram 7.3. Gehalteversekering

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 7.3. GEHALTEVERSEKERING						
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
3.1	Aantal opleidingsprogramme geëvalueer (bv. Leerlingskap en HOO-programme)	1	2	5	150
3.2	Aantal kort kursusse geëvalueer (HOO en VOO)	2	2	4	100
3.3	Aantal vakke geëvalueer (HOO)	2	1	1	0

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
3.1, 3.2	Die positiewe afwyking skakel in by die groter aantal leerlingskap-tipes wat gedurende die verslagperiode aangebied is, wat 'n groter aantal BP's (Bewysportefeuljes) tot gevolg gehad het wat aan die Agri-SETA ETQA vir eksterne evaluering en assessering voorgelê is; daarom kon 'n groter aantal modules hetsy intern of ekstern geassesseer word.

INLIGTING OOR VOORAFBEPAALDE DOELSTELLINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar

Opleidingsprogramme en modules word gereeld geëvalueer om te verseker dat die beste gehalte en standaard van opleiding aan kliënte voorsien word, en dat kliënte wat betaal waarde vir hul geld ontvang.

Program 8: LANDELIKE ONTWIKKELING

Doel:

Die doel van die program is om lewenskragtige, volhoubare landelike gemeenskappe te skep en om die implementering van die nasionale Omvattende Landelike Ontwikkelingsplan in die Wes-Kaap Provinsie te fasiliteer.

Sentraal tot die doel van die Program is verskeie stellings waarby gehou moet word:
- Verbeter die lewenstandaard van mense in landelike gebiede;
- Fasiliteer en verbeter die vlak van koördinering tussen alle provinsiale departemente en plaaslike regeringsgesag;
- Spreek die sosio-ekonomiese behoeftes van landelike gemeenskappe holisties aan;
- Bekom belegging vanuit die private sektor in landelike gebiede, en spoor dit aan ten einde ekonomiese groei te stimuleer;
- Meet die impak van intervensies soos deur die Program gelewer, en
- Skep indiensneming in landelike areas deur verskeie intervensies.

Strategiese doelstelling:

Die strategiese doelstelling van die Program:Landelike Ontwikkeling, is:
- Alle provinsiale departemente en plaaslike regeringsgesag lewer dienste op 'n gekoördineerde en samehangende wyse in die geselekteerde landelike nodules deur die vestiging van interdepartementele loodskomitees per landelike node.
- Institusionalisering van gemeenskapsorganisatoriese strukture in geselekteerde landelike nodules om gemeenskappe in terme van die identifisering en implementering van nuwe gemeenskapsprojekte te bemagtig
- Vestiging van ekonomiese projekte, maatskaplike ontwikkelingsprojekte, en infrastruktuurprojekte om ekonomiese groei in die geselekteerde landelike nodules te fasiliteer.
- Vaardigheidsopleiding vir werklose mense in geselekteerde landelike nodules.
- Volhoubare indiensneming vir werklose mense in die geselekteerde landelike nodules
- Verbetering van voedselsekerheid deur intervensies op huishoudelike vlak in die geselekteerde landelike nodules.
- Verbeter die beeld en die sosio-ekonomiese toestande van plaaswerkers deur hulle met lewensvaardighede toe te rus om hul lewensgehalte te verbeter.

Sub-Program 8.1: Landelike Nodale Ontwikkeling

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Sub-Program 8.1: LANDELIKE NODALE ONTWIKKELING						
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
1.1	Aktiewe landelike nodules	0	3	2	(33)
1.2	Aktiewe nodulespesifieke interdepartementele loodskomitees	0	3	2	(33)
1.3	Aktiewe Raad van Belanghebbers	0	3	5	67
1.4	CRDP nodules implementeringsplanne voltooi	0	3	2	(33)
1.5	CRDP nodules – drie-jaar gefaseerde implementering voltooi	0	0	0	0
1.6	Indiensneming geskep (werk) in 12 nodules	0	300	416	39
1.7	Mense in 12 landelike nodules opgelei	0	600	798	33
1.8	Koördineer die implementering van koördineringsvergaderings vir landelike ontwikkeling in die Provinsie	0	4	4	0

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
1.1, 1.2 en 1.4	In een landelike node is moeite met die raad van die munisipaliteit ervaar.
1.6 en 1.7	Meer projekte is deur die interdepartementele samewerking geïmplementeer as wat verwag was, wat 'n groter aantal in die opleiding wat voorsien is en die werk wat geskep is tot gevolg gehad het.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar.

LO het bygedra deur twee bykomstige nodules vir landelike ontwikkeling te aktiveer, wat die totale nuwe nodules in die Provinsie op agt (8) te staan bring.Die nodules sluit in:

- Oudtshoorn Munisipaliteit (Dysselsdorp);
- Stad Kaapstad (Mamre);
- Matzikama Munisipaliteit (Ebenhaeser);
- Witzenberg Munisipaliteit (Bella Vista);
- Beaufort Wes Munisipaliteit (Murraysburg);
- Bitou Munisipaliteit (New Horizons);
- Theewaterskloof Munisipaliteit (Villiersdorp), en
- Mosselbaai Munisipaliteit (nege landelike gemeenskappe).

Tot op datum is 221 projekte deur die gekoördineerde ontwikkelingsbenadering gelys, met inbegrip van bydraes van al drie regeringsfere, met 'n totaal van R301.171 miljoen se befondsing wat teen die einde van die finansiële jaar vasgelê is. Sonder die nuut-gestigte nodules vir Theewaterskloof en Mosselbaai, is 'n totaal van 416 tydelike poste geskep, wat die totaal sedert die begin van die plan vir die implementering van landelike ontwikkeling

op 1 301 te staan gebring het, terwyl 798 opleidingsgeleenthede voorsien is wat die totaal sedert die aanvang op 1 453 te staan bring.

Subprogram 8.2: Plaaswerkerontwikkeling

Diensleweringsdoelstellings en Aanwysers

Subprogram 8.2: PLAASWERKERONTWIKKELING					
Prestasiemeting-aanwyser		Werklike uitset 2010/11	Werklike prestasie teen Teiken		Afwyking van Teiken (%)
			Teiken 2011/12	Behaal 2011/12	
Wes-Kaap-spesifieke aanwysers:					
2.1	Aantal plaaswerkers wat met opleiding ondersteun is	5 363	1 800	1 666	(7)
2.2	Aantal projekte teen misbruik van middele wat ondersteun is	0	2	9	350
2.3	Aantal publikasieprojekte wat ondersteun is	0	2	1	(50)
2.4	Aantal plaaswerkerkompetisies wat aangebied is	12	13	15	15
2.5	Aantal streke waar plaaswerkeropnames voltooi is	0	2	0	(100)
2.6	Aantal plaaswerkers wat deur die verwysingstelsel bygestaan is	161	200	651	226
2.7	Aantal vergaderings van plaaswerker-distrikforums wat gekoördineer is	0	18	16	(11)

Redes vir variansies wat 15% oorskry:

Aanwyser nr.	Rede vir Variansie
2.2	Party van die plaaswerkeropleidingsprojekte waarna in 2.1 verwys is, het ook projekte ingesluit wat op die misbruik van middele ingestel is.
2.3	Een van die beplande publikasies het nie verskyn nie weens nakomingsaspekte waaraan die goedgekeurde diensverskaffer nie voldoen het nie. Daar is gevolglik besluit om nie die projek te ondersteun nie.
2.5	Hierdie projek is oorspronklik in vennootskap met die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling onderneem. Die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling het egter aan die einde van November 2011 onttrek, en gevolglik het dit 'n vertraging in die uitrol van die projek veroorsaak. Die Departement het besluit dat die subprogram met die opname moet voortgaan, en daarom is 'n private organisasie in Februarie 2012 aangestel. Hierdie proses het veroorsaak dat die subprogram nie in staat was om die twee opnames soos beplan uit te voer nie.
2.6	Verwysings is nie onder beheer van die subprogram nie, aangesien dit verband hou met verskeie navrae wat van eksterne kliënte en ander departemente ontvang word, en na relevante organisasies verwys word.

Bydrae tot Departementele uitkomstes

Verhoog landbou-ekonomiese geleenthede in geselekteerde landelike areas gebaseer op sosio-ekonomiese behoeftes oor 'n tydperk van 10 jaar

In terme van plaaswerkerontwikkeling is 'n totaal van 1 666 werkers in samewerking met NRO's en GLO opgelei, 9 projekte teen misbruik van middele ondersteun, 14 streek-plaaswerkerkompetisies en een provinsiale kompetisie suksesvol aangebied, 16 distriksforumvergaderings gekoördineer, en 651 plaaswerkers deur die verwysingstelsel bygestaan.

Die subprogram: Plaaswerkerontwikkeling bly die enigste subprogram in die land wat tot plaaswerkerkwessies toegewy is.

Deel 3:
Jaarlikse Finansiële State

Verslag van die Ouditkomitee	86
Verslag van die Rekenpligtige Beampte	89
Verslag van die Ouditeur-Generaal	107
Toewysingstaat	111
Notas tot die Toewysingstaat	122
Staat van Finansiële Prestasie	123
Staat van Finansiële Posisie	124
Staat van Veranderings in Netto Bates	125
Kontantvloeistaat	126
Rekeningkundige beleide	127
Notas tot die Jaarlikse Finansiële State	134
Openbaarmakingsnotas tot die Jaarlikse Finansiële State	143
Bylaes	153

Vrywaring: Hierdie Finansiële Jaarstate is 'n vertaalde weergawe van die Jaarstate wat goedgekeur en onderteken is. Geen verantwoordelikheid word aanvaar vir enige wanvertolkings gedurende die vertalingsproses nie.

VERSLAG VAN DIE OUDITKOMITEE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

VERSLAG VAN DIE OUDITKOMITEE

Met genoeë lê ons hiermee ons verslag vir die finansiële jaar geëindig 31 Maart 2012 voor.

Ouditkomiteelede en bywoning
Ingevolge Kabinetsbesluit 55/2007 word die Departement van Landbou deur die Ekonomiesekluster-ouditkomitee bedien. Die Ouditkomitee bestaan uit die lede in die lys hier onder en behoort in ooreenstemming met sy goedgekeurde opdrag ten minste 4 keer per jaar te vergader. Gedurende die lopende jaar is ses vergaderings gehou.

Naam van lid	Getal vergaderings bygewoon
Mnr. P. Jones (voorsitter tot 31 Desember 2011)	4
Mnr. Z. Hoosain (voorsitter vanaf 1 Januarie 2012)	6
Mnr. R. Kingwill	6
Me. L. Hassan (bedank 11 November 2011)	3
Mnr. K. Larkin	4
Mnr. B. van Staaden (aangestel 1 Januarie 2012)	1
Mnr. M. Burton (aangestel 1 Januarie 2012, bedank 15 Maart 2012)	1

Verskonings is aangebied en aanvaar vir vergaderings wat nie bygewoon is nie. 'n Kworum van lede was by al die vergaderings aanwesig.

Verantwoordelikheid van die Ouditkomitee
Die Ouditkomitee berig dat hy voldoen het aan sy verpligtinge wat spruit uit artikel 38(1)(a) van die WOFB en Tesourieregulasie 3.1.

Die Ouditkomitee berig ook dat hy toepaslike formele opdragte as sy Ouditkomitee-oktrooi aanvaar het, sy sake in ooreenkomstig hierdie oktrooi gereguleer het en verpligtinge nagekom het soos daarin voorgeskryf.

Die Doeltreffendheid van Ondernemingswye Risikobestuur (ORB) en Interne Beheer
In ooreenstemming met die WOFB en die King III-verslag oor die vereistes vir korporatiewe regering bied Interne Oudit die Ouditkomitee en die Bestuur die versekering dat die interne kontroles voldoende en effektief is. Dit word bereik deur 'n risikogebaseerde Interne Oudit-plan waarvolgens Interne Oudit die geskiktheid assesseer van kontroles wat die risiko's verminder en die Ouditkomitee die implementering van regstellende optrede moniteer.
Ons het die verslae van die Interne Ouditeure, die Ouditverslag oor die Jaarlikse Finansiële State en die Bestuursverslag van die Ouditeur-generaal van Suid-Afrika nagegaan. Benewens die kwessies aangeroer in die Ouditeur-generaal se Oudit- en Bestuursverslae en die sake wat hier onder uitgelig word, is geen wesenlike gebreke in die stelsel van interne kontrole opgemerk nie.

- **Areas deur Interne Oudit uitgewys vir verbetering**
  Gedurende die jaar het Interne Oudit sleutelkontrolegebreke in die volgende areas opgemerk:
- Oordragbetalings
- Voorligtings- en Adviesdienste
- Uitvoerbeheer

  Die Bestuur het oor regstellende optrede ooreengekom en dit word deur die Ouditkomitee gemoniteer.

- **Effektiwiteit en doeltreffendheid van risikobestuur**
  Gedurende die jaar is verdere vordering gemaak met die ontplooiing van Ondernemingswye Risikobestuur (ORB) en die lynrigting daarvan ten opsigte van die sleutelrisiko's van die Departement. Die Ouditkomitee sal verdere vordering kwartaalliks moniteer.

Die kwaliteit van Bestuursverslae deur die jaar asook Kwartaalverslae voorgelê ingevolge die WOFB en die Wet op die Verdeling van Inkomste
Die Ouditkomitee is tevrede met die inhoud en kwaliteit van kwartaalverslae wat gedurende die jaar onder oorweging deur die Rekenpligtige Beampte van die Departement opgestel en uitgereik is.

Evaluering van Finansiële State
Die Ouditkomitee het:
- die geouditeerde Jaarlikse Finansiële State wat in die Jaarverslag ingesluit moet word, nagegaan en met die Ouditeur-generaal en die Rekenpligtige Beampte bespreek;
- die Ouditeur-generaal se Bestuursverslag en die Bestuur se reaksie daarop nagegaan;
- veranderinge aan rekeningkundige beleid en praktyke soos in die Jaarlikse Finansiële State aangestip, oorweeg;
- die Departement se prosesse vir die nakoming van wetlike en regulatoriese bepalings oorweeg;
- die inligting oor voorafbepaalde doelstellings waaroor in die jaarverslag berig is, oorweeg;
- die tussentydse finansiële state soos deur die Departement voorgelê vir die ses maande geëindig 30 September 2011 nagegaan en waar toepaslik veranderinge aanbeveel; en
- aanpassings wat uit die oudit voortgespruit het, oorweeg.

Die Ouditkomitee gaan akkoord met en aanvaar die Ouditeur-generaal se mening aangaande die Jaarlikse Finansiële State en stel voor dat die geouditeerde Jaarlikse Finansiële State aanvaar word en saamgelees word met die verslag van die Ouditeur-generaal.

Interne Oudit
Die Ouditkomitee berig dat drie van die vyf beplande areas van die goedgekeurde Interne Oudit-plan op 31 Maart 2012 ter tafel gelê is. Die uitstaande verslae is na die jaareinde ter tafel gelê.

Soos in die vorige jaar aangemeld, is die Ouditkomitee van mening dat verdere ouditdekking nodig is en dat daar 'n behoefte bestaan aan addisionele kapasiteit om die verhoogde dekking van verdere hoërisiko-areas te ondersteun.

Ouditeur-generaal Suid-Afrika
Die Ouditkomitee het met die Ouditeur-generaal Suid-Afrika samesprekings gehou om te verseker dat daar geen onopgeloste kwessies is wat uit die regulatiewe oudit voortgespruit het nie. Ons merk op dat daar onopgeloste kwessies is; hulle het egter geen impak op die algehele ouditmening nie. Regstellende stappe oor die uitvoerige bevindings wat uit die lopende regulatiewe oudit voortgespruit het, sal steeds kwartaalliks deur die Ouditkomitee gemoniteer word.

VERSLAG VAN DIE OUDITKOMITEE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Waardering

Die Ouditkomitee wil graag sy waardering betuig teenoor die amptenare van die Departement, die Ouditeur-generaal Suid-Afrika en die Interne Oudit-eenheid vir die samewerking en inligting wat hulle verskaf het om dit vir ons moontlik te maak om hierdie verslag op te stel.

Voorsitter van die Ekonomiesekluster-ouditkomitee
Datum: 13 Augustus 2012

VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Verslag deur die Rekenpligtige Beampte aan die Uitvoerende Owerheid en die Provinsiale Wetgewer van die Wes-Kaap.

1. Algemene oorsig oor die stand van finansiële sake

Die makrostruktuur van die Departement is voltooi en die organisasiestruktuur spreek die spesifieke poste aan wat nodig is vir beheer. Die passing en plasing moet nog voltooi word en befondsing om sommige van die kritieke poste te vul moet nog gevind word. Uit die aard van die saak het hierdie proses verskillende implikasies vir die onderskeie programme in die Departement.

Soos reeds genoem is die bykomende veeartsenykundige en tegniese poste wat in die Veeartsenykundige Program nodig is, uitgelig. In die lig van die dieresiekteprofiel van die Provinsie moet dit dringend aandag geniet, met inagneming van beskikbare fondse.

Die Departement het hom bly beywer vir die fasilitering van vaardigheidsontwikkeling en die implementering van sy omvattende Mensekapitaalontwikkelingstrategie (MKOS) wat onder andere uit die volgende bestaan het:

- Bemagtiging van ten minste 4 000 plaaswerkers deur middel van die plaaswerkerontwikkelingsprogram
- Implementering van die Omvattende Landbou-ondersteuningsprogram (OLOP)
- Opleiding van nuwe voorligtingsbeamptes en die vaardigheidsverbetering van 46 dienende voorligtingsbeamptes
- Aanbieding van tersiêre onderrigprogramme aan 454 na-matriekstudente en vaardigheidsopleiding aan 1 940 boere en plaashulpwerkers, asook 100 VOO-Leer lingskapstudente
- Plasing van 24 interns om praktiese ondervinding in die werkomgewing op te doen
- Beurse aan 25 eksterne beurshouers vir studie op terreine waar daar ‘n tekort aan skaars en kritieke vaardighede is
- Ondersteuning aan 6 jongmense om nagraadse kwalifikasies te behaal deur middel van die Program vir Jong Professionele Persone (PJPP)
- Ondersteuning aan 10 kandidaat-ingenieurstegnici om praktiese opleiding en/of ervaring op te doen
- Ondersteuning aan 2 jongmense om deel te neem aan die Agrifutura-projek by die Universiteit van Stellenbosch
- Bemarking van die landbou as ‘n potensiële loopbaan onder meer as 4 000 leerders in skole
- Implementering van die LandCare-program om jongmense op te skerp om te sorg vir ons natuurlike hulpbronne, spesifiek gemik op leerders by skole deur die hele Provinsie.

Die MKOS omvat die interne planne van die Departement om aandag te skenk aan die skaars en kritieke vaardighede wat nodig is om dienste te lewer aan al die verskillende kliënte in die landbousektor en ook die uitreikprogramme gelewer deur die onderskeie Programme in die Departement. Die strategie is ‘n 20-jaarplan wat die Departement in staat stel om te begroot, te beplan en te implementeer in ‘n gefaseerde benadering.

Die Departement het ook ‘n mandaat vir opleiding en het deur die Program: Gestruktureerde Landbou-opleiding (GLO) toegesien dat landboukundige kwalifikasies behaal word. GLO het in vennootskap getree met verskillende belanghebbendes vir die

bevordering en ondersteuning van vaardigheidsontwikkeling en vermoëbou in die landbou. Vaardigheidsopleiding is verskaf aan 1 940 boere en plaashulpwerkers, terwyl 438 studente ingeskryf het vir voltydse studie in hoëronderwys-opleidingsprogramme. Altesaam 128 studente het deur middel van hierdie programme kwalifikasies behaal. Gekwalifiseerdes sal die sektor primêr as boere, plaasbestuurders, assistentplaasbestuurders, toesighouers, landboukundiges en landbou-adviseurs betree.

‘n Stel nasionale norme en standaarde en ‘n finansieringsmodel vir Landbou-opleidinginrigtings is deur die Departement van Landbou, Bosbou en Visserye (DLBV) voorgestel. Dit het implikasies vir die beheermodel van die Elsenburg-landbou-opleidingsinstituut, personeelverskaffing en die kwalifikasies van die personeel. In reaksie op die veranderinge aan die beheermodel is ‘n akademiese plan opgestel om te verseker dat al die personeellede as vertrekpunt die nodige landbou- en onderwyskwalifikasies behaal.

Sowel die nasionale as die provinsiale regering het die spesifieke uitkomste vir die vyfjaartermyn gefinaliseer. In die geval van die nasionale regering is 12 uitkomste vir implementering geïdentifiseer. Ingevolge die mandaat dra hierdie Departement hoofsaaklik tot Nasionale Uitkoms 7 by en het as sodanig aan die onderskeie forums deelgeneem.

Nasionale Uitkomste en Provinsiale Strategiese Doelstellings (PSD) het sterk klem geplaas op strategiese kwessies wat betrekking het op toenemende geleenthede vir ekonomiese groei, klimaatsverandering, waterbestuur, grondhervorming, landelike ontwikkeling, ens. Dit ly geen twyfel nie dat dit implikasies sal hê vir die manier waarop die Departement dienslewering benader.

In die Provinsie is ook 12 PSD’s ontwikkel en PSD11 (vermeerdering van geleenthede vir groei en ontwikkeling in landelike gebiede) is aan die Departement toegewys.‘n Stuurkomitee en vyf werkgroepe is tot stand gebring en die vordering van die onderskeie werkgroepe word hier onder kortliks aangetoon:

- Die tot stand brenging van die Landelike Ontwikkelingswerkgroep het ‘n platform vir verbeterde koördinering en kommunikasie op senior bestuursvlakgeskep. Die vorming van die Interdepartementele Stuurkomitees op landelike ontwikkelings-nodus vlak het koördinering op ‘n implementeringsvlak verbeter en die impak van regeringsdienste gemaksimaliseer.
- ‘n Werkgroep oor Marktoegang vir koördinering van marktoegang in die Wes-Kaap met verskillende belanghebbendesis aangestel. Die rede daarvoor is dat marktoegang een van die sleutelprioriteitsareas van PSD11 is.
- Die behoefte om landboukundige navorsing in die Wes-Kaap te koördineer het uit geloop op die totstandbrenging van die Navorsings- en Ontwikkelingswerkgroep. Hierdie groep wat as die Wes-Kaapse Landbounavorsingsforum (WKLNF) sal funksioneer,het gedurende 2011/12 met sy werksaamhede begin.

Benewens PSD11 het die Departement ook deelgeneem aan PSD1, 3, 6, 7, 8, 10 en 12. As deel van PSD7 en ons aksie vir volhoubare klimaatslim boerderyopsies is die eerste Geenbewerkingsvereniging in die Wes-Kaap tot stand gebring onder die beskerming van die Departement se Instituut vir Plantproduksie.Hierdie vereniging is herbenoem as Bewaring Landbou-Wes-Kaap en het goeie vordering gemaak in die soeke na klimaatslim en lae-insetlandbou.

VERSLAG VAN DIE REKENPLIGTIGE BEAMPTE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Gegee die landbou-ontwikkelingsmandaat het enige veranderinge en/of regstellings aan die grondhervormingsbeleidsomgewing 'n impak op of implikasie vir die Departement.

Die uitgebreide mandaat en organisasieveranderinge binne die Departement van Landelike Ontwikkeling en Grondhervorming (DLOGH) en die vrystelling van die Groenskrif oor Grondhervorming het nie voldoende duidelikheid aan die lig gebring oor die samewerkende strukture en die implementering van die grondhervormingsprogramme wat in die Provinsie nodig is nie. Hierdie tydperk van onsekerheid het 'n vloedgolf van versoeke om plaasassessering deur die kliënte van die DLOGH tot gevolg gehad. Dit sal 'n impak op die Departement se beperkte vermoë hê as duidelike riglyne oor die implementering van die grondleweringsprogramme in die Provinsie nie vasgestel word nie.

Die DLOGH het die moratorium op billikheidskemas gedurende 2010 opgehef selfs al is daar geen vordering gemaak oor die manier waarop die billikheidsaandeelskema-model in die toekoms geïmplementeer sal word nie. Dit het betekenisvolle implikasies vir AgriSEB, aangesien die billikheidskemas hoofsaaklik 'n waardeketting benadering gevolg het met betrekking tot deelname deur persone van histories benadeelde gemeenskappe. Dit blyk dat meer aandag geskenk is aan implementering van die Proaktiewe Grondverkrygingstrategie (PGVS) wat uitdagings meebring met betrekking tot die volhoubaarheid van die dienste gelewer aan hierdie plase van weë onsekerheid verbonde aan huurvoorwaardes.

Weens die onttrekking van DLBV aan die uitvoersertifiseringsfunksie in die Provinsie moes die Program:Veeartsenykundige Dienste die werkprogramme van alle veeartsenykundigedienste-amptenare herorganiseer om die uitvoerleweringsfunksies in stand te hou.Dit het 'n betekenisvolle las op die normale funksies en begrotingstoekenning van die Program geplaas.

Alhoewel 'n finale besluit oor die mandaat van die Departement ten opsigte van visserye (wat spruit uit die mandaat van DLBV) nog nie geneem is nie, sou hierdie besluit 'n groot impak kon hê op ons toekomstige vermoë en die gevolglike uitbreiding van ons waterkultuurprogram en daaropvolgende befondsing.

Die nuwe Breedgebaseerde Swart Ekonomiese Bemagtigingskodes (BGSEB-kodes)van Goeie Praktyk het in Februarie 2011 in werking getree. Daarbenewens is die Voorkeur-verkrygingbeleidsraamwerk-regulasies (VVBR-regulasies) gewysig. Hierdie wysigings bring voorkeurpunte in lyn met BGSEB en versterk plaaslike verkrygingsmiddels deur die aanwysing van sektore. Die wysigings maak ook proaktiewe bevordering van plaaslike verkryging in nie-aangewese sektore moontlik. Die uitdaging is egter om te verseker dat inlynbring van ander gesaghebbende beleid plaasvind.

Die plasing van die AgriSEB-kodes in die Staatskoerant is gedoen; die landbousektor het lank daarna uitgesien, want sommige boere en nywerhede moes noodgedwonge die generiese telkaart gebruik om hul prestasie te meet - iets wat moeilik was, aangesien die landbou 'n ietwat unieke sektor is. Daarbenewens was daar by die DLBV planne omdie AgriSEB-fondsbekend te stel en daar word nou vertrou dat hierdie fonds gedurende die 2012/13-jaar bekendgestel sal kan word.

Die nasionale groeipad het groot klem geplaas op agri-verwerking en die DLBV se reaksie daarop was om 'n eenheid tot stand te bring om agri-verwerkingsaktiwiteite te koördineer. Dit is die een area waar die Departement weer moet gaan dink en beplan.

Op die handelsbedingingsfront mag Geografiese Aanwysers (GA's) 'n sleutelrol in onderhandelinge met die EU speel. As gevolg daarvan mag Suid-Afrika dit nodig vind om sy standpunt oor GA's te evalueer.'n Lys van die EU is voorgelê en van Suid-Afrika word verwag om sy eie lys op te stel waarvoor steun van die onderskeie rolspelers binne die sektor verwag word.

Een van die uitkomste van die Nasionale Plaaswerker-spitsberaad in Julie 2010 was dat 'n Leweringsforum tot stand gebring moes word om hulp te verleen met die implementering van die voorstelle waaroor daar by die Spitsberaad besluite geneem is. Hierdie Leweringsforum het 'n paar keer vergader en daar is besluit oor 'n aanbeveling vir die totstandbrenging van 'n nasionale en nege plaaswerkerontwikkelingseenhede of -programme. Die Departement is die enigste een met 'n toegewyde subprogram vir plaaswerkers.

Hierdie subprogram het 1 666 plaaswerkers in samewerking met NRO's en die Program:GLO opgelei, 9 anti-middelmisbruikprojekte ondersteun, 14 streekplaaswerkerkompetisies en een provinsialekompetisie aangebied, 16 distriksforumvergaderings gekoördineer en 651 plaaswerkers deur die verwysingstelsel bygestaan.

Met ingang van 1 April 2011 het die Subprogram:Plaaswerkerontwikkeling (voorheen gehuisves binne Program 3: Ondersteuning en Ontwikkeling van Boere (OOB)) verskuif na Program 8: Landelike Ontwikkeling (LO). Goeie integrasie het plaasgevind, aangesien daar groot sinergie bestaan tussen die hoof fokusareas van landelike ontwikkeling en plaaswerkerontwikkeling.

Die Program:LO het gemeenskappe (spesifiek die landelikeontwikkelingnodusse) bemagtig deur gemeenskapsorganisasie strukture te institusionaliseer om die deelname aan besluitneming rakende projekte waarby hul onderskeie gemeenskappe sou kon baat, te fasiliteer. Dit het die begrip verbeter van die verskillende funksies van regering op 'n gemeenskapsvlak en het die gemeenskap daartoe gelei om eienaarskap te neem van projekte wat deur die regering befonds is. Hierdie stap het orde en struktuur binne gemeenskappe geskep en het die verhouding met die regering verbeter.

Die Program:LO het 'n baie klein begroting gehad wat hoofsaaklik aangewend is om katalisasie-aksies uit te voer om die impak te maksimaliseer en die aksies van die verskillende departemente te koppel. Die omvang van die begroting beperk beslis die snelheid van vordering wat betref die gefaseerde benadering wat vir implementering in landelike wyke gebruik is.

Die Program:LO het twee bykomende landelike ontwikkelingnodusse geaktiveer, wat die totale getal aktiewe nodusse in die Provinsie op agt (8) te staan gebring het. Die nodusse het die volgende ingesluit:

- Oudtshoorn-munisipaliteit (Dysselsdorp)
- Stad Kaapstad (Mamre)
- Matzikama-munisipaliteit (Ebenhaeser)
- Witzenberg-munisipaliteit (Bella Vista)
- Beaufort-Wes-munisipaliteit (Murraysburg)
- Bitou-munisipaliteit (New Horizons)
- Theewaterskloof-munisipaliteit (Villiersdorp)
- Mosselbaai-munisipaliteit (nege landelike gemeenskappe).

Tot dusver is 221 projekte deur middel van die gekoördineerde ontwikkelingsbenadering gelys, met inbegrip van bydraes van al drie regerings fere, met altesaam R301.171 miljoen aan befondsing wat teen die einde van die finansiële jaar verkry is. Altesaam 416 tydelike poste is gedurende die finansiële jaar geskep, wat die totaal sedert die aanvang van die landelikeontwikkelingimplementeringsplan op 1 301 te staan gebring het, terwyl 798 opleidingsgeleenthede voorsien is. Dit het die totaal sedert aanvang op 1 453 te staan gebring.

Verskeie tegnologie-oordragbyeenkomste is in hierdie finansiële jaar georganiseer:

- Veertien tegnologie-oordrag byeenkomste is gereël en het gedien as uitstekende platforms om wetenskaplike inligting te verbrei en die wetenskaplike kundigheid van die Departement uit te stal. Ten einde ons inligting na alle vlakke te neem, is twee weidingskursusse vir beginners (in albei tale) en een vir landboukundiges by die Outenikwa-proefplaas aangebied, en is besonder goed ontvang en bygewoon.
- ‘n Voorligtingsimposium is op 27 en 28 Julie 2011 aangebied om die deel van inligting en geïntegreerde dienslewering onder alle voorligtingsbeamptes oor alle programme binne die Departement te bevorder. Erkenning is aan voorligtingsbeamptes verleen vir diensvoortreflikheid. Tydens die simposium het vier beamptes toekennings ontvang vir die opgradering van hul kwalifikasies, wat in ooreenstemming is met die doelstellings van die norm een standaarde vir voorligtingspersoneel.
- Vermoëbou-inisiatiewe vir die Program:OOB se voorligtingsbeamptes is voortgesit met die maandelikse bloktye en die bywoning van verskillende kursusse en werksessies.
- Die Departement het die Agri-Mega-week wat van 14 tot 16 September 2011 op Bredasdorp in die Overberg-distrik gehou is, ondersteun. Hierdie geleentheid streef daarna om ‘n platform te skep waar produsent, insetverskaffer, diensagent en lede van die publiek met belange by die landbou interaktief kan deelneem, besigheid doen en leer. Verskeie beamptes was deur middel van aanbiedinge en die fasilitering van inligtingsessies by die byeenkoms betrokke.
- As uitvloeisel van die Yantai-tentoonstelling in China is ‘n seminaar deur die Departement aangebied oor “Die doen van besigheid met China”. Dit is bygewoon deur sowat 50 wynmaatskappye.
- Die Departement het deur sy Program:Landbou-ekonomie die BFAP-kernaanbieding (BFAP: BVLB – Buro vir Voedsel- en Landboubeleid)vir die tweede keer aangebied. Die aanbieding is deur ongeveer 130 mense uit die verskillende industrieë van die Landbou- en Agri-besigheidsektor in die Wes-Kaap bygewoon.

Internasionale ekonomiese realiteite het onherroeplik verander en dit het ‘n ernstige impak gehad op die landbousektor van die Provinsie met sy groot blootstelling aan die uitvoermark. Die feit dat die Provinsie die grootste bydraer tot die land se landbou-uitvoere is, het dit noodsaaklik gemaak om‘n nuwe manier te vind om die sektor te ondersteun. Gevolglik het die Departement sy steun aan die sektor gefokus op diversifisering na nuwe markte.

Die Departement het die deelname van landboubesighede na die Yantai Internasionale Wyntentoonstelling gefasiliteer. Die tentoonstelling het aan 23 wynmaatskappye ‘n platform gebied om hul produkte en vaardighede uit te stal. Deelname het ook behels ‘n netwerk- en promosiegeleentheid wat bygewoon is deur sowat 139 persone, wat meer as 100 Chinese wynbedryfrolspelers ingesluit het. Ses SEB-wynhandelsmerke is ook ondersteun om die eerste Tendy-wynfees in Abuja en Lagos in Nigeriëby te woon en 6 swartkleinboereen kommersiëleboere is blootgestel aan die internasionale vrugtewaardeketting by Fruit

Logistica in Berlyn, Duitsland.

Die marktoegangsprogram het gedurende hierdie jaar goed gepresteer. Die belegging van die afgelope jare begin sy opbrengste lewer. As gevolg daarvan is omtrent 58 agri-besighede ondersteun na toegangsmarkte in die binnelandse en internasionale markte. Die intervensies het uitgeloop op meer as R10 miljoen se verkope. Ingesluit daarby is die verkope van meer as ‘n halfmiljoen rand vir sowat 7 000 kartonne tafeldruiwe wat deur die direkte kanaal na die Verre Ooste uitgevoer is.

Die Subprogram:Voedselsekerheid het die Wêreldvoedseldag-opname onderneem om te bepaal watter vordering gemaak is met die projekte wat sedert 2007 befonds is. Met die opname is gevind dat uit die 240 huishoudings wat as deel van die Wêreld voedseldag-vieringe ondersteun is, 149 huishoudings (62%) nog steeds produktief is. Dit is heel positief gegee die komplekse aard van voedselonsekerheid in gemeenskappe.

In ons strewe om groen en klimaatslim oplossings (in hierdie geval hernubare energie-opsies) aan ons boere te demonstreer en ook die volhoubaarheid van ons proefplase te verseker, word ‘n biogasfermenteerder op die Outenikwa-proefplaas gebou om beesmis van ons melkery om te sit in biogas en elektrisiteit. Na verwagting sal die projek (wat deur die Departement van Vervoer en Openbare Werke befonds word)teen die middel van 2012/13 voltooi wees.

‘n Vergelykende ondersoek wat die koolstofvoerspoor van die Departement, met inbegrip van sy proefplase, ontleed het, is voltooi.

Kompensasie vir volstruise wat geslag moes word en operasionele koste tydens die Voëlgriepveldtog in en om Oudtshoorn het ‘n groot las op die hulpbronne van die Departement, veral die Program:Veeartsenykundige Dienste, geplaas.

Die Departement het die implementering van twee rampskemas,te wete die 2008-vloede en die 2010-Eden-droogteprojek, voortgesit. Ongeveer 2 464 magtigingsbriewe is aan 1 083 boere vir droogtehulp in die droogtegeteisterde gebiede van die Sentraal- en Klein Karoouit-gereik. 87 waterstelsels vir vee is geïnstalleer of bestaande stelsels is opgegradeer as deel van die droogtehulpskema. R34.5 miljoen van die 2008-vloednoodleningingstoekenning was teen die einde van Maart 2012 opgebruik; dit is bestee aan die bou van rivierwalversterkings om die verdere erosie van waardevolle landbougrond te verhoed. Albei hierdie skemas sal in die 2012/13 finansiële jaar voortgesit word.

‘n Groot projek saam met Wesgro is die Agri-besigheidsbeleggings eenheid met die hoofdoelwit om beleggings in die landbou- en agri-besigheidsektor van die Wes-Kaap te trek en te fasiliteer. Hierdie projek het daarin geslaag om beleggings ter waarde van R82 miljoen na die sektor te lok ten spyte van die ekonomiese uitdagings wat verskeie lande wêreldwyd in die gesig staar.

Met betrekking tot bestedingspatrone moet die volgende beklemtoon word:

Die bedrag wat onderbestee is, R2.633 miljoen of 0.51% van die aangepaste begroting, is wel deeglik binne die nasionale norm van 2%.

Verdere ondersoek het egter die volgende aan die lig gebring:

Die werklike onbestede bedrag van die begroting is R469 000 of 0.09% van die aangepaste begroting. Dit vergelyk gunstig met die nasionale norm. Die balans van R2.164 miljoen is fondse wat betrekking het op bates en laste wat nie teen 'n uitgawe- of inkomste-item aangedui is nie, maar wel beskikbare kontant beïnvloed het.

Hierdie Departement het alle toekennings bestee.

Viremente is uitgevoer om onvoorsiene kostedruk te verlig wat meegebring is deur hoër as verwagte prysstygings, asook deur onvoorsiene verpligtinge, deur die herprioritisering van die beskikbare begroting soos toenemende druk om voedseltuine te ontplooi weens die huidige ekonomiese situasie en die impak daarvan op die weerloses.

Viremente is gemaak van Program 1 (R2.141 miljoen), Program 4 (R222 000), Program 5 (R801 000), Program 6 (R573 000) en Program 7 (R2.057 miljoen) na Program 2 (R44 000), Program 3 (R5.03 miljoen) en Program 8 (R720 000). In alle gevalle is die viremente deur die Rekenpligtige Beampte goedgekeur in ooreenstemming met artikel 43 (1) van die WOFB, en die viremente is in ooreenstemmingmet artikel 43 (2) van die WOFB binne die agt persent-perk gehou.

Geen ongemagtigde besteding het plaasgevind nie.

Twee gevalle van onreëlmatige besteding, albei met betrekking tot die afwesigheid van belastingklaringsertifikate vir transaksies van meer as R30 000, het voorgekom. Na ondersoek het dit egter geblyk dat nie een van die gevalle enige verliese vir die Departement ingehou het nie, en op grond daarvan is dit deur die Rekenpligtige Beampte goedgekeur. Die totale bedrag van hierdie transaksies was R138 000.

Met betrekking tot selfoonkontrakte is onreëlmatige besteding ten bedrae van R277 000 aangemeld weens die feit dat dit finansiële bruikhuurkontrakte was. Dit is gekondoneer ooreenkomstig Nasionale Praktyknota 5 van 2006/07.

Een en vyftig verskillende gevalle van moontlike vrugtelose en verkwistende uitgawes ter waarde van altesaam R54 000 is aangemeld. Een van hierdie gevalle wat in 2010/11 voorgekom het, het R780 bedra. Twee gevalle ten bedrae van R8 000 is van 2010/11 af oorgebring. In totaal is daar dus 53 gevalle ten bedrae van R62 000 ondersoek en gefinaliseer. Daarvan is 42 gevalle ter waarde van R51 000 deur die Rekenpligtige Beampte gekondoneer. Dit het gebeur na 'n deeglike ondersoek na die oorsprong van elke individuele geval ten einde vas te stel of die uitgawes nie deur deeglike omsigtigheid en beter beplanning verhoed kon geword het nie. In al hierdie gevalle is egter gevind dat die uitgawes onvermydelik was. In elf gevalle is R11 000 verhaal na ondersoek. Daar is gevind dat dit onvoorsienbaar was indien die optrede met deeglike omsigtigheid plaasgevind het.

Daar is tans geen sake uitstaande nie.

Met betrekking tot inkomste moet die 99%-toename aan begrotingsbehoeftes beklemtoon word.'n Bedrag van R17.078 miljoen is van DLBV ontvang om die koste van die uitdunning van volstruise met die uitbreek van voëlgriep in die Oudtshoorn-distrikte bestry. Die Provinsie het tydens die Aansuiweringsbegrotingsproses waarteen die uitgawes afgepaar is, ook dieselfde

bedrag bewillig. Die bedrag is as inkomste ontvang en teen die einde van die finansiële jaar in die Provinsiale Inkomstefonds inbetaal.

2. Diens deur die Departement gelewer

2.1 'n Lys van dienste deur Landbou gelewer kan in die volgende kategorieë verdeel word:

- Uitvoering van die algehele bestuur en administratiewe ondersteuning van die Departement.
- Ondersteuning van institusionele vermoëbou-inisiatiewe om die diensleweringsplan te implementeer.
- Omvattende interne en eksterne kommunikasiedienste, met inbegrip van inligtingsbestuur en -bevordering en algemene taaldienste.
- Bestuur van die opname, verifiëring en implementering van rampnoodleniging aan boere,asookdie verskaffing van die vereiste tegniese steun tydens die rehabilitasiefase.
- Lewering van 'n steundiens om die volhoubare benutting van natuurlike landbouhulpbronne te verbeter en die omgewing binne die konteks van die verskynsel van klimaatsverandering te bewaar.
- Die lewering van 'n ingenieursteundiens om omgewings- en ekonomies volhoubare boerderypraktyke soos bewaringslandbou te verbeter en om watergebruiksdoeltreffendheid by alle besproeiingsboere te verbeter.
- Die verskaffing van opleiding en befondsing plus ondersteuning van boere deur voorligtings- en adviesdienste, asook hefboomfinansieringsteun vanuit die privaat sektor en kommoditeitsgroeperinge vir nuwe en gevestigde boere, insluitend grondhervormingsbegunstigdes.
- Bystand aan munisipaliteite en ander regeringsdepartemente met die implementering van voedselsekerheidsinisiatiewe vir gemeenskappe en huishoudings.
- Die verskaffing van tegniese kundigheid vir landbou-ondernemingsbeplanning en plaasassessering deur die Eenheid vir Tegniese Bystand wat deur CASIDRA geadministreer word.
- Die ontwikkeling en instandhouding van landbou-inligtingbestuursintrumente om projekbestuur op staatsondersteunde plase te ondersteun.
- Aanwending van tegnologies gevorderde diagnostiese prosedures vir die diagnose van en navorsing oor dieresiektes van ekonomiese belang vir die provinsie, en soönotiese siektes wat 'n risiko vir menslike gesondheid inhou.
- Monitering en minimalisering van dieregesondheidsrisiko's en -beheer of die uitwissing van dieresiektes wat 'n gevaar vir die ekonomie of menslike gesondheid inhou.
- Die lewering van primêre dieregesondheidsorg- en siektevoorkomingsdienste aan opkomende veeboere en ander diere-eienaars in samewerking met private veeartsenykundige praktisyns en dierewelsynsagentskappe.
- Verbetering van higiënebestuur by diereprodukte-instansies in ooreenstemming met nasionale en internasionale standaarde ten einde voedselveiligheid en uitvoersertifisering te verseker.
- Uitbreiding van navorsing- en ontwikkelingsteun aan kommersiële en kleinboere met voorpunttegnologie gegenereer deur drie navorsingsinstitute, te wete diereproduksie, plantproduksie en hulpbronbenutting, wat elkeen as 'n sentrum van uitmuntendheid bedryf word.
- Disseminasie van toepaslike nuwe en aangepaste tegnologie en inligting, gegenereer deur daadwerklike navorsingspogings, in die vorm van wetenskaplike publikasies, halfwetenskaplike publikasies, populêre publikasies, gebruikersvriendelike inligtings pak-

kette, teikengroep-gefokusde inligtingsdae, lesings, aanbiedings, radiopraatjies en "rondstaponderhoude".

- Bevordering van nuwe landbouprodukte en produksiepraktyke deur middel van voorpunttegnologie, die bekendstelling van nuwe en alternatiewe gewasse, en waardetoevoeging deur verwerking met die oog op die ondersteuning van volhoubare en verhoogde landbouproduksie.
- Verskaffing van analitiese grond-, water- en plantdienste en ander natuurlikehulpbron-modelle en -instrumente om besluitneming te ondersteun.
- Verskaffing van navorsings- en infrastruktuursteundienste aan die drie navorsingsinsti tute van die Departement, ander departementele programme, die Landbounavors ingsraad (LNR) en ander rolspelers deur middel van goed gevestigde proefplase wat in stand gehou word.
- Die bevordering van optimale boerderystelsels deur die verskaffing van inligting en steun oor die ekonomie van landbouproduksie, met inbegrip van ramings van produk sie koste en ontleding van verskillende ondernemings en stelsels vir die bepaling van ekonomiese lewensvatbaarheid en besigheidsbeplanning.
- Die bevordering van die bemarking van landbouprodukte en landboubesigheid deur die verskaffing van 'n volledige reeks dienste met die oog op verbeterde marktoegang en entrepreneurskap.
- Verskaffing van kwalitatiewe en kwantitatiewe makro- en hulpbronekonomiese ontleding om gesonde besluitneming te ondersteun.
- Die bevordering van die beskikbaarheid van inligting deur die verkryging, instandhouding en voorsiening van tydige en betroubare landbou- en ekonomiese statistiek.
- Die verskaffing van landbou-opleiding aan en die skepping van loopbaangeleenthede vir praktiserende en voornemende produsente (kommersiële boere, kleinboere en bestaansboere), adviseurs, tegnici en plaashulpe, en die verbetering van mense hulpbronontwikkeling in die landbou.
- Die bevordering van volhoubare landbou-ontwikkeling in histories benadeelde ge meenskappe deur 'n reeks geleenthede en inisiatiewe met besondere klem op bestaansboere, kleinboere, die jeug, vroue, werklose landelike en buitestedelike gemeenskappe en plaaswerkers, maar sonder uitsluiting van die kommersiële landbousektor.
- Hersiening, bevordering en implementering van die Mensekapitaalontwikkelingstrategie vir die landbousektor in die Wes-Kaap. Transformeer van die landbou in die Provinsie deur opleiding.
- Die versterking van die Departement se bande met bedryfspesifieke verenigings deur diensvlakooreenkomste om gestruktureerde opleidingsintervensies volgens 'n projekgebaseerde benadering te lewer ten opsigte van die behoeftes van die bedryf of sektor.
- Die instandhouding van sterk bande en volhoubare opleidingsvennootskappe met plaaslike, nasionale en internasionale opleidings inrigtings om vaardigheidsontwikkeling in die landbousektor te bevorder en te ondersteun.
- Samewerking met ander departemente en private organisasies om inisiatiewe en projekte te implementeer tot voordeel van die Departement se kliënte en met die oog op die vervulling van die Provinsiale Groei- en Ontwikkelingstrategie.
- Die institusionalisering van gemeenskapsorganisasiestrukture in geselekteerde landelike nodusse om gemeenskappe te bemagtig ten opsigte van die identifisering en implementering van nuwe gemeenskapsprojekte in die lig van die bevordering van landelike ontwikkeling in die Provinsie.

- Die koördinering van provinsiale departemente en plaaslikeregeringsowerhede in die lewering van dienste op 'n gekoördineerde en samehangende manier in die geselekteerde landelike nodusse deur die totstandbrenging van interdepartementele reëlingskomitees per landelike nodus.
- Die verbetering van die beeld en sosio-ekonomiese omstandighede van plaaswerkers deur die aanbieding van lewensvaardigheidsopleiding ten einde hul lewensgehalte te verbeter.

2.2 Tariefbeleid:

Die gelde gehef en verhaal vir dienste wat gelewer is en surplusprodukte wat geproduseer is as gevolg van navorsing en opleiding deur die Departement, is in ooreenstemming met Departementele, Provinsiale of Nasionale beleidsdirektiewe bereken en is inbetaal in die Provinsiale Inkomstefonds. Hierdie geld word in rekening gebring soos voorgeskryf.Die tariewe word jaarliks hersien en word gebaseer op gesonde ekonomiese en kosteverhalingsbeginsels in oorleg met die Provinsiale Tesourie. Al die tariewe is in 'n tariefregister opgeneem wat in elektroniese formaat gehou word en wat op die Departement se intranet beskikbaar is.

2.3 Gratis Dienste:

Gratis dienste wat deur die Departement gelewer word, is voorligtingsdienste wat kan lei tot substansiële inkomste aan konsultasiegeld. Die grootste gebruikers van hierdie dienste is egter by verre die opkomende boere wat beswaarlik kan bekostig om vir sulke dienste te betaal en op die Departement staatmaak vir advies, inligting en tegnologieoordrag.

Gedurende die verslagtydperk is 4 220 beeste wat aan opkomende veeboere behoort, teen 'n bedrag van R33 507 vir tuberkulose getoets. Amptenare het in die opkomende veeboer-sektor ook die volgende getalle diere ingeënt:

- 5 016 beeste teen miltsiekte - koste R7 674
- 1 905 stuks pluimvee teen newcastlesiekte - koste R514
- 8 576 stuks groot- en kleinvee teen slenkdalkoors - koste R40 050
- 1 268 beeste met RB51-entstof teen brusellose - koste R52 178.

Staatsveeartse het gratis kliniese dienste aan die voorheen benadeelde gemeenskappe in die Beaufort-Wes-area gelewer waar:

- 1 789 honde en katte teen 'n koste van R178 900 ondersoek en vir siektes behandel is;
- 587 beeste, skape en bokke teen 'n bedrag van R82 180 behandel is;
- op 758 diere genadedood teen 'n bedrag van R53 060 toegepas is;
- 149 ramme teen 'n bedrag van R1 192 getoets is; en
- 555 beeste teen 'n bedrag van R2 775vir eksterne parasiete gedip is.

In die munisipale areas van Malmesbury en Beaufort-Wes is 410 perde in die opkomende gemeenskappe teen Afrika-perdesiekte (APS)ingeënt. Die koste daarvan het R40 242 beloop. Dit is gedoen as 'n voorkomende maatreël om karperde teen APS te beskerm ten einde volhoubaarheid te verseker in gemeenskappe wat vir hul lewensonderhoud van hierdie perde afhanklik is. 950 perde is teen 'n bedrag van R41 259 teen interne parasiete behandel.

'n Prioriteitsleutel-prestasiedoelstelling vir veeartsenykundigedienste is die jaarlikse hondsdolheidsinenting van geselskapsdiere. Honde en katte in die hulpbron arm gemeenskappe deur die hele Provinsie is soos volg ingeënt:

Malmesbury :	10 221
Boland:	35 768
Swellendam:	3 582
George:	8 073
Beaufort Wes:	2 366

Hierdie intervensie het geskied teen 'n bedrag van R329 455 (R4.48 entstof en 65c verbruiksitems per dier).

Die totale bedrag vir die bogenoemde gratis dienste wat gelewer is, was R808 986.

2.4 Inventarisse:

Raadpleeg bylae 6 van die finansiële state.

3. Beperkinge op vermoë

Die Departement ervaar sekere ernstige beperkinge op bepaalde areas van skaars vaardighede soos veeartse, landbou-ingenieurs en landbou-ekonome. Dit brei uit na die sektor en is nie tot die Departement alleen beperk nie. Met betrekking tot hierdie probleem het die Departement begin met 'n Menskapitaalontwikkelingsprogram wat alreeds in sy vierde jaar is, met kort-, medium- en langtermynuitkomste, en met inbegrip van beurse vir skaars vaardighede, leerlingskappe en die bevordering van die landbou as loopbaan onder die jeug.

Dit het ook duidelik geword dat die Departement se dienste en prestasies dit waarvoor hy krediet ontvang, ver oorskry.'n Hersiening en herontwerp van die Departement het in die vorige finansiële jaar begin en is in hierdie finansiële jaar, in Desember 2011, voltooi en die groen lig gegee. Aanstellings in hierdie verband sal binne die raamwerk van beskikbaarheid van befondsing gemaak word.

4. Benutting van donateursfondse

Geen donateursfondse is gedurende die verslagtydperk ontvang nie.

5. Handelsentiteite en openbare entiteite

Casidra (Edms.) Bpk. is ingevolge die Maatskappywet van 1973 (Wet 61 van 1973) – Nr. 1973/006186/07–tot stand gebring. Dit is ook in bylae 3D van die WOFB van 1999 (Wet 1 van 1999) as 'n provinsiale sakeonderneming opgeneem. Die Departement het 'n toesighoudende rol ten opsigte van hierdie provinsiale sakeonderneming. Rekenpligtigheid vir hierdie instelling berus by sy Raad wat deur die Provinsiale Minister van Landbou aangestel is. Die Provinsiale Regering van die Wes-Kaap hou al die aandele in hierdie instelling.

Funksies:

Kragtens Resolusie 271/2007 van 24 Oktober 2007 is aan Casidra (Edms.) Bpk. die mandaat van "...landbou- en ekonomiese ontwikkeling binne 'n landelike en grondhervormingskonteks ..." verleen. Dit het nie sedert die vorige finansiële jaar verander nie.

Rekenpligtigheidsreëlings:

a) Casidra voldoen aan die Maatskappywet en die WOFB.
b) 'n Aandeelhouersooreenkoms is metdie Departement aangegaanen word deur middel van kwartaalverslae gemoniteer.
c) Casidra lê maandeliks 'n kontantvloeistaat aan die Departement voor.
d) 'n Jaareinde-oudit van die finansiële state word uitgevoer (sien Casidra (Edms.) Bpk. se jaarverslag).

6. Organisasies waaraan oordragbetalings gemaak is

Begunstigde	Rede vir oordrag	Rekening kundige reëlings	Bedrag goedgekeur R'000	Bedrag betaal R'000
Casidra (Edms.) Bpk.	Uitvoering van die aandeelhouersooreenkoms	Aandeelhouer-sooreenkoms	14 736	14 736
Casidra (Edms.) Bpk.	Implementering van infrastruktuur- en ander projekte	Memoranda van ooreenkoms	80 683	80 683
Agri-Megagroep	Implementering van infrastruktuur- en ander projekte	Memoranda van ooreenkoms	25 603	25 603
Sagtevrugteprodusentetrust	Implementering van infrastruktuur- en ander projekte	Memoranda van ooreenkoms	14 449	14 449
Pearl-gemeenskapsontwikkelingsprojek	Die opheffing en ontwikkeling van boerderygemeenskappe	Memorandum van ooreenkoms	140	140
Kaap die Goeie Hoop-landbougenootskap (H/A Agri-Expo)	Opleiding van kaasmakers as deel van die Wes-Kaap-Boergondië-ooreenkoms	Memorandum van ooreenkoms	146	146
Arbeidsbedieningstrust	Ondersteuning van die geestelike lewe van landelike gemeenskappe in die Eden-distrik	Memorandum van ooreenkoms	194	194
Stellenbosch-Vigs-aksie (@Heart)	'n MIV/Vigs-welsynbevorderingprogram gerig op maatskaplike en gesondheidsuitdagings opplase	Memorandum van ooreenkoms	162	162
Kleure-akademie	Implementering van die volhoubare lewensonderhoudsprogram	Memorandum van ooreenkoms	200	200
Anna-stigting	Bystand aan benadeelde skole en gemeenskappe	Memorandum van ooreenkoms	200	200
Universiteit van Stellenbosch	Befondsing van die Agrifutura-projek om strategiese inligting en insigte oor te dra aan landboukundige besluitnemers in die openbare, privaat en nie-regeringsorganisasies	Memorandum van ooreenkoms	100	100
Universiteit van Pretoria deur sy Buro vir Voedsel- en Landboubeleid (BVLB)	Befondsing van vermoëbou en verbreiding van navorsingsresultate gedurende 2011/12	Memorandum van ooreenkoms	300	300
Goedgedacht-trust	Bystandaan hulle met die LOOP-strokiesboekprojek (om aandag te skenk aan probleme waarvoor plaaswerkers en hul kinders te staan kom deur die Pad-uit-armoede-program).	Memorandum van ooreenkoms	250	250

African Farmers Association of South Africa (AFASA)	Totstandbrenging van 'n volhoubare verenigde liggaam van swart boere met die vermoë om beleid te beïnvloed deur stemwerwery en voorspraak ten gunste van swart boere	Memorandum van ooreenkoms	250	250
Klein Karoo-Agribesigheidsentrum	Werkskeppingsprojek vir werklose inwoners en 'n middelemisbruikprogram vir landelike gemeenskappe	Memorandum van ooreenkoms	250	250
Volstruisboere	Uitdunning van volstruise	Statutêr	15 114	15 114
Nie-werknemers	Beurse	Memoranda van ooreenkoms	2 724	2 724
Werknemers	Verlofgratifikasie	Statutêr	605	605
Staatsmotorvervoer	Uitbreiding van vloot	Memoranda van ooreenkoms	992	992
Munisipaliteite	Voertuiglisensies	Statutêr	53	53

7. Openbare-privaat vennootskappe (OPV)

Geen openbare-privaat vennootskappe is gedurende die verslagjaar aangegaan nie.

8. Korporatieweregeringsreëlings

Risikobestuur - in ooreenstemming met die WOFB (artikel 38 tot 40) en die King III-verslag oor Korporatiewe Regering is risiko geposisioneer as 'n hoeksteen van regering. Die Risikobestuur- en Regeringsraamwerke deur die Provinsiale Tesourie uitgereik omvat die beginsels van goeie regering. Die grondslag van die verwante raamwerke spruit uit die Wet op Openbare Finansiële Bestuur en is 'n inklusiewe benadering wat die Batho Pele-beginsels ondersteun wat gemik is op die fasilitering van die Regering se diensleweringsdoelwitte. Die Bestuur is teenoor die Rekenpligtige Beampte verantwoordelik vir die ontwerp, implementering en monitering van die proses van risikobestuur en die integrering daarvan by die dag-tot-dagwerksaamhede van die Departement.

Die Bedrog- en Risikobestuurskomitee (BRBKOM, Engels FARMCOM) ondersteun steeds die Rekenpligtige Beampte in die effektiewe uitoefening van haar pligte en bevorder 'n kultuur wat die beginsels van goeie korporatiewe regering ondersteun waarbinne die praktyk van risikobestuur en die voorkoming van bedrog kan posvat en uiteindelik floreer. Die funksies van die komitee word deur 'n goedgekeurde oktrooi beheer. Sowel die Komitee se oktrooi as die risikobeleid is gedurende die jaar aan hersiening onderwerp.

Soos gedurende die vorige finansiële jaar aangedui, het die Komitee sy verteenwoordiging uitgebrei deur die insluiting van die Forensiese Ondersoek- en Arbeidsverhoudinge-eenheid wat in die Departement van die Premier gesetel is (as deel van die korporatiewedienssentrum van die Wes-Kaapse Provinsiale Regering).

Die Departement het 'n goedgekeurde Risikobestuur-implementeringsplan en prestasie teen die plan word kwartaalliks deur die Komitee gemoniteer. Die strategiese risiko-assessering is gedurende die jaar bygewerk en beheerstrategieë is dienooreenkomstig hersien en ontwerp.

Bedrogvoorkoming - Die Departement neem deel aan die gedeelde provinsiale verklikkingsmeganismes wat deur die Forensiese Ondersoekeenheid (FOE) aan die Departement

van die Premier verskaf word. Vir die gerief van alle personeellede wat enige onetiese of oneerlike gedrag wil aanmeld, is daar 'n tolvry blitslyn beskikbaar waar sodanige gedrag anoniem aangemeld kan word. Die Departement het 'n Bedrogvoorkomingsbeleid en -plan goedgekeur, en die bedrogrisiko-assessering is onderhewig aan jaarlikse hersiening. Die monitering van gevalle van bedrog is ook by BRBKOM(FARMCOM) gesentraliseer. Die Departement se Bedrogvoorkomingsbeleid en -plan het onveranderd gebly.

Die resultate van die Bedroggesondheidsopname wat gedurende die 2010/11 finansiële jaar onderneem is, is gedurende die jaar aan die Departement oorgedra. Die Departement het gedurende die jaar ook deelgeneem aan die tweede Bedroggesondheidsopname. Die resultate sal na verwagting eers in die volgende finansiële jaar aan die Departement beskikbaar gestel word.

Interne Beheer – Die Bestuur is teenoor die Rekenpligtige Beampte aanspreeklik vir die ontwerp, implementering en monitering van die proses van interne beheer. Interne beheerstelsels word voortdurend ontwikkel en versterk deur die evaluering van aanbevelings deur versekeringsverskaffers en die versekering dat toepaslike optrede ingestel word om aan geïdentifiseerde areas vir verbetering aandag te gee. Die beheeromgewing word deur die toepassing van 'n goedgekeurde delegeringsraamwerkverder versterk.

Organisasiekultuur – Organisasiekultuur word onderstut deur die waardes wat werknemers in die werkplek uitleef. Gedurende die jaar het die Departement deelgeneem aan die tweede kulturele opname om sy huidige kultuur in lyn te bring met verbeterde dienslewering. Die resultate hetdie persoonlikewaardes vanwerknemers endie huidige kultuur wat binne elke departement ervaar word, asookdie verlangdekultuur weerspieël. Inligting verkry uit huidige en toekomstige opnames word en kan dadelik aangewend word om die bestaande werk- en ander interaksieverhoudinge binne die Departement te verbeter.

Interneoudit-aktiwiteit en Ouditkomitee - Die rol van die Interneoudit-aktiwiteit as 'n verskaffer van versekering ten opsigte van beheer, risikobestuur en beheerprosesse is weer eens deur die King III-verslag oor Korporatiewe Beheer uitgelig. Risikogebaseerde ouditering is derhalwe 'n sentrale fokus van King III.

In ooreenstemming met die WOFB en die King III-verslag bied die Interneoudit-aktiwiteit die Ouditkomitee en die Bestuur die versekering dat die interne kontroles voldoende en effektief is.Dit word bereik deur 'n risikogebaseerde Interneoudit-plan waarvolgens die Interneoudit-aktiwiteit die geskiktheid van kontroles wat die risiko's verminder, assesseer, en die Ouditkomitee die implementering van regstellende optrede moniteer. Die Departement word deur die ekonomiesekluster-ouditkomitee bedien.

Vorderingsverslae oor interne oudit met besonderhede oor prestasie teenoor die ouditplan word tweemaandeliks aan die Departement voorgelê om effektiewe monitering deur 'n departementele projekspan moontlik te maak.Verslaggewing aan die Ouditkomitee vind kwartaalliks plaas.

Botsing van Belange – Botsing van belange word deur jaarlikse formele skriftelike verklarings deur lede van die Senior Bestuursdiensbestuur. Sedert 2006/07 is verklaring van finansiële belange uitgebrei om alle lede van die Bodtoekenningskomitee, Spesifikasiekomitee en evalueringskomitee in te sluit. Alle komiteelede is verplig om hul belange by elke vergadering te

verklaar. Nie-aangewese personeellede word gereeld daaraan herinner om hul belange waar toepaslik openbaar te maak. Sedert 2007/08 word verklarings met betrekking tot verwante party transaksies van alle verantwoordelikheidsbestuurders en hoër verkry.

Gedurende die laaste deel van die 2011/12 finansiële jaar is verskeie standaard-boddokumente gekonsolideer (SBD4 – Verklaring van Belang, SBD8 – Verklaring deur Bieërs oor vorige AKB-praktyke, en SBD9 – Verbod op Beperkende Praktyke in WCBD4). Van alle verskaffers van die Departement word vereis dat hulle jaarliks'n WCBD4 invul (vir alle aankope deur die Departement wat R2 000 te bowe gaan).

Gedragskode – Daar word van alle werknemers verwag om gehoor te gee aan die Gedragskode vir die Staatsdiens. Die doel met die Kode is om aan werknemers riglyne te bied oor wat uit 'n etiese oogpunt van hulle verwag word, sowel wat betref hul individuele gedrag as hul verhoudings met ander persone. Die Gedragskode vir die Staatsdiens soos vervat in die Staatsdiensregulasies, hoofstuk 2, is die “aanvaarde” kode. Die Gedragskode vir die Staatsdiens word voorts versterk deur die Kode vir aanbodkettingbestuurspraktisyns. Albei kodes is in die Departement se Bedrogvoorkomingsplan opgeneem.

Gesondheid, Veiligheid en die Omgewing - Die Departement het 'n Beroepsgesondheid- en Veiligheidsbeampte wat vir die monitering van gesondheids-, veiligheids- en omgewingskwessies verantwoordelik is. Veiligheidsverteenwoordigers word binne elke program aangestel.'n Beroepsgesondheid- en veiligheid-komitee is in plek en funksioneer in ooreenstemming met 'n goedgekeurde opdrag. Die status van beroepsgesondheid en veiligheid is ook “verhoog” deurdat die beroepsgesondheid- en Veiligheidsbeampte kwartaalliks aan BRBKOM (FARMCOM) asook maandeliks aan die Bestuurverslag doen.

Die visie van die Departement omvat sy verbintenis tot verantwoordelike omgewingsrent-meesterskap (in ewewig met die natuur). Die toepassing van omgewingsbeheer vorm 'n inte-grerende deel van die manier waarop die Departement sy bedrywighede verrig.

Met verwysing na King III en artikels 38 tot 40 van die Wet op Openbare Finansiële Bestuur, Wet 1 van 1999, wend hierdie Departement 'n ekstra poging aan met die verantwoordelikhede van die Rekenpligtige Beampte deur middel van deursigtige stelsels, 'n Rekenpligtigebeampte-stelsel vir verkryging en voorsiening, die invordering van skulde met behoorlike beleid in plek, die beveiliging van bates, voldoening aan die voorskrifte van die jaarlikse Wet op die Verdeling van Inkomste, oordragfondse aan ander entiteite slegs as behoorlike ooreenkomste geteken is en behoorlike versekerings van hulle verkry is ten opsigte van effektiewe, doeltreffende en deursigtige finansiële stelsels en bestuur, streng begrotingsbeheer, 'n waarde-vir-geld-beginsel, die hou van behoorlike rekords en verslaggewing betyds en behoorlik – maandeliks, kwartaalliks en jaarliks.

9. Gestaakte aktiwiteite / Aktiwiteite wat gestaak moet word

Geen aktiwiteite is gestaak nie.

10. Nuwe/Voorgestelde aktiwiteite

Daar is met geen nuwe/voorgestelde aktiwiteite begin nie.

11. Batebestuur

Dit was die besluit van hierdie Provinsie om voort te gaan met LOGIS as die bateregister van departemente. Al die bates van hierdie Departement word op LOGIS aangeteken en rekonsiliasies tussen LOGIS en BRS (BAS) word maandeliks deur die jaar uitgevoer.

Daar is 'n batebestuurseenheid afsonderlik van die Aanbodkettingbestuursafdeling wat bestaan uit vier persone onder die bestuur van 'n adjunkdirekteur en elke subafdeling het 'n aangestelde batekontroleerder of verantwoordelike persoon.'n Bekwame persoon is op kontrak aangestel om die Departement by te staan met die verbetering van sy batebeheer en bestuur en om die Batebestuurshervormingsprosesse waarmee begin is, te bespoedig.

Na my beste wete voldoen hierdie Departement tans aan die minimum vereistes van verslaggewing.

12. Inventarisse

Raadpleeg Bylae 6 van die finansiële state vir besonderhede oor inventarisse.

13. Gebeure na die verslagdatum

Niks om te vermeld nie.

14. Inligting oor voorafbepaalde doelstellings

Raadpleeg Deel Twee, Programprestasie, van die Jaarverslag wat betref verslagdoening oor die werklike prestasie van die verskillende programme in die tydperk onder oorweging.

Vir die jaar onder oorweging is maandelikse en kwartaallikse verslae oor voorwaardelike toekennings, asook hierdie jaarverslag, aangewend om inligting oor prestasie beskikbaar te stel. Vir die 2010/11 finansiële jaar is totale prestasieverslaggewing kwartaalliks gedoen.

Die Departement het die "Departementele Beleid oor Bewysgebaseerde Prestasie-inligting en Programbedryfsplanne" geïmplementeer, met bylaes wat besigheidsprosesse en prosesvloei per individuele program gedokumenteer het.

In koördinasie met die bogenoemde beleid het die Programme al hul sakeplanne voltooi, waarvolgens elke prestasie-aanwyser aan 'n individu toegewys is wat verantwoordelik sal wees vir die byeenbring van bewyse oor daardie aanwyser vir verifiëring deur die betrokke hoof.

15. SKOOR-besluite

Verwysing na vorige ouditverslag en SKOOR-besluite	Onderwerp	Bevindings oor vordering
Geen		

16. Voorafveranderings aan ouditverslae

Daar was geen kwalifikasies of enige ander aspekte van die jaarlikse finansiële state in die ouditverslag vir die 2010/11 finansiële jaar nie.

Verwysing na vorige ouditverslag	Onderwerp	Bevindings oor vordering
Ouditverslag – ander:	Geen	NVT

17. Vrystellings en afwykings ontvang van Nasionale Tesourie

Ingevolge artikel 79 van die WOFB het die Nasionale Tesourie 'n afwyking van die openbaarmaking van amortisasietabelle vir finansiële bruikhuurkontrakbesteding ten opsigte van staatsvoertuie goedgekeur soos vereis in die Departementele Verslagraamwerkhandleiding. Stappe word geïmplementeer om volledige openbaring te verseker van staatsvoertuigbesteding as finansiële bruikhuurkontrakte, met inbegrip van amortisasietabelle vir die 2012/13 finansiële jaar.

Ingevolge artikel 66 van die WOFB, saamgelees met die Nasionale Tesourie se Praktyknota 5 van 2006/07, het die Minister van Finansies, EkonomieseOntwikkeling en Toerisme in die Wes-Kaap goedkeuring verleen vir alle finansiële bruikhuurkontrak verpligtinge ten opsigte van staatsvoertuig besteding wat aangegaan is of aangegaan sal word, wat 60 maande oorskry.

18. Tussentydse Finansiële State

Tussentydse finansiële state vir die eerste drie kwartale van die finansiële jaar is aan die Provinsiale Tesourie voorgelê. Die state vir Junie 2011 en Desember 2011 is slegs met aantekeninge voorgelê en die state vir September 2011 is ook met openbaarmakingsaantekeninge voorgelê. Die Provinsiale Tesourie het hulle almal geassesseer en korrek bevind.

Tussentydse jaarlikse finansiële state is aan die Provinsiale Tesourie en die Ouditkomitee voorgelê. Met die uitsondering van 'n paar transaksies het hierdie state 'n redelike weergawe gebied van die Departement se finansiële posisie soos op 31 Maart 2012.

19. Ander

Met betrekking tot die Omvattende Landbou-ondersteuningsprogram is R82.346 miljoen in Bylae 4 ontvang. Die totale bedrag is bestee aan opkomende boere in bemagtigingsprojekte asook aan hul eie behoeftes, meestal wat infrastruktuur betref (R58.551 miljoen), voorligtingsoplewingsprogramme (R20.195 miljoen) en opleidingsverbeterings (R3.6 miljoen). Alle doelstellings is bereik of so te sê bereik.

Ingevolge Bylae 5 van die Wet is R3.466 miljoen ooreenkomstig die LandCare-toekenningsprogram ontvang. Die totale bedrag is teen 31 Maart 2012 bestee. Alle doelstellings is bereik.

Ingevolge Bylae 5 van die Wet is R48 miljoen ooreenkomstig die Ilima/Letsema-toekenning ontvang. Die totale bedrag is teen 31 Maart 2012 bestee. Alle doelstellings is bereik.

'n Evaluasieverslag vir elkeen van die bogenoemde toekennings is ingevolge die Wet op die

Verdeling van Inkomste (DORA)aan die nasionale Departement van Landbou voorgelê.

Al die bogenoemde oordragte is in die primêre provinsiale bankrekening inbetaal soos voorgeskryf.

20. Goedkeuring

Die Jaarlikse Finansiële State soos uiteengesit op bladsy 111 tot 161 is deur die Rekenpligtige Beampte goedgekeur.

Me. J.S. Isaacs
Rekenpligtige Beampte
26 Julie 2012

VERSLAG VAN DIE OUDITEUR-GENERAAL
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

VERSLAG VAN DIE OUDITEUR-GENERAAL AAN DIE WES-KAAPSE PROVINSIALE PARLEMENT OOR BEGROTINGSPOS11: WES-KAAPSE DEPARTEMENT VAN LANDBOU

VERSLAG OOR DIE FINANSIËLE STATE

Inleiding

1. Ek het die finansiële state van die Wes-Kaapse Departement van Landbou geouditeer soos uiteengesit op bladsy 111 tot 152. Dit sluit in die aanwendingstaat, die staat van finansiële posisie soos op 31 Maart 2012, die staat van finansiële prestasie, die staat van veranderings in netto bates en die kontantvloeistaat vir die jaar op daardie datum geëindig, asook die aantekeninge wat bestaan uit 'n opsomming van belangrike rekeningkundige beleid en ander verduidelikende inligting.

Rekenpligtige beampte se verantwoordelikheid vir die finansiële state

2. Die rekenpligtige beampte is verantwoordelik vir die opstel van hierdie finansiële state in ooreenstemming met die *Departementele Finansiële Verslagdoeningsraamwerk* voorgeskryf deur die Nasionale Tesourie, en op die manier vereis deur die Wet op Openbare Finansiële Bestuur van Suid-Afrika, 1999 (Wet1 van 1999) (WOFB) en die Wet op die Verdeling van Inkomste, 2011 (Wet6 van 2011) (WVI),asook vir sodanige interne beheer as wat die rekenpligtige beampte beskou as nodig om die opstel van finansiële state wat vry is van wesenlike verkeerde voorstelling, hetsy vanweë bedrog of fout, moontlik te maak.

Ouditeur-generaal se verantwoordelikheid

3. Dit is my verantwoordelikheid om op grond van my oudit 'n mening te gee oor hierdie finansiële state. Ek het my oudit uitgevoer in ooreenstemming met die Wet op Openbare Oudit van Suid-Afrika, 2004 (Wet 25 van 2004) (WOO), die Algemene Kennisgewing uitgereik ingevolge daarvan en Internasionale Ouditstandaarde. Daardie standaarde vereis dat ek voldoen aan etiese vereistes en die oudit beplan en uitvoer om redelike sekerheid te verkry dat die finansiële state vry is van wesenlike verkeerde voorstelling.

4. 'n Oudit behels die uitvoering van prosedures om ouditbewyse te bekom oor die bedrae en openbarings in die finansiële state. Die prosedures wat geselekteer is, hang af van die ouditeur se oordeel, asook die assessering van die risiko's van wesenlike verkeerde voorstelling van die finansiële state, hetsy vanweë bedrog of fout. By sodanige assessering van risiko oorweeg die ouditeur interne beheer wat verband hou met die entiteit se opstelling van die finansiële state ten einde ouditprosedures te ontwerp wat in die omstandighedetoepaslik is, maar nie vir die doel van die uitspreek van 'n mening oor die effektiwiteit van die entiteit se interne beheer nie.'n Oudit sluit ookin die evaluering van die toepaslikheid van rekeningkundige beleid wat aangewend word en die redelikheid van rekeningkundige ramings wat deur die Bestuur gemaak word, asook evaluering van die algehele aanbieding van die finansiële state.

5. Ek is van oordeel dat die ouditbewyse wat ek bekom het, voldoende en toepaslik is om te dien as basis vir my ouditmening.

Mening

6. Na my mening bied die finansiële state in alle wesenlike opsigte 'n billike weergawe van die finansiële posisie van die Wes-Kaapse Departement van Landbou soos op 31 Maart 2012, asook van sy finansiële prestasie en kontantvloei vir die jaar wat toe ten einde geloop het, in ooreenstemming met die *Departementele Finansiële Verslagraamwerk* voorgeskryf deur die Nasionale Tesourie en die vereistes van die WOFB en die WVI.

Sake wat uitgelig word

7. Ek vestig graag die aandag op die sake hier onder vermeld. My mening is nie gewysig ten opsigte van hierdie kwessies nie:

Verwanteparty-transaksies

8. Soos in openbaringsaantekening 26 by die finansiële state aangedui het die Departement gedurende die jaar 'n bedrag van R37 355 298, soos ontvang van die nasionale Departement van Landbou, Bosbou en Visserye, betaal as vergoeding aan boere vir die slag van volstruise ingevolge die Wet op Dieresiektes, 1984 (Wet35 van 1984), weens die uitbreek van voëlgriep. Soos in aantekening 7 en bylae 1F by die finansiële state geopenbaar,het die Departement in hierdie verband ook 'n bykomende bedrag van R15 114 000 aan volstruisboere betaal as 'n tussentydse maatreël, en wel uit befondsing van R17 038 000 soos deurdie Wes-Kaapse Parlement gedurende die jaar bestem.

Ander sake

9. Ek vestig graag die aandag op die sake hier onder vermeld. My mening is nie gewysig ten opsigte van hierdie kwessies nie.

Ongeouditeerde aanvullende skedules

10. Die aanvullende inligting uiteengesit op bladsy 153 tot 161 vorm nie deel van die finansiële state nie en word aangebied as addisionele inligting. Ek het nie hierdie skedules geouditeer nie en spreek gevolglik nie 'n mening daaroor uit nie.

Raamwerk vir finansiële verslagdoening

11. Die raamwerk vir finansiële verslagdoening deur die Nasionale Tesourie voorgeskryf en deur die Departement toegepas, is 'n voldoeningsraamwerk. Die bewoording van my mening op 'n voldoeningsraamwerk moet duidelik aantoon dat die finansiële state in ooreenstemming met hierdie raamwerk opgestel is en nie dat hulle as "billik aangebied" word nie. Artikel 20(2)(a) van die WOO vereis egter van my dat ek 'n mening gee oor die billike weergawe van die finansiële state. Derhalwe voldoen die bewoording van my mening aan daardie vereiste.

VERSLAG OOR ANDER WETLIKE EN REGULATIEWE VEREISTES

12. In ooreenstemming met die WOO en die Algemene Kennisgewing wat ingevolge daarvanuitgereik is, doen ek verslag oor die volgende bevindings wat betrekking het

op prestasie teenoor voorafbepaalde doelstellings, voldoeningaan wetgewingen regulasies en internebeheer, maar nievir die doel vandie lug van 'n mening nie.

Voorafbepaalde doelstellings

13. Ek het prosedures uitgevoer om bewyse te vind van die nuttigheid en betroubaarheid van die inligting in die jaarlikse prestasieverslag soos uiteengesit op bladsy 19 tot 83 van die jaarverslag.

14. Die gerapporteerde prestasie teen voorafbepaalde doelstellings is teen die algehele kriteria van nuttigheid en betroubaarheidgeëvalueer. Die nuttigheid van inligting in die jaarlikse prestasieverslag het betrekking op die aanbieding daarvan in ooreenstemming met die Nasionale Tesourie se jaarlikse verslagdoeningsbeginsels en die vraag of die prestasie waaroor verslag gedoen is, voldoen aan die beplande doelstellings. Die nuttigheid van inligting het verder betrekking op die vraag of aanwysers en teikens meetbaar is (d.w.s.goed gedefinieer, verifieerbaar, spesifiek, meetbaar en tydgebonde) enrelevant is soos vereis deur die Nasionale Tesourieraamwerk vir die bestuur van programprestasie-inligting.

15. Die betroubaarheid van die inligting ten opsigte van die geselekteerde programme word geassesseer om vas te stel of dit die feite voldoende weergee (d.w.s. of dit geldig, akkuraat en volledig is).

16. Daar was geen wesenlike bevindings in die jaarlikse prestasieverslag oor die nuttigheid en betroubaarheid van die inligting nie.

Voldoening aan wette en regulasies

17. Ek het die prosedures uitgevoer om bewyse te vind dat die entiteit voldoen het aan toepaslike wet teen regulasies rakende finansiëleaangeleenthede, finansiëlebestuur en ander verwante sake. My bevindings oor wesenlike nie-voldoening in die geval van spesifieke sake aan sleutel- toepaslike wette en regulasies soos uiteengesit in die Algemene Kennisgewing uitgereik ingevolge die WOO is soos volg:

Verkryging en kontrakbestuur

18. Goedere en dienste met 'n transaksiewaarde van onder R500 000 is verkry sonder die verkryging van skriftelike pryskwotasies soos vereis deur Tesourieregulasie 16A6.1.

Uitgawebestuur

19. Die rekenpligtige beampte het nie effektiewe stappe gedoen om onreëlmatige uitgawes te verhoed soos vereis deurartikel 38(1)(c)(ii) van die WOFB en Tesourieregulasie 9.1.1 nie.

Interne beheer

20. Ek het interne beheer oorweeg wat op my oudit van die finansiële state, die jaarlikse prestasieverslag en voldoening aan wette en regulasies van toepassing is. Die sake hier onder genoem onder die fundamentele faktore van interne beheer is beperk tot

die betekenisvolle leemtes wat gelei het tot die bevindings oor voldoening aan wette en regulasies in hierdie verslag.

Leierskap

21. Die rekenpligtige beampte het nie genoegsaam vasgestel of bestuur effektiewe interne beheermaatreëls ingestel het om te verseker dat die senior bestuur hul verantwoordelikhede nagekom het nie. Dit blyk duidelik uit die nie-voldoening wat ten opsigte van aanbodkettingbestuur-regulasies (AKB-regulasies) geïdentifiseer is.

Finansiële en prestasiebestuur

22. Nakoming van die vereistes van AKB-regulasies is nie voldoende deur die aanbodkettingbestuurders gemoniteer nie omdat hulle ontoereikende moniteringskontroles aangewend het.

Beheer

23. Alhoewel eksterne oudit aanbodkettingbestuur as 'n betekenisvolle dwarsliggende risiko geïdentifiseer het en dit as sodanig by die Departement aangemeld het, het die Departement se risiko-assessering nie die geïdentifiseerde risiko's geprioritiseer nie. Gevolglik is hierdie risiko ook nie ingesluit in die risikogebaseerde interne-ouditwerkplanne vir die verslagjaar nie.

ANDER VERSLAE

Ondersoeke

24. Die Provinsiale Forensiese Ondersoekeenheid stel ondersoek in na twee gevalle, naamlik beweerde onreëlmatighede in die bestuur van 'n inheemseboom-projek en die resultate van 'n posevaluering wat gemanipuleer is.Teen die verslagdatum was die ondersoeke nog aan die gang.

25. 'n Ondersoek is deur die Provinsiale Forensiese Ondersoekeenheid uitgevoer na 'n geval van beweerde finansiële onreëlmatighede met die sport- en ontspanningsfonds by die kollege. Die dissiplinêre verhoor is afgehandel en die personeellid is onskuldig bevind.

Auditor-General

Kaapstad
31 Julie 2012

OUDITEUR-GENERAAL SUID-AFRIKA
Ouditering om te bou aan die publiek se vertroue

WES-KAAPSE DEPARTEMENT VAN LANDBOU
BEGROTINGSPOS 11

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

TOEWYSING PER PROGRAM									
	2011/12							2010/11	
BEGROTINGSTAAT	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewysing	Werklike Besteding	Variansie	Besteding as 'n % van finale toewysing	Finale Toewys-ing	Werklike Besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
1. ADMINISTRASIE									
Lopende betaling	72,520	(1,386)	(2,141)	68,993	66,360	2,633	96.2%	66,881	65,515
Oordragte en subsidies	1,244	124	-	1,368	1,368	-	100.0%	1,143	1,144
Betalings vir kapitaalbates	1,198	1,245	-	2,443	2,443	-	100.0%	2,681	2,681
Betalings vir finansiële bates	2	17	-	19	19	-	100.0%	66	67
	74,964	**-**	**(2,141)**	**72,823**	**70,190**	**2,633**		**69,771**	**69,407**
2. VOLHOUBARE HULPBRONBESTUUR									
Lopende betaling	34,603	701	44	35,348	35,348	-	100.0%	30,129	30,128
Oordragte en subsidies	1,022	(1,020)	-	2	2	-	100.0%	55,139	55,000
Betalings vir kapitaalbates	895	310	-	1,205	1,205	-	100.0%	1,390	1,392
Betalings vir finansiële bates	-	9	-	9	9	-	100.0%	8	8
	36,520	**-**	**44**	**36,564**	**36,564**	**-**		**86,666**	**86,528**
3. ONDERSTEUNING EN ONTWIKKELING VAN BOERE									
Lopende betaling	53,797	(2,760)	-	51,037	51,037	-	100.0%	44,988	44,987
Oordragte en subsidies	129,326	692	5,030	135,048	135,048	-	100.0%	96,040	96,040
Betalings vir kapitaalbates	1,853	2,068	-	3,921	3,921	-	100.0%	2,810	2,811
Betalings vir finansiële bates	9	-	-	9	9	-	100.0%	36	36
	184,985	**-**	**5,030**	**190,015**	**190,015**	**-**		**143,874**	**143,874**
4. VETERINARY SERVICES									
Lopende betaling	51,660	508	(222)	51,946	51,946	-	100.0%	42,738	42,737
Oordragte en subsidies	17,450	(1,458)	-	15,992	15,992	-	100.0%	733	734
Betalings vir kapitaalbates	488	949	-	1,437	1,437	-	100.0%	1,193	1,194
Betalings vir finansiële bates	22	1	-	23	23	-	100.0%	43	42
	69,620	**-**	**(222)**	**69,398**	**69,398**	**-**		**44,707**	**44,707**
5. TEGNOLOGIESE, NAVORSINGS- EN ONTWIKKELINGSDIENSTE									
Lopende betaling	76,050	(2,306)	(801)	72,943	72,942	1	100.0%	70,496	70,495
Oordragte en subsidies	346	7	-	353	354	(1)	100.3%	87	88
Betalings vir kapitaalbates	2,004	2,285	-	4,289	4,289	-	100.0%	2,766	2,766
Betalings vir finansiële bates	17	14	-	31	31	-	100.0%	41	41
	78,417	**-**	**(801)**	**77,616**	**77,616**	**-**		**73,390**	**73,390**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

TOEWYSING PER PROGRAM									
	2011/12							2010/11	
BEGROTINGSTAAT	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewysing	Werklike Besteding	Variansie	Besteding as 'n % van finale toewysing	Finale Toewys-ing	Werklike Besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
6. LANDBOU-EKONOMIE									
Lopende betaling	11,667	(300)	(573)	10,794	10,794	-	100.0%	10,912	10,912
Oordragte en subsidies	599	147	-	746	746	-	100.0%	683	683
Betalings vir kapitaalbates	174	146	-	320	320	-	100.0%	265	265
Betalings vir finansiële bates	8	7	-	15	15	-	100.0%	1	1
	12,448	**-**	**(573)**	**11,875**	**11,875**	**-**		**11,861**	**11,861**
7. GESTRUKTUREERDE LANDBOU-OPLEIDING									
Lopende betaling	41,818	(1,138)	(2,057)	38,623	38,624	(1)	100.0%	35,791	35,791
Oordragte en subsidies	2,335	(193)	-	2,142	2,141	1	100.0%	4,013	4,013
Betalings vir kapitaalbates	2,770	1,312	-	4,082	4,082	-	100.0%	2,403	2,403
Betalings vir finansiële bates	20	19	-	39	39	-	100.0%	47	47
	46,943	**-**	**(2,057)**	**44,886**	**44,886**	**-**		**42,254**	**42,254**
8. LANDELIKE ONTWIKKELING									
Lopende betaling	11,076	(855)	-	10,221	10,221	-	100.0%	7,531	7,531
Oordragte en subsidies	1,958	799	720	3,477	3,477	-	100.0%	3,786	3,786
Betalings vir kapitaalbates	261	54	-	315	315	-	100.0%	146	146
Betalings vir finansiële bates	-	2	-	2	2	-	100.0%	1	1
	13,295	**-**	**720**	**14,015**	**14,015**	**-**		**11,464**	**11,464**
TOTAAL	**517,192**	**-**	**-**	**517,192**	**514,559**	**2,633**	**99.5%**	**483,987**	**483,485**
Rekonsiliasie met verklaring van finansiële prestasie									
Plus: Departementele Ontvangste				24,646				3,572	
Werklike bedrae soos in verklaring van finansiële prestasie (totale Inkomste)				**541,838**				**487,559**	
Werklike bedrae soos in verklaring van finansiële prestasie (totale besteding)					**514,559**				**483,485**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

TOEWYSING PER EKONOMIESE KLASSIFIKASIE									
	2011/12							2010/11	
Toewysing per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewysing	Werklike Besteding	Variansie	Besteding as 'n % van finale toewysing	Finale Toewys-ing	Werklike Besteding
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	229,632	(1,307)	(1,758)	226,567	226,567	-	100.0%	208,383	208,018
Goedere en dienste	123,555	(6,242)	(3,992)	113,321	110,688	2,633	97.7%	100,060	100,043
Rente en huurgeld op grond	5	12	-	17	17	-	100.0%	38	38
Oordragte en subsidies									
Provinsies en munisipaliteite	42	11	-	53	53	-	100.0%	57	57
Departementele agentskappe en rekenings	400	-	592	992	992	-	100.0%	2,176	2,176
Universiteite en tegnikons	752	(352)	-	400	400	-	100.0%	525	525
Openbare korporasies en private ondernemings	123,934	1,379	5,158	135,471	135,471	-	100.0%	144,360	144,360
Instansies sonder winsbejag	2,170	123	-	2,293	2,293	-	100.0%	5,857	5,857
Huishoudings	21,630	(3,187)	-	18,443	18,443	-	100.0%	7,225	7,088
Geskenke en donasies	352	1,124	-	1,476	1,476	-	100.0%	1,423	1,423
Betalings vir kapitale bates									
Geboue en ander vaste strukture	468	(224)	-	244	244	-	100.0%	35	35
Masjinerie en toerusting	8,596	9,078	-	17,674	17,674	-	100.0%	13,118	13,136
Biologiese bates	480	(480)	-	-	-	-	-	-	-
Grond en ondergrondse bates	10	(10)	-	-	-	-	-	-	-
Programmatuur en ander ontasbare bates	88	6	-	94	94	-	100.0%	486	486
Betalings vir finansiële bates	78	69	-	147	147	-	100.0%	244	243
Totaal	**517,192**	**-**	**-**	**517,192**	**514,559**	**2,633**	**99.5%**	**483,987**	**483,485**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 1 - ADMINISTRASIE									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Versku-iwing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
1.1 KANTOOR VAN DIE LUR									
Lopende betaling	6,187	(267)	(471)	5,449	5,449	-	100.0%	5,278	5,277
Betaling vir kapitaalbates	64	264	-	328	328	-	100.0%	253	253
Betaling vir finansiële bates	-	3	-	3	3	-	100.0%	-	-
1.2 SENIOR BESTUUR									
Lopende betaling	5,058	(122)	(1,160)	3,776	3,776	-	100.0%	27,475	27,115
Oordragte en subsidies	196	112	-	308	308	-	100.0%	301	301
Betaling vir kapitaalbates	31	11	-	42	42	-	100.0%	70	69
1.3 KORPORATIEWE DIENSTE									
Lopende betaling	28,846	1,349	-	30,195	30,195	-	100.0%	7,588	7,587
Oordragte en subsidies	974	(490)	-	484	484	-	100.0%	317	316
Betaling vir kapitaalbates	91	463	-	554	554	-	100.0%	43	44
Betaling vir finansiële bates	2	2	-	4	4	-	100.0%	4	4
1.4 FINANSIËLE BESTUUR									
Lopende betaling	27,408	(760)	(11)	26,637	24,004	2,633	90.1%	22,358	22,355
Oordragte en subsidies	2	301	-	303	303	-	100.0%	-	1
Betaling vir kapitaalbates	1,012	448	-	1,460	1,460	-	100.0%	2,153	2,153
Betaling vir finansiële bates	-	10	-	10	10	-	100.0%	62	63
1.5 KOMMUNIKASIEDIENSTE									
Lopende betaling	5,021	(1,586)	(499)	2,936	2,936	-	100.0%	3,182	3,181
Oordragte en subsidies	72	201	-	273	273	-	100.0%	525	526
Betaling vir kapitaalbates	-	59	-	59	59	-	100.0%	162	162
Betaling vir finansiële bates	-	2	-	2	2	-	100.0%	-	-
Totaal	**74,964**	**-**	**(2,141)**	**72,823**	**70,190**	**2,633**	**96.4%**	**69,771**	**69,407**

	2011/12							2010/11	
Program 1 Per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toew-ysing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	35,440	953	(387)	36,006	36,006	-	100.0%	35,022	34,658
Goedere en dienste	37,080	(2,349)	(1,754)	32,977	30,344	2,633	92.0%	30,855	30,853
Rente en huurgeld op grond	-	10	-	10	10	-	100.0%	4	4
Oordragte en subsidies aan:									
Departementele agentskappe en rekenings	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Universiteite en tegnikons	-	-	-	-	-	-	-	125	125
Openbare korporasies en private ondernemings	-	-	-	-	-	-	-	100	100
Instansies sonder winsbejag	-	-	-	-	-	-	-	85	85
Huishoudings	1,019	(233)	-	786	786	-	100.0%	326	326
Geskenke en donasies	225	357	-	582	582	-	100.0%	506	506
Betaling vir kapitaalbates									
Masjinerie en toerusting	1,198	1,245	-	2,443	2,443	-	100.0%	2,640	2,641
Programmatuur en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-	-	41	41
Betalings vir finansiële bates	2	17	-	19	19	-	100.0%	66	67
Totaal	**74,964**	**-**	**(2,141)**	**72,823**	**70,190**	**2,633**	**96.4%**	**69,771**	**69,407**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 2: VOLHOUBARE BATESBESTUUR									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Versku-iwing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
2.1 INGENIEURSDIENSTE									
Lopende betaling	12,443	392	-	12,835	12,835	-	100.0%	10,820	10,819
Oordragte en subsidies	12	(11)	-	1	1	-	100.0%	1,126	1,125
Betaling vir kapitaalbates	700	(95)	-	605	605	-	100.0%	270	271
Betaling vir finansiële bates	-	9	-	9	9	-	100.0%	-	-
2.2 GRONDSORG									
Lopende betaling	21,160	714	44	21,918	21,918	-	100.0%	19,290	19,290
Oordragte en subsidies	1,010	(1,009)	-	1	1	-	100.0%	54,013	53,875
Betaling vir kapitaalbates	195	405	-	600	600	-	100.0%	1,120	1,121
Betaling vir finansiële bates	-	-	-	-	-	-	-	8	8
2.3 GRONDGEBRUIKBESTUUR									
Lopende betaling	1,000	(405)	-	595	595	-	100.0%	19	19
Totaal	**36,520**	**-**	**44**	**36,564**	**36,564**	**-**	**100.0%**	**86,666**	**86,528**

	2011/12							2010/11	
Program 2 Per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Versku-iwing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	19,837	(429)	-	19,408	19,408	-	100.0%	17,375	17,374
Goedere en dienste	14,766	1,130	44	15,940	15,940	-	100.0%	13,752	12,751
Rente en huurgeld op grond	-	-	-	-	-	-	-	3	4
Oordragte en subsidies aan:									
Provinsies en munisipaliteite	-	1	-	1	1	-	100.0%	1	1
Departementele agentskappe en rekenings	-	-	-	-	-	-	-	480	480
Openbare korporasies en private ondernemings	22	(22)	-	-	-	-	-	51,680	51,680
Huishoudings	1,000	(999)	-	1	1	-	100.0%	2,652	2,514
Geskenke en donasies	-	-	-	-	-	-	-	325	325
Betaling vir kapitaalbates									
Geboue en ander vaste strukture	-	-	-	-	-	-	-	26	26
Masjinerie en toerusting	855	296	-	1151	1151	-	100.0%	1,073	1,073
Programmatuur en ander ontasbare bates	40	14	-	54	54	-	100.0%	291	291
Betalings vir finansiële bates	-	9	-	9	9	-	100.0%	8	8
Totaal	**36,520**	**-**	**44**	**36,564**	**36,564**	**-**	**100.0%**	**86,666**	**86,528**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 3 – ONDERSTEUNING EN ONTWIKKEKING VAN BOERE									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Versku-iwing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
3.1 BOERE-NEDERSETTING									
Lopende betaling	12,449	(203)	-	12,246	12,246	-	100.0%	11,204	11,203
Oordragte en subsidies	118,315	563	4,438	123,316	123,316	-	100.0%	84,450	84,451
Betaling vir kapitaalbates	81	31	-	112	112	-	100.0%	225	226
Betaling vir finansiële bates	8	-	-	8	8	-	100.0%	18	18
3.2 VOORLIGTING- EN ADVIESDIENSTE									
Lopende betaling	29,793	(2,317)	-	27,476	27,476	-	100.0%	23,916	23,916
Oordragte en subsidies	232	(50)	592	774	774	-	100.0%	3,124	3,123
Betaling vir kapitaalbates	1,739	2,033	-	3,772	3,772	-	100.0%	2,519	2,519
Betaling vir finansiële bates	-	-	-	-	-	-	-	16	16
3.3 VOEDSELSEKERHEID									
Lopende betaling	11,555	(240)	-	11,315	11,315	-	100.0%	9,868	9,868
Oordragte en subsidies	5	(5)	-	-	-	-	-	89	89
Betaling vir kapitaalbates	33	4	-	37	37	-	100.0%	66	66
Betaling vir finansiële bates	1	-	-	1	1	-	100.0%	2	2
3.4 CASIDRA (EDMS) BPK									
Oordragte en subsidies	10,774	184	-	10,958	10,958	-	100.0%	8,377	8,377
Totaal	**184,985**	**-**	**5,030**	**190,015**	**190,015**	**-**	**100.0%**	**143,874**	**143,874**

	2011/12							2010/11	
Program 3 Per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Versku-iwing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	37,527	(202)	-	37,325	37,325	-	100.0%	33,470	33,469
Goedere en dienste	16,268	(2,559)	-	13,709	13,709	-	100.0%	11,503	11,504
Rente en huurgeld op grond	3	-	-	3	3	-	100.0%	14	15
Oordragte en subsidies aan:									
Provinsies en munisipaliteite	5	3	-	8	8	-	100.0%	8	8
Departementele agentskappe en rekenings	-	-	592	592	592	-	100.0%	1,122	1,122
Openbare korporasies en private ondernemings	128,499	1,069	4,438	134,006	134,006	-	100.0%	92,132	92,132
Instansies sonder winsbejag	590	(340)	-	250	250	-	100.0%	2,589	2,589
Huishoudings	232	(50)	-	182	182	-	100.0%	189	190
Geskenke en donasies	-	10	-	10	10	-	100.0%	-	-
Betaling vir kapitaalbates									
Geboue en ander vaste strukture	7	(7)	-	-	-	-	-	-	-
Masjinerie en toerusting	1,835	2,086	-	3,921	3,921	-	100.0%	2,698	2,698
Grond en ondergrondse bates	10	(10)	-	-	-	-	-	-	-
Programmatuur en ander ontasbare bates	-	-	-	-	-	-	-	112	111
Betalings vir finansiële bates	9	-	-	9	9	-	100.0%	37	36
Totaal	**184,985**	**-**	**5,030**	**190,015**	**190,015**	**-**	**100.0%**	**143,874**	**143,874**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 4 – VEEARTSENYKUNDIGE DIENSTE									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Versku-iwing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
4.1 DIEREGESONDHEID									
Lopende betaling	29,052	1,598	-	30,650	30,650	-	100.0%	23,869	23,869
Oordragte en subsidies	17,328	(1,456)	-	15,872	15,872	-	100.0%	733	734
Betaling vir kapitaalbates	215	855	-	1,070	1,070	-	100.0%	689	689
Betaling vir finansiële bates	-	13	-	13	13	-	100.0%	29	29
4.2 UITVOERBEHEER									
Lopende betaling	5,415	(498)	(222)	4,695	4,695	-	100.0%	3,555	3,555
Betaling vir kapitaalbates	145	(65)	-	80	80	-	100.0%	41	41
Betaling vir finansiële bates	22	(12)	-	10	10	-	100.0%	-	-
4.3 VEEARTSENYKUNDIGE OPENBARE GESONDHEID									
Lopende betaling	4,737	(335)	-	4,402	4,402	-	100.0%	4,200	4,200
Oordragte en subsidies	2	(2)	-	-	-	-	-	-	-
Betaling vir kapitaalbates	39	69	-	108	108	-	100.0%	62	62
4.4 VEEARTSENYKUNDIGE LABORATORIUMDIENSTE									
Lopende betaling	12,456	(257)	-	12,199	12,199	-	100.0%	11,114	11,113
Oordragte en subsidies	120	-	-	120	120	-	100.0%	-	-
Betaling vir kapitaalbates	89	90	-	179	179	-	100.0%	401	402
Betaling vir finansiële bates	-	-	-	-	-	-	-	14	13
Totaal	**69,620**	**-**	**(222)**	**69,398**	**69,398**	**-**	**100.0%**	**44,707**	**44,707**

	2011/12							2010/11	
Program 4 Per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Versku-iwing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	39,255	(310)	-	38,945	38,945	-	100.0%	33,515	33,517
Goedere en dienste	12,404	817	(222)	12,999	12,999	-	100.0%	9,230	9,217
Rente en huurgeld op grond	1	1	-	2	2	-	100.0%	5	4
Oordragte en subsidies aan:									
Provinsies en munisipaliteite	4	(3)	-	1	1	-	100.0%	1	1
Departementele agentskappe en rekenings	-	-	-	-	-	-	-	560	560
Instansies sonder winsbejag	-	500	-	500	500	-	100.0%	-	-
Huishoudings	17,446	(1,955)	-	15,491	15,491	-	100.0%	127	127
Geskenke en donasies	-	-	-	-	-	-	-	45	45
Betaling vir kapitaalbates									
Masjinerie en toerusting	488	949	-	1,437	1,437	-	100.0%	1,181	1,194
Betalings vir finansiële bates	22	1	-	23	23	-	100.0%	43	42
Totaal	**69,620**	**-**	**(222)**	**69,398**	**69,398**	**-**	**100.0%**	**44,707**	**44,707**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 5 – TEGNOLOGIESE, NAVORSINGS- EN ONTWIKKELINGSDIENSTE									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
5.1 NAVORSING									
Lopende betaling	45,624	(161)	-	45,463	45,462	1	100.0%	43,518	43,518
Oordragte en subsidies	317	(1)	-	316	317	(1)	100.3%	7	7
Betaling vir kapitaalbates	1,082	1,171	-	2,253	2,253	-	100.0%	1,692	1,692
Betaling vir finansiële bates	17	6	-	23	23	-	100.0%	5	5
5.2 INLIGTINGSDIENSTE									
Lopende betaling	312	(229)	-	83	83	-	100.0%	-	-
Betaling vir kapitaalbates	55	(55)	-	-	-	-	-	-	-
5.3 INFRASTRUKTUUR-ONDERSTEUNINGSDIENSTE									
Lopende betaling	30,114	(1,916)	(801)	27,397	27,397	-	100.0%	26,978	26,977
Oordragte en subsidies	29	8	-	37	37	-	100.0%	80	81
Betaling vir kapitaalbates	867	1,169	-	2,036	2,036	-	100.0%	1,074	1,074
Betaling vir finansiële bates	-	8	-	8	8	-	100.0%	36	36
Totaal	**78,417**	**-**	**(801)**	**77,616**	**77,616**	**-**	**100.0%**	**73,390**	**73,390**

	2011/12							2010/11	
Program 5 Per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	56,081	(892)	(801)	54,388	54,388	-	100.0%	52,392	52,392
Goedere en dienste	19,968	(1,414)	-	18,554	18,554	-	100.0%	18,097	18,098
Rente en huurgeld op grond	1	-	-	1	1	-	100.0%	7	6
Oordragte en subsidies aan:									
Provinsies en munisipaliteite	33	8	-	41	41	-	100.0%	45	46
Departementele agentskappe en rekenings	250	-	-	250	250	-	100.0%	8	8
Universiteite en tegnikons	50	(50)	-	-	-	-	-	-	-
Huishoudings	-	-	-	-	-	-	-	34	34
Geskenke en donasies	13	49	-	62	62	-	100.0%	-	-
Betaling vir kapitaalbates									
Geboue en ander vaste strukture	-	244	-	244	244	-	100.0%	9	9
Masjinerie en toerusting	1,993	2,042	-	4,035	4,035	-	100.0%	2,715	2,714
Programmatuur en ander ontasbare bates	11	(1)	-	10	10	-	100.0%	42	42
Betalings vir finansiële bates	17	14	-	31	31	-	100.0%	41	41
Totaal	**78,417**	**-**	**(801)**	**77,616**	**77,616**	**-**	**100.0%**	**73,390**	**73,390**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 6 – LANDBOU-EKONOMIE									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
6.1: ONTWIKKELING EN ONDERSTEUNING VIR AGRI-BESIGHEID									
Lopende betaling	8,555	(483)	-	8,072	8,072	-	100.0%	8,372	8,372
Oordragte en subsidies	447	299	-	746	746	-	100.0%	683	683
Betaling vir kapitaalbates	128	162	-	290	290	-	100.0%	194	194
Betaling vir finansiële bates	8	-	-	8	8	-	100.0%	-	-
6.2 MAKRO-EKONOMIE EN STATISTIEK									
Lopende betaling	3,112	183	(573)	2,722	2,722	-	100.0%	2,540	2,540
Oordragte en subsidies	152	(152)	-	-	-	-	-	-	-
Betaling vir kapitaalbates	46	(16)	-	30	30	-	100.0%	71	71
Betaling vir finansiële bates	-	7	-	7	7	-	100.0%	1	1
Totaal	**12,448**	**-**	**(573)**	**11,875**	**11,875**	**-**	**100.0%**	**11,861**	**11,861**

	2011/12							2010/11	
Program 6 Per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	8,068	(26)	-	8,042	8,042	-	100.0%	6,986	6,985
Goedere en dienste	3,599	(274)	(573)	2,752	2,752	-	100.0%	3,928	3,926
Rente en huurgeld op grond	-	-	-	-	-	-	100.0%	1	1
Oordragte en subsidies aan:									
Departementele agentskappe en rekenings	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Universiteite en tegnikons	452	(52)	-	400	400	-	100.0%	400	400
Openbare korporasies en private ondernemings	147	53	-	200	200	-	100.0%	240	240
Geskenke en donasies	-	146	-	146	146	-	100.0%	40	40
Betaling vir kapitaalbates									
Masjinerie en toerusting	156	134	-	290	290	-	100.0%	262	265
Programmatuur en ander ontasbare bates	18	12	-	30	30	-	100.0%	-	-
Betalings vir finansiële bates	8	7	-	15	15	-	100.0%	1	1
Totaal	**12,448**	**-**	**(573)**	**11,875**	**11,875**	**-**	**100.0%**	**11,861**	**11,861**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 7 – GESTRUKTUREERDE LANDBOU-OPLEIDING									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
7.1 TERSIÊRE OPVOEDING									
Lopende betaling	17,333	(121)	-	17,212	17,212	-	100.0%	14,734	14,734
Oordragte en subsidies	2,170	(189)	-	1,981	1,981	-	100.0%	3,063	3,064
Betaling vir kapitaalbates	978	762	-	1,740	1,740	-	100.0%	1,264	1,264
Betaling vir finansiële bates	20	-	-	20	20	-	100.0%	2	2
7.2 VERDERE ONDERWYS EN OPLEIDING (VOO)									
Lopende betaling	11,016	(742)	(1,320)	8,954	8,954	-	100.0%	9,765	9,765
Oordragte en subsidies	-	-	-	-	-	-	-	792	792
Betaling vir kapitaalbates	40	591	-	631	631	-	100.0%	192	1,929
7.3 GEHALTEVERSEKERING									
Lopende betaling	47	(47)	-	-	-	-	-	-	-
Betaling vir kapitaalbates	10	(10)	-	-	-	-	-	-	-
7.4 OPLEIDING ADMINISTRASIE EN ONDERSTEUNING									
Lopende betaling	13,422	(228)	(737)	12,457	12,458	(1)	100.0%	11,292	11,292
Oordragte en subsidies	165	(4)	-	161	160	1	99.4%	158	157
Betaling vir kapitaalbates	1,742	(31)	-	1,711	1,711	-	100.0%	947	947
Betaling vir finansiële bates	-	19	-	19	19	-	100.0%	45	45
Totaal	**46,943**	**-**	**(2,057)**	**44,886**	**44,886**	**-**	**100.0%**	**42,254**	**42,254**

	2011/12							2010/11	
Program 7 Per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	25,759	(160)	(570)	25,029	25,029	-	100.0%	23,731	23,731
Goedere en dienste	16,059	(979)	(1,487)	13,593	13,593	-	100.0%	12,057	12,056
Rente en huurgeld op grond	-	1	-	1	1	-	100.0%	3	3
Oordragte en subsidies aan:									
Provinsies en munisipaliteite	-	2	-	2	2	-	100.0%	2	1
Departementele agentskappe en rekenings	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Universiteite en tegnikons	250	(250)	-	-	-	-	-	-	-
Instansies sonder winsbejag	153	(6)	-	147	147	-	100.0%	139	139
Huishoudings	1,932	49	-	1,981	1,981	-	100.0%	3,870	3,870
Geskenke en donasies	-	12	-	12	12	-	100.0%	-	-
Betaling vir kapitaalbates									
Geboue en ander vaste strukture	461	(461)	-	-	-	-	-	-	-
Masjinerie en toerusting	1,824	2,258	-	4,082	4,082	-	100.0%	2,403	2,405
Biologiese bates	480	(480)	-	-	-	-	-	-	-
Programmatuur en ander ontasbare bates	5	(5)	-	-	-	-	-	-	-
Betalings vir finansiële bates	20	19	-	39	39	-	100.0%	47	47
Totaal	**46,943**	**-**	**(2,057)**	**44,886**	**44,886**	**-**	**100.0%**	**42,254**	**42,254**

TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BESONDERHEDE PER PROGRAM 8 – LANDELIKE ONTWIKKEKING									
	2011/12							2010/11	
Besonderhede per Subprogram	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
8.1 LANDELIKE KNOOPONTWIKKELING									
Lopende betaling	2,244	(575)	-	1,669	1,669	-	100.0%	-	-
Oordragte en subsidies	174	327	720	1,221	1,221	-	100.0%	-	-
Betaling vir kapitaalbates	81	(19)	-	62	62	-	100.0%	-	-
8.2 PLAASWERKERONTWIKKELING									
Lopende betaling	8,832	(280)	-	8,552	8,552	-	100.0%	7,531	7,531
Oordragte en subsidies	1,784	472	-	2,256	2,256	-	100.0%	3,786	3,786
Betaling vir kapitaalbates	180	73	-	253	253	-	100.0%	146	146
Betaling vir finansiële bates	-	2	-	2	2	-	100.0%	1	1
Totaal	**13,295**	**-**	**720**	**14,015**	**14,015**	**-**	**100.0%**	**11,464**	**11,464**

	2011/12							2010/11	
Program 8 per ekonomiese klassifikasie	Aange-paste Toewys-ings	Verskui-wing van fondse	Virement	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing	Variansie	Besteding as 'n % van finale toew-ysing	Finale Toewys-ing	Werklike Bested-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
Lopende betalings									
Vergoeding van werknemers	7,665	(241)	-	7,424	7,424	-	100.0%	5,892	5,892
Goedere en dienste	3,411	(614)	-	2,797	2,797	-	100.0%	1,638	1,638
Rente en huurgeld op grond	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Oordragte en subsidies aan:									
Departementele agentskappe en rekenings	150	-	-	150	150	-	100.0%	-	-
Openbare korporasies en private ondernemings	266	279	720	1,265	1,265	-	100.0%	208	208
Instansies sonder winsbejag	1,427	(31)	-	1,396	1,396	-	100.0%	3,044	3,044
Huishoudings	1	1	-	2	2	-	100.0%	27	27
Geskenke en donasies	114	550	-	664	664	-	100.0%	507	507
Betaling vir kapitaalbates									
Masjinerie en toerusting	247	68	-	315	315	-	100.0%	146	146
Programmatuur en ander ontasbare bates	14	(14)	-	-	-	-	-	-	-
Betalings vir finansiële bates	-	2	-	2	2	-	100.0%	1	1
Totaal	**13,295**	**-**	**720**	**14,015**	**14,015**	**-**	**100.0%**	**11,464**	**11,464**

NOTAS TOT DIE TOEWYSINGSTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

1. Besonderhede van oordragte en subsidies volgens die Begrotingswet (na Virement}:
Besonderhede van hierdie transaksies kan gesien word in die nota oor oordragte en subsidies, openbaringnotas en Bylae 1 (A-F) van die Jaarlikse Finansiële State.

2. Besonderhede van spesifiek en uitsluitlik toegewysde bedrae begroot (na Virement):
Besonderhede van hierdie transaksies kan gesien word in nota 1 (Jaarlikse Toewysing) van die Jaarlikse Finansiële State.

3. Besonderhede van betalings vir finansiële bates
Besonderhede van hierdie transaksies per program kan gesien word in die nota oor betalings vir finansiële bates van die Jaarlikse Finansiële State.

4. Verduideliking van wesenlike variansies van die Bedrae Begroot (na Virement):

4.1 Per Program	Finale Toewysing	Werklike Besteding	Variansie	Variansie as 'n % van Finale Toewysing
	R'000	R'000	R'000	%
Program 1: Administrasie	72,823	70,190	2,633	3.6%

4.2 Per ekonomiese klassifikasie	Finale Toewysing	Werklike Besteding	Variansie	Variansie as 'n % van Finale Toewysing
	R'000	R'000	R'000	%
Lopende uitgawes:				
Vergoeding van werknemers	226,567	226,567	-	-
Goedere en dienste	120,619	117,986	2,633	2.2%
Rente en huurgeld op grond	17	17	-	-
Oordragte en subsidies				
Provinsies en munisipaliteite	53	53	-	-
Departementele agentskappe en rekenings	992	992	-	-
Universiteite en tegnikons	400	400	-	-
Openbare korporasies en private ondernemings	135,471	135,471	-	-
Instansies sonder winsbejag	2,293	2,293	-	-
Huishoudings	18,443	18,443	-	-
Geskenke en donasies	1,476	1,476	-	-
Betalings vir kapitale bates				
Geboue en ander vaste strukture	244	244	-	-
Masjinerie en toerusting	10,376	10,376	-	-
Programmatuur en ander ontasbare bates	94	94	-	-
Betalings vir finansiële bates	**147**	**147**	**-**	**-**

Die onderbesteding van R2.633 miljoen kan hoofsaaklik toegeskryf word aan R469 000 van die 2011/12-begroting wat nie bestee was nie, en R2.164 miljoen aan bates en laste wat nie teen 'n uitgawe- of inkomste-item verhandel is nie, maar wat die beskikbare kontant teenoor die beskikbare begroting beïnvloed het.

STAAT VAN FINANSIËLE PRESTASIE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
INKOMSTE			
Jaarlikse Toewysing	1	517,192	483,987
Departementele inkomste	2	24,646	3,572
TOTALE INKOMSTE		**541,838**	**487,559**
BESTEDING			
Lopende uitgawes:			
Vergoeding van werknemers	3	226,567	208,018
Goedere en dienste	4	110,688	100,043
Rente en huurgeld op grond	5	17	38
Totale lopende uitgawes		**337,272**	**308,099**
Oordragte en subsidies			
Oordragte en subsidies	7	159,128	161,486
Totale oordragte en subsidies		**159,128**	**161,486**
Uitgawes vir kapitaalbates			
Tasbare kapitaalbates	8	17,918	13,171
Programmatuur en ander ontasbare bates	8	94	486
Totale uitgawes vir kapitaalbates		**18,012**	**13,657**
Betalings vir finansiële bates	6	147	243
TOTALE UITGAWE		**514,559**	**483,485**
SURPLUS VIR DIE JAAR		**27,279**	**4,074**
Rekonsiliasie van die Netto Surplus vir die jaar			
Bewilligde Fondse		2,633	502
Jaarlikse Toewysing		2,633	364
VOORWAARDELIKE TOEKENNINGS		-	138
Departementele inkomste	14	24,646	3,572
SURPLUS VIR DIE JAAR		**27,279**	**4,074**

STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE
soos op 31 Maart 2012

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Bates			
Lopende bates		**8,221**	**8,472**
Kontant en kontantekwivalente	9	5,116	6,754
Voorafbetalings en voorskotte	10	183	223
Ontvangbare rekenings	11	2,922	1,495
Nie-lopende bates		**25,000**	**25,000**
Beleggings	12	25,000	25,000
TOTALE BATES		**33,221**	**33,472**
LASTE			
Lopende laste		**7,805**	**8,164**
Begrote fondse wat aan die Inkomstefonds afgestaan moet word	13	2,633	502
Departementele inkomste wat aan die Inkomstefonds afgestaan moet word	14	597	1,678
Bedrae betaalbaar	15	4,575	5,984
TOTALE LASTE		**7,805**	**8,164**
Netto Bates		**25,416**	**25,308**
Verteenwoordig deur:			
Kapitalisasiereserwe		25,000	25,000
Verhaalbare inkomste		416	308
Totaal		**25,416**	**25,308**

STAAT VAN VERANDERINGS IN NETTO BATES
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Kapitalisasiereserwes		
Beginsaldo	25,000	25,000
Eindsaldo	**25,000**	**25,000**
Verhaalbare inkomste		
Beginsaldo	308	170
Oordragte:	**108**	**138**
Onverhaalbare bedrae afgeskryf	(20)	(51)
Skulde hersien	(18)	(5)
Skulde verhaal (in departementele ontvangste ingesluit)	(195)	(573)
Skulde verkry	341	767
Eindsaldo	**416**	**308**
TOTAAL	**25,416**	**25,308**

KONTANTVLOEISTAAT
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
KONTANTVLOEI VAN BEDRYFSAKTIWITEITE			
Ontvangste		**566,853**	**511,282**
Jaarlikse toegewysde fondse ontvang	1.1	517,192	483,987
Departementele inkomste-ontvang	2	49,661	27,295
Netto (toename)/afname in bedryfskapitaal		(2,796)	754
Afgestaan aan Inkomstefonds		(51,259)	(29,936)
Lopende betalings		(337,272)	(308,099)
Betalings vir finansiële bates		(147)	(243)
Oordragte en subsidies betaal		(159,128)	(161,486)
Netto kontantvloei beskikbaar van bedryfsaktiwiteite	**16**	**16,251**	**12,272**
KONTANTVLOEI VAN BELEGGINGSSAKTIWITEITE			
Betalings vir kapitale bates	8	(18,012)	(13,657)
Opbrengs uit verkoop van kapitaalbates	2.3	-	63
Netto kontantvloei van beleggingsaktiwiteite		**(18,012)**	**(13,594)**
KONTANTVLOEI VAN FINANSIERINGSAKTIWITEITE			
Dividend ontvang	2.2	15	26
Toename in netto bates		108	138
Netto kontantvloei van finansieringsaktiwiteite		**123**	**164**
Netto (afname) in kontant en kontantekwivalente		(1,638)	(1,158)
Kontant en kontantekwivalente aan begin van periode		6,754	7,912
Kontant en kontantekwivalente aan einde van periode	**17**	**5,116**	**6,754**

REKENINGKUNDIGE BELEIDE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die Finansiële State is ooreenkomstig die volgende beleidsbepalings voorberei, wat, tensy anders vermeld, konsekwent in alle wesenlike opsigte toegepas is. Waar dit egter toepaslik en betekenisvol kan wees, is bykomstige inligting onthul om die nut van die Finansiële State te verhoog en om die statutêre vereistes van die Wet op die Bestuur van Openbare Finansies, Wet 1 van 1999 (soos deur Wet 29 van 1999 gewysig) na te kom, asook die Tesourieregulasies wat ingevolge die Wet op die Verdeling van Inkomste, Wet 1 van 2010, uitgereik is.

1. Aanbieding van die Finansiële State

1.1 Voorbereidingsbasis

Tensy dit anders vermeld word, is die Finansiële State op 'n aangepaste rekeningkundige kontantbasis voorberei. Die aangepaste kontantbasis behels die rekeningkundige kontantbasis met die toevoeging van bykomstige onthullingsitems. Onder die rekeningkundige kontantbasis word transaksies en ander aksies erken wanneer kontant ontvang of betaal is.

1.2 Geldeenheid vir aanbieding

Alle bedrae is in die geldeenheid van die Suid-Afrikaanse Rand (R) aangebied, wat ook die funksionele geldeenheid van die departement is.

1.3 Afronding

Tensy anders vermeld, is alle finansiële syfers na die naaste eenduisend Rand (R'000) afgerond.

1.4 Vergelykende syfers

Vergelykende inligting uit die vorige periode word in die huidige jaar se finansiële state aangebied. Waar nodig, is syfers wat in vorige periode se finansiële state ingesluit is, herklassifiseer om te verseker dat die formaat waarin die inligting aangebied word konsekwent is met die formaat van die huidige jaar se finansiële state.

1.5 Vergelykende syfers - Begrotingstaat

'n Vergelyking van die werklike bedrae en finale toewysing per groot bestedingklassifikasie word in die Begrotingstaat ingesluit.

2. INKOMSTE

2.1 Toegewysde fondse

Toegewysde fondse behels die departementele toewysings sowel as direkte debiete teen inkomstefonds.

Toegewysde fondse word in die finansiële rekords erken op die datum waarop die toewysing in werking tree.

Onbestede toegewysde fondse word aan die Provinsiale Inkomstefonds afgestaan. Enige bedrae wat aan die einde van die jaar aan die Provinsiale Inkomstefonds verskuldig is, word in die staat van finansiële posisie as betaalbaar erken.

Enige bedrae wat aan die einde van die jaar deur die Provinsiale Inkomstefonds geskuld word, word in die staat van finansiële posisie as ontvangbaar erken.

2.2 Departementele inkomste

Alle departementele inkomste word by ontvangs in die staat van finansiële prestasie erken, en word uiteindelik, tensy anders vermeld, In die Provinsiale Inkomstefonds betaal.

Enige bedrae wat aan die einde van die finansiële jaar aan die Provinsiale Inkomstefonds verskuldig is, word in die staat van finansiële posisie as betaalbaar erken.

Geen aanwas geld vir bedrae wat vanaf die laaste ontvangsdatum tot die einde van die verslagtydperk ontvangbaar is nie. Hierdie bedrae word egter in die openbaringsnota tot die jaarlikse finansiële state onthul.

3. Besteding

3.1 Vergoeding van werknemers

3.1.1 Salarisse en lone

Salarisse en lone word in die staat van finansiële prestasie as onkoste hanteer wanneer die finale magtiging vir betaling op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

Ander werknemervoordele wat tot ‘n huidige wetlike of konstruktiewe verpligting aanleiding gee, word onthul.

Werknemerkoste word tot die koste van ‘n kapitaalprojek gekapitaliseer wanneer ‘n werknemer meer as 50% van sy/haar tyd aan die projek bestee. Hierdie betalings vorm deel van die uitgawes vir kapitaalbates in die staat van finansiële prestasie.

3.1.2 Maatskaplike bydraes

Werkgewerbydraes tot voordeelplanne vir posindiensneming van huidige werknemers word in die staat van finansiële prestasie as onkoste hanteer wanneer die finale magtiging vir betaling op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

Daar word geen voorsiening vir aftreevoordele in die finansiële state van die departement gemaak nie. Enige potensiële laste word in die finansiële state van die Nasionale Inkomstefonds onthul, en nie in die finansiële state van die werkgewer-departement nie.

Werkgewerbydraes wat deur die departement vir sekere van sy gewese werknemers gedoen is (soos mediese voordele), word in die staat van finansiële prestasie as oordragte aan huishoudings geklassifiseer.

3.2 Goedere en dienste

Betalings wat gedurende die jaar vir goedere en/of dienste gedoen is, word in die staat van finansiële prestasie as onkoste erken wanneer die finale magtiging vir betaling op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

REKENINGKUNDIGE BELEIDE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die uitgawe word as kapitaal geklassifiseer indien die goedere en/of dienste vir 'n kapitaalprojek bekom is, of indien die totale koopprys die kapitalisasiedrempel oorskry (tans R5 000).Alle ander uitgawes word as lopend geklassifiseer.

Huurgeld wat vir die gebruik van geboue of ander vaste strukture betaal word, word as goedere en dienste geklassifiseer, en nie as huurgeld op grond nie.

3.3 Rente en huurgeld op grond

Rente en huurgeldbetalings word in die staat van finansiële prestasie as onkoste erken wanneer die finale magtiging vir betaling op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar). Hierdie item sluit huur vir die gebruik van geboue en ander vaste strukture uit. Indien dit nie moontlik is om tussen betaling vir die gebruik van grond en die vaste strukture daarop te onderskei nie, moet die hele bedrag onder goedere en dienste aangeteken word.

3.4 Betalings vir finansiële bates

Skulde word afgeskryf wanneer dit as onverhaalbaar geïdentifiseer word. Skulde afgeskryf word beperk tot die bedrag van besparing en/of onderbesteding van toegewysde fondse. Die afskrywing vind aan die einde van die jaar plaas, of wanneer fondse beskikbaar is. Daar word geen voorsiening gemaak vir onverhaalbare bedrae nie, maar 'n raming word in die openbaringsnotas van die finansiële state ingesluit.

Alle ander verliese word erken wanneer magtiging vir die erkenning daarvan toegeken is.

3.5 Oordragte en subsidies

Oordragte en subsidies word as onkoste erken wanneer die finale magtiging vir betaling op die stelsel aangebring word (teen nie later nie as 31 Maart van elke jaar).

3.6 Vrugtelose en verkwistende uitgawes

Vrugtelose en verkwistende uitgawes word as uitgawes in die staat van finansiële prestasie erken na gelang van die aard van die betaling, en nie as 'n afsonderlike lynitem van die staat nie. Indien die uitgawe verhaalbaar is, word dit as 'n bate beskou totdat dit van die verantwoordelike persoon verhaal is, of in die staat van finansiële prestasie as onverhaalbaar afgeskryf is.

3.7 Ongereelde uitgawes

In die staat van finansiële prestasie word ongereelde uitgawes as uitgawes erken. Indien die uitgawes nie deur die relevante gesag gekondoneer word nie, word dit as 'n bate behandel totdat dit verhaal word of as onverhaalbaar afgeskryf word.

REKENINGKUNDIGE BELEIDE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

4. 4. Bates

4.1 Kontant en kontantekwivalente

Kontant en kontantekwivalente word in die staat van finansiële posisie teen kosprys gedra.

Vir die doel van die kontantvloeistaat bestaan kontant en kontantekwivalente uit kontant en deposito's voorhande, ander hoogs likiede beleggings, en bankoortrekkings.

4.2 Voorafbetalings en voorskotte

Bedrae wat voorgeskiet is, word in die staat van finansiële posisie erken wanneer die betalings gemaak word, en de-erken soos en wanneer die goedere/dienste ontvang word of die fondse benut word.

Voorskotte wat aan die einde van die jaar agterstallig is, word teen kosprys in die staat van finansiële posisie gedra.

4.3 Ontvangbare rekenings

Ontvangbare rekenings wat in die staat van finansiële posisie ingesluit is, ontstaan uit kontantbetalings wat van iemand anders verhaalbaar is (met inbegrip van departementele werknemers) en word by verhaling of afskrywing de-erken.

Ontvangbare rekenings wat aan die einde van die jaar agterstallig is, word in die staat van finansiële posisie teen kosprys gedra, plus enige opgehoopte rente. Bedrae wat potensieel onverhaalbaar is, word in die openbaringsnotas ingesluit.

4.4 Beleggings

Gekapitaliseerde beleggings word teen kosprys in die staat van finansiële posisie getoon.

Beleggings word vir waardedalingsverlies getoets telkens wanneer voorvalle of veranderings in die omstandighede aantoon dat die belegging waardedaling kan ondergaan. Enige waardedalingsverlies word in die openbaringsnotas ingesluit.

4.5 Voorraad

lVoorrade wat vir erkenning kwalifiseer moet aanvanklik teen kosprys weerspieël word. Waar voorrade kosteloos of vir nominale vergoeding bekom word, sal hul koste hul billike waarde wees op die tydstip dat hulle bekom is.

Aan die einde van die jaar word alle inventaris-items weerspieël deur die beswaarde gemiddelde koste of die FIFO-kosteformule te gebruik.

4.6 Kapitaalbates

4.6.1 Roerende bates

Aanvanklike erkenning

'n Kapitaalbate word by ontvangs van die item teen kosprys in die batesregister aangeteken. Die koste van 'n bate word gedefinieer as die totale koste om dit te bekom. Waar die koste nie akkuraat bepaal kan word nie, word die roerende kapitaalbate teen billike waarde gestel. Waar billike waarde nie bepaal kan word nie, word die kapitaalbate in die batesregister teen R1 ingesluit.

Latere erkenning

Latere besteding van 'n kapitaalaard word in die staat van finansiële prestasie as "besteding vir kapitaalbates" aangeteken en word by voltooiing van die projek in die batesregister van die departement gekapitaliseer.

Herstelwerk en instandhouding word in die staat van finansiële prestasie as onkoste vir lopende "goedere en dienste" gehanteer.

4.6.2 Vaste bates

Aanvanklike erkenning

'n Kapitaalbate word by ontvangs van die item teen kosprys aangeteken. Die koste van 'n bate word gedefinieer as die totale koste om dit te bekom. Waar die koste nie akkuraat bepaal kan word nie, word die vaste kapitaalbate teen R1 gestel tensy die billike waarde vir die bate betroubaar bereken is.

Latere erkenning

Kapitaalwerk onder hande word in die staat van finansiële prestasie as "uitgawes vir kapitaalbates" aangeteken. Wanneer die projek voltooi is, word die totale koste in die batesregister van die departement ingesluit wat vir die bate aanspreeklik is.

Herstelwerk en instandhouding word in die staat van finansiële prestasie as onkoste vir lopende "goedere en dienste" gehanteer.

4.6.3 Ontasbare bates

Aanvanklike erkenning

'n Ontasbare bate word by ontvangs van die item teen kosprys in die batesregister aangeteken. Die koste van 'n ontasbare bate word gedefinieer as die totale koste om dit te bekom. Waar die koste nie akkuraat bepaal kan word nie, word die ontasbare kapitaalbate teen billike waarde gestel. Waar billike waarde nie bepaal kan word nie, word die ontasbare bate in die batesregister teen R1 ingesluit.

Latere uitgawes

Latere kapitaaluitgawes word in die staat van finansiële prestasie as "besteding vir kapitaalbates" aangeteken en word in die batesregister van die departement gekapitaliseer.
Instandhouding word in die staat van finansiële prestasie as onkoste vir lopende "goedere en dienste" gehanteer.

5. Laste

5.1 Bedrae betaalbaar

Erkende bedrae betaalbaar bestaan hoofsaaklik uit bedrae wat aan ander regeringsentiteite verskuldig is. Hierdie bedrae betaalbaar word in die staat van finansiële posisie teen kosprys gedra.

5.2 Voorwaardelike aanspreeklikhede

Voorwaardelike aanspreeklikhede word in die openbaringsnotas by die finansiële state ingesluit wanneer dit moontlik is dat ekonomiese voordele uit die departement sal voortvloei, of wanneer 'n uitvloei van ekonomiese voordele of dienspotensiaal waarskynlik is maar nie akkuraat gemeet kan word nie.

5.3 Voorwaardelike bates

Voorwaardelike bates word in die openbaringsnotas by die finansiële state ingesluit wanneer dit waarskynlik is dat ekonomiese voordele na die entiteit sal vloei.

5.4 Verbintenisse

Verbintenisse word nie in die staat van finansiële posisie as 'n las, of as uitgawes in die staat van finansiële prestasie erken nie, maar word in die openbaringsnotas ingesluit.

5.5 Oplopings

Oplopings word nie in die staat van finansiële posisie as 'n las, of as uitgawes in die staat van finansiële prestasie erken nie, maar word in die openbaringsnotas ingesluit.

5.6 Werknemervoordele

Korttermyn werknemervoordele wat tot 'n huidige wetlike of konstruktiewe verpligting aanleiding gee, word in die openbaringsnotas van die finansiële state onthul. Hierdie bedrae word nie in die staat van finansiële prestasie of die staat van finansiële posisie erken nie.

5.7 Huurverbintenisse

Finansiële bruikhuurkontrak

Finansiële bruikhuurkontrakte word nie as bates en laste in die staat van finansiële posisie erken nie. Finansiële bruikhuurkontrak-betalings word as uitgawes in die staat van finansiële prestasie erken, en word tussen die kapitaal- en rentedele toegedeel. Die finansiële bruikhuurkontrak-las word in die openbaringsnotas by die finansiële state onthul.

REKENINGKUNDIGE BELEIDE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Bedryfsbruikhuurkontrak

Bruikhuurkontrak-betalings word as uitgawes in die staat van finansiële prestasie erken. Die bedryfsbruikhuurkontrak-verbintenisse word in die openbaringsnota tot die jaarlikse finansiële state onthul.

5.8 Afnames

Die Departement toets vir afnames voor daar 'n aanduiding is dat 'n ontvangste afgeneem het. 'n Waardasie vir moontlike afname word op elke reporterings datum gedoen. 'n Projeksie word gemaak vir potensiële oninvorderbare ontvangstes gebaseer op 'n oorsig van alle uitstaande bedrae op jaareinde.

6. Ontvangbare rekenings vir departementele inkomste

Ontvangbare rekenings vir departementele inkomste word in die openbaringsnotas by die jaarlikse finansiële state onthul.

7. Netto Bates

7.1 Kapitalisasiereserwe

Die kapitalisasiereserwe behels finansiële bates en/of laste wat in 'n vorige verslagperiode ontstaan het maar wat in die huidige verslagperiode vir die eerste keer in die staat van finansiële posisie erken word. Bedrae word in die kapitalisasiereserwes erken wanneer hulle in die huidige periode geïdentifiseer word, en word na die Provinsiale Inkomstefonds oorgedra wanneer daar van die onderliggende bate ontslae geraak is en die betrokke fondse ontvang is.

7.2 Verhaalbare inkomste

Bedrae word as verhaalbare inkomste erken wanneer 'n betaling wat in 'n vorige finansiële jaar gemaak is, in die huidige finansiële jaar van 'n debiteur verhaal word. Bedrae word óf na die Provinsiale Inkomstefonds oorgedra wanneer verhaal, of na die staat van finansiële prestasie oorgedra wanneer afgeskryf.

8. Verwantepartytransaksies

Spesifieke inligting m.b.t. verwantepartytransaksies word in die openbaringsnotas ingesluit.

9. Sleutelbestuurspersoneel

Vergoeding wat aan sleutelbestuurspersoneel betaal word, met inbegrip van hul gesinslede waar van toepassing, word in die openbaringsnotas ingesluit.

10. Die Nasionale Tesourie het 'n afwyking goedgekeur op die bekendmaking van die verdeling tussen kapitaal en rente van finansiële bruikhuurkontrak uitgawes en toekomstige finansiële verpligtinge tussen kapitaal en rente soos voorgeskryf in die rekeningkundige beleid in paragraaf 5.7, weens die laat finalisering van die geskil op die hantering van staatsmotorvervoer. Die verbruikers indeks is gebruik as basis vir die jaarlikse toename in toekomstige finansiële bruikhuur verpligtinge soos bekendgemaak.

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

1. JAARLIKSE TOEWYSING

1.1 Jaarlikse Toewysing

Fondse word ingesluit wat in terme van die Begrotingswet (en die Wet op die Aanpassing van Toewysings) vir Nasionale Departemente (Begrote fondse) en Provinsiale Departemente toegewys is.

Programme	2011/12			2010/11
	Finale Toewysing	Werklike Fondse Ontvang	Fondse nie aangevra/ nie ontvang	Toewysing ontvang
	R'000	R'000	R'000	R'000
Administrasie	72,823	72,823	-	69,771
Volhoubare Hulpbronbestuur	36,564	36,564	-	86,666
Ondersteuning en Ontwikkeling van Boere	190,015	190,015	-	143,874
Veterinêre Dienste	69,398	69,398	-	44,707
Tegnologiese, Navorsings- en Ontwikkelingsdienste	77,616	77,616	-	73,390
Landbou-ekonomie	11,875	11,875	-	11,861
Gestruktureerde Landbou-Opleiding	44,886	44,886	-	42,254
Landelike Ontwikkeling	14,015	14,015	-	11,464
Totaal	**517,192**	**517,192**	**-**	**483,987**

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
1.2 Voorwaardelike toekennings**			
Totale toekennings ontvang	34	133,812	142,979

** Let daarop dat die voorwaardelike toekennings in die bedrag vir die Finale Toewysing in Nota 1.1 ingesluit is.

2. DEPARTEMENTELE INKOMSTE

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Verkope van goedere en dienste anders as kapitaalbates	2.1	29,947	23,702
Rente, dividende en huurgeld op grond	2.2	2,807	2,903
Verkoop van kapitaalbates	2.3	-	63
Transaksies in finansiële bates en laste	2.4	(161)	706
Oordrag ontvang	2.5	17,083	10
Totale inkomste geïn		**49,676**	**27,384**
Minus: Eie inkomste by die toewysing ingesluit	14	25,030	23,812
Departementele inkomste geïn		**24,646**	**3,572**

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
2.1	**Verkope van goedere en dienste anders as kapitaalbates**			
	Verkope van goedere en dienste deur die departement geproduseer		29,944	23,646
	Verkope deur markvestiging		2,059	1,423
	Administrasiefooie		26	16
	Ander verkope		27,859	22,207
	Verkope van afval, oorskiet en ander gebruikte lopende goedere		3	56
	Totaal	2	**29,947**	**23,702**
2.2	**Rente, dividende en huurgeld op grond**			
	Rente		2,759	2,847
	Dividende		15	26
	Huurgeld op grond		33	30
	Totaal	2	**2,807**	**2,903**
2.3	**Verkope van tasbare kapitaalbates**			
	Masjinerie en toerusting	29	-	63
	Totaal	2	**-**	**63**
2.4	**Transaksies in finansiële bates en laste**			
	Ontvangbare rekenings		60	26
	Ander Ontvangste met inbegrip van Verhaalbare Inkomste		(221)	680
	Totaal	2	**(161)**	**706**
2.5	**Oordragte ontvang**			
	Ander regeringseenhede		17,083	-
	Openbare korporasies en private ondernemings		-	10
	Totaal	2	**17,083**	**10**

3. VERGOEDING VAN WERKNEMERS

3.1	**Salarisse en lone**			
	Basiese salaris		154,049	141,027
	Prestasietoekenning		3,392	2,583
	Diensgebaseer		133	241
	Vergoedend/omstandig		4,528	3,732
	Periodieke betalings		782	1,393
	Ander nie-pensioendraende toelaes		34,125	31,600
	Totaal		**197,009**	**180,576**

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
3.2	**Maatskaplike bydraes**			
	Maatskaplike bydraes			
	Pensioen		17,957	16,765
	Medies		11,549	10,626
	Bedingingsraad		52	51
	Totaal		**29,558**	**27,442**
	Totale vergoeding van werknemers		**226,567**	**208,018**
	Gemiddelde aantal werknemers		1,282	1,283

4. GOEDERE EN DIENSTE

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Administrasiefooie		734	1,019
Advertensie		585	2,320
Bates minder as R5 000	4.1	2,078	1,791
Beurse (werknemers)		833	1,099
Spyseniering		1,006	1,064
Kommunikasie		5,886	5,672
Rekenaardienste	4.2	3,401	3,617
Konsultante, kontrakteurs en agentskap-/ uitgekontrakteerde dienste	4.3	14,683	10,845
Vermaaklikheid		127	57
Ouditkoste – Ekstern	4.4	3,310	3,373
Voorraad	4.5	22,831	20,925
Bedryfshuurkontrakte**		2,161	1,558
Eiendombetalings	4.6	17,860	17,343
Verhuring en huur*		273	148
Vervoer verskaf as deel van departementele aktiwiteite		43	299
Reis en verblyf	4.7	25,027	21,133
Vergaderplekke en geriewe*		1,715	1,842
Opleiding en personeelontwikkeling		2,144	1,951
Ander bedryfsuitgawes***	4.8	5,991	3,987
Totaal		**110,688**	**100,043**

*Die vergelykbare syfer vir "Vergaderplekke en geriewe" is weens SCOA-itemveranderings vanaf R1.99 miljoen tot R1.842 aangepas. "Verhuring en huur" wat vroeër onder "Vergaderplekke en geriewe" ingesluit was, is vanaf 1 April 2011 as 'n afsonderlike uitgawe-item herklassifiseer.

**Die vergelykbare syfer vir "Bedryfshuurkontrakte" is weens die herklassifisering van permanent toegewysde uitgawes vir regeringsvoertuie as "Finanshuurkontrakte", en nie as "Bedryfshuurkontrakte" nie, met R6.103 miljoen aangepas.

***Sien nota by sub-nota 4.8 vir afwyking in die vergelykbare syfer.

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
4.1	**Bates minder as R5 000**			
	Tasbare bates		**2,067**	**1,751**
	Biologiese bates		107	22
	Masjinerie en toerusting		1,960	1,729
	Ontasbare bates		11	40
	Totaal	4	**2,078**	**1,791**

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
4.2	**Rekenaardienste**			
	SITA rekenaardienste		861	794
	Eksterne rekenaardiensverskaffers		2,540	2,823
	Totaal	4	**3,401**	**3,617**

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
4.3	**Konsultante, kontrakteurs en uitgekontrakteerde dienste**			
	Besigheids- en adviesdienste		1,199	716
	Infrastruktuur en beplanning		2,278	2,060
	Laboratoriumdienste		618	80
	Regskoste		19	70
	Kontrakteurs*		5,891	4,777
	Agentskap- en ondersteuning-/uitgekontrakteerde dienste		4,678	3,142
	Totaal	4	**14,683**	**10,845**

*Die vergelykbare syfer vir "Kontrakteurs" is weens SCOA-itemveranderings vanaf R4.814 miljoen tot R4.777 miljoen aangepas. Geskenke wat voorheen onder "Kontrakteurs" ingesluit was, is vanaf 1 April 2011 as 'n afsonderlike uitgawe-item onder "Ander bedryfskoste" herklassifiseer.

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
4.4	**Ouditkoste – Ekstern**			
	Gereeldheidsoudits		3,310	3,373
	Totaal	4	**3,310**	**3,373**

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
4.5	**Voorraad**			
	Leer- en onderrig-ondersteuningsmateriaal		22	56
	Voedsel en voedselvoorraad		2,437	2,517
	Brandstof, olie en gas		1,660	1,626
	Ander verbruikbare goedere		13,283	10,388
	Materiale en voorrade		1,537	2,106
	Skryfbehoeftes en drukwerk		3,349	3,500
	Mediese voorraad		13	3
	Medisyne		530	729
	Totaal	4	**22,831**	**20,925**

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
4.6	**Eiendombetalings**			
	Munisipale dienste		12,628	12,373
	Eiendominstandhouding en -herstelwerk		2,992	3,082
	Ander		2,240	1,888
	Totaal	4	**17,860**	**17,343**

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
4.7	**Reis en verblyf**			
	Plaaslik		22,899	19,809
	Buiteland		2,128	1,324
	Totaal	4	**25,027**	**21,133**
4.8	**Ander bedryfsuitgawes**			
	Ledegeld en inskrywingsfooie		76	49
	Hervestigingskoste		184	209
	Geskenke*		108	37
	Ander		5,623	3,692
	Totaal	4	**5,991**	**3,987**

Die vergelykende syfer vir 'ander' is met R37,000 aangepas weens die reklassifikasie van 'Korperatiewe geskenke' onder 'Uitgekontrakteerde dienste'.

5. RENTE EN HUURGELD OP GROND

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Rente betaal		17	38
Totaal		**17**	**38**

6. BETALING VIR FINANSIËLE BATES

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
	Wesenlike verliese weens kriminele gedrag		**16**	**87**
	Diefstal	6.4	14	75
	Ander wesenlike verliese	6.1	2	12
	Ander wesenlike verliese afgeskryf	6.2	81	76
	Skulde afgeskryf	6.3	50	75
	Buitelandse valuta-verliese	6.5	-	5
	Totaal		**147**	**243**
6.1	**Ander wesenlike verliese**			
	Kleinkasdiefstal: Kriminele gedinge afgehandel		2	12
	Totaal	6	**2**	**12**
6.2	**Ander wesenlike verliese afgeskryf**			
	Skade aan GG-motorvoertuie (13 gevalle)		48	76
	Skade aan private voertuie (7 gevalle)		27	-
	Skade aan strukture (2 gevalle)		3	-
	Kleinkas- en ander verliese (2 gevalle)		3	-
	Totaal	6	**81**	**76**
6.3	**Skulde afgeskryf**			
	Verhaalbare inkomste afgeskryf (3 gevalle)		17	-
	Personeelskuld en beursskulde afgeskryf (17 gevalle)		28	74
	Verskafferskuld afgeskryf (7 gevalle)		4	1
	Skuld weens vrugtelose en verkwistende uitgawes afgeskryf (1 geval)		1	-
	Totale skulde afgeskryf	6	**50**	**75**

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

		Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
6.4	**Besonderhede van diefstal**			
	Diefstal van toerusting (2 gevalle)		14	75
	Totaal	6	**14**	**75**
6.5	**Buitelandse valuta-verliese**			
	Buitelandse valuta-verliese tydens amptelike buitelandse besoeke		-	5
	Totaal	6	**-**	**5**

7. OORDRAGTE EN SUBSIDIES

Provinsies en munisipaliteite	Bylae 1A	53	57
Departementele agentskappe en rekenings	Bylae 1B	992	2,176
Universiteite en tegnikons	Bylae 1C	400	525
Openbare korporasies en private ondernemings	Bylae 1D	135,471	144,360
Instansies sonder winsbejag	Bylae 1E	2,293	5,857
Huishoudings	Bylae 1F	18,443	7,088
Geskenke, skenkings en borgskappe verleen	Bylae 1H	1,476	1,423
Totaal		**159,128**	**161,486**

8. Uitgawes vir kapitaalbates

Tasbare bates		**17,918**	**13,171**
Geboue en ander vaste strukture	31	244	35
Masjinerie en toerusting		17,674	13,136
Programmatuur en ander ontasbare bates		**94**	**486**
Rekenaarprogrammatuur	30	94	486
Totaal		**18,012**	**13,657**

Die daaglikse SMV tarief uitgawes was gereklassifiseer vanaf bedryfsbruikhuur uitgawes na finansiële bruikhuur uitgawes in die 2011/12 Finansiële Jaarstate en ook ooreenkomstig aangepas vir die 2010/11 vergelykende syfers.

Die volgende bedrae is as projekkoste in Uitgawes vir Kapitaalbates ingesluit

Goedere en Dienste	543	586
Totaal	**543**	**586**

Al die uitgawes vir kapitaalbates is uit Begrotingsfondse verkry

9. KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE

Betaalmeester Gekonsolideerde Algemene Rekening	157	232
Beleggings (Plaaslik)	4,959	6,522
Totaal	**5,116**	**6,754**

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000

10. VOORAFBETALINGS EN VOORSKOTTE

Reis en verblyf		183	223
Totaal		**183**	**223**

11. ONTVANGBARE REKENINGS

	Nota	2011/12				2010/11
		Minder as een jaar	Een tot drie jaar	Ouer as drie jaar	Totaal	Totaal
		R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Eise verhaalbaar	11.1	295	-	837	1,132	859
Verhaalbare uitgawes	11.2	977	-	24	1,001	113
Personeelskuld	11.3	485	280	24	789	523
Totaal		**1,757**	**280**	**885**	**2,922**	**1,495**

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
11.1 Eise verhaalbaar			
Nasionale departemente		295	28
Openbare entiteite		837	831
Totaal	11	**1,132**	**859**
11.2 Verhaalbare uitgawes (ontoelaatbare rekeninge)			
Verskafferskuld		826	111
Salarisaftrekkings teen instansies ingestel		15	-
Diefstal en verliese wat op goedkeuring wag		160	2
Totaal	11	**1,001**	**113**
11.3 Personeelskuld			
Beursskuld		237	185
Ander personeelskuld		552	338
Totaal	11	**789**	**523**

12. BELEGGINGS (NIE-LOPENDE)

Aandele en ander ekwiteit			
Casidra (Edms) Bpk		25,000	25,000
Totaal		**25,000**	**25,000**

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000

13. BEGROTE FONDSE WAT AAN DIE INKOMSTEFONDS AFGESTAAN MOET WORD

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Beginsaldo		502	3,351
Oorplasing vanaf staat van finansiële prestasie		2,633	502
Gedurende die jaar betaal		(502)	(3,351)
Eindsaldo		**2,633**	**502**

14. DEPARTEMENTELE INKOMSTE WAT AAN DIE INKOMSTEFONDS AFGESTAAN MOET WORD

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Beginsaldo		1,678	879
Oorplasing vanaf staat van finansiële prestasie		24,646	3,572
Eie inkomste by die toewysing ingesluit		25,030	23,812
Gedurende die jaar betaal		(50,757)	(26,585)
Eindsaldo		**597**	**1,678**

15. BEDRAE BETAALBAAR – LOPEND

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Verrekeningsrekeninge	15.1	163	84
Ander bedrae betaalbaar	15.2	4,412	5,900
Totaal		**4,575**	**5,984**

15.1 Verrekeningsrekeninge

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Kredietbedrae aan debiteure betaalbaar		146	84
Inkomstebelasting en pensioenfonds		17	-
Totaal	15	**163**	**84**

15.2 Ander bedrae betaalbaar

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Watergebruikprojek		-	509
Provide projek		1,895	1,895
SANP: ABI		-	1
BELG TECH		4	-
SANBI		257	257
Agriseta		566	1,380
Combud		1,690	1,858
Totaal	15	**4,412**	**5,900**

NOTAS TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000

16. NETTO KONTANTVLOEI BESKIKBAAR VAN BEDRYFSAKTIWITEITE

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Netto surplus volgens Staat van Finansiële Prestasie		27,279	4,074
Tel nie-kontant-/kontantbewegings terug wat nie as bedryfsaktiwiteite beskou word nie		(11,028)	8,198
(Toename)/afname in ontvangbare rekenings – lopend		(1,427)	(118)
(Toename)/afname in voorafbetalings en voorskotte		40	(72)
Toename/(afname) in bedrae betaalbaar – lopend		(1,409)	944
Opbrengs uit verkoop van kapitaalbates		-	(63)
Opbrengs uit verkoop van beleggings		(15)	-
(Toename)/afname in ander finansiële bates		-	(26)
Uitgawes vir kapitaalbates		18,012	13,657
Afgestaan aan Inkomstefonds		(51,259)	(29,936)
Eie inkomste by die toewysing ingesluit		25,030	23,812
Netto kontantvloei deur bedryfsaktiwiteite gegenereer		**16,251**	**12,272**

17. REKONSILIASIE VAN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE VIR KONTANTVLOEIDOELEINDES

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Betaalmeester Gekonsolideerde Algemene Rekening		157	232
Kontant by handelsbanke (Plaaslik)		4,959	6,522
Totaal		**5,116**	**6,754**

OPENBAARMAKINGSNOTAS BY DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Hierdie bedrae word nie in die Jaarlikse Finansiële State erken nie, en word onthul om die nut van die Jaarlikse Finansiële State te verhoog.

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000

18. VOORWAARDELIKE AANSPREEKLIKHEDE EN VOORWAARDELIKE BATES

18.1 Voorwaardelike aanspreeklikhede

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Eise teen die departement	Bylae 3	598	577
Interdepartementele onbevestigde saldo's	Bylae 5	-	1,443
Ander	Bylae 3	11	71
Totaal		**609**	**2,091**

18.2 Voorwaardelike bates

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Oorbetaling op BB's wat in 2009/10 betaal is		-	26
Totaal		**-**	**26**

19. VERPLIGTINGE

	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Lopende uitgawes		
Goedgekeur en gekontrakteer*	17,360	4,235
Goedgekeur maar nie gekontrakteer nie	1	-
	17,361	**4,235**
Kapitaaluitgawes (met inbegrip van oordragte)		
Goedgekeur en gekontrakteer	455	25
	455	**25**
Totale Verpligtinge	**17,816**	**4,260**

*Hierby is ingesluit 'n bedrag van R4 778 706 vir 7 kontrakte wat 'n periode van meer as 'n jaar oorskry.

20. AANWAS

Volgens ekonomiese klassifikasie gelys	30 Dae	30+ Dae	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Goedere en Dienste	3,338	1,403	4,741	2,432
Kapitaalbates	16	-	16	88
Totaal	**3,354**	**1,403**	**4,757**	**2,520**

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Volgens programvlak gelys			
Program 1: Administrasie		2,243	1,512
Program 2: Volhoubare Batesbestuur		1,327	127
Program 3: Ondersteuning En Ontwikkeking Van Boere		158	205
Program 4: Veeartsenykundige Dienste		153	177
Program 5: Tegnologiese, Navorsings- En Ontwikkelingsdienste		201	256
Program 6: Landbou-Ekonomie		42	25
Program 7: Gestruktureerde Landbou-Opleiding		580	218
Program 8: Landelike Ontwikkeling		53	-
Totaal		**4,757**	**2,520**
Bevestigde saldo's met ander departemente	Bylae 5	1,479	-
Totaal		**1,479**	**-**

21. WERKNEMERVOORDELE

	2011/12	2010/11
Verlofgeregtigheid*	6,168	4,168
Diensbonus (dertiende tjek)	5,700	5,379
Prestasietoekennings**	3,919	3,500
Opgehoopte verlof-verbintenisse	11,231	11,421
Ander***	-	301
Totaal	**27,018**	**24,769**

*'n Negatiewe bedrag van R517 615 57 wat weens die gebruik van twee stelsels (BAS en PERSAL), en voortydige verlof aan die Departement verskuldig is, is in die 2010/11 onthulling vir verlofgeregtigheid ingesluit.

**Prestasietoekennings word op die 2011/12 begroting vir "Vergoeding van werknemers" teen 1.5% bereken.

***Die vyf bykomstige OSD-gevalle wat in 2010/11 bekendgemaak is vir implementering is in 2011/12, geïmplementeer.

22. HUURVERBINTENISSE

22.1 Bruikhuur-uitgawes: Masjinerie en toerusting

	2011/12	2010/11
Nie later as een jaar nie	1,557	555
Later as 1 jaar en nie later as 5 jaar nie	1,927	848
Totale huurverbintenisse	**3,484**	**1,403**

***Die 2010/11-syfer vir "Bedryfshuurkontrakte" is weens die herklassifisering van permanent toegewysde regeringsvoertuie as "Finanshuurkontrakte" van R30.135 miljoen na R1.403 miljoen aangepas.*

OPENBAARMAKINGSNOTAS BY DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

		2011/12 R'000	2010/11 R'000
22.2	**Finansiële bruikhuur-uitgawes**		
	Selfone		
	Nie later as een jaar nie	35	237
	Later as 1 jaar en nie later as 5 jaar nie	9	-
	Totale huurverbintenisse vir selfone	**44**	**237**
	MINUS: finanskoste	2	6
	Totale huidige waarde van huurverpligtinge	**42**	**231**

	2011/12 R'000	2010/11 R'000
SMV-motorvoertuie		
Nie later as een jaar nie	8,575	6,466
Later as 1 jaar en nie later as 5 jaar nie	23,697	18,538
Later as 5 jaar	6,226	2,564
Totale huurverbintenisse vir SMV-voertuie	**38,498**	**27,568**

Die Wes-Kaapse Departement van Landbou het sedert sy ontstaan 235 voertuie van SMV gehuur. Daaglikse tariewe is op 'n maandbasis betaalbaar, wat die bedryfskoste en kapitaalkoste vir vervanging van die voertuie dek.

23. ONTVANGBARE REKENINGS VIR DEPARTEMENTELE INKOMSTE

	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Verkoop van goedere en dienste anders as kapitaalbates*	6,786	5,996
Rente, dividende en huurgeld op grond	138	360
Totaal	**6,924**	**6,356**

*Die vergelykbare syfer is van R6.178 miljoen tot R5.996 miljoen aangepas weens kontant wat in 2010/11 ontvang is en nie aan debiteursrekenings toegewys is nie, maar wel in die 2011/12 finansiële jaar toegewys is.

		2011/12 R'000	2010/11 R'000
23.1	**Ontleding van ontvangbare rekenings vir departementele inkomste**		
	Beginsaldo	6,356	5,350
	minus: bedrae ontvang	21,041	16,100
	Plus: bedrae erken	21,723	17,181
	Minus: bedrae wat afgeskryf of as onverhaalbaar omgekeer is	114	75
	Eindsaldo	**6,924**	**6,356**
23.2	**Ontvangbare departementele inkomste afgeskryf**		
	Ontvangbare rekenings vir gelewerde dienste afgeskryf (707 gevalle)	114	75
	Totaal	**114**	**75**

24. ONGEREELDE UITGAWES

		2011/12 R'000	2010/11 R'000
24.1	**Rekonsiliasie van ongereelde uitgawes**		
	Beginsaldo	372	2
	Plus: Ongereelde uitgawes – m.b.t. huidige jaar	11,072	-
	MINUS: Bedrae gekondoneer	16,414	892
	Less: Amounts condoned	(277)	(522)
	Ongereelde uitgawes wat vir kondonering wag	**27,581**	**372**

OPENBAARMAKINGSNOTAS BY DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Ontleding van verwagte kondonering volgens ouderdomsklassifikasie		
Huidige jaar	16,137	372
Vorige jaar	11,444	-
Totaal	**27,581**	**372**

24.2 Besonderhede van ongereelde uitgawes – lopende jaar

Finansiële huurkontrakte vir selfoonkontrakte Geen stappe gedoen nie	277
Belastingklaringsertifikaat nie verkry nie (8 gevalle)	497
Belangstellingsverklaring nie van voorsiener verkry nie (1 geval)	8
Finansiële huurkontrakte vir SMV-voertuie	15,632
Totaal	**16,414**

24.3 Besonderhede van ongereelde uitgawes wat gekondoneer is

Finansiële bruikhuurkontrakte vir selfoonkontrakte in terme van Nasionale Praktyk Nota 5 van 2006/07 gekondoneer.	277
Totaal	**277**

24.4 Besonderhede van ongereelde uitgawes wat ondersoek word

Belastingklaringsertifikaat nie verkry nie 4 gevalle t.o.v. 2010/11 (R371 666.65) en 8 gevalle in 2011/12 ten bedrae van R497 195.	869
Belangstellingsverklaring nie van voorsiener verkry nie	8
Minder as drie kwotasies verkry (huidige jaar)	15,632
Minder as drie kwotasies verkry (vorige jaar)	11,072
Totaal	**27,581**

25. VRUGTELOSE EN VERKWISTENDE UITGAWES

25.1 Rekonsiliasie van vrugtelose en verkwistende uitgawes

	2011/12 R'000	2010/11 R'000
Beginsaldo	8	198
Vrugtelose en verkwistende uitgawes – m.b.t. die vorige jaar	1	7
Vrugtelose en verkwistende uitgawes – m.b.t. die lopende jaar	53	73
MINUS: Bedrae gekondoneer	(51)	(259)
MINUS: Bedrae wat vir bereddering na ontvangbare rekenings oorgedra is	(11)	(11)
Vrugtelose en verkwistende uitgawes wat ondersoek word	**-**	**8**

25.2 Ontleding van die lopende jaar se vrugtelose en verkwistende uitgawes

Kansellasiefooie en verwante koste (14 gevalle) waarvan 6 gevalle verhaal is	17
Koste m.b.t. nie-bywoning (37 gevalle) waarvan 5 gevalle verhaal is	28
Rente betaal (2 gevalle)	8
Totaal	**53**

26. VERWANTE-PARTY-TRANSAKSIES

Die totale aandelebesit in Casidra (Edms) Bpk is met die Provinsiale Regering van die Wes-Kaap onder toesig van die Provinsiale Minister van Landbou en Landelike Ontwikkeling.

Gedurende die jaar het die Departement dienste van die Departement van Vervoer en Openbare Werke ontvang wat, soos aangetoon, met die Departement verband hou. Die Departement van Landbou is in verskeie geboue en navorsingsplase in die provinsie gehuisves wat gratis deur die Departement van Vervoer en Openbare Werke voorsien word.

Die Wes-Kaap se Provinsiale Regering het gedurende die 2011/2012 finansiële jaar 'n proses van wal gestuur waardeur Ondernemingsrisikobestuur, Kommunikasiedienste en Mensehulpbronbestuur 'n korporasie van Gedeelde Dienste onder die Departement van die Premier vorm. Hierdie funksies word nou deur die Korporatiewe Dienstesentrum (KDS) van die Departement van die Premier in Kaapstad aan die Departement voorsien.

'n Verwante-party-verhouding bestaan tussen die Wes-Kaapse Departement van Landbou en die Regering se Motorvervoer (SMV) Hierdie verhouding is gebaseer op 'n armlengtetransaksie in terme van tariewe wat deur die Provinsiale Tesourie goedgekeur is.

Die Wes-Kaapse Departement van Landbou het 'n bedrag van R37.355 miljoen betaal wat gedurende die jaar van die Departement Landbou, Bosbou en Visserye (DLBV) ontvang is as kompensasie aan boere vir die uitdunning van volstruise weens die griepuitbraak in die Provinsie.

	Nota	2011/12 R'000	2010/11 R'000

27. SLEUTELBESTUURSPERSONEEL

	Aantal indiwidue		
Politieke ampsdraer (Minister)	1	1,566	1,491
Beamptes:			
Vlak 15 tot 16	1	1,624	1,497
Vlak 14*	9	8,176	7,198
Totaal		**11,366**	**10,186**

*Drie Programbestuurders op vlak 13 word ook in hierdie bedrag ingesluit aangesien hulle as sleutelbestuurspersoneel van die Departement beskou word.

28. VOORSORG

Potensiële onverhaalbare voorsienerskulde	24	41
Potensiële onverhaalbare skulde van personeel en eks-werknemers	191	59
Potensiële onverhaalbare skulde vir dienste gelewer	2,836	1,896
Potensiële onverhaalbare skulde van verhaalbare uitgawes	300	-
Totaal	**3,351**	**1,996**

29. ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES

BEWEGING IN ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 Maart 2012

	Beginsaldo	Huidige aanpassings van vorige jaar se saldo's	Toevoegings	Besteding	Eindsaldo
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
MASJINERIE EN TOERUSTING	**79,826**	**23,711**	**18,285**	**4,717**	**117,105**
Vervoerbates	2,066	23,713	8,237	3,560	30,456
Rekenaartoerusting	19,269	(202)	3,149	-	22,216
Meubels en kantoortoerusting	6,666	(158)	498	64	6,942
Ander masjinerie en toerusting	51,825	358	6,401	1,093	57,491
BIOLOGIESE BATES	**7,571**	**88**	**855**	**743**	**7,771**
Biologiese bates	7,571	88	855	743	7,771
TOTALE ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES	**87,397**	**23,799**	**19,140**	**5,460**	**124,876**

29.1 Toevoegings

TOEVOEGINGS TOT ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 Maart 2012

	Kontant	Nie kontant	(Kapitale werk op hande, lopende koste en finansiële huurbetalings)	Ontvang lopend, nie betaal nie (Lopende jaart, betaal vorige jaar ontvang)	Total
	R'000	Totaal	R'000	R'000	R'000
MASJINERIE EN TOERUSTING	**17,674**	**8,271**	**(7,597)**	**(63)**	**18,285**
Vervoerbates	7,311	8,228	(7,302)	-	8,237
Rekenaartoerusting	3,121	29	-	(1)	3,149
Meubels en kantoortoerusting	498	-	-	-	498
Ander masjinerie en toerusting	6,744	14	(295)	(62)	6,401
BIOLOGIESE BATES	**-**	**855**	**-**	**-**	**855**
Biologiese bates	-	855	-	-	855
TOTALE TOEVOEGINGS TOT ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES	**17,674**	**9,126**	**(7,597)**	**(63)**	**19,140**

OPENBAARMAKINGSNOTAS BY DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

29.2 Besteding

BESTEDING VAN ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2012

	Vir kontant verkoop	Oorgedra of vernietig of geskrap	Totale bestedings
	R'000	R'000	R'000
MASJINERIE EN TOERUSTING	**7**	**4,710**	**4,717**
Vervoerbates	7	3,553	3,560
Meubels en kantoortoerusting	-	64	64
Ander masjinerie en toerusting	-	1,093	1,093
BIOLOGIESE BATES	**-**	**743**	**743**
Biologiese bates	-	743	743
TOTALE BESTEDING VAN ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES	**7**	**5,453**	**5,460**

29.3 Beweging vir 2010/11

BEWEGING IN ROERENDE TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 Maart 2011

	Beginsaldo	Toevoegings	Besteding	Eindsaldo
	R'000	R'000	R'000	R'000
MASJINERIE EN TOERUSTING	**75,038**	**6,299**	**1,511**	**79,826**
Vervoerbates	2,077	22	33	2,066
Rekenaartoerusting	17,175	2,232	138	19,269
Meubels en kantoortoerusting	6,208	544	86	6,666
Ander masjinerie en toerusting	49,578	3,501	1,254	51,825
BIOLOGIESE BATES	**7,275**	**296**	**-**	**7,571**
Biologiese bates	7,275	296	-	7,571
TOTALE ROERENDE TASBARE BATES	**82,313**	**6,595**	**1,511**	**87,397**

29.4 Klein bates

BEWEGING IN KLEIN BATES PER DIE BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2012

	Strukture	Masjinerie en toerusting	Biologiese bates	Totaal
	R'000	R'000	R'000	R'000
Beginsaldo	86	25,821	3,692	29,599
Aanpassings in Lopende Jaar van Vorige Jaar se saldo's	(86)	191	-	105
Toevoegings	20	1,485	3,800	5,305
Besteding	20	148	3,131	3,299
TOTALE KLEIN BATES	**-**	**27,349**	**4,361**	**31,710**

Klein bates (continued)

	Masjinerie en toerusting	Biologiese bates	Totaal
Aantal klein bates teen kosprys	30,475	2,997	33,472
TOTALE AANTAL KLEIN BATES	**30,475**	**2,997**	**33,472**

BEWEGING IN KLEIN BATES PER DIE BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 Maart 2011

	Ontasbare bates	Erfenisbates	Masjinerie en toerusting	Biologiese bates	Totaal
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Beginsaldo	14	262	22,158	3,228	25,662
Aanpassings in Lopende Jaar aan Vorige Jaar se Saldo's	(14)	(176)	2,507	797	3,114
Toevoegings	-	-	1,664	1,827	3,491
Besteding	-	-	508	2,160	2,668
TOTALE KLEIN BATES	**-**	**86**	**25,821**	**3,692**	**29,599**

	Klein strukture	Masjinerie en toerusting	Biologiese bates	Totaal
Aantal R1 klein bates	-	7	-	7
Aantal klein bates teen kosprys	31	29,494	3,407	32,932
TOTALE AANTAL KLEIN BATES	**31**	**29,501**	**3,407**	**32,939**

29.5 ROERENDE BATES AFGESKRYF

ROERENDE BATES AFGESKRYF VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2012

	Masjinerie en toerusting	Biologiese bates	Totaal
	R'000	R'000	R'000
Bates afgeskryf	632	304	936
TOTALE ROERENDE BATES AFGESKRYF	**632**	**304**	**936**

ROERENDE BATES AFGESKRYF VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2011

	Masjinerie en toerusting	Biologiese bates	Totaal
	R'000	R'000	R'000
Bates afgeskryf	15	-	15
TOTALE ROERENDE BATES AFGESKRYF	**15**	**-**	**15**

30. ONTASBARE KAPITAALBATES

BEWEGING IN ONTASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 Maart 2012

	Beginsaldo	Huidige aanpassings van vorige jaar se saldo's	Toevoegings	Besteding	Eindsaldo
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Rekenaarprogrammatuur	946	(446)	94	94	500
Dienste en bedryfsregte	912	-	-	-	912
TOTALE ONTASBARE KAPITAALBATES	**1,858**	**(446)**	**94**	**94**	**1,412**

OPENBAARMAKINGSNOTAS BY DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

30.1 Toevoegings

TOEVOEGINGS TOT NIE-TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2012

	Kontant	Nie kontant	Totaal
	R'000	R'000	R'000
Rekenaarprogrammatuur	94	-	94
TOTALE TOEVOEGINGS TOT NIE-TASBARE KAPITAALBATES	**94**	**-**	**94**

30.2 Besteding

BESTEDING VAN ONTASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2012

	Vir kontant verkoop	Oordrag uit	Totale bestedings
	R'000	R'000	R'000
Rekenaarprogrammatuur	-	94	94
TOTALE BESTEDING VAN ONTASBARE KAPITAALBATES	**-**	**94**	**94**

30.3 Beweging vir 2010/11

BEWEGING IN NIE-TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2011

	Beginsaldo	Toevoegings	Besteding	Eindsaldo
	R'000	R'000	R'000	R'000
Rekenaarprogrammatuur	493	486	33	946
Dienste en bedryfsregte	912	-	-	912
TOTALE ONTASBARE KAPITAALBATES	**1,405**	**486**	**33**	**1,858**

31. VASTE TASBARE KAPITAALBATES

BEWEGING IN VASTE TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 Maart 2012

	Beginsaldo	Huidige aanpassings van vorige jaar se saldo's	Toevoegings	Besteding	Eindsaldo
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Nie-residensiële geboue	126	(104)	-	-	22
TOTALE VASTE TASBARE KAPITAALBATES	**126**	**(104)**	**-**	**-**	**22**

31.1 Toevoegings

TOEVOEGINGS TOT VASTE TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 MAART 2012

	Kontant	Nie kontant	(Kapitale werk op hande, lopende koste)	Totaal
	R'000	R'000	R'000	R'000
Nie-residensiële geboue	244	-	(244)	-
TOTALE TOEVOEGINGS TOT VASTE TASBARE KAPITAALBATES	**244**	**-**	**(244)**	**-**

31.2 Beweging vir 2010/11

BEWEGING IN VASTE TASBARE KAPITAALBATES PER BATESREGISTER VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 Maart 2011

	Beginsaldo	Toevoegings	Besteding	Eindsaldo
	R'000	R'000	R'000	R'000
Nie-residensiële geboue	56	70	-	126
TOTALE VASTE TASBARE BATES	**56**	**70**	**-**	**126**

32. STAAT VAN VOORWAARDELIKE TOEKENNINGS ONTVANG

NAAM VAN DEPARTEMENT	TOEWYSING VAN TOEKENNINGS					BESTEE			2010/11	
	Wet op Verdeling van Inkomste	Hernuwing	DoRA Aanpassings	Ander Aanpassings	Totaal Beskikbaar	Bedrag deur departement ontvang	Bedrag deur departement bestee	% van beskikbare fondse deur departement bestee	Wet op Verdeling van Inkomste	Bedrag deur departement bestee
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000
LandCare	3,466	-	-	-	3,466	3,466	3,466	100%	3,270	3,270
Omvattende Program vir Landbou-ondersteuning	82,346	-	-	-	82,346	82,346	82,346	100%	63,064	63,064
Ilima/Letsema-projekte	48,000	-	-	-	48,000	48,000	48,000	100%	24,000	24,000
Fonds vir Bestuur van Landbourampe	-	-	-	-	-	-	-	-	52,645	52,507
	133,812	**-**	**-**	**-**	**133,812**	**133,812**	**133,812**		**142,979**	**142,841**

BYLAES TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BYLAE 1A
STAAT VAN ONVOORWAARDELIKE TOEWYSINGS EN OORDRAGTE AAN MUNISIPALITEITE

NAAM VAN MUNISIPALITEIT	TOEWYSING VAN TOEKENNINGS				OORDRAG		BESTEE			2010/11
	Bedrag	Her-nu-wing	Aan-pass-ings	Totaal Be-skikbaar	Werklike Oordrag	% van Be-skikbare Fondse oorgedra	Bedrag deur mu-nisipaliteit ontvang	Bedrag deur munisi-paliteit bestee	% van be-skikbare fondse deur mu-nisipaliteit bestee	Totaal Beskik-baar
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000	%	R'000
Munisipaliteite van Stellenbosch Voertuiglisensies	34	-	19	53	53	100%	53	53	100%	57
	34	**-**	**19**	**53**	**53**		**53**	**53**		**57**

BYLAE 1B
STAAT VAN OORDRAGTE AAN DEPARTEMENTELE AGENTSKAPPE EN REKENINGS

DEPARTEMENT/ AGENTSKAP/ REKENING	OORDRAGTOEWYSING				OORDRAG		2010/11
	Aange-pas Toewysing	Hernu-wing	Aanpass-ings	Totaal Be-skikbaar	Werklike Oordrag	% van Be-skikbare fondse Oorgedra	Wet op Toewys-ing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000
Maatskaplike Sekerheidsfonds (SSF)	-	-	-	-	-	-	12
Regeringsmotorvervoer	400	-	592	992	992	100%	2,164
	400	**-**	**592**	**992**	**992**		**2,176**

BYLAE 1C
STAAT VAN OORDRAGTE AAN UNIVERSITEITE EN TEGNIKONS

UNIVERSITEIT / TEGNIKON	OORDRAGTOEWYSING				OORDRAG			2010/11
	Aangepas Toewysing	Hernu-wing	Aanpass-ings	Totaal Be-skikbaar	Werklike Oordrag	Bedrag nie ooprge-dra	% van Be-skikbare fondse Oorgedra	Begrot-ingswet
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000
Universiteit van Pretoria	352	-	(52)	300	300	-	-	425
Universiteit van Stellenbosch	400	-	(300)	100	100	-	-	100
	752	**-**	**(352)**	**400**	**400**	**-**		**525**

BYLAE 1D
STAAT VAN OORDRAGTE AAN OPENBARE KORPORASIES EN PRIVATE ONDERNEMINGS

NAAM VAN OPENBARE KORPORASIE/ PRIVATE ONDERNEMING	OORDRAGTOEWYSING				BESTEDING				2010/11
	Aange-paste Begrot-ingswet	Hernu-wing	Aanpassings	Totaal Be-skikbaar	Werklike Oordrag	% van Beskikbare fondse Oorgedra	Kapitaal	Lopend	Wet op Toew-ysing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000	R'000	R'000
Openbare Korporasies									
Casidra (Edms) Bpk	94,570	-	849	95,419	95,419	100%	-	95,419	144,360
Totaal	**94,570**	**-**	**849**	**95,419**	**95,419**		**-**	**95,419**	**144,360**
Private Ondernemings									
Agri-Megagroep	-	-	2,932	2,932	2,932	100%	-	2,932	-
Agri-Megagroep: Dier (Skape en Wol	4,455	-	-	4,455	4,455	100%	-	4,455	-
Agri-Megagroep: Suiwelkommoditeit	11,286	-	-	11,286	11,286	100%	-	11,286	-
Agri-Megagroep:: Graanbedryf	6,930	-	-	6,930	6,930	100%	-	6,930	-
Sagtevrugte-produsentetrust	11,523	-	2,926	14,449	14,449	100%	-	14,449	-
Totaal	**34,194**	**-**	**5,858**	**40,052**	**40,052**		**-**	**40,052**	**-**
TOTAaL	**128,764**	**-**	**6,707**	**135,471**	**135,471**		**-**	**135,471**	**144,360**

BYLAE 1E
STAAT VAN OORDRAGTE AAN INSTANSIES SONDER WINSBEJAG

INSTANSIES SONDER WINSBEJAG	OORDRAGTOEWYSING				BESTEDING		2010/11
	Aangepas Wet op Toewysing	Hernu-wings	Aanpassings	Totaal Beskikbaar	Werklike Oordrag	% van Beskikbare fondse Oorgedra	Wet op Toewysing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000
African Farmers Association of South Africa (AFASA)	590	-	(340)	250	250	100%	-
Agri-Megagroep	-	-	-	-	-	-	1,444
Agri Mega: Die Plaaswerker-stydskrif	-	-	-	-	-	-	250
Anna Stigting	205	-	(5)	200	200	100%	227
Beaufort-Wes Advies- en Ontwikkelingsentrum	-	-	-	-	-	-	200
Breedekloof Wyn en Toerisme	-	-	-	-	-	-	66
CALEB Ontwikkeling- en Opleidingvereniging	-	-	-	-	-	-	149
Kaap die Goeie Hoop Landbouvereniging	153	-	(7)	146	146	100%	139
Kaap die Goeie Hoop Dierebeskermingsvereniging (DBV)	-	-	500	500	500	100%	-
Karaktertransformasie (Lewensvaardighede-program 2000 en daarna)	-	-	-	-	-	-	200
Christelike Lektuurfonds	-	-	-	-	-	-	70
Kleure-akademie	204	-	(4)	200	200	100%	200
FARR: Stigting vir Alkoholverwante Navorsing	-	-	-	-	-	-	230
Goedgedacht-trust	255	-	(5)	250	250	100%	250
Industriële Ministeriestrust	198	-	(3)	195	195	100%	-
Klein Karoo Agri Besigheidsentrum	254	-	(4)	250	250	100%	700
Pêrel Gemeenskapsontwikkelingprojek	145	-	(5)	140	140	100%	-
Pebbles-projek	-	-	-	-	-	-	250
Prestige Ignite	-	-	-	-	-	-	200
Sing vir Afrika	-	-	-	-	-	-	200
Stellenbosch VIGS-aksie (@ Heart)	166	-	(4)	162	162	100%	-
Verenigde Suid-Afrikaanse Landbouvereniging	-	-	-	-	-	-	730
Waterval Bedieningstrust	-	-	-	-	-	-	192
Waterwise Warriors	-	-	-	-	-	-	160
TOTAAL	**2,170**	**-**	**123**	**2,293**	**2,293**		**5,857**

BYLAES TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BYLAE 1F
STAAT VAN OORDRAGTE AAN HUISHOUDINGS

Huishoudings	OORDRAGTOEWYSING				BESTEDING		2010/11
	Aangepas Wet op Toewysing	Hernu-wing	Aanpassings	Totaal Beskikbaar	Werklike Oordrag	% van Beskikbare fondse Oorgedra	Wet op Toewysing
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	%	R'000
Oordragte							
Volstruisboere (uitdun van volstruise)	18,078	-	(2,964)	15,114	15,114	100%	-
Beurse aan Nie-Werknemers	3,125	-	(401)	2,724	2,724	100%	4,295
Verlofgratifikasie aan werknemers	397	-	208	605	605	100%	-
Maatskaplike voordele vir werknemers	-	-	-	-	-	-	287
Totaal	21,600	-	(3,157)	18,443	18,443		4,582
Subsidies							
Droogtehulp aan Boere	-	-	-	-	-	-	2,506
Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**		**2,506**
TOTAAL	**21,600**	**-**	**(3,157)**	**18,443**	**18,443**		**7,088**

BYLAES TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BYLAE 1G
STAAT VAN GESKENKE, SKENKINGS EN BORGSKAPPE ONTVANG

NAAM VAN ORGANISASIE	AARD VAN GESKENK, SKENKING OF BORGSKAP	2011/12	2010/11
			R'000
In kontant ontvang			
Suid-Afrikaanse Nasionale Komitee vir Besproeiing en Dreinering (SANKBD)	Skenking ontvang vir deelname aan kongres	-	10
Subtotaal		**-**	**10**
In natura ontvang			
Departement van Korrektiewe Dienste	Twee donkies aan die Departement geskenk.	-	3
Pfizer Farmaseutiese Produkte	Bydrae tot 'n dieregesondheidvergadering vir nuwe navorsing en standaardiseringsprosesse	-	5
Pick 'n Pay	Geskenkkaart aan die Departement.	-	1
Shoprite/Checkers	Strukture vir erdwurmboerdery geskenk.	-	300
Verskeie reklame-agentskappe	Gratis reklame vir die Bien Donne Boeredag-expo en die Outeniqua Inligtingsdag	-	82
Verskeie Internasionale en Nasionale Organisasies	Borgskappe aan beamptes om kursusse, vergaderings en simposiums by te woon of daaraan deel te neem.	802	550
Verskeie Nasionale en Provinsiale Organisasies	Borgskap vir die Plaaswerkerkompetisie	175	100
Verskeie rolspelers by gewasproduksie betrokke	Skenking van saad vir gewasnavorsing	-	73
Wes-Kaapse Landbounavorsingstrust	Borgskappe aan beamptes om kursusse, vergaderings en simposiums in die buiteland by te woon of daaraan deel te neem	197	271
Wes-Kaapse Landbounavorsingstrust	52 Volstruise aan die Departement geskenk.	-	89
Subtotaal		**1,174**	**1,474**
TOTAAL		**1,174**	**1,484**

BYLAE 1H
STAAT VAN GESKENKE, SKENKINGS EN BORGSKAPPE GEGEE, EN KWYTSKELDINGS, TERUGBETALINGS EN BETALINGS UIT BEGENADIGING GEMAAK

AARD VAN GESKENK, SKENKING OF BORGSKAP	2011/12	2010/11
	R'000	R'000
In kontant betaal		
ACVV Bredasdorp: Skenking om individue, gesinne en gemeenskappe deur opleiding te ontwikkel	-	16
African Root Wine CC: BEE-Boere/uitvoerders om spiritualië-fees in Lagos en Abuja by te woon	24	-
Agri Expo: Borgskap vir 'n afgevaardigde om die Royal Agricultural Society in Indië by te woon	20	-
Agri Expo: Bydrae vir die 2012 Cape Dairy Experience	70	-
Agri-Megagroep: Borgskap vir 'n werkswinkel aan die Suid-Afrikaanse Plaaswerkervereniging	7	-
Agri Wes Kaap: Skenking vir hul Jaarkongres by Goudini.	25	25
Landboukundige Skrywersvereniging (Edms) Bpk: Borgskap vir besoek aan funksie van ALG Farming te Citrusdal	5	-
Anna-Stigting Skenking aan Barrydale se naskoolse projek	13	-
Boland Landbouhoërskool Borgskap vir Skool- en Koshuisfooie vir 3 leerders	86	-
Botes Jacolise: Skenking om 'n industriële teaterproduksie en daarmee gepaardgaande werkswinkel oor alkohol- en dwelmmisbruik vir plaaswerkers te ondersteun.	-	16
Botrivier Opvoedingstigting Om te verseker dat minstens een hoërskoolleerling uit elke gesin in Botrivier tersiêre opvoeding ontvang.	10	-
Caleb Ontwikkeling- en Opleidingvereniging: Vrouedagviering	20	-
Calitzdorp Port- en Wynfees: Skenking vir die Port-en Wynfees	50	-
Kaapse Vrouelandbouvereniging: Skenking aan die jaarlikse Kongres	10	-
Kinderwelsyn SA Bredasdorp: Om deur indiwiduele berading, groepwerk, en gemeenskapontwikkelingsprogramme diens te lewer.	-	34
Community Ladies for All (CLFA): Om hulle by te staan met die daarstel van 'n blomplantprojek wat op mense met gestremdhede fokus.	10	-
Kleure-akademie: Om met die ontwikkeling van plaaswerkers te help	50	-
Croft Sales and Rentals: BEE-Boere/uitvoerders om spiritualië-fees in Lagos en Abuja by te woon	24	-
Sagtevrugteprodusentetrust: Borgskap vir die Hortgro-dienste se gholfdag	9	9
Denou joint Body Trust: Skenking vir Statebondspele	13	-
Doringbaai Ontwikkelingstrust: Om hul bedryfsbehoeftes in hul teëlbesigheid te ondersteun om hul kontraktuele leweringsverpligtings aan CTM (Ceramic Tile Manufacturers) na te kom	47	-
Plaaswerkers Prysgeld vir die kompetisie vir Plaaswerker van die Jaar.	345	341
Goedgedacht Trust: Skenking om kinders te ondersteun en hulle van Opvoeding, Gesondheid en Persoonlike Ontwikkeling te voorsien, en na die planeet om te sien	-	12
Hearts of Men: Skenking om op die maatskaplike ontwikkelingsbehoeftes van gesinne te fokus en vir die jeug en jong adolessente vaders om oor hul regte en verantwoordelikhede te leer.	-	50
Hexvallei Tafeldruifprodusentevereniging: Om hulle met hul terug-na-die-skool-projek in die Hexvallei te help	30	-
Bedryfsvereniging vir Verantwoordelike Alkoholgebruik (ARA) Om hulle met hul Loodsprojek vir Wyn in die Perdeberg-area by te staan	20	-
iTownship Wynfees: Bydrae tot die ontwikkeling en publikasie van 'n hulpbrongids wat die waardeketting van wyn aan ontluikende entrepreneurs in townships bloot sal stel.	-	40
Klein Karoo Transformasiemaatskappy: Skenking aan Action Sport vir 'n landelike sportontwikkelingsprogram	-	36
Kromme Rhee Kollege: Skenking vir korporatiewe geskenke as 'n borgskap aan die Kromme Rhee Landboukollege	-	15
Layton Primêre Skool Om hulle te help met die ontwikkeling van die skool se onderrigapparaat.	20	-
Libby's pride wines (Imvusa Trading 1237CC): BEE-Boere/uitvoerders om spiritualië-fees in Lagos en Abuja by te woon	24	-
M'Hudi wines: BEE-Boere/uitvoerders om spiritualië-fees in Lagos en Abuja by te woon	24	-
MIRACLES Rugby- en Netbalklub: Skenking om die jeug te ondersteun	-	3

BYLAES TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BYLAE 1H – vervolg

AARD VAN GESKENK, SKENKING OF BORGSKAP	2011/12	2010/11
	R'000	R'000
Presbiteriaanse Kerk van Afrika: Gasheer vir 'n Gesinsverrykingsprogram	49	-
Proteaprodusente van Suid-Afrika: Bydrae tot die Transformasie-seminaar	50	-
Proteaprodusente van Suid-Afrika: Publiseer van 'n handleiding vir proteaprodusente	80	-
SANBI (Suid-Afrikaanse Nasionale Biodiversiteit Instituut): Bemarking van die Suid-Afrikaanse stalletjie by die Chelsea Blommeskou op Morning Live SABC2	15	-
SAVETCON: Borgskap na die 30ste Wêreld-Veeartsenykongres	-	45
Ses'fikile Wyndienste BK: BEE-Boere/uitvoerders om spiritualië-fees in Lagos en Abuja by te woon	24	-
Suid-Afrikaanse Vereniging vir Dierewetenskappe (SASAS): Borg die 44ste Tweejaarlikse SASAS-Kongres	25	
SPEAR BK: Borgskap vir beplanningsvergadering in Mosambiek van die Afrika Landbou-ontwikkelingsprogram:	-	5
Studente: Prysgeld vir Hoër Onderwys vir twee studente	2	-
Thokozani Vineland's Investments (Edms) Bpk: BEE-Boere/uitvoerders om spiritualië-fees in Lagos en Abuja by te woon	24	-
Verenigde Suid-Afrikaanse Landbouvereniging vir Volhoubare Landbou: Skenking vir nasionale Landbougidse om boere te help om kontak te maak met rolspelers in die bedryf	-	2
Verskeie indiwidue: Prysgeld vir die kompetisie vir Vroulike Entrepreneur	240	440
Wes-Kaapse Jeugvereniging: Deelname aan AGRI-EXPO se streek-expo vir die jeug	10	-
Wheels of Hope: Borgskap vir twee trekkers en implemente in Mosambiek.	-	10
Subtotaal	**1,475**	**1,099**
In Natura		
Onderwysdepartement Mount View Hoërskool, Hanover Park: Oordrag van kantoormeubels.	49	-
Departement van Gesondheid: Beaufort-Wes Hospitaal: Oordrag van kantoormeubels.	-	17
Dr C Hansmann: Geskenk vir sy puik werk as mentor	1	-
Boere: Oordrag van goedere en dienste om plotbewoners en bestaansboere te help en te ondersteun.	772	104
Boere: Skenking van lusernsaad aan 9 kleinhoewe-boere	76	-
Boere: Skenking van volstruiskuikens aan 2 kleinhoewe-boere	27	-
Jukanie: Skenk pasgebore bulkalwers aan die jagluiperdplaas	1	1
Rooiheuwel Primêre Skool Oudtshoorn: 20 Oortollige lugversorgers	47	-
Topco Media: Skenk 'n tafel vir die Topgendertoekennings	-	40
Verskeie indiwidue: Geskenke vir buitelandse besoekers	-	5
Verskeie indiwidue: Pryse vir die Navorsingsplaas se koorkompetisie 2010	-	3
Subtotaal	**973**	**170**
Kwytskeldings, terugbetalings en betalings uit begenadiging gemaak		
Bydrae tot die vervoer van voer vir boere in die droogtegeteisterde Suid-Kaap	-	324
Vervoerkoste vir begrafnis van kollega in die Oos-Kaap	1	-
Subtotaal	**1**	**324**
TOTAAL	**2,449**	**1,593**

BYLAES TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BYLAE 2A
STAAT VAN BELEGGINGS IN EN BEDRAE VERSKULDIG DEUR/AAN NASIONALE/PROVINSIALE OPENBARE ENTITEIT

Name of Public Entity	% Held 11/12	% Held 10/11	Number of shares held		Cost of investment		Net Asset value of investment		Profit/(Loss) for the year		Losses guaran-teed Yes/No
			2011/12	2010/11	2011/12	2010/11	2011/12	2010/11	2011/12	2010/11	
	%	%			R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	
Casidra (Edms) Bpk	100%	100%	25,000,000	25,000,000	-	-	25,000	25,000	-	-	No
TOTAAL			**25,000,000**	**25,000,000**	**-**	**-**	**25,000**	**25,000**	**-**	**-**	

Casidra (Edms) Bpk is 'n skedule 3D Provinsiale regeringsonderneming in terme van die WBOF, Wet 1 van 1999.

BYLAE 2B
STAAT VAN BELEGGINGS IN ANDER NIE-BEHEERDE ENTITEITE

Naam van Nie-beheerde Entiteit	Aard van besigheid	Koste van belegging		Netto Batewaarde van Belegging		Bedrae aan Entiteite verskuldig		Bedrae deur Entiteite geskuld	
		2011/12	2010/11	2011/12	2010/11	2011/12	2010/11	2011/12	2010/11
			R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
KWV Groep		-	-	343	291	-	-	-	-
Koelenhof Wynkelder		-	-	36	26	-	-	-	-
Samelko		-	-	7	7	-	-	-	-
Klein Karoo Internasionaal		-	-	19	15	-	-	-	-
TOTAAL		**-**	**-**	**405**	**339**	**-**	**-**	**-**	**-**

BYLAE 3
STAAT VAN VOORWAARDELIKE AANSPREEKLIKHEDE SOOS OP 31 MAART 2012

Aard van Aanspreeklikheid	Beginsaldo 1 April 2011	Aanspreeklikhede gedurende die jaar aangegaan	Aanspreeklikhede gedurende die jaar betaal/ gekanselleer	Eise verhaalbaar	Eindsaldo 31 Maart 2012
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Eise teen die departement					
Arbitrasie	577	221	200	-	598
Subtotaal	**577**	**221**	**200**	**-**	**598**
Ander					
Beroepspesifieke Bedeling (BSB)	71	11	71	-	11
Subtotaal	**71**	**11**	**71**	**-**	**11**
TOTAAL	**648**	**232**	**271**	**-**	**609**

BYLAES TOT DIE JAARLIKSE FINANSIËLE STATE
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

BYLAE 4
EISE VERHAALBAAR

Regeringsentiteit	Bevestigde saldo agterstallig		Onbevestigde saldo agterstallig		Totaal	
	31/03/2012	31/03/2011	31/03/2012	31/03/2011	31/03/2012	31/03/2011
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
Departement						
Nasionale Departement van Landbou, Bosbou en Visserye	295	28	-	-	295	28
	295	**28**	**-**	**-**	**295**	**28**
Ander Regeringsentiteite						
Landbounavorsingsraad (LNR)	-	-	4	-	4	-
Suid-Afrikaanse Tafeldruiwebedryf (SATB)	-	-	5	-	5	-
Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID)	354	-	474	831	828	831
	354	**-**	**483**	**831**	**837**	**831**
TOTAAL	**649**	**28**	**483**	**831**	**1,132**	**859**

BYLAE 5
INTERRERERING-BEDRAE BETAALBAAR

REGERINGSENTITEIT	Bevestigde saldo agterstallig		Onbevestigde saldo agterstallig		TOTAAL	
	31/03/2012	31/03/2011	31/03/2012	31/03/2011	31/03/2012	31/03/2011
	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000	R'000
DEPARTEMENTE						
Lopend						
Departement van Vervoer en Openbare Werke	1,479	-	-	1,374	1,479	1,374
Departement van Justisie en Grondwetlike Ontwikkeling	-	-	-	69	-	69
Totaal	**1,479**	**-**	**-**	**1,443**	**1,479**	**1,443**

BYLAE 6
VOORRAAD

Voorraad	2011/12		2010/11	
	Hoeveelheid	Waarde R'000	Hoeveelheid	Waarde R'000
Beginsaldo	521,025	4,574	626,545	1,298
Plus/(Minus): Aanpassings van vorige jaar se saldo	(42,167)	(194)	-	(2)
Plus: Toevoegings/Aankope – Kontant	265,397,679	23,534	292,766,443	21,008
Plus: Toevoegings – Nie-kontant	68,759	344	2,280	-
(Minus): Besteding	(117,737)	(372)	-	-
(Minus): Uitgifte	(265,437,010)	(23,660)	(292,767,643)	(20,978)
Plus/(Minus): Aanpassings	-	-	(106,600)	3,248
Eindsaldo	**390,549**	**4,226**	**521,025**	**4,574**

Deel 4:
Mensehulpbronbestuur

Dienslewering 164

Besteding 169

Indiensneming en vakatures 171

Pasevaluering 173

Indiensneming veranderings 175

Diensbillikheid 178

Ondertekening van prestasie- ooreenkomste deur SBS-lede 181

Vul van SBS-poste 182

Prestasiebelonings 183

Buitelandse Werkers 185

Verlofbenutting vir die periode 1 Januarie 2011 tot 31 Desember 2011 185

MIV en VIGS en Gesondheidsvorderingsprogramme 187

Arbeidsverhoudings 191

Vaardigheidsontwikkeling 193

Besering aan diens 194

Benutting van Konsultante 195

4.1 DIENSLEWERING

Daar word van alle departemente verwag om 'n Diensleweringverbeteringsplan (DLVP) te ontwikkel. Die volgende tabelle weerspieël die komponente van die DLVP sowel as vordering wat met die implementering van die planne gemaak is.

Tabel 4.1.1: Hoofdienste en diensstandaarde wat in terme van die Diensleweringplan voorsien word, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Hoofdienste	Werklike diensbedeeldes	Bykomstige bedeeldes	Standaard van diens	Werklike prestasie teen standaarde
Hantering van studentesake	**a)** Studente	• Opleiding van diensleweraars	**a)** Hanteer alle navrae ('n geskatte toename van 10%, ± 54 per dag) vanaf diens-begunstigdes m.b.t. administrasie, koshuisverblyf, en werkverwante navrae.	**a)** Hulpburo in plek om instap-, inbel-, en e-pos-navrae te hanteer. Aantal en tipes navrae hang af van die tyd van die maand of van die semester. Tans nie meer as 13 per dag nie weens verbeterde kommunikasie en inligting aan die begin van die kollege-jaar, brosjures, en reëls. Navrae in spesifieke tipes verdeel en deur die senior beamptes gehanteer, van komponente om 'n besluit te maak of 'n respons te lewer. Navrae word in 'n boek aangeteken.
	b) Ouers **c)** Borge **d)** Maatskappye uit private sektor of georganiseerde landboubedrywe		**b)** Navrae onmiddellik of binne 3 dae afgehandel (opgelos).	**b)** 99% van navrae dadelik afgehandel. Ander word binne die tydperk van 4 dae beantwoord. Vordering word per e-pos of telefoon aan die vraesteller gerapporteer.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Hoofdienste	Werklike diensbedeeldes	Bykomstige bedeeldes	Standaard van diens	Werklike prestasie teen standaarde
Die hantering van navrae oor landbou-ekonomie	Agri-besigheid, tersiêre opleidinginstansies, alle tipes boere, konsultante	• Boeremarkte	**a)** Alle navrae (+/- 38 per kwartaal) word betyds beantwoord, in lyn met die versoek, ooreenkomstig die prosedures en metodes wat gevolg moet word (bykomstige toename van 5 navrae per kwartaal). **b)** Teiken om by versoeke te hou:<1dag=80%; <3dae=maksimum van 10%; meer as 3 dae, maksimum van 10%.	**a)** 167 versoeke vir inligting beantwoord (versoeke is deur aanvraag gedrewe) d.w.s. 40 per maand. Databasis en navraeregister bygehou. Vorderingsverslae aangestuur waar nodig. **b)** Teikens is verwesenlik.

Tabel 4.1.2: Konsultasiereëlings met diensbegunstigdes, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Tipe reëling	Werklike prestasies	Kommentaar (moontlike afwyking)
Hantering van studentesake Reageer ooreenkomstig navrae ontvang. **a)** Telefonies **b)** Mondeling (oor die toonbank) **c)** Skriftelike korrespondensie **d)** E-pos **e)** Sektorkomitees vir ouers, Senaat, en private organisasies	**a-d)** Telefoniese, mondelinge, skriftelike en elektroniese konsultasiereëlings is benut om navrae te hanteer. **e)** 2 x Ouer- en studentevergaderings is aan die begin van die kollege-jaar gehou. 2 x vergaderings met deelhebbers gehou, in klein groepe en ooreenkomstig studievelde. Konsultasie ook in geskeduleerde komiteevergaderings. 4 x kwartaallikse vergaderings met Verteenwoordigende Studenteraad (VSR) gehou. 4 x kwartaalvergaderings met Huiskomitees gehou. 2 vergaderings van deelhebbers is met Provinsiale Landbou-onderwys en -opleidingforum (PLOO) gehou. 4 x kwartaalvergaderings van die US Fakulteitskomitee en Fakulteitsraad (met inbegrip van Subkomitees).	

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tipe reëling	Werklike prestasies	Kommentaar (moontlike afwyking)
Die hantering van navrae oor landbou-ekonomie **a)** "Roadshows" **b)** Burgerverslag **c)** Georganiseerde landbou en hul lede **d)** Radio-items **e)** Forumvergaderings van departement en deelhebbers	**a)** Inligtingsessies en Uitreikprogramme (Thusong Mobiele). **b)** Gepubliseerde en verspreide Burgerverslag. **c)** Kwartaallikse vergaderings vir strategie en implementering deur Landbou en Agri-besigheid **d)** Radiopraatjies gehou. **e)** Konsulteringsforums gehou.	

Tabel 4.1.3: Toegangstrategie vir dienslewering, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Toegangstrategie	Werklike prestasies
Hantering van studentesake **a)** By die hoofkampus op Elsenburg, Muldersvleiweg en die volgende vier gedesentraliseerde kampusse: **b)** Outeniqua Plaas, Lughaweweg, George, (6530) **c)** Kamanassieweg, Oudtshoorn (6620) **d)** Gholfweg, Bredasdorp (7280) **e)** Augsbergweg, Clanwilliam (8135)	Toegang tot geriewe en dienste beskikbaar by hoof- en 4 satelliet-opleidingsentrums. Redelike verblyf word oorweeg en voorsien (indien fondse dit toelaat) om behoorlike toegangsfasiliteite vir mense met gestremdhede te verskaf.
Die hantering van navrae oor landbou-ekonomie Departement van Landbou, Privaatsak X1, Elsenburg (7607)	Departement van Landbou, Privaatsak X1, Elsenburg (7607) Toegang deur instap, inbel; e-pos en skriftelik (navrae/aansoek), webwerf, persoonlik (van inligtingverspreidingsessies en Thusong Mobiele Uitreik) sowel as terreinbesoeke.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.1.4: Hulpmiddel vir Diensinligting, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Tipes inligtingshulpmiddel	Werklike prestasies
Hantering van studentesake **a)** Een-op-een vergaderings **b)** "Roadshows" **c)** Inligtingsessies **d)** Riglyndokumente **e)** Departementele webwerf **f)** Jaarverslag **g)** Prospektus **h)** Radio Elsenburg	**a)** Gereelde vergaderings vir deel en opdateer van inligting. **b)** Ope dae, loopbaan-expo's, dae vir Thusong Mobiele Uitreikprogram, en kwartaallikse radiopraatjies **c)** Jaarlikse of sesmaandelikse inligtingsessies met: • Leerders by primêre en sekondêre skole, boeredae, loopbaanuitstallings regdeur die Provinsie. • Besoeke deur leerdergroepe aan kampusse. **d-g)** Webwerwe, prospektusse, verslagpublikasies, (Jaarlikse en Burgerverslae) en gereelde vergaderings vir inligting en opdaterings. • Inligting per e-pos of pos op versoek. **h)** Kwartaallikse praatjies op radio. **Bykomstige inligtingshulpmiddel:** **i)** Gereelde onderhoude op Agri-TV uitgesaai.
Die hantering van navrae oor landbou-ekonomie **a)** "Roadshows" **b)** Burgerverslag **c)** Radio-items **d)** Forumvergaderings van departement en deelhebbers **e)** Jaarverslae **f)** Een-op-een vergaderings **g)** Enige vorm van kommunikasie, d.w.s. e-pos, telefoon, mondeling	**a-b)** Gereelde vergaderings, uitstallings, jaar- en burgerverslae, webwerf-opdaterings en Thusong Mobiele Uitreikprogram-dae. **c)** Kwartaallikse praatjies op radio. **d-f)** Gereelde vergaderings, uitstallings, jaar- en burgerverslae, webwerf-opdaterings en Thusong Mobiele Uitreikprogram-dae. **g)** 55 verslae / artikels / aanbiedings (wetenskaplik en populêr) 162 data-navrae beantwoord.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.1.5: Besware-meganisme, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Besware-meganisme	Werklike prestasies
Hantering van studentesake **a)** Direkte kontak, e-pos, telefonies met bestuur of toesighouers by die hoofkampus op Elsenburg, Muldersvleiweg, of vier gedesentraliseerde kampusse. **b)** Departementele klagtes-/ voorstelle- en komplimente **c)** Voorstellebussies **d)** Klagtesregister	**a)** Klagtes op bestuursvlak gehanteer. **b)** Ontvangs erken en terugvoer gegee aan skrywer van voorstel/kompliment. **c)** Voorstelbussies strategies in verskeie geboue op kampus geplaas. Kantoorbestuurder verantwoordelik vir insameling van voorstelle. **d)** Geen klagtesregister word gehou nie, maar klagtes word via die Primarius en VSR-Voorsitter deurgegee. **Bykomstige besware-meganisme:** **e)** Rooinommernavrae vanaf die Minister word hanteer soos ontvang.
Die hantering van navrae oor landbou-ekonomie deur amptelike kanale d.w.s. **a)** Bestuur **b)** Skakelbeampte **c)** E-pos **d)** Telefonies **e)** Skriftelike korrespondensie **f)** Aangesig-tot-aangesig **g)** Klagtesregister **h)** Opname van kliëntesatisfaksie	**a-g)** Klagtes/komplimente/navrae deur Kommunikasieskakelbeampte en op bestuursvlak gehanteer indien en wanneer ontvang. Klagtes/navrae wat deur verskeie amptelike kanale ontvang is (bv. rooi nommers) word binne die standaard tydperk aangeteken en beantwoord. Ontvangs van klagtes/komplimente/navrae word erken en terugvoer gegee. Waar nodig word terugvoer oor vordering met agterstallige gevalle gegee. **h)** Voorligtingsbeamptes voer elektroniese opname uit om terugvoer oor gelewerde dienste te verkry. **Bykomstige besware-meganisme:** **i)** Rooinommer-navrae vanaf die Minister word hanteer soos ontvang.

4.2. BESTEDING

Die Departement se begroting in terme van duidelik geïdentifiseerde programme. Die volgende tabelle bevat die finale geouditeerde uitgawes per program (Tabel 4.2.1) en volgens salarisbande (Tabel 4.2.2) saam. Hulle gee veral 'n aanduiding van die bedrag wat aan personeelkoste bestee is in terme van elk van die programme of salarisbande binne die Departement.

Tabel 4.2.1: Personeelbesteding volgens program, 2011/12

Program	Totale Besteding (R'000)	Person-eelbeste-ding (R'000)	Opleidings-besteding (R'000)	Goedere & Dienste (R'000)	Personeelkos-te as 'n % van totale uitgawes	Gemiddelde perso-neelkoste per werknemer (R'000)	Aantal werkne-mers
Administrasie	70 190	36 007	243	30 344	51.3	171	211
Volhoubare Hulpbronbestuur	36 565	19 408	662	15 940	53.1	262	74
Ondersteuning en Ontwikkeling van Boere	190 015	37 325	901	13 709	19.6	228	164
Veeartsenydienste	69 398	38 944	368	12 999	56.1	284	137
Tegnologiese en Navorsings-ontwikkelingsdienste	77 616	54 387	221	18 554	70.1	181	300
Landbou-ekonomiese dienste	11 875	8 042	204	2 752	67.7	309	26
Gestruktureerde Landbou-onderwys en Opleiding	44 885	25 030	408	13 593	55.8	77	325
Koördinering van Landelike Ontwikkeling	14 015	7 424	74	2 797	53	165	45
Totaal	**514 559**	**226 567**	**3 081**	**110 688**	**44**	**177**	**1 282**

Nota: Opleidingsuitgawes sluit registrasiefooie, beurse aan werknemers en opleidings- en ontwikkelingskoste in. Uitgawes aan goedere en dienste sluit nie hierdie opleidingskoste in nie. Verder sluit die syfers en totale aantal werknemers die Minister in.

Tabel 4.2.2: Personeelkoste volgens salarisbande, 2011/12

Salarisbande	Personeelbested-ing (R'000)	% van totale personeelkoste	Gemiddelde personeelkoste per werknemer (R'000)	Aantal werknemers
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	17 143	7.4	40	433
Geskoold (Vlakke 3-5)	44 318	19	130	341
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	63 762	27.4	236	270
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	88 739	38.1	413	215
Senior Bestuur (Vlakke 13-15)	19 106	8.2	869	22
Totaal	*** 233 068**	**100**	**182**	**** 1 281**

Nota: * Die syfers in Tabel 4.2.1 is volgens die Basiese Rekeningkundige Stelsel, en dié in Tabel 4.2.2 is volgens die PERSAL-stelsel. Die twee stelsels is nie vir salaris-terugbetalings met betrekking tot personeelaanstellings en bedankings en/of verplasings na en van ander departemente gesinchroniseer nie. Daar mag dus 'n verskil in die totale besteding wees wat deur hierdie stelsels getoon word.

** Hierdie syfer verwys na alle indiwidue wat tydens die verslagtydperk betaal is, met die uitsondering van die Minister.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die volgende tabelle verskaf 'n samevatting per program (Tabel 4.2.3) en salarisbande (Tabel 4.2.4) van besteding as gevolg van salarisse, oortyd, huiseienaarstoelaes en mediese bystand. Die tabel bied 'n aanduiding van die persentasie van die personeelbegroting wat vir hierdie items gebruik is.

Tabel 4.2.3: Salarisse, Oortyd, Huiseienaarstoelae en Mediese Bystand volgens Program, 2011/12

Program	Salarisse		Oortyd		Huiseienaarstoelae		Mediese Bystand	
	Bedrag (R'000)	Salarisse as 'n % van person-eelkoste	Bedrag (R'000)	Oortyd as 'n % van per-soneelkoste	Bedrag (R'000)	Huiseie-naarstoelae as 'n % van personeel koste	Bedrag (R'000)	Mediese Bystand as 'n % van personeel koste
Administrasie	23 608	10.1	366	0.2	859	0.4	1 705	0.7
Volhoubare Hulpbronbestuur	13 441	5.8	-	-	409	0.2	885	0.4
Ondersteuning en Ontwikkeling van Boere	25 788	11.1	67	0.01	812	0.3	1 543	0.7
Veeartsenydienste	26 294	11.3	1 439	0.6	837	0.4	1 891	0.8
Tegnologiese en Navorsings-ontwikkelingsdienste	36 133	15.5	1 258	0.5	2 086	0.9	3 407	1.5
Landbou-ekonomiese dienste	5 675	2.4	-	-	143	0.1	303	0.1
Gestruktureerde Landbou-onderwys en Opleiding	17 411	7.5	375	0.2	768	0.3	1 595	0.7
Koördinering van Landelike Ontwikkeling	5 123	2.2	38	0.01	324	0.1	224	0.1
Totaal	**153 473**	**65.8**	**3 543**	**1.5**	**6 238**	**2.7**	**11 553**	**5**

Nota: Salarisse, oortyd, huiseienaarstoelae en mediese bystand is bereken as 'n % van die totale personeeluitgawe wat in **Tabel 4.2.2** genoem word.

Tabel 4.2.4: Salarisse, Oortyd, Huiseienaarstoelae en Mediese Bystand volgens salarisbande, 2011/12

Salarisbande	Salarisse		Oortyd		Huiseienaarstoelae		Mediese Bystand	
	Bedrag (R'000)	Salarisse as 'n % van person-eelkoste	Bedrag (R'000)	Oortyd as 'n % van per-soneelkoste	Bedrag (R'000)	Huiseien-aarstoelae as 'n % van personeel koste	Bedrag (R'000)	Mediese Bystand as 'n % van personeel koste
Laer geskoolde (Vlakke 1-2)	10 532	4.5	592	0.3	983	0.4	1 459	0.6
Geskoolde (Vlakke 3-5)	29 362	12.6	980	0.4	2 249	1	3 800	1.6
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	44 501	19.1	1 173	0.5	1 482	0.6	3 041	1.3
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	58 601	25.1	798	0.3	1 250	0.5	2 972	1.3
Senior Bestuursdiens (Vlakke 13-15)	10 477	4.5	-	-	274	0.1	281	0.1
Totaal	**153 473**	**65.8**	**3 543**	**1.5**	**6 238**	**2.7**	**11 553**	**5**

Note: Salarisse, oortyd, huiseienaarstoelae en mediese bystand is bereken as 'n % van die totale personeeluitgawe wat in **Tabel 4.2.2** genoem word.

4.3. INDIENSNEMING EN VAKATURES

Die volgende tabelle bied 'n samevatting van die aantal poste op die diensstaat, die aantal werknemers, die % vakatures, en of daar enige personeel is wat bykomstig tot die diensstaat is. Hierdie inligting word in terme van drie sleutelveranderlikes aangebied: - program (Tabel 4.3.1), salarisband (Tabel 4.3.2) en kritieke beroepe (Tabel 4.3.3). Departemente het kritieke beroepe geïdentifiseer wat gemoniteer moet word. Tabel 4.3.3 bied diensstaat- en vakature-inligting vir die sleutel kritieke beroepe van die Departement.

Tabel 4.3.1: Indiensneming en vakatures volgens program, soos op 31 Maart 2012

Program	Aantal befondsde poste	Aantal poste gevul	Vakature-koers %	Persone bykomstig tot die diensstaat	Persone bykomstig as 'n % van die aantal befondsde poste
Administrasie	138	114	17.4	24	17.4
Volhoubare Hulpbronbestuur	74	59	20.3	11	14.9
Ondersteuning en Ontwikkeling van Boere	115	95	17.4	49	42.6
Veeartsenydienste	133	117	12	7	5.3
Tegnologiese en Navorsings-ontwikkelingsdienste	306	278	9.2	4	1.3
Landbou-ekonomiese dienste	34	24	29.4	-	-
Gestruktureerde Landbou-onderwys en Opleiding	140	123	12.1	3	2.1
Koördinering van Landelike Ontwikkeling	10	8	20	35	350
Totaal	**950**	**818**	**13.9**	**133**	**14**

Nota: Alhoewel die departement 'n vakaturekoers van 13.9% het, moet daarop gelet word dat 10.5% van die befondsing van hierdie poste gebruik word vir personeel wat vir spesiale projekte en kort- en mediumtermynkontrakte aangestel is, bykomstig tot die goedgekeurde diensstaat. 'n Verdere 3.5% van die vakatures word gebruik as befondsing vir personeel wat nie geskik geplaas is nie (33 oortollige werknemers).

Tabel 4.3.2: Indiensneming en vakatures volgens salarisbande, soos op 31 Maart 2012

Program	Aantal befondsde poste	Aantal poste gevul	Vakature-koers %	Persone bykomstig tot die diensstaat	Persone bykomstig as 'n % van die aantal befondsde poste
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	213	200	6.1	6	2.8
Geskoold (Vlakke 3-5)	277	241	13.0	54	19.5
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	234	189	19.2	45	19.2
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	209	171	18.2	27	12.9
Senior Bestuur (Vlakke 13-15)	17	17	-	1	5.9
Totaal	**950**	**818**	**13.9**	**133**	**14**

Nota: Die inligting is elke geval weerspieël die situasie soos op 31 Maart 2012. Verwys asseblief na **afdeling 4.5** van hierdie verslag vir 'n aanduiding van veranderings in personeelpatrone tydens die verslagjaar.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.3.3: Indiensneming en vakatures volgens kritieke beroepe, soos op 31 Maart 2012

Kritieke Beroepe	Aantal befondsde poste	Aantal poste gevul	Vakature-koers %	Persone bykomstig tot die diensstaat	Persone bykomstig as 'n % van die aantal befondsde poste
Landbouingenieursdienste	33	23	30.3	-	-
Landboukundige Adviseur	51	41	19.6	20	39.2
Veeartsenydienste	83	75	9.6	3	3.6
Landbouwetenskaplikes en -tegnici	65	56	13.8	2	3.1
Landbou-ekonoom	23	15	34.8	-	-
Dosent	35	29	17.1	1	2.9
Totaal	**290**	**239**	**17.6**	**26**	**9**

Nota: Die poste wat as kritieke beroepe geklassifiseer is, word soos volg gegroepeer:

- Landbouingenieursdienste
  - Professionele Ingenieur (met inbegrip van hoof)
  - Ingenieurstegnikus

- Landbou-adviseur (met inbegrip van spesialis en senior)

- Veeartsenydienste
  - Staatsveearts
  - Dieregesondheidstegnikus
  - Veeartsenykundige Tegnoloog
  - Vleisinspekteur

- Landbouwetenskaplikes en -tegnici
  - Professionele Wetenskaplike (met inbegrip van spesialis)
  - GIDc-Wetenskaplike Tegnikus
  - GIDc-Beroepspersoon
  - Mobiele Tegnikus

- Landbou-ekonoom (met inbegrip van senior)
- Dosent

4.4. POSEVALUERING

Die Staatsdiensregulasies, 1999, het posevaluering ingestel as 'n manier om te verseker dat vir werk van gelyke waarde gelyke vergoeding betaal word. Binne 'n nasionale raamwerk kan uitvoerende gesaghebbendes enige pos in hul organisasie evalueer of herevalueer. Ingevolge die regulasies moet alle vakatures op salarisvlak 9 en hoër geëvalueer word voordat hulle gevul word. Dit is aangevul deur 'n besluit deur die Minister vir die Staatsdiens en Administrasie dat alle SBD-poste voor 31 Desember 2002 geëvalueer moet word.

Die volgende tabel (Tabel 4.4.1) vat die aantal poste saam wat tydens die verslagjaar geëvalueer is. Die tabel verskaf ook statistiek oor die aantal poste wat op- of afgegradeer is.

Tabel 4.4.1: Posevaluering, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Salarisband	Totale aantal poste	Aantal poste geëvalueer	% poste geëvalueer	Poste Opgegradeer		Poste Afgegradeer	
				Aantal	% van aantal poste	Aantal	% van aantal poste
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	213	5	0.5	5	0.5	-	-
Geskoold (Vlakke 3-5)	277	7	0.1	2	0.2	-	-
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	234	13	1.4	-	-	-	-
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	209	26	2.7	8	0.8	-	-
Senior Bestuur Diensband (Vlak 13)	12	6	0.6	-	-	-	-
Senior Bestuur Diensband B (Vlak 14)	4	1	0.1	-	-	-	-
Senior Bestuur Diensband C (Vlak 15)	1	2	0.2	-	-	-	-
Senior Bestuur Diensband D (Vlak 16)	-	1	0.1	-	-	-	-
Totaal	**950**	**61**	**6.4**	**15**	**1.6**	**-**	**-**

Nota: Bestaande Staatsdiensposte vereis dat departemente spesifiek geïdentifiseerde poste (met die uitsondering van opvoeder- en OSD-poste) aan 'n formele posevalueringsproses onderwerp. Dit sluit nuut geskepte poste in, sowel as poste waar die werkinhoud beduidend verander het (d.w.s. geaffekteerde poste). Die posevalueringsproses bepaal die gradering en salarisvlak van 'n pos.

Daar moet daarop gelet word dat die departement sy organisatoriese struktuur gewysig het, en dat die nuwe goedgekeurde struktuur in die volgende verslagperiode geïmplementeer sal word. Die geëvalueerde poste in Tabel 4.4.1 verteenwoordig dus slegs nuutgeskepte en geaffekteerde poste waar resultate van posevaluerings deur die uitvoerende gesag gedurende die huidige verslagperiode goedgekeur is.

Die meeste van die poste op die goedgekeurde diensstaat is egter gedurende die vorige verslagjare geëvalueer, en die resultate van die posevaluering is dus steeds geldig.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Die volgende tabel verskaf 'n opsomming van die aantal werknemers wie se salarisposisies weens die opgradering van hul poste opgegradeer is.

Tabel 4.4.2: Profiel van werknemers wie se salarisposisies weens die opgradering van hul poste opgegradeer is, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012.

Totale aantal werknemers wie se salarisposisies weens die opgradering van hul poste opgegradeer is.	**Geen**

Nota: Die aantal werknemers kan van die aantal opgegradeerde poste verskil, aangesien nie alle werknemers outomaties in die nuwe poste opgeneem is nie, en party van die opgegradeerde poste ook vakant kon wees.

Die volgende tabel vat die aantal gevalle saam waar vergoedingsvlakke die graad oorskry wat deur posevaluering bepaal word (met inbegrip van hoër kerwe wat toegestaan is). Redes vir die afwyking word in elke geval verskaf.

Tabel 4.4.3: Werknemers wie se salarisvlak die graad oorskry wat deur posevaluering bepaal word, 1 April 2010 tot 31 Maart 2011 (in terme van SDA 1.V.C.3)

Totale aantal werknemers wie se salarisse die vlak oorskry het wat met posevaluering in 2011/2012 bepaal is (met inbegrip van die toekenning van hoër kerwe).	**Geen**

Tabel 4.4.4: Profiel van werknemers wie se salarisvlak die graad oorskry wat deur posevaluering bepaal word, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012 (in terme van SDA 1.V.C,3)

Profiel van werknemers wie se salarisse die vlak oorskry het wat met posevaluering in 2011/2012 bepaal is (met inbegrip van die toekenning van hoër kerwe).	**Geen**

4.5. INDIENSNEMINGVERANDERINGS

Omsetkoers bied 'n aanduiding van tendense in die indiensnemingsprofiel van die departement. Die volgende tabelle bied 'n samevatting van omsetkoerse volgens salarisband (Tabel 4.5.1) en volgens kritieke beroepe (Tabel 4.5.2).(Hierdie "kritieke beroepe" moet dieselfde wees as dié wat in Tabel 4.3.3 gelys word).

Tabel 4.5.1: Jaarlikse omsetkoers volgens salarisband , 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Salarisband	Aantal werknemers per band soos op 31 Maart 2011	Omsetkoers 2010/11	Aanstellings in die Departement	Oorplasings in die Departement	Beëindigings uit die Departement	Verplasings uit die Departement	Omsetkoers 2011/12
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	213	10.8	8	-	5	-	2.3
Geskoold (Vlakke 3-5)	318	16.7	13	-	25	3	8.8
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	223	10.5	33	1	16	4	9
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	196	9.2	15	1	10	3	6.6
Senior Bestuur Diensband (Vlak 13)	12	-	-	-	-	-	-
Senior Bestuur Diensband B (Vlak 14)	5	-	-	-	-	-	-
Senior Bestuur Diensband C (Vlak 15)	1	-	-	-	-	-	-
Totaal	**968**	**12.3**	**69**	**2**	**56**	**10**	**6.8**
			71		**66**		

Nota: 'n Oorplasing is wanneer 'n staatsdiensbeampte op dieselfde salarisvlak van een departement na 'n ander verskuif.

Tabel 4.5.2: Jaarlikse omsetkoers volgens kritieke beroep, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Kritieke Beroepe	Aantal werknemers per band soos op 31 Maart 2011	Omsetkoers 2010/11	Aanstellings in die Departement	Oorplasings in die Departement	Beëindigings uit die Departement	Oorplasings uit die Departement	Omsetkoers 2011/12
Landbouingenieursdienste	33	4.5	-	-	-	-	-
Landboukundige Adviseur	81	6.4	7	1	4	-	4.9
Veeartsenydienste	27	30.2	6	1	3	3	22.2
Landbouwetenskaplikes en -tegnici	34	52.5	2	-	1	-	2.9
Landbou-ekonoom	15	25	3	-	-	1	6.7
Dosent	27	6.5	5	-	2	-	7.4
Totaal			**23**	**2**	**10**	**4**	
	217	**10.9**	**25**		**14**		**6.5**

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.5.3: Personeel wat die diens van die Departement verlaat, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Uittree-kategorie	Aantal	% van totale uittredes	Aantal uittredes as 'n % van die totale aantal werknemers soos op 31 Maart 2011
Dood	6	9.1	0.6
Bedanking *	24	36.4	2.5
Verstryking van kontrak	15	22.7	1.5
Ontslag – operasionele veranderings	-	-	-
Ontslag – wangedrag	2	3	0.2
Ontslag – onbekwaamheid	-	-	-
Ontslaan weens swak gesondheid	-	-	-
Aftrede	9	13.6	0.9
Werknemer-geïnisieerde skeidingspakket	-	-	-
Oorplasing na ander Staatsdepartemente	10	15.2	1
Totaal	**66**	**100**	**6.8**

* Bedankings word verder in **Tabelle 4.5.4** en **4.5.5** bespreek.

Nota: **Tabel 4.5.3** identifiseer die verskillende beëindigingskategorieë van daardie personeellede wat die diens van die departement verlaat het.

Tabel 4.5.4: Redes waarom personeel bedank het, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Redes vir bedanking	Aantal	% van totale bedankings
Beter betaling	22	91.7
Ander beroep	1	4.2
Nie onthul	1	4.2
Totaal	**24**	**100**

Tabel 4.5.5: Verskillende ouderdomsgroepe van personeel wat bedank het, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Ouderdomsgroep	Aantal	% van totale bedankings
Ouderdomme <19	-	-
Ouderdomme 20 tot 24	2	8.3
Ouderdomme 25 tot 29	5	20.8
Ouderdomme 30 tot 34	-	-
Ouderdomme 35 tot 39	7	29.2
Ouderdomme 40 tot 44	6	25
Ouderdomme 45 tot 49	2	8.3
Ouderdomme 50 tot 54	2	8.3
Ouderdomme 55 tot 59	-	-
Ouderdomme 60 tot 64	-	-
Ouderdomme 65 >	-	-
Totaal	**24**	**100**

Tabel 4.5.6: Toekennings van werknemer-geïnisieerde skeidingspakkette volgens salarisband, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Totale aantal werknemer-geïnisieerde skeidingspakkette in 2011/2012	**Geen**

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.5.7: Bevorderings volgens salarisband , 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Salarisband	Werknemers soos op 31 Maart 2011	Bevorderings na ander salarisvlak	Salarisbandverhogings as 'n % van werknemers	Vordering na ander kerf binne 'n salarisvlak	Kerfvorderings as 'n % van werknemers volgens salarisband
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	213	-	-	129	60.6
Geskoold (Vlakke 3-5)	318	1	0.3	278	87.4
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	223	3	1.3	151	67.7
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	196	2	1	123	62.8
Senior bestuur (Vlakke 13-15)	18	2	11.1	11	61.1
Totaal	**968**	**8**	**0.8**	**692**	**71.5**

Tabel 4.5.8: Bevorderings volgens kritieke beroep, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Kritieke Beroepe	Werknemers soos op 31 Maart 2011	Bevorderings na ander salarisvlak	Bevorderings as 'n % van werknemers volgens beroep	Vordering na ander kerf binne 'n salarisvlak	Kerfvorderings as 'n % van werknemers volgens beroep
Landbouingenieursdienste	33	-	-	4	12.1
Landboukundige Adviseur	81	1	1.2	48	59.3
Veeartsenydienste	27	1	3.7	46	170.4
Landbouwetenskaplikes en -tegnici	34	-	-	23	67.6
Landbou-ekonoom	15	-	-	6	40
Dosent	27	-	-	21	77.8
Totaal	**217**	**2**	**0.9**	**148**	**68.2**

4.6. DIENSBILLIKHEID

Die volgende tabel bied 'n samevatting van die totale werkerskorps volgens beroepsvlakke. Tydelike werknemers is die totaal van werkers wat vir drie opeenvolgende maande of minder in diens was. Die tabelle in hierdie afdeling berus op die formate wat deur die Wet op Diensbillikheid, 55 van 1998, voorgeskryf word.

Tabel 4.6.1: Totale aantal werknemers (met inbegrip van werknemers met gestremdhede) in elk van die volgende beroepsbande, soos op 31 Maart 2012

Beroepsvlakke	Manlik				Vroulik				Buitelandse Burgers		Totaal
	A	K	I	W	A	K	I	W	Man-lik	Vroulik	
Topbestuur (Vlakke 14-15)	1	2	-	2	-	1	-	-	-	-	6
Senior bestuur (Vlak 13)	1	2	-	4	1	3	-	1	-	-	12
Beroepsgekwalifiseerde en ervare spesialiste en middelbestuur (Vlakke 11-12)	7	6	-	53	-	4	1	18	-	-	89
Geskoolde tegniese en akademies gekwalifiseerde werkers, juniorbestuur, toesighouers, voormanne en superintendente (Vlakke 8-10)	30	31	-	91	33	32	1	55	-	-	273
Semi-geskoold en diskresionêre besluitneming (Vlakke 4-7)	18	110	1	12	43	96	1	38	-	-	319
Ongeskoold en gedefinieerde besluitneming (Vlakke 1-3)	22	163	-	2	7	57	-	1	-	-	252
Totaal	**79**	**314**	**1**	**164**	**84**	**193**	**3**	**113**	**-**	**-**	**951**
Tydelike werknemers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groot Totaal	**79**	**314**	**1**	**164**	**84**	**193**	**3**	**113**	**-**	**-**	**951**

Nota: Beroepsvlakke word deur die Departement van Arbeid voorgeskryf.Tydelike werknemers verwys na persone wat vir 'n periode van 3 maande of minder op kontrak in diens geneem word.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.6.2: Totale aantal werknemers (slegs met gestremdhede) in elk van die volgende beroepsbande, soos op 31 Maart 2012

Beroepsvlakke	Manlik				Vroulik				Buitelandse Burgers		Totaal
	A	K	I	W	A	K	I	W	Manlik	Vroulik	
Topbestuur (Vlakke 14-15)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Senior bestuur (Vlak 13)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beroepsgekwalifiseerde en ervare spesialiste en middelbestuur (Vlakke 11-12)	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Geskoolde tegniese en akademies gekwalifiseerde werkers, juniorbestuur, toesighouers, voormanne en superintendente (Vlakke 8-10)	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	6
Semi-geskoold en diskresionêre besluitneming (Vlakke 4-7)	-	2	-	1	1	1	-	3	-	-	8
Ongeskoold en gedefinieerde besluitneming (Vlakke 1-3)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Totaal	**-**	**4**	**-**	**7**	**2**	**1**	**-**	**3**	**-**	**-**	**17**
Tydelike werknemers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groottotaal	**-**	**4**	**-**	**7**	**2**	**1**	**-**	**3**	**-**	**-**	**17**

Nota: Beroepsvlakke word deur die Departement van Arbeid voorgeskryf.Tydelike werknemers verwys na persone wat vir 'n periode van 3 maande of minder op kontrak in diens geneem word.

Tabel 4.6.3: Werwing, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Beroepsvlakke	Manlik				Vroulik				Buitelandse Burgers		Totaal
	A	K	I	W	A	K	I	W	Manlik	Vroulik	
Topbestuur (Vlakke 14-15)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Senior bestuur (Vlak 13)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beroepsgekwalifiseerde en ervare spesialiste en middelbestuur (Vlakke 11-12)	2	-	-	3	-	2	-	1	-	-	8
Geskoolde tegniese en akademies gekwalifiseerde werkers, juniorbestuur, toesighouers, voormanne en superintendente (Vlakke 8-10)	3	1	-	4	5	8	-	6	-	-	27
Semi-geskoold en diskresionêre besluitneming (Vlakke 4-7)	5	6	-	1	2	9	-	3	-	-	26
Ongeskoold en gedefinieerde besluitneming (Vlakke 1-3)	-	7	-	-	-	1	-	-	-	-	8
Totaal	**10**	**14**	**-**	**8**	**7**	**20**	**-**	**10**	**-**	**-**	**69**
Tydelike werknemers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groottotaal	**10**	**14**	**-**	**8**	**7**	**20**	**-**	**10**	**-**	**-**	**69**

Nota: Werwing verwys na nuwe werknemers, en sluit verplasings na die departement uit, soos in **Tabel 4.5.1** genoem.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.6.4: Bevorderings,1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Beroepsvlakke	Manlik				Vroulik				Buitelandse Burgers		Totaal
	A	K	I	W	A	K	I	W	Manlik	Vroulik	
Topbestuur (Vlakke 14-15)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Senior bestuur (Vlak 13)	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Beroepsgekwalifiseerde en ervare spesialiste en middelbestuur (Vlakke 11-12)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Geskoolde tegniese en akademies gekwalifiseerde werkers, juniorbestuur, toesighouers, voormanne en superintendente (Vlakke 8-10)	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Semi-geskoold en diskresionêre besluitneming (Vlakke 4-7)	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	3
Ongeskoold en gedefinieerde besluitneming (Vlakke 1-3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**1**	**2**	**-**	**2**	**-**	**3**	**-**	**-**	**-**	**-**	**8**
Tydelike werknemers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groottotaal	**1**	**2**	**-**	**2**	**-**	**3**	**-**	**-**	**-**	**-**	**8**

Nota: Bevorderings verwys na die totale aantal werknemers wat binne die departement bevorder is, soos in **Tabel 4.5.7** genoem.

Tabel 4.6.5: Beëindigings. 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Beroepsvlakke	Manlik				Vroulik				Buitelandse Burgers		Totaal
	A	K	I	W	A	K	I	W	Manlik	Vroulik	
Topbestuur (Vlakke 14-15)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Senior bestuur (Vlak 13)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beroepsgekwalifiseerde en ervare spesialiste en middelbestuur (Vlakke 11-12)	1	-	-	2	-	-	-	1	-	-	4
Geskoolde tegniese en akademies gekwalifiseerde werkers, juniorbestuur, toesighouers, voormanne en superintendente (Vlakke 8-10)	1	2	-	4	1	2	-	3	-	-	13
Semi-geskoold en diskresionêre besluitneming (Vlakke 4-7)	4	6	-	-	3	8	-	6	-	-	27
Ongeskoold en gedefinieerde besluitneming (Vlakke 1-3)	1	6	-	1	-	4	-	-	-	-	12
Totaal	**7**	**14**	**-**	**7**	**4**	**14**	**-**	**10**	**-**	**-**	**56**
Tydelike werknemers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groottotaal	7	14	-	7	4	14	-	10	-	-	56

Nota: Beëindigings verwys na daardie werknemers wat die diens van die departement verlaat het, en sluit nie verplasings na ander departemente in nie, soos in **Tabel 4.5.1** genoem.

Tabel 4.6.6: Dissiplinêre optrede, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Dissiplinêre Optrede Totaal	Manlik				Vroulik				Buitelandse Burgers		Totaal
	A	K	I	W	A	K	I	W	Manlik	Vroulik	
	-	3	-	1	-	1	-	1	-	-	**6**

Nota: Die totaal vir dissiplinêre aksie verwys slegs na formele uitkomstes.Vir verdere inligting oor die uitkomstes van die dissiplinêre verhore, en die tipes wangedrag wat daar oorweeg is, verwys asseblief na **Tabelle 4.13.2** en **4.13.3**.

Tabel 4.6.7: Vaardigheidsontwikkeling, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Beroepsvlakke	Manlik				Vroulik				Totaal
	A	K	I	W	A	K	I	W	
Topbestuur (Vlakke 14-15)	1	2	-	2	-	1	-	-	6
Senior bestuur (Vlak 13)	1	2	-	2	1	3	-	1	10
Beroepsgekwalifiseerde en ervare spesialiste en middelbestuur (Vlakke 11-12)	4	5	-	28	-	2	-	11	50
Geskoolde tegniese en akademies gekwalifiseerde werkers, juniorbestuur, toesighouers, voormanne en superintendente (Vlakke 8-10)	11	21	-	37	14	14	1	26	124
Semi-geskoold en diskresionêre besluitneming (Vlakke 4-7)	6	13	-	1	17	56	1	19	113
Ongeskoold en gedefinieerde besluitneming (Vlakke 1-3)	4	23	-	2	1	7	-	-	37
Totaal	**27**	**66**	**-**	**72**	**33**	**83**	**2**	**57**	**340**
Tydelike werknemers	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groottotaal	**27**	**66**	**-**	**72**	**33**	**83**	**2**	**57**	**340**

Nota: Die tabel hierbo verwys na die totale aantal personeel wat opleiding ondergaan het, en nie die aantal opleidingskursusse wat deur indiwidue bygewoon is nie. Vir verdere inligting oor die werklike opleiding wat voorsien is, verwys asseblief na **Tabel 4.14.2**.

4.7. ONDERTEKENING VAN PRESTASIE-OOREENKOMSTE DEUR SBS-LEDE

Tabel 4.7.1: Ondertekening van Prestasie-Ooreenkomste deur SBS-lede soos op 31 Mei 2011

SBS-vlak	Aantal befondsde SBS-poste volgens vlak	Aantal SBS-lede volgens vlak	Aantal ondertekende prestasie-ooreenkomste per vlak	Ondertekende prestasie-ooreenkomste as % van SBS-lede per vlak
Hoof van Departement	1	1	1	100
Salarisvlak 14	4	4	4	100
Salarisvlak 13	12	12	12	100
Totaal	**17**	**17**	**17**	**100**

Nota: Die toewysing van prestasieverwante belonings (kontantbonusse) vir Senior Bestuursdienste word later in die verslag gedek. Verwys asseblief na **Tabel 4.9.3**.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.7.2: Redes waarom Prestasie-Ooreenkomste nie op 31 Mei 2011 met alle SBS afgehandel is nie

Redes waarom Prestasie-Ooreenkomste nie met alle SBS afgehandel is nie
Alle SBS Prestasie-Ooreenkomste is op 31 Mei 2011 onderteken.

Tabel 4.7.3: Dissiplinêre optrede teen SBS-lede geneem omdat hulle nie Prestasie-Ooreenkomste op 31 Mei 2011 afgehandel het nie

Dissiplinêre optrede teen SBA-lede geneem omdat hulle nie Prestasie-Ooreenkomste afgehandel het nie
Geen dissiplinêre optrede, aangesien alle SBS-Prestasie-Ooreenkomste voor 31 Mei onderteken is.

4.8. VUL VAN SBS-POSTE

Tabel 4.8.1: Inligting oor SBS-poste soos op 30 September 2011

SBS-vlak	Aantal befondsde SBS-poste volgens vlak	Aantal gevulde SBS-poste volgens vlak	% van gevulde SBS-poste volgens vlak	Aantal vakante SBS-poste volgens vlak	% van vakante SBS-poste volgens vlak
Hoof van Departement	1	1	100	-	-
Salarisvlak 14	4	4	100	-	-
Salarisvlak 13	12	12	100	-	-
Totaal	**17**	**17**	**100**	**-**	**-**

Tabel 4.8.2: Inligting oor SBS-poste soos op 31 Maart 2012

SBS-vlak	Aantal befondsde SBS-poste volgens vlak	Aantal gevulde SBS-poste volgens vlak	% van gevulde SBS-poste volgens vlak	Aantal vakante SBS-poste volgens vlak	% van vakante SBS-poste volgens vlak
Hoof van Departement	1	1	100	-	-
Salarisvlak 14	4	4	100	-	-
Salarisvlak 13	12	12	100	-	-
Totaal	**17**	**17**	**100**	**-**	**-**

Tabel 4.8.3: Adverteer en vul van SBS-poste, soos op 31 Maart 2012

Totaal van SBS-poste in 2011/12 geadverteer en gevul	Geen

Tabel 4.8.4: Redes waarom die vul van befondsde vakante SBS-poste nie nagekom is nie – Binne 6 maande nadat hulle vakant geword het geadverteer, en binne 12 maande gevul

SBS-vlak	Redes vir nie-nakoming
Hoof van Departement	Nie van toepassing
Salarisvlak 14	
Salarisvlak 13	

Tabel 4.8.5: Dissiplinêre stappe gedoen omdat die voorgeskrewe tydsverloop vir die vul van SBS-poste binne 12 maande nie nagekom is nie

Dissiplinêre stappe gedoen omdat die voorgeskrewe tydsverloop vir die vul van SBS-poste binne 12 maande nie nagekom is nie
Geen dissiplinêre stappe nodig nie, aangesien alle SBS-poste gevul is.

4.9. PRESTASIEBELONINGS

Ten einde goeie prestasie te bevorder, het die departement die volgende prestasiebelonings ingestel wat aan personeel vir die prestasietydperk 2009/10 toegeken word, maar wat in die finansiële jaar 2010/11 betaal word. Die inligting word aangebied in terme van ras, geslag, en gestremdheid (Tabel 4.9.1), salarisbande (Tabel 4.9.2) en kritieke beroepe (Tabel 4.9.3).

Tabel 4.9.1: Prestasiebelonings volgens ras, geslag, en gestremdheid, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Ras en Geslag	Profiel van Begunstigdes			Koste	
	Aantal begunstigdes	Totale aantal werknemers in groep soos op 31 Maart 2011	% totaal in die groep	Koste (R'000)	Gemiddelde koste per begunstigde
Swart	**25**	**163**	**15.3**	**245**	**R 9 808.06**
Manlik	15	81	18.5	138	R 9 175.87
Vroulik	10	82	12.2	108	R 10 756.34
Bruin	**119**	**507**	**23.5**	**977**	**R 8 206.68**
Manlik	69	316	21.8	478	R 6 932.89
Vroulik	50	191	26.2	498	R 9 964.50
Indiër	**1**	**5**	**20**	**15**	**R 14 769.15**
Manlik	-	1	-	-	-
Vroulik	1	4	25	15	R 14 769.15
Wit	**105**	**275**	**38.2**	**2 033**	**R 19 357.70**
Manlik	57	163	35	1 351	R 23 693.03
Vroulik	48	112	42.9	682	R 14 209.49
Werknemers met 'n gestremdheid	**5**	**18**	**27.8**	**66**	**R 13 217.80**
Totaal	**255**	**968**	**26.3**	**3 335**	**R 13 079.26**

Nota: Spesiale toekennings ingevolge artikel 37(2)(C) is nie in die syfers hierbo ingesluit nie. Die tabel het betrekking op prestasiebelonings vir die prestasiejaar 2010/11 en betalings wat in die 2011/12-verslagperiode gedoen is.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.9.2: Prestasiebelonings volgens salarisbande vir personeel onder Senior Bestuursdiens, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Salarisbande	Profiel van Begunstigdes			Koste		
	Aantal begunstigdes	Totale aantal werknemers in groep soos op 31 Maart 2011	% van totaal binne salarisbande	Koste (R'000)	Gemiddelde koste per begunstigde	Koste as 'n % van die totale personeelbesteding
Laer geskoolde (Vlakke 1-2)	29	213	13.6	114	R 3 926.11	0.1
Geskoolde (Vlakke 3-5)	74	318	23.3	437	R 5 912.53	0.2
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	73	223	32.7	892	R 12 216.75	0.4
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	74	196	37.8	1 622	R 21 923.69	0.8
Totaal	**250**	**950**	**26.3**	**3 065**	**R 12 262.24**	**1.4**

Nota: Die koste is bereken as 'n persentasie van die totale besteding vir salarisvlakke 1-12, soos in **Tabel 4.2.2** weerspieël.

Tabel 4.9.3: Prestasieverwante belonings (kontantbonus) volgens salarisband, vir Senior Bestuursdiens, 01 April 2011 tot 31 Maart 2012

Salarisbande	Profiel van Begunstigdes			Koste		
	Aantal begunstigdes	Totale aantal werknemers in groep soos op 31 Maart 2011	% van totaal binne salarisbande	Koste (R'000)	Gemiddelde koste per begunstigde	Koste as 'n % van die totale personeelbesteding
Senior bestuur Diensband (Vlak 13)	3	12	25	107	R 35 812.37	0.6
Senior bestuur Diensband B (Vlak 14)	1	5	20	68	R 68 448.24	0.4
Senior bestuur Diensband C (Vlak 15)	1	1	100	94	R 93 766.26	0.5
Totaal	**5**	**18**	**27.8**	**270**	**R 53 930.32**	**1.4**

Nota: Die koste is bereken as 'n persentasie van die totale besteding vir salarisvlakke 13-16, soos in **Tabel 4.2.2** weerspieël.

Tabel 4.9.4: Prestasiebelonings volgens kritieke beroepe, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Kritieke Beroepe	Profiel van Begunstigdes			Koste		
	Aantal begunstigdes	Totale aantal werknemers in groep soos op 31 Maart 2011	% van totaal binne salarisbande	Koste (R'000)	Gemiddelde koste per begunstigde	Koste as 'n % van die totale personeelbesteding
Landbouingenieursdienste	8	33	24.2	161	R 20 114.11	0.1
Landboukundige Adviseur	15	81	18.5	242	R 16 119.43	0.1
Veeartsenydienste	22	27	81.5	517	R 23 510.30	0.2
Landbouwetenskaplikes en -tegnici	18	34	52.9	379	R 21 081.63	0.2
Landbou-ekonoom	5	15	33.3	82	R 16 355.50	0.03
Dosent	17	27	63	195	R 11 454.70	0.1
Totaal	**85**	**217**	**39.2**	**1 576**	**R 18 540.09**	**0.7**

Nota: Die totale koste as 'n persentasie is bereken op die totale personeelbesteding vir salarisvlakke 1-12, soos in **Tabel 4.2.2** weerspieël.

4.10 BUITELANDSE WERKERS

Die tabelle hieronder vat die indiensneming van buitelandse burgers in die departement saam, in terme van salarisbande en volgens hoofberoep. Die tabelle vat ook veranderings in die totale aantal buitelandse werkers in elke salarisband saam, sowel as volgens elke beroep.

Tabel 4.10.1: Buitelandse Werkers volgens salarisband, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Salarisband	1 April 2011		31 Maart 2012		Verandering	
	Aantal	Verander-ing	Aantal	Verander-ing	Aantal	Verander-ing
Totale Buitelandse Werkers per Salarisband	Geen					

Nota: Die tabel hierbo sluit nie-burgers uit wat permanent in die Republiek van Suid-Afrika woonagtig is.

Tabel 4.10.2: Buitelandse Werkers volgens hoofberoep, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Hoofberoep	1 April 2011		31 Maart 2012		Verandering	
	Aantal	Verander-ing	Aantal	Verander-ing	Aantal	Verander-ing
Totale Buitelandse Werkers per Hoofberoep	Geen					

Nota: Die tabel hierbo sluit nie-burgers uit wat permanent in die Republiek van Suid-Afrika woonagtig is.

4.11. VERLOFBENUTTING VIR DIE PERIODE 1 JANUARIE 2011 TOT 31 DESEMBER 2011

Die Staatsdienskommissie het die behoefte vir noukeurige monitering van siekteverlof binne die staatsdiens geïdentifiseer. Die volgende tabelle gee 'n aanduiding van die gebruik van siekteverlof (Tabel 4.11.1) en ongeskiktheidsverlof (Tabel 4.11.2). In albei gevalle word die geraamde koste van die verlof ook gegee.

Tabel 4.11.1: Siekteverlof, 1 Januarie 2011 tot 31 Desember 2011

Salarisband	Totale dae	% dae met mediese sertifisering	Aantal werknemers wat siekteverlof gebruik	Totale Aantal Werknemers	% van totale werknemers wat siekteverlof gebruik	Gemiddelde dae per werknemer	Geraamde Koste (R'000)
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	1 058	81.2	138	169	81.7	8	264
Geskoold (Vlakke 3-5)	1 817	82.3	251	339	74	7	648
Hoogs geskool-de produksie (Vlakke 6-8)	1 315	81.9	184	269	68.4	7	891
Hoogs geskool de toesig	686	81.3	124	216	57.4	6	789
Senior bestuur (Vlakke 13-15)	53	81.1	11	22	50	5	130
Totaal	**4 929**	**81.8**	**708**	**1 015**	**69.8**	**7**	**2 723**

Nota: Die 3-jaar siekteverlofsiklus het in 2010 begin. Die inligting in elke geval weerspieël die totale, en sluit ongesteldheidsverlof van werknemers uit. Vir 'n aanduiding van ongesteldheidsverlof geneem, verwys asseblief na **Tabel 4.11.2**.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.11.2: Ongesteldheidsverlof, 1 Januarie 2011 tot 31 Desember 2011

Salarisband	Totale dae	% dae met mediese sertifisering	Aantal werknemers wat siekteverlof gebruik	Totale Aantal Werknemers	% van totale aantal werknemers wat ongesteldheidsverlof gebruik	Gemiddelde dae per werknemer	Geraamde Koste (R'000)
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	71	100	4	169	2.4	18	19
Geskoold (Vlakke 3-5)	66	100	5	339	1.5	13	25
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	51	100	7	269	2.6	7	33
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	71	100	2	216	0.9	36	65
Senior bestuur (Vlakke 13-15)	1	100	1	22	4.5	1	3
Totaal	**260**	**100**	**19**	**1 015**	**1.9**	**14**	**145**

Nota: Die verlofbedeling soos in die "Verlofbepalings" aangedui, saam met die toepaslike kollektiewe ooreenkomste, voorsien vir normale siekteverlof van 36 werksdae in 'n siekteverlofsiklus van drie jaar. Indien 'n werknemer sy/haar normale siekteverlof opgebruik het, moet die werkgewer ondersoek instel na die aard en omvang van die werknemer se ongesteldheid. Sodanige ondersoeke moet uitgevoer word ooreenkomstig item 10(1) van Skedule 8 van die Wet op Arbeidsverhoudings (WAV).

Ongesteldheidsverlof is nie 'n onbeperkte hoeveelheid bykomstige siekteverlof tot die beskikking van 'n werknemer nie. Ongesteldheidsverlof is bykomstige siekteverlof wat voorwaardelik deur die werkgewer toegestaan word, soos in die Verlofbepaling en PILIR voorsien.

Tabel 4.11.3 vat die benutting van jaarlikse verlof saam.Die loonooreenkoms wat in 2000 met die vakbonde in die SDKBR gesluit is, vereis dat jaarlikse verlof bestuur word om te verhoed dat hoë vlakke van opgehoopte verlof by diensbeëindiging uitbetaal word.

Tabel 4.11.3: Jaarlikse Verlof, 1 Januarie 2011 tot 31 Desember 2011

Salarisband	Totale dae geneem	Totale aantal werknemers wat siekteverlof gebruik	Gemiddelde dae per werknemer
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	3 737	167	22
Geskoold (Vlakke 3-5)	7 210	330	22
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	5 193	254	20
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	4 435	207	21
Senior bestuur (Vlakke 13-15)	453	22	21
Totaal	**21 028**	**980**	**21**

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.11.4: Opgehoopte verlof, 1 Januarie 2011 tot 31 Desember 2011

Salarisband	Totale opgehoopte verlof beskikbaar soos op 31 Des. 2010	Totale dae opgehoopte verlof geneem	Aantal werknemers wat opgehoopte verlof gebruik	Gemiddelde aantal dae per werknemer geneem	Aantal werknemers met opgehoopte verlof soos op 31 Des. 2011	Totale opgehoopte verlof soos op 31 Des. 2011 beskikbaar
Laer geskoold (Vlakke 1-2)	571	2	2	1	40	541
Geskoold (Vlakke 3-5)	4 458	65	13	5	137	4 287
Hoogs geskoolde produksie (Vlakke 6-8)	3 240	16	7	2	77	2 982
Hoogs geskoolde toesig (Vlakke 9-12)	5 666	40	10	4	87	4 741
Senior bestuur (Vlakke 13-15)	831	3	1	3	12	994
Totaal	**14 766**	**126**	**33**	**15**	**353**	**13 544**

Die volgende tabel vat die betalings saam wat aan werknemers betaal is as gevolg van verlof wat nie geneem is nie.

Tabel 4.11.5: Verlofuitbetalings, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Rede	Totale bedrag (R'000)	Gemiddelde betaling per voorval	Aantal voorvalle
Verlofuitbetalings vir 2011/12 weens nie-benutting van verlof vir die vorige siklus	12	R 6 217.98	2
Opgehoopte verlof-uitbetalings by diensbeëindiging vir 2011/12	540	R 134 904.21	4
Lopende verlof-uitbetalings by diensbeëindiging vir 2011/12	65	R 16 308.98	4
Totaal	**617**	**R 61 728.87**	**10**
Totale aantal werknemers wat verlofuitbetalings ontvang het			**6**

Nota: Van die 4 indiwidue wat verlofuitbetalings weens diensbeëindiging ontvang het, het 2 werknemers die Departement gedurende die vorige finansiële jaar 2010/11 verlaat, maar betalings het in die huidige verslagperiode 2011/12 plaasgevind.

4.12. MIV EN VIGS & GESONDHEIDSBEVORDERINGSPROGRAMME

Tabel 4.12.1: Stappe geneem om die risiko van beroepsblootstelling te verlaag, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Eenhede/kategorieë van werknemers wat geïdentifiseer is met 'n hoë risiko om MIV en verwante siektes op te doen (indien enige)	Sleutelstappe gedoen om die risiko te verlaag
Die aard van die werk binne die departement stel nie werknemers aan groter risiko bloot om MIV/VIGS op te doen nie. Ondanks die baie lae beroepsrisiko is alle werknemers op alle vlakke binne die Departement geteiken.	MIV-berading en Toetsingveldtogte (MBT), siftings en bewustheidsveldtogte is oor die algemeen onderneem. Die uitbestede kontrak vir gesondheid en welstand (Werknemerbystandprogram [WBP]) bied aan werknemers, hul kinders, geselle, eggenote of ander lede van die gesin 'n reeks dienste. Hierdie dienste sluit die volgende in: • 24/7/365 Telefoonberading • Aangesig-tot-aangesig berading (6 + 2 sessie-model) • Berading vir trauma en kritieke voorvalle • Opleiding en geteikende intervensies waar dit nodig is.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.12.2: Besonderhede van Programme vir Gesondheidsbevordering en MIV/VIGS (merk die toepaslike blokkies en verskaf die verlangde inligting), 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Vraag	Ja	Nee	Besonderhede, indien ja
1. Het die Departement 'n lid van die SBS aangewys om die voorwaardes in Deel VI E van Hoofstuk 1 van die Staatsdiensregulasies, 2001 te implementeer? Indien wel, gee sy/haar naam en posisie.	√		Weens die korporatisering van die funksie vir Werknemergesondheid en Welstand het die Direkteur: Organisatoriese Gedrag, Pieter Kemp (Departement van die Premier), hierdie rol waargeneem.
2. Het die Departement 'n toegewyde eenheid, of het dit spesifieke personeellede aangewys om die gesondheid en welsyn van u werknemers te bevorder?Indien wel, dui aan hoeveel werknemers by hierdie taak betrokke is, en die jaarlikse begroting wat vir hierdie doel beskikbaar is.	√		Die Korporatiewe Dienssentrum (KDS) binne die Departement van die Premier voorsien 'n transversale diens aan elf (11) deelnemende departemente, met inbegrip van die **Departement van Landbou**. 'n Aangewysde eenheid vir Werknemergesondheid en -Welsyn binne die Direktoraat: Organisatoriese Gedrag en die Hoofdirektoraat: Organisatoriese Ontwikkeling dien om die gesondheid en welsyn van werknemers in die Departement te bevorder. Die eenheid bestaan uit 'n Adjunkdirekteur, drie (3) Assistentdirekteure, drie (3) spanlede en een (1) intern. Begroting:R3,5m
3. Het die Departement 'n Werknemerbystandprogram of 'n Gesondheidbevor deringsprogram vir u werk nemers ingestel?Indien wel, dui die sleutelelemente/-dienste van hierdie program aan.	√		Die Departement het intervensies uitgevoer, naamlik die Verstaan en Bestuur van stres, die Verstaan en Bestuur van Oorgange, en Bestuurder Welsynverwysingsopleiding vir alle werknemers.Hierdie intervensies is beplan op grond van die tendense wat kwartaalliks deur die verslae van die Werknemerbystandprogram (WBP) gerapporteer is, en wat deur die diensverskaffer vir die periode 2011/12 voorsien is.Die verslae is op die benutting van die WBP en bestuursinligting gebaseer ten einde toepaslike intervensies te teiken om hierdie tendense te hanteer. Die geteikende intervensies is daarop gemik om die betrokkenheid van werknemers te verbeter deur bewusmaking en opvoedkundige intervensies wat gesonde leefwyses en vaardighede bevorder. Dit betrek aanbiedinge om bewustheid te skep en werknemers aan te spoor om 'n pro-aktiewe posisie in te neem ten einde die impak van hierdie probleme in die werkplek te beperk. Die bogenoemde intervensies is vir alle werknemers uitgevoer, met inbegrip van bestuurders en toesighouers. Die Departement het ook inligtingsessies gehou soos deur verskeie departemente in die Wes-Kaapse Provinsiale Regering (WKPR) aangevra, om werknemers oor die WGW-diens in te lig en hoe om met die Werknemerbystandfonds (WBP)te skakel. Reklamemateriaal soos pamflette, plakkate en brosjures is versprei.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Vraag	Ja	Nee	Besonderhede, indien ja
4. Het die Departement 'n komitee(s) gevestig soos in Deel VI E.5 (e) van Hoofstuk 1 van die Staatsdiensregulasies, 2000 in die vooruitsig gestel?Indien wel, verskaf asseblief die name van die lede van die komitee en die deelhebber(s) wat hulle verteenwoordig.	√		'n Nuwe Gesondheid en Welvaart-loodskomitee is gevestig met lede wat deur elke departement genomineer is. Komiteelede is: • Landbou:M Ferreira en H Jordaan (DJ) • Gemeenskapsveiligheid:A Brink, S Sekwadi en C Coetzee • Kultuursake:S Julie • Ekonomiese Ontwikkeling en Toerisme:C Julies en P Martin • Omgewingsake en Ontwikkelingsbeplanning:M Kroese en P Visser • Gesondheid:S Newman en N van der Walt • Mensenedersettings:J Roberts en S Moolman • Plaaslike Regering: F Matthee en W Bingham • Premier:P Kemp en Z Norushe • Provinsiale Tesourie:B Damons • Maatskaplike Ontwikkeling:T Mtheku • Vervoer en Openbare Werke:C Marx en K Love • Wes-Kaap Onderwys:R Oosthuizen en C Pierce
5. Het die Departement sy indiensnemingsbeleid en praktyke hersien om te verseker dat dit nie onbillik teen werknemers op grond van hul MIV-status diskrimineer nie?Indien wel, lys die indiensnemingsbeleid-bepalings/-praktyke wat só hersien is.	√		Die Transversale Bestuursraamwerk vir Werknemerbystandprogramme in die Wes-Kaap Provinsiale Regering is in gebruik en is deur die Koördinerende Kamer van die SDKBR vir die Wes-Kaap Provinsie op 10 Augustus 2005 aanvaar. In 2007/8 het DOSA verskeie nasionale beleidsdokumente ontwikkel wat Werknemergesondheid en Welsyn (WGW) in die Staatsdiens bepaal en wat die programme en dienste op 'n uniforme wyse koördineer. In hierdie verband maak alle indiensnemingsbeleide vir billike praktyk voorsiening, ongeag die MIV-status van personeel of applikante. Gedurende die verslagperiode het die Departement van die Premier 'n transversale beleid vir Werknemer-Gesondheid en Welvaart ontwikkel. Die konsepdokument word geraadpleeg. Hierbenewens is die Departement tans besig om die Transversale Werkplekbeleid en Program vir MIV en VIGS/SOS wat vir al die departemente van toepassing is, te hersien. Die dokument is in die laaste hersieningstadium ten einde te verseker dat al vier die pilare van die WGW se Strategiese Raamwerk 2008 in lyn is.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Vraag	Ja	Nee	Besonderhede, indien ja
6. Het die Departement maatreëls ingestel om MIV-positiewe werknemers, of dié wat as MIV-positief beskou word, teen diskriminasie te beskerm?Indien wel, lys die sleutelelemente van hierdie maatreëls.	√		Die Departement het bestaande wetgewende en beleidsraamwerke geïmplementeer, sowel as moniterings- en evalueringsriglyne wat deur die DOSA ontwikkel is. Die oorkoepelende doel van hierdie raamwerke is om MIV-positiewe werknemers te beskerm deur voorspraak vir die implementering van die Three Zeros, in lyn met die Verenigde Volke se gesamentlike program oor MIV en VIGS (UNAIDS). Hierdie is opvoedingsprogramme en inligtingsessies wat ontwikkel is om die stigma en diskriminasie te voorkom en om bewustheid te verhoog deur middel van: • Nul nuwe MIV, SOS en TB infeksies • Nul sterftes deur MIV en TB veroorsaak • Nul diskriminasie Die Departement het die MBT-veldtog om die DOPSA se kampanje 'Ken Jou Epidemie en Ken Jou Respons' regdeur die Wes-Kaap te intensifiseer. Die doel is om: • MIV- en TB-diskriminasie in die werkplek te verlaag. Dit sluit veldtogte teen onbillike diskriminasie en die bemagtiging van werknemers in. • Onbillike diskriminasie m.b.t. toegang tot dienste te verminder.Dit sluit die versekering in dat die Direktoraat: Werknemerverhoudings klagtes en griewe opvolg en opleiding aan werknemers voorsien. • Ander sleutelelemente m.b.t. kwessies aangaande MIV/VIGS-diskriminasie was: Programme vir bewustheidverhoging is aangebied, plakkate en pamflette is versprei, kampanjes vir MIV/VIGS-berading en -toetsing, verspreiding van kondome, en praatjies (deur MIV/VIGS-positiewe verteenwoordigers).
7. Moedig die Departement sy werknemers aan om Vrywillige Berading en Toetsing te ondergaan?Indien wel, lys die resultate wat u behaal het.	√		**MBT-SESSIES** Die volgende siftingsessies is gehou: Bloeddruk, Glukose, Cholesterol, TB, Oogtoets, LMI (liggaamsmassa-indeks) en praatjies. • Die Departement van Landbou het aan 14 siftingsessies deelgeneem. • 125 Werknemers is getoets en het MIV-berading ontvang, en 125 werknemers is vir TB en Seksueel Oordraagbare Siektes (SOS'e) getoets. • Daar was geen kliniese verwysings vir TB of enige ander SOS nie.
8. Het die Departement maatreëls of aanduiders ontwikkel om die impak van sy gesondheidbevorderings-program te moniteer en evalueer Indien wel, lys hierdie maatreëls/aanduiders	√		Die impak van gesondheidsbevorderingsprogramme word aangedui deur inligting wat via die Werknemergesondheid- en Welsyn-kontrak voorsien word (eksterne WBP-diensverskaffer). Die Werknemer Gesondheid en Welvaartprogram (WGWP) word via kwartaallikse en jaarlikse verslagdoening gemoniteer. Hierdie verslagdoening word deur die eksterne diensverskaffer voorsien. Die mees resente jaarlikse gesondheidsoorsigperiode was 1 April tot 31 Maart 2012.'n Jaarlikse gesondheidsverslag is vir 6 ORAD-departemente verskaf, en 'n oorsig van al 6 die departemente is in een aanbieding saamgevat. 'n Kwartaallikse en jaarlikse oorsig bied 'n ontleding van die WGWP-mensekapitaaldemografie, d.w.s. ouderdom, geslag, lengte van diens, afhanklike benutting, taalbenutting, werknemer teenoor bestuurder-benutting, aantal gevalle. Verder bied die oorsig onder meer diensbenutting, probleemprofiele en tendense, assessering van werknemer- en organisatoriese risiko en die impak daarvan op die indiwiduele funksionering in die werkplek.

4.13. ARBEIDSVERHOUDINGS

Die volgende gesamentlike ooreenkomste is met die vakbonde binne die Departement aangegaan.

Tabel 4.13.1: Gesamentlike ooreenkomste, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Totale gesamentlike ooreenkomste	Geen

Die volgende tabel vat die uitkoms van die dissiplinêre verhore saam wat vir die verslagjaar binne die Departement plaasgevind het.

Tabel 4.13.2: Wangedrag en dissiplinêre verhore gefinaliseer, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Uitkomste van dissiplinêre verhore	Aantal	% van totaal
Korrektiewe berading	-	-
Mondelinge waarskuwing	-	-
Skriftelike waarskuwing	-	-
Finale skriftelike waarskuwing	5	83.3
Skorsing sonder betaling	-	-
Boete	-	-
Degradering	-	-
Ontslag	-	-
Nie skuldig nie	1	16.7
Saak teruggetrek	-	-
Totaal	**6**	**100**
Persentasie van totale indiensneming		**0.5**

Nota: Uitkomstes van dissiplinêre verhore verwys slegs na formele gevalle.

Twee werknemers het gedurende die verslagperiode weggedros, en is outomaties as gevalle van posverlating geklassifiseer. 'n Formele dissiplinêre verhoor was nie nodig nie, en word daarom nie in die tabel hierbo weerspieël nie.

Tabel 4.13.3: Tipes wangedrag wat by dissiplinêre verhore voorgehou is, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Tipe wangedrag	Aantal	% van totaal
Finansiële Wangedrag	2	33.3
Alkoholmisbruik / Afwesigheid	4	66.7
Totaal	**6**	**100**

Tabel 4.13.4: Griewe geopper, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Griewe geopper	Aantal	% van totaal
Aantal griewe wat opgelos is	4	80
Aantal griewe wat nie opgelos is nie	1	20
Totale aantal griewe geopper	**5**	**100**

Nota: Griewe geopper verwys na gevalle wat binne die verslagperiode afgehandel is. Griewe wat nie bygelê is nie, verwys na gevalle wat afgehandel is, maar waar die uitkomstes nie in die guns van die gegriefde was nie en as ongegrond bevind is.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.13.5: Geskille by Rade aanhangig gemaak, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Geskille by Rade aanhangig gemaak	Aantal	% van totaal
Aantal geskille gehandhaaf	-	-
Aantal geskille afgewys	2	100
Totale aantal griewe geopper	**2**	**100**

Nota: Rade verwys na die "Public Service Coordinating Bargaining Council (PSCBC)" en die "General Public Service Sector Bargaining Council (GPSSBC)".

Tabel 4.13.6: Stakingsaksies, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Totale aantal Stakingsaksies	Geen

Tabel 4.13.7: Voorsorgskorsings, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Totale aantal Voorsorgskorsings	Geen

Nota: Voorsorgskorsings verwys na personeel wat met salaris geskors is terwyl die saak ondersoek word.

4.14. VAARDIGHEIDSONTWIKKELING

Hierdie afdeling onderstreep die pogings van die departement m.b.t. vaardigheidsontwikkeling. Die tabelle weerspieël die opleidingsbehoeftes soos aan die begin van die verslagperiode, en die werklike opleiding wat voorsien is.

Tabel 4.14.1: Opleidingsbehoeftes geïdentifiseer, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Beroepskategorieë	Geslag	Aantal werknemers soos op 1 April 2011	Opleidingsbehoeftes aan begin van verslagperiode geïdentifiseer			
			Leerlingskappe	Vaardigheidsprogramme en ander kort kursusse	Ander vorms van opleiding	Totaal
Wetgewers, senior beamptes en bestuurders	Vroulik	7	-	33	-	**33**
	Manlik	12	-	27	-	**27**
Beroepslui	Vroulik	73	-	106	-	**106**
	Manlik	135	-	200	-	**200**
Tegnici en mede-beroepslui	Vroulik	78	-	22	-	**22**
	Manlik	133	-	26	-	**26**
Klerke	Vroulik	159	-	115	-	**115**
	Manlik	45	-	44	-	**44**
Diens- en verkoopwerkers	Vroulik	-	-	13	-	**13**
	Manlik	-	-	5	-	**5**
Geskoolde landbou- en visserywerkers	Vroulik	-	-	-	-	**-**
	Manlik	-	-	9	-	**9**
Handewerk en verwante beroepe	Vroulik	-	-	-	-	**-**
	Manlik	8	-	9	-	**9**
Aanleg- en masjienbedieners en monteerders	Vroulik	-	-	2	-	**2**
	Manlik	36	-	4	-	**4**
Elementêre beroepe	Vroulik	67	-	23	-	**23**
	Manlik	189	-	39	-	**39**
Subtotaal	Vroulik	390	-	320	-	**320**
	Manlik	569	-	375	-	**375**
Totaal		**959**	**-**	**695**	**-**	**695**
Werknemers met gestremdhede	Vroulik	6	-	6	-	**6**
	Manlik	11	-	12	-	**12**

Nota: Die tabel hierbo identifiseer die opleidingsbehoeftes aan die begin van die verslagperiode, volgens die Departement se Plan vir Werkplekvaardighede.

MENSEHULPBRONBESTUUR
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

Tabel 4.14.2: Opleiding voorsien, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Beroepskategorieë Ka	Geslag	Aantal werknemers soos op 31 Maart 2012	Opleiding binne die verslagperiode voorsien			
			Leerlingskappe	Vaardigheidsprogramme en ander kort kursusse	Ander vorms van opleiding	Totaal
Wetgewers, senior beamptes en bestuurders	Vroulik	7	-	20	-	**20**
	Manlik	11	-	12	-	**12**
Beroepslui	Vroulik	82	-	60	-	**60**
	Manlik	130	-	106	-	**106**
Tegnici en mede-beroepslui	Vroulik	84	-	50	-	**50**
	Manlik	137	-	61	-	**61**
Klerke	Vroulik	149	-	146	-	**146**
	Manlik	40	-	12	-	**12**
Diens- en verkoopwerkers	Vroulik	-	-	-	-	**-**
	Manlik	-	-	-	-	**-**
Geskoolde landbou- en visserywerkers	Vroulik	-	-	-	-	**-**
	Manlik	-	-	-	-	**-**
Handewerk en verwante beroepe	Vroulik	-	-	-	-	**-**
	Manlik	8	-	5	-	**5**
Aanleg- en masjienbedieners en monteerders	Vroulik	-	-	-	-	**-**
	Manlik	36	-	1	-	**1**
Elementêre beroepe	Vroulik	65	-	11	-	**11**
	Manlik	185	-	36	-	**36**
Subtotaal	Vroulik	393	-	287	-	**287**
	Manlik	558	-	233	-	**233**
Totaal		**951**	**-**	**520**	**-**	**520**
Werknemers met gestremdhede	Vroulik	6	-	-	-	**-**
	Manlik	11	-	-	-	**-**

Nota: Die tabel hierbo identifiseer die aantal opleidingskursusse wat gedurende die verslagperiode deur indiwidue bygewoon is.

4.15. BESERING AAN DIENS

Die volgende tabelle gee basiese inligting oor besering aan diens.

Tabel 4.15.1: Besering aan diens, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Aard van besering aan diens	Aantal	% van totaal
Het slegs basiese mediese aandag benodig	18	29.5
Tydelike Ongeskiktheid	43	70.5
Permanente ongeskiktheid	-	-
Dood	-	-
Totaal	**61**	**100**
Persentasie van totale indiensneming		**4.8**

4.16. BENUTTING VAN KONSULTANTE

Tabel 4.16.1: Verslag oor aanstelling van konsultante d.m.v. toegewysde fondse, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Projektitel	Totale aantal konsultante wat aan die projek gewerk het	Duur: Werksdae	Kontrakwaarde in Rand
Eden Droogte ramp	1	54	R56 793.70
Totale aantal projekte	**Totale indiwiduele konsultante**	**Totale duur Werksdae**	**Totale kontrakwaarde in Rand**
1	6	54	R56 793.70
Projektitel	**Totale aantal konsultante wat aan die projek gewerk het**	**Duur: Werksdae**	**Kontrakwaarde in Rand**
Fasiliteer gemeenskapsinsti-tusionalisering prosesse in 7 GLOP wyke	1	28	R138 000.00
Totale aantal projekte	**Totale indiwiduele konsultante**	**Totale duur Werksdae**	**Totale kontrakwaarde in Rand**
1	6	28	R138 000.00

Tabel 4.16.2: Ontleding van konsultant-aanstellings wat bestemde fondse gebruik, in terme van Histories Benadeelde Indiwidue (HBI's), 1April 2011 tot 31 Maart 2012

Projektitel	Persentasie eienaarskap deur HBI-groepe	Persentasie bestuur deur HBI-groepe	Aantal konsultante uit HBI-groepe wat aan die projek werk
Eden Droogte ramp	0%	0%	3
Projektitel	**Persentasie eienaarskap deur HBI-groepe**	**Persentasie bestuur deur HBI-groepe**	**Aantal konsultante uit HBI-groepe wat aan die projek werk**
Fasiliteer gemeenskapsinsti-tusionalisering prosesse in 7 GLOP wyke	100%	100%	6

Tabel 4.16.3: Verslag oor aanstelling van konsultante d.m.v. donateurfondse, 1 April 2011 tot 31 Maart 2012

Projektitel	Totale aantal konsultante wat aan die projek gewerk het	Duur: Werksdae	Donateur- en Kontrakwaarde in Rand
Totale aantal projekte	**Totale indiwiduele konsultante**	**Totale duur Werksdae**	**Totale kontrakwaarde in Rand**

Tabel 4.16.4: Ontleding van konsultant-aanstellings wat donateurfondse gebruik, in terme van Histories Benadeelde Indiwidue (HBI's), 1April 2011 tot 31 Maart 2012

Projektitel	Persentasie eienaarskap deur HBI-groepe	Persentasie bestuur deur HBI-groepe	Aantal konsultante uit HBI-groepe wat aan die projek werk
Projektitel	**Persentasie eienaarskap deur HBI-groepe**	**Persentasie bestuur deur HBI-groepe**	**Aantal konsultante uit HBI-groepe wat aan die projek werk**

Deel 5:
Afkortings

AFKORTINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

AFASA	African Farmers Association of South Africa
AHO	Algemene Huishoudingsopname
AIAST	Australian Institute of Agricultural Science and Technology
AIP	Agtergrondsteminternetprotokol
APS	Afrika-perdesiekte
ASDA	'n Kleinhandelaar in die Verenigde Koninkryk
Bek-en-klou	Bek-en-klouseer
BGSEB	Breedgebaseerde Swart Ekonomiese Bemagtiging
BJB	Program vir Jong Beroepslui
BK	Beslote Korporasie
BL	Bewaring Landbou
BLWK	Bewaring Landbou Wes-Kaap
BOVASG	Beleid oor Ongeskiktheidsverlof en Aftrede weens Swak Gesondheid
BPK	Beperk
BRASDS	Bedingingsraad vir die Algemene Staatsdienssektor
BRBKOM	Bedrog- en Risikobestuurskomitee
BRICS	Brasilië, Rusland, Indië, China en Suid-Afrika
BRS	Basiese Rekeningkundige Stelsel
BSB	Beroepspesifieke Bedeling
BVF	Bestaansveiligheidsfonds
BVLB	Buro vir Voedsel- en Landboubeleid
C.A.P.E	Cape Action for People and the Environment
CFPPA	Centre de Formation Professionnelle et de Promotion Agricole
CTM	Ceramic Tile Manufacturers
D	Direkteur
DAK	Distriksassesseringskomitees
DBV	Dierebeskermingsvereniging
DEOT	Departement van Ekonomiese Ontwikkeling en Toerisme
DLBV	Departement van Landbou, Bosbou en Visserye
DLOGH	Departement van Landelike Ontwikkeling en Grondhervorming
DLVP	Diensleweringverbeteringsplan
DOSOB	Departement van Omgewingsake en Ontwikkelingsbeplanning
DPTK	Departementele Projektoekenningskomitee
DSDA	Departement van die Staatsdiens en Administrasie
EDMS	Eiendoms
EIEU	eerste-in-eerste-uit
ETB	Eenheid vir Tegniese Bystand
EU	Europese Unie
EVL	Erkenning van Vorige Leer
EVOHE	Europese Vereniging van Omgewings- en Hulpbronekonomie

AFKORTINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

FASVV	Fetale-alkoholsindroomvoorkomingsveldtog
Forex	Buitelandse valuta
GA's	Geografiese Aanduidings
GBBP	Gebruikersbatebestuursplan
GDVA	Gemeenskapsdames vir Almal
GGO	Gemeenskapsgebaseerde Organisasie
GIS	Geografiese Inligtingstelsel
GLHP	Grond- en Landelike Hervormingsprogram
GLO	Gestruktureerde Landbou-opleiding
GOP	Geïntegreerde ontwikkelingsplanne
HAS	Higiëne-assesseringstelsel
HBI	Histories Benadeelde Individu
HD	Hoofdirekteur
HFB	Hoof- Finansiële Beampte
HGLO	Herverdeling van Grond vir Landbou-ontwikkeling
HNBD	Handel- en Nywerheid-beleidsdienste
HO	Hoë omset
HOO	Hoër Onderwys en Opleiding
IBBP	Infrastruktuur-batebestuursplan
IGPMS	Induksiegekoppelde Plasma-massaspektrometrie
IKT	Inligtings- en Kommunikasietegnologie
IRB	Interregeringsbetrekkinge
ISO	Internasionale Standaardeorganisasie
KAVGOLG	Kaapse Agentskap vir Volhoubare Geïntegreerde Ontwikkeling in Landelike Gebiede
KBRSD	Koördinerende Bedingingsraad vir die Staatsdiens
KDS	Korporatiewe Dienssentrum
KDSIS	Kaapse Dieresiekte-inligtingstelsel
KHO	Kommissie vir Hoër Onderwys
KILO	Kaapse Instituut vir Landbou-opleiding
KKVISS	KODEKS-komitee oor Voedselinvoer-/-uitvoersertifiseringstelsels
KMMO	Klein, mikro- en mediumondernemings
KPTK	Kommoditeit¬projektoekenningskomitee
KVK	Klassieke Varkkoors
LE	Landbou-ekonomie
LGW	Landbougemeenskapswerkers
LIBS	Landbou-inligtingsbestuurstelsel
LMI	Liggaamsmassa-indeks
LNR	Landbounavorsingsraad
LO	Landelike Ontwikkeling

AFKORTINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

LOGIS	Logistieke Inligtingstelsel
LOOP	Landelike Ontwikkelings- en Ontspanningsprojek
LUR	Lid van die Uitvoerende Raad
LWTA	Landbouwetenskap- en -tegnologie-aanwysers
M&E	Monitering en Evaluering
Manstrat	Webgebaseerde landbou-inligtingshulpbron
MBT	MIV-berading en -toetsing
MFISA	Mikrofinansieringsinstituut van Suid-Afrika
MIV	Menslike immuniteitsgebrekvirus
MKOS	Mensekapitaalontwikkelingstrategie
MOD	Millenniumontwikkelingsdoelwit
MTUR	Mediumtermynuitgaweraamwerk
MVST	[Departement van Gesondheid se Direktoraat:]MIV/VIGS/SOS/TB
MVV	Memorandum van Verstandhouding
NAP	Nasionale Assesseringspaneel
NEPAO	Nuwe Ekonomiese Plan vir Afrika-ontwikkeling
NGVBK	Nasionale Grondverkrygingsbeheerkomitee
NKR	Nasionale Kwalifikasieraamwerk
NMMU	Nelson Mandela- Metropolitaanse Universiteit
NRO	Nieregeringsorganisasie
NTR	Nasionale Tesourieregulasie
NU	Nasionale Uitkoms
NVF	Nasionale Vaardigheidsfonds
OBAD	Onafhanklike Beradings- en Adviesdienste
ODS	Oorgrens-dieresiekte
OLOP	Omvattende Landelike-ontwikkelingsprogram
OLOS	Omvattende Landelike-ontwikkelingstrategie
OOB	Ondersteuning en Ontwikkeling van Boere
OOB	Opbrengs op belegging
OOKO	Onderwys- en Opleidingskwalifikasieowerheid
OOSL	Onderwys- en Opleidingstrategie vir die Landbou
OPLO	Omvattende Program vir Landbou-ondersteuning
OPV	Openbare-privaat vennootskappe
ORB	Ondernemingsrisikobestuur
OSD	Operasionele Steundienste
PDGS	Primêre Dieregesondheidsorg
PERSAL	Personeelsalarisstelsel
PGVBK	Provinsiale Grondverkrygingsbeheerkomitee
PGVS	Proaktiewe Grondverkrygingstrategie
PKR	Polimerase-kettingreaksie

AFKORTINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

PKVK	Provinsiale Klimaatveranderingskomitee
PLNF	Provinsiale Landbounavorsingsforum
PLOOF	Provinsiale Landbou-onderwys- en Opleidingsforum
PROVIBB	Provinsiale Besluitnemingsbemagtigingsprojek
PSD	Provinsiale Strategiese Doelstelling
PTI	Provinsiale Tesourie-instruksie
PTK	Provinsiale Toekenningskomitees
PTMHN	Program oor Tegnologie en Mensehulpbronne vir die Nywerheid
PVL	Provinsiale Veeartsenykundelaboratorium
PWBP	Provinsiale Werknemerbystandsprogram
RB-stelsel	Rekenpligtigebeamptestelsel
REKBEG	Gerekenariseerde Begrotings
SA	Suid-Afrika(ans)
SAID	Suid-Afrikaanse Inkomstediens
SAKO	Suid-Afrikaanse Kwalifikasie-owerheid
SANBI	Suid-Afrikaanse Nasionale Biodiversiteitsinstituut
SANKBD	Suid-Afrikaanse Nasionale Komitee vir Besproeiing en Dreinering
SANP:ABI	Suid-Afrikaanse Nasionale Parke:Agulhas-biodiversiteitsinisiatief
SANRF	Suid-Afrikaanse Nasionale Ruiterfederasie
SAOG	Suider-Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenskap
SAPD	Suid-Afrikaanse Polisiediens
SAPWV	Suid-Afrikaanse Plaaswerkersvereniging
SARNWB	Suid-Afrikaanse Raad vir Natuurwetenskapsberoepe
SATB	Suid-Afrikaanse Tafeldruifbedryf
SAVN	Stigting vir Alkoholverwante Navorsing
SAVR	Suid-Afrikaanse Veeartsenykundige Raad
SAVV	Suid-Afrikaanse Veekundevereniging
SAVV	Suid-Afrikaanse Veeartsenykundige Vereniging
SBD	Senior Bestuursdiens
SBE	sponsagtige beesenkefalopatie
SBP	Standaardbedryfsprosedure
SDI	Spesialedoelinstrument
SDK	Slenkdalkoors
SDR	Staatsdiensregulasie
SEB	Swart Ekonomiese Bemagtiging
SEBland	Swart Ekonomiese Bemagtiging vir die Landbou
SITA	Staatsinligtingstegnologie-agentskap
SLNOAG	Staatslandbounavorsings- en -ontwikkelingsaksiegroep
SMV	Staatsmotorvervoer
SOI	Seksueel Oordraagbare Infeksies

AFKORTINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

SOOO	Sektorale Onderwys- en Opleidingsowerheid
SOOOland	Sektorale Onderwys- en Opleidingsowerheid vir die Landbou
SR	Studenteraad
SSDI	Sentrum vir Staatsdiensinnovering
SVWSB	Swart Vereniging vir die Wyn- en Spiritusbedryf
TB	Tuberkulose
TNOD	Tegnologiese, Navorsings- en Ontwikkelingsdienste
TO	Tersiêre Onderwys
UBRBP	Uitvoerbeheerraad vir Bederfbare Produkte
UHP	Uitbreidingherwinningsprogram
UOWP	Uitgebreide Openbarewerkeprogram
VBI	Voorheen Benadeelde Individu
VBT	Vrywillige Berading en Toetsing
VD	Veeartsenykundige Dienste
VDV	Verbetering van Diensvoorwaardes
VG	Voëlgriep
VHB	Volhoubarehulpbron-bestuur
VIGS	Verworwe Immuniteitsgebreksindroom
VLNI	Voedsel- en Landbou-navorsingsinstituut (in die VSA)
VLO	Voedsel- en Landbou-organisasie (in Rome)
VOG	Veeartsenykundige Openbare Gesondheid
VOO	Verdere Onderwys en Opleiding
VPI:	Verbruikersprysindeks
VPUF	Varsprodukte-uitvoerdersforum
VVA	Vereniging vir Verantwoordelike Alkoholgebruik
VVRS	Varkvoortplantings- en Respiratoriese Sindroom
WAV	Wet op Arbeidsverhoudinge
WBGV	Wet op Beroepsgesondheid en Veiligheid
WBLH	Wet op die Bewaring van Landbouhulpbronne
WBOB	Wet op die Bestuur van Onroerende Bates (Wet 19 van 2007)
WBP	Werknemerbystandsprogram
WESGRO	Wes-Kaapse Investerings- en Handelspromosie-agentskap
WGW	Werknemergesondheid en -welsyn
WGWP	Werknemergesondheids- en Welsynsprogram
WKAOI	Wes-Kaapse Akwakultuurontwikkelingsinisiatief
WKLNF	Wes-Kaapse Landbounavorsingsforum
WKPR	Wes-Kaapse Provinsiale Regering
WNOB	Wet op Nasionale Omgewingsbestuur
WODG	Wêreldorganisasie vir Dieregesondheid
WOFB	Wet op Openbare Finansiële Bestuur [Wet 1 van 1999]

AFKORTINGS
vir die jaar geëindig 31 Maart 2012

WRVVB	Wet op die Raamwerk vir Voorkeurverkrygingsbeleid
WVI	Wet op die Verdeling van Inkomste
WWP	Werknemerwelsynsprogram
ZA	Suid-Afrika
YPP	Young Professional Programme
ZA	South Africa

Departement van Landbou
Privaat Sak X1, Elsenburg 7607
tel: +27 21 808 5111 **faks:** +27 21 808 5120
epos: info@elsenburg.com
Departementele Webwerf: www.elsenburg.com
Provinsiale Webwerf: www.capegateway.gov.za

Wes-Kaapse Regering

Landbou

PR NR 268/2012 - ISBN: 978-0-621-41283-3